

Historia episcoporum Ultrajectensium

<https://hdl.handle.net/1874/319029>

No. 9.

Leer Pijt Boeck dat men
a. Agelienken en de Historie van Maria
en Jakob

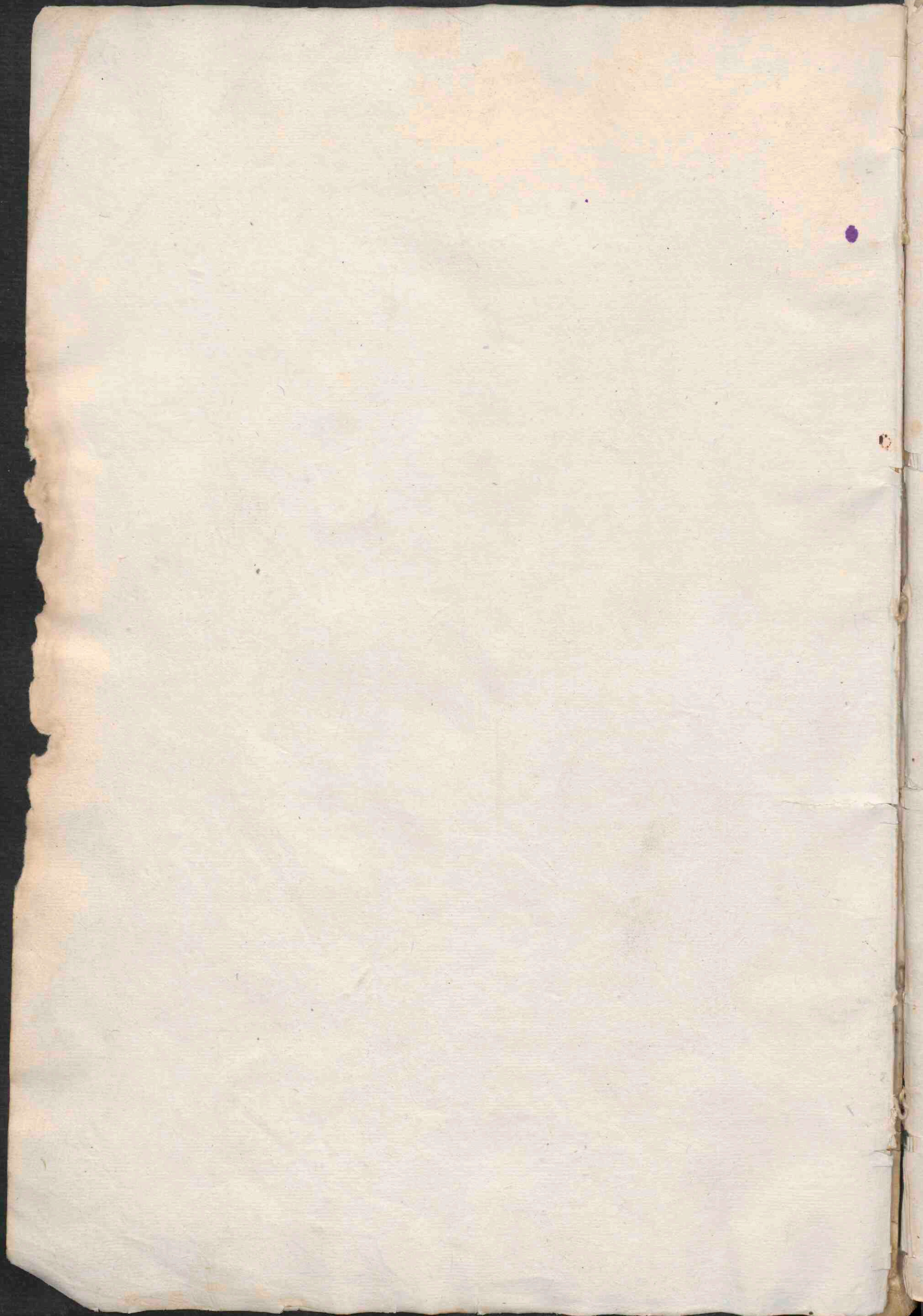
Hs.
0 B 6

Ex libris Joannis de Ham als Boyer

Hs. 6
Kast 0, Pl. B

1778

*Dit boek behoort aan de Bibliotheek
van de Hoogstn. Aca. Bardschop
van Utrecht, en moet
daarheen wederkeeren.*

Sancte et Venerabili viri Ultra-
montani Wilhelmius heda prepo-
situs drubemensis licentis et
Canonici eiusdem honorum et
Inventum in omni bono

A It. Ecclesiastes. De q. cor. meum ut scire
prudenter atq. doctum / et erroris
atq. stultitiam / et id quidem non fuisse
Nam secundum dialecticam / opposita iuxta
se magis elucescunt / Et in una parte
prudenter virum / futurum scire poterimus
nisi ab effectu / diuiduato scilicet imprudente
doctum / nisi examinato sculo atq. ignaro
Et ut errorum nec stultitiam intelligamus
nisi debita veritate ac sapientia / Unde
scribitur / Ex operibus eorum cognoscetis
eos / Et alibi / Contingit et mel comedere
ut sciat reprobare malum et eligere bonum
Quo scilicet per virtute et effectus etiam
experiamur / quid fugiendum / quidne sequenda
fuerit / humanum quippe genus ab ipsis
rationalibus ad malum proclivius est q.
ad bonum / Et nec ipsis mortalibus
etas tam diuturna / nec animus circa
acquirendam sapientiam tam assiduus
invenitur / ut singula quisquam vel in
longissima vita dignoscere / vel experimento
ad perfectam intelligentiam pertingere
possit / nisi doctorum litterarum et histo-
riarum adminiculo / a quibus nobis
plurimum suggeritur / quod multorum
etis nec videt nec audiunt / Divino itaq.
munere homini iudicium est / ut semper

addiscere cupiat / et antiqui historiarum (horum est)
que videntur vel facta cognoverunt
revertente / et quo quolibet tempore et
qua occasione acta gestae fuerint / p[er]
litteras memorare / et mandare / quo et
ipsi scriptores / et quorum meminerit / ad
posterum transferent / Alii laude et gloria /
Infamia alij ac vitij / iuxta vite merita
adnotant / et videntes eo magis Imitari
ad virtutes amplectendas / et vitia detestanda
tamque ex specula lincat / futuri / quod
inde nobis potius Duximus eligendum /
Longe enim facilius ex doctoribus ac
litteris / quam experientia vita perfecta
acquiritur / hinc Esaias nobis recte
adhortatur / inquit / in doctrinis gloria
firmiter dominus / Quod vos probe considerantes
et perpendentes quam labilis
sit hominum memoria / q[uod] facilius rerum
Interitus / et quantum Damnis per obliuionem
vetustas afferre solet / Reglamante Nasius
Tempus edax rerum tuarum / Inuidiosa
vetustas paulatim lenta consumit
omnia tibi / ut inquam tante facturae
obviaretis et consuleretis posteris
more liberorum Bethi / Qui (teste Iosepho)
presidentes rerum omnium Interitus
sicut ex igne sicut ex aqua quandocumque
futurum / Disciplinam rerum celestium
(quarum ipsi facere iumentorum) Iubus
Insubp[er]te voluminis / Lateris un
contra ignem / Sagge alij contra qua
me summo deperunt / Eius proinde
Fassitis ut adiungitis ex gemis vo

2

nonnullis Bernardus solvet hazlem/ Joanne
in Vortezunelz/ Joanne Golub Gerardo beyz
F. Viris Viriqz litteratis ac bonarū artium
cultoribus) scilicet bybliotheasqz Junctz //
terrenis/ et si que temporum iniquitate
(Vt fit) squalore obsita/ sine turria
maiorum reuerētia vrbis insignisqz vestre
Vltimēnsis ecclesie originem amplitu //
dine mūtē comēntentia fube nōzēntis //
Sine etiam gesta/ ac vitas sanctorum //
qui nob in christo regenerarunt/ ea in //
lucem profertentes publicis impensis //
novis formis exquidēda tradēntis //
quo omnium utilitatē consideratur/ ut vana //
vix de christiana religione quam optime //
meritū/ duntis in obscuris lateant/ Sed (Vt //
dicit de Cerebro ex fusis extracto per //
herculum) ad nos evocarentur/ Quibz reite //
longe impar nostris humeris uti vlla red //
tione subvndum/ si liceret obaudire/ et //
sanctorū p̄tū mēta (quorū memoria //
celebrabitur) nos animarent/ et pia vestra //
in eos devotio/ nos repelleret/ quo confiden //
tibus missis vestris parcamus/ et munit //
hoc licet arduū subire munit formidē //
Quibz tūqz tam amplē vrbis/ tamqz insignis cathedra //
ecclesie laudes (que p̄tū ignorantur) //
annod fultrebit) Quibz relabit totum //
athletarum p̄tū/ aut in obscuris sicut //
duntis delitē/ qui Germanias ac Gallias //
quas gentilibz error et plutonia superstitio //
in ^{scilicet} fuitate indomitāqz barbarā //
fedant/ et adhuc detinent et ad se qui //
negarant retrahēnt ad vix de cultum //
motuamqz foverētē tamqz fortis //

pergit et inbuti dures / necdum doctrina et
vite exemplo / sed et sanguine brevi tempore
intervallo subdidit Christo captivitas
affert mansuetas / Unde recte impy
(sive duram) crudelis reusudij et magna
ingratitude nota digni esse videntur / Et
torum trophæa per quas saluati sumus
cum rectorum dispendio ^{per}mitterentur
intere / his namque auctoribus usque adeo
apud istas provincias christiana coaluit
et adhuc floret de publicis et religione
morum integritate humanitateque ac
fugere sine in pace sine bello sine alijs
rebus gerendis ad quas sine ista non
sine iumentis arte nulli nationi cedant
claris urbibus populorumque frequentia
insigne / per et dum postulat occasio per
inde ferretur ut quicquid alijs deest istis
accessisse videatur / Credetis vel reuoluit
vel immunitatum orbem / provinciasque
istas sub alio rebo tolleratas / Quis enim
assentitur ethiopo philosopho scribentij
nobis solis voluerim omnes artes et vasto
stratisque piscibus emittari / Cuiusmodi
adhuc exuber sit vsus fumate raritas ac
piscis reudij / Quis tantis assidentij germa
mas tunc sub rebo constitutas / Quis
assentitur tam plinio adnotantij in
argentum quidem apud plecosque fuisse
in preterito / Aut ipsi cesari veritanti alijs
nulla admittere comortia / Immo nec binu
quidem cum tam terra ac mari tanta
rerum aduehatur affluentia / tanta regionum
sit ubertate omnifaria / tot diuitie / tot rebi
tot potus vestimij apparatus atque edificia

romanas supereminas delicias

(ut cetera omnia faciam) quo Romanas supereminas
 Delicias. Quinque India quinque Egyptus
 quinque Insulae et Regionis antea ignota
 fragrantis aut aromata emittunt. Tunc
 redduntur. Nichilque sit magis formidandum
 quam lasciviam desideriumque allecti. Solitum autem
 tamquam animorum vigorum nam placidus
 abstinentiae bonis provara est virtus. Numquam
 luxuriam animi rebus plerumque struuntur. Nec
 facile est equa comoda mente pati. Ut ait
 Ciceronem ad Titum hinc. Ceteris uti ^{pre}sumunt
 tunc inde videntur et quibus orbis plaga
 periculosa prorebit. Admonenda. Nec tunc
 sunt Italia Hispania atque Africa omisit.
 Virtutibus regibus Germanis alij summo
 limboque bestiarum quo vel intolerabilem optum
 quam famem vel delirantibus annuntiant.
 Verum qualiamque ea sunt voto ac fidei
 proferre. Sanctorum siquidem ante
 assumptam christianam fidem dispar fuit
 virtutum modus. Cum nec caribus equibus
 nec stupentibus alysiis spurcis et imundis
 animalibus abstineretur. Ut praeterea eos
 qui more Socrates humanis vestiebant
 caribus. Quorum omnium seductum ac
 morum praevitatem. Beati viri exemplo
 et doctrina extirparunt. Et plus
 predicando quam Romanis principibus terro
 armorum profertur. Dicitur primum. Ut
 testantur omnes. Septentrio recte cog
 nitio. Cum Christi Evangelium per fides
 peroneo eo tradideretur. Et negotiorum
 frequentibus eo conculcatis hinc. Quod
 istorum glorie laudique tabularum est.
 Quare parando pro moribus decernimus

Proemium

Verbis trajectus situm atq; originem paulo altius indagantibus, quibusque vulgaribus etiam subintexto auctoris continetur hystorie, hic pauca duximus prenotanda

Nomine enim autumant tam in ffrisyta situm. Alij metropolim hollande asserunt, quam a Gigantibus et ffrisyta indomitissq; gentibus habitatam volunt. Affirmant insuper tam tempore Nerone Augusti degressum, et domitio Otobardo filij et per claudiu Cact adoptatij, repisse intum, a quodam Anthone et scriba Romano crudelitatem ipsius Nerone fugientibus, atq; a conditore Anthominam nomine esse portitum. Nos autem nec ea refellunt, nec ad plenum approbant, que vera veram notitia apud probatos scriptores invenimus, proferimus in medium, primum illius situm absoluimus, deinde originem atq; incrementa latius prosequimur

De Loco et Situ Trajecti

Situm itaq; veris, oram Rheni, vel utaq; potius ripam romphym fuisse, nemini dubium. Cum id ex plurimis inditijs et vestigijs, cum imprimis ex vita Vuillibrodij, et privilegijs duarumbusq; Regum atq; Imperatorum perspicuo liquet. Nam in litteris Chlotarij Chrodobertiq; memorij Pipinoru et sequaciu Regum francorum clare habetur Trajectu Vetus ad flumem Rhenum situm. At Baldricus

Episcopus (qui Ottobry Imperatoribus germa-
 norum sub nomine primo a consilio et filij
 sui preceptor exstitit) Mans a Normannis
subversam / instauravit post Rheno ipse fuisse
 legatur / Vbi suo loco patebit. Vtrumque autem scriptum
 est Rhemum / autem circa Mans (qui plurimum
 aliter mutavit / rursusque declinavit)
 hoc verbum sita fuerit innotuit habeo / quibus
 in una sancti Fredrici Episcopi et martiris
 aliquid de hoc legatur. Et in quadam littera
 donationis Karoli magni de tota dicta
Vltima clare constat Rhemum alio aliter
 quod modo derivasse / et differentiam fuisse
 inter Rhemum et Lothiam / Lothiam enim
 germanice / tam significat quod stillare
 sine derivari / nam Lothia sine Lothia fuit
 quasi rivulus a Rheno distillans / caput
 originis inter Amerongas et Dorestatum /
 hoc modo continetur in littera ipsius Karoli
 Regis / sibi donationis ad ecclesiam sancti
 Martini que est super Drestad constructa
 et vocatur Vltima / Deque omni parte rentum
 partem de terra ubi omni tempore predicta
Vasilica / partem terre rentum partem
 habere debeat / et cum hoc riparium Mans
 super Lothia / et insulam Mans prope
 ipsam totam ad partem orientalem / inter
Rhemum et Lothiam / Ex quo clare notat^r

lecta.

Lothia.

Rhemus enim ab
 Ameronga iuxta
 Dorestatum ad tractum
 et demum per hunc
 oppidum catorumque
 vnum derivabat in
 mare adhuc nomen
 sonans Rhem veteris
 Sed Lothia sine lothia
 a donato strudu oppida Culenburgi / Hagestam / Viana / Schoonhonia / Rotro-
dami et Brucka rursus derivatur in mare. aliter nomenque rectus pro se
 ferens sub presens Romanis, notum notus.

differentia Rhem et Lothie / Apparent adhuc
 veteris aliter vestigia venientibus ab
Amerongas versus Drestatum a plaga
 orientalis et meridiana / Vbi et scriptura
 in Sagis et numis cum capitibus
 Romanorum Imperatorum aliaque antiquitatibus
 fragmenta Inveniuntur / ab orientalis

a donato strudu oppida Culenburgi / Hagestam / Viana / Schoonhonia / Rotro-
dami et Brucka rursus derivatur in mare. aliter nomenque rectus pro se
 ferens sub presens Romanis, notum notus.

Vno et septentrionali parte Vbi tam templa
 Sanchi Joannis et dñi Jacobi aply consistunt
 Idem Vfenus cursum habuit / nam rērens
 fama est de portu sine statione (quam
frinthenshainy vulgus appellat) Illis
 constituta / Vbi et pali et ducibz retiazqz
 manalia armamenta sub terra a fossoribz
 reperiuntur // Sicut Urbs quondam ampla
 et opulenta / et Emporium pro rōmētibz
 ex omni parte Oceanū per Vfenū et alia
 loca conducentibz percommoda / domiciliū
multorum Regū atqz Imperatorū / dūcētibz
 aspirari contra Colomanū Agrippinā pro
 sede metropolitana ex dignitate obtinenda /
 Sed tot et tantis cladibus a Barbaris
 afflicta / tandem impotens et lassā / nequē
 respirare ammodo succubuit / Ea non in
 fusiō sita est / licet ab illis aliquando
 occupata fuerit / dūm Carolus Martellus
 infante pugnat / Illiqz Victores / et
Chilperico Regi ac Raganfredo maiorū
 domū federatū / contra Carolū / Colomā
 vsqz cuncta depopulando pessundarent /
Frisy tūm teste Ptolomeo habitant in
 Germania que circa Vfenū est / a parte
 septentrionali serus Oceanū vsqz ad
Amasyn flumē supra bructos / et
Cacubū vndiqz nominat eos / germanie
 populos / et transhenanos / ita asserens
maioribus minoribusqz Frisy vocabitū
 etiam ex modo vno / utiqz nationes
 vsqz ad oceanū Vfenū preterguntur //
 dūbuntqz intusos insuper lacus / et
 Romay classibus navigatos / Sicut
 tam orientales et occidentales Frisy
 appellamus / Et alibi Frisy populus

Laus urbis
 Traiecten.

Frisy.

transrenantibus / neq; in hollandia constituta est /
quod nomen verum obscurumq; nec antiquo
cognitu fuit. nisi forsitan quissiam ab
Oleonio ^{pimpilari} ~~principali~~ et profecto fusio ad
id nomen sortitam (prout inferius inscri-
mum) Vel ab helmo brachio Vhenj dictam
velit. Sed inter Batanos (qui inter Vheni
at Vachalij Vnari flumine Mosa sedes
habent) ad Oceanum pertingentes aut potius
Marsob Vnnes non ab re Inguibus collo-
candam / Si Cornelio Tacito ac plinio
credere voluerimus / Ille enim libro secundo
historie Augustalis ita inquit / Vhenibus
Vno alio retinuit haud modicam insulam
viciantibus / apud principium agrj Batanij /
Velut in duos autem diuiditur / seruatq;
nomen et violentia rursus / qua Germa-
niam peruenitur donec Oceano misceat.
Ad galliam ripam latior et placidior
affluent verso cognomente Vachalij unde
dicitur) neq; id quoq; verabulum mutat
Mosa flumine / cuiusq; immenso ore tandem
in Oceanum effunditur / et in libro de
moribus germanoz / omni haru gentium
principit Batanij / non multum de ripa
sed insulam Vhenj annis voluit / Chat-
torum quondam populis / et seditione
domestica in eas sedes transgressus /
in quibus pars Romanis impetij fuerit
hinc ille / Jam fusij missi leguntur
inter gallos assumpti / sed germano
populi / inter quam et galliam Vhenibus
pro limite fuit constitutus / sicut in
rommularis Strabonij cum Vspetibus
atq; Chenchatibus Cesarj responderunt

helmū

Batan

vachalis

Mosa

Rhenus

Populi sedet Romanum imperium Rhena fuit /
 nondum enim Cesar quidam de germania
 sibi vendidit / primum enim Romanorum
 durum Rhenum transire ausus teste Appiano
 Alexandrino in libro quibus Rhenum periti-
 culant At Plinius libro tertio in Rheno
 autem ipse prope Centum milia passuum in
 longitudinem nobilissima Latavorum insula
 et Cannifatum et alie insule fresiorum
Cannorum / fresiabonum / Sturionum / Morsariorum
 que struntur inter Helinun et flumen
 (ita appellatur ora Rheni) in que effusus
 Rhenus ab septentrione in latum ab oriente
 in amnem Mosam se spargit medium inter
 hoc Corum versus modum nominis suo
 custodit alium Corum eodem Plinio
 teste ab ortu solstitiali flant Argeste
 gree dicitur quibus Carolus magnus sedem
 in maridum germanice interpretatus est
 Westwoorde Windt Cesar vero in quarto
 Commentariorum libro / sedo horum consti-
 tuitur scribitur Mosam perfluit ex
 monte Vesigo (qui est in finibus Lingonum)
 et parte quadam ex Rheno recepta (que
 appellatur ^{ha} Uualis) insulam efficit batha-
norum in Oceanum influit neque longius
 ab Oceano milibus passuum octuaginta in
 Rhenum influit Uxum michi planer hanc
urbem in gente Marrorum (qui et Marran)
 sunt Cattorum (qui necessitudine et societate
 iuncti erant) ponere quos refert Carrus
obsequio (quo Romanis obstringebantur)
 partes Latant / Veluti tangit tela atque
arma bellis reseruantur / libri absque tributo
et solum in usu prohorum repositi erant

Latani

~~Uualis~~
Uualis

Marcij
Marciaci
Catti

Virum Batum (nisi qd Rheno intercurrat)
 quorum Vni tunc sub germanico Caes.
 depopulabantur a Romanis. Ara cuius
 Martio presidio Cattoz capite gentis
 quod hanc longe a Rheno distabat. Jam
 in Vni formam redactum nomen servans
 ad tria milia passuum. Eructo viciniam
 inter quos fuit et Adrana flu. cuius cor-
 rupte Ara vocatus et celeberrimum templum
 illis gentibus (quod Tanfane nuncupabant)
 solo equatum in ruinis vestigijs ac funda-
 mentis. non ab re. licet opinari Eructum
 fuisse conditum cum ut plurimum in vni-
 verso orbe ecclesie ac monasteria legantur
 instituta. Vbi demones et gentiles di-
 templis volebantur quo spurra superstitio
 ritibus et memoria dicitur. proutem
 fuisse Marsi Virum Cattoz longe in germa-
 nia. Vbi et ad Adrana fluvium et templum
 predictum potius fuisse creditur postea
 vero remigravit uterq; populus ad
 Inferiores oras Rhem priorum sedium
 nomina nunc locis impoentes sicut
 de vni territorio vrbis Eructi ad Vena
 et oppidij Eructi ad mesam hodie nomina
 remordant. Vbi et Cattoz adhuc reliquie
 et igno vno supersunt. sicut et ipse
 Erambij populi germanij in gallias
 tempore Augusti. et in proximis Rheno
 agris rollorati. auctore tranquillo cuius
 autem originem Marsoz rursus in da-
 gare voluit quos ab Ausonibus atq;
 Italibus descendisse marsis et sedibus
 pulset piratam excedendo tandem ad
 hab oras vagando remigrasse primis

Adrana
 Ara

Sicabri.

et populo. Varias crediderunt / legat p placet
sequentia Unde multum Desiderio suo cor
respondebitur

De Marsis populis Italis Unde
Marsos germanice populos origine
habere nonnulli Volunt h narrant

Anno ab. v. c. de hie Julio sine Lutio Catone
L. Marco Philippo Coss olimpiade c lxxxv^a
testantibus Eustbio atqz Orosio bellum gessit
Romanis adversum parentis Marsos pellig
nosqz rebellantes / Vlyctiam L florens in Epyto
maribus sine narrat Di Lincum in m^o Vet
v^o libris septime de rebus romemorasse

Marsi

Contra Marsos p Vutilibus Ceb paru proffere
pugnans in prelio occisus una cum exercitu delicto
deleto Vly multi nobilit et octo milia Roma
nozum militum Cesa arma et corpora inter
fectorum in conspectu Martij legati Cetonius
flamius peritulis atqz in testimonio cladis
interit Marsi Agamemionis Archypratan
in Imperatorum preoptantiam Marcus / raptis
continuo copys / victores imperatus oppressit
octo milia Marsorum et ipse interfecit
Scipio autem a Vestimis et Marsis in fusiatis
deductus cum exercitu tumidatus est / postea
utrum Marcus Scip milia Marsorum delent
Septem milia armis equis / Curo dimium
pompio / et Petro Catone Coss / Pompeius
Sua obsedit Afulum Civitatem / per tam
repugnans / nisi populum in campum
prosumptum gravissima oppressione
vixit / Octum et octo milia Marsorum

in ea pugna cum franco suo Imperatore res
sunt/capta tua milia/ Quatuor autem milia
Italoz virorum ex ea rede profugoz in
montib roatis in unum agmine forte consen-
derant ubi oppressi examinatqz munitib misere-
rabili morte riguerunt et vestibantur nec
ullum erat procul futentibus mortis inditum
nisi durissima immobilitas/ qua nullo modo
humane vite vegetatio diu perpeti potest her
Orosius Li V.^{to}

Portus Cato C. Marnas copias habens
cum aliqua strenue gessisset gloriatus
est C. Marni non maiora fuisse Et ob
hoc cum ad lacum furmum contra Marsos
bellum gereret/ a filio C. Marni in tumultu
belli/ quasi ab invito auctore prostratus est

Pompeius Asculum ingressus/ prefectos et
centurionum virosqz principes eorum/
Virgis terdit/ Servosqz permissit/ Beros
predansqz omnes sub hasta vendidit/ aliquos
liberos quidam ^{nudos} nudos et egentes abire precepit
Notandum quod ista sunt acta anno ab
C. DC. lxx vsqz. DC. lxx/ Sed deus Imperator
post annum die p. bellat in germania
ubi Marsos affligit

Blondus in li. de Italia illustrata/ ubi tractat de
regione ^{origine} latina/ dicit Linnium scribere in p. q.
li. qualiter h. ambal regionem Marsoz vastavit
et in li. p. q. qualiter iterum revertentes ab
urbe Roma per eundem agrum iter fecerunt/ eaqz
in regione interit/ quodqz regio Marsorum

virgine gentis L. floruit in Epitome li. 4.
septime Decadis linij Italij populj desertum
Frentes Vestij Marji pelignj Maurinij Lij
ranj Samites initio belli a parentibus moti
q. stantibus ^{provs} ~~perrot~~ in loco ^{Asculu} ~~Asculo~~ cum omnib.
rimibus Romanis qui in eo oppido erant occisus
est. Saga populus sumpsit

Maurinij
Asculu

Silopopedius

Idem L. floruit in Epitome li. 17. de
septime linij Marji quoq. a Marina et
Cecilio prima legatis aliquot pelignj fractj
partem petierunt Asculum a Cato pompeo
captum est res a Mamero Emilio Italibus
Silopopedius dux Marjorum auctor hujus
rei in prolo recidit

Appianus li primo Cornelio Sulla ar. Q.
pompeio Coss Sulpitius in Maribus Vi Coss
vniq. filius Publius quaz Cethegus Junius
Brutus Catus et Q. grammus publius
Albinouanus Marcius Lectoribus et reliquis
Mazio fauentibus ad duodecim milia urbi
pulsis. Data licentia eos impune occidendi
et bona proscripi. Nota q. huj. libianam et
ad montem supra Numidiam confugerit per
maritiam vagantes facta. sed a Romana
potentia liberab. et quietas querentib.
Causam defectionis Italioz Marjorum
atq. alioz idem Appianus li primo
pulsis describit

Haec aliam foret tam Marjos germa-
ni populos ex q. reliquis credit ortos
Similiter et Catos nam et nra etate
in Italia magna superest Catoz familia
et Thymas grammus ab hoc Q. grammus

Ciens fratorum
Regnum fratorum

Inuentas et Albiam ab Albino nauo ad ripam
Rheni conditum cum per illud tempus Romanis
viris et Gallis et Germanis adhuc forent in-
cognite / franzorumque gentem ab ista repisse
originem / Nam regnum franzorum teste Mey-
nardo Sine Edwardo primo et usque ad sua
tempora / reuebatur non amplius quam ea pars
Gallie que inter Rhenum et Ligerim Ortanumque
et mare balearum iacet / et pars germanie
que inter Saxoniam et Danubium Rhenumque
et salam flumen qui thuringos et Sorabos
diuidit posita / a franzis qui orientales
dicuntur / incolunturque et preter hec Alama-
ni atque Baioarij ad regni potestatem fran-
corum pertinebant / Quod Karolus magnus
postea nobiliter ampliamus / et Antiquissimus
franz Marcellino teste / dicitur sunt Saly
Absolute nam satis abunde situ urbium / ad
originem eius et instauracionem peruenit

De origine Urbis

4
Frantim autem a profugo sine regule
Romano minime repisse originem hoc modo
dorebitur / A tempore duij Iulij presidia
ad Rhenum repta locari / ubi miles hibernaret
et themi limes Romanij imperij constitutus
et potest ferre doctus / pro insultationibus
germanorum comprimendis / Quamuis
Imperium etiam ultra Rhenum propagauerat
Cato / sicut testatur Suetonius / si inquit /
idem obsessione castrorum in germania in-
ata per stationes hostium gallorum habitu
penetrant ad suos / At sub Ortano
Augusto (Druso Nerone Cesare duce)

Drusus.

fossa drusiana.

usque ad Albim progressum / Deinde trans
 germaniam / et in galliam in proximis Albis
 agris collatis / et sic in idem tradit / tran-
 quillit / hic Drusus primus Romanorum
 ducum Oream septentrionalium namque
 et trans Albem / fossam novam et immensam
 operam effecit (que drusiana vocabatur) et
Galiam flumina exivit / primus Augusti
 et frater Tiberii ex Linia / et ad Rhenum
 auctore Castro in Trogum Pompeium
supra quingenta et amplius castella / pro
 tutione Romanorum imperi collatis / et in
 tutelam provincie presidia et rustodias
ibi disposuit / per Mosam flumen / per
Albim / per Visurgim /
Domitius quoque ex Albis trans
Albem / inde sub Tiberio a barbaris tentata
inruptio per fusus / qui tunc cum gentibus
adiacentibus Romano parebant imperio /
ob sententiam reversam Oleum primipilarem
totum profert / defructus / dum insueti
contra imponeret / quorum manibus in suas
Oleum / in fluvium castellum ad litora
Oream (ubi valida manus Romanorum
presidebat) se cepit Albis obsidibus / et L.
Apronio instruere germanie profectore
solvente obsidionem / suppressi motus / fusus
in sua redire compulsus / at Germanicus
Cato Drusi is. similiter aliorum conatus
restringit omnia restituens in pristinum
statum // Deinde per A. Cernianum legatum
exercitus inferior germanie / at San-
nium magnum a rauchibus interemptum /
inde per Domitium Corbulonem pressum
qui defruxit fusus agros quibus se retinebat

Deberent) et Senatum magistratus ac leges
imposuit et ne inissa querebant) presidium
manuunt et manu militari forsam p[er]m
militum Inter Rhenum et Mosam duxit
qua Interita Oceanum detarentur / Item
per Vespasianum Pompeium qui turboatu
ante Lepm annos a Druso aggeribus rohet
tendo Rheno absoluit / cui duntaxat successit
qui frusibus occupatis ad Rhenum agros duris
Vercis et Maroige in pristinas sedes ire
compulsi / hinc per L. Pompeium et
nomine per petrum Certalem legatum
provincie rhenane quiete administrata
et in fide servata / ut puta a Cesare Augusto
Vsq[ue] imperium Domitianum / nisi quod sub C.
Cesare et tempore Intermedio (quo sub
otto et Vitellio Vsq[ue] Vespasiano de imperio
retabatur) Siqui motus gentium vel
turptionis facti sunt scordia ducum
et seditione legionum acciderunt / Et ab
Traiano tamen / rursus restituta / hinc
sic se habentibus / rursus et tempore Nerone
Vtramq[ue] oram Rheni in ditione Romanorum
fuisse constat / quos credet hosti ac profugo
Romani Imperatoris / Romano in solo bellum
patuisse refugium / cui usq[ue] tutum aut
consultum esse poterat / quo Romani principis
auctoritas aut indignatio estimabatur //
Aut qui hostibus ac Barbaris tanta
potentia fretis / ne municipia locarent
armis restitere / Equalem autem infestum
Romanis presidium rondere tollerassent /
quod nec de alijs rebus Romanis Vllis
Vnq[ue] tempore legitimum factitatum / nisi
si qui certo loco proscripti pro comoditate

Agger rhemi.

Agger

atq; inuoluit eoz domos templaque adfirmitate
promissa primum

Nec minimum apud aliquos scriptores statum
vitarum ac tyrannidem Notant Describuntque
quidam nonnulli Antonium Suetoniam tunc
fugientem in Gallias Germanicis fuisse ductum
Sed in vita Domitiani Augusti videmus
Suetonium Auzelium Victor L. Antonium supra
Germaniam presidio / iuncta verborum quorundam
ab eo defuisse / et bellum mouisse / sed statim
per Norbasiu Lappum ytinatum fuisse

Vtuisimiliter ego est Cracorum sub Iulio
Caesare inuicem summissis / et a M. Antonino
viro illustri collega tunc in Gallias expeditione
inibus (qui Octavianam sororem Augusti Caesaris
vixit duxit) et aliquot oppida in Gallias
sui nominis instigat. Antoninam nominem
Suetoniam / sine quod magis placet / credimus
hanc urbem in ista illa castella conuenire
que a Druso ad Vhem posita fuit / et ab Antonia illius coniuge ante
Antoniam uxore L. Domitii / tunc supra munita
munita) ex Octavia sorore Augusti genita
aut Antonia matre Claudii filii Drusi
Germaniam vocatam Vilui ab Agrippina
Colomani Agrippina / a Druso tunc patre
posam Drusianam / a flamio fratre Arminii
flamio rasium / a Vissama / a Agrippa filia
Vesse / ab Alphit / vel iuxta in Antonina
corrupte Albiniana / a. l. a Asperate / a Sperey
a Lyette / rasra vetra / hinc rasra vetra
fuerit tempore Caesaris / et retinuit ad hunc

Agrippina
fossa drusiana
Vesse.
Asperen.
castra vetula

Agrippina vxor
Clandij.

nona sortita / quorum adhuc sunt vestigia.
Cornelius Tacitus / li. vii. De Agrippina scribit
Vxor Clandij / quo vix suam soror quosq; nationib;
ostentaret / in oppidum Utrorum / in quo gentia
erat / Veteranos / Colomanos / deum / impetret
sui nominis inditum / de vocabulo Ursus / At
L. Domitij in Vita Cibrij Cesaris idem
Tacitus meminit hoc modo scribens / Olyt
et L. Domitius / sui minor Antonij ^{Octavia} gentia in
matrimonio daretur / qui postea Utrorum fluent
Albini transfrenda / longius perstrata Germania
q; quicquid priorum / abstr. tasq; ob res insignia
triumphi adeptus / a quo et Augustus trames
Vasab inter paludes non longe a loro bariano
cladib; aggratus / et fontibus longis apertis
in chrysibus / Sine a. L. Antonij multa clari
videntur gentis utpote sororis Augusti
notantur belicibus / rum et ipse Tacitus
meminit / potuit ergo fieri / ut ignari histo
riarum pro Druso (quem Iustinus et Drusu
Neronem vocat) et Neronem Agrippine
filium opinati sunt / et hinc intem erroris
subortum / Net ab re videtur / si stram ante
aduentum Cesaris hanc urbem inter bar
baros claruisse aliquis assereret / propter
commoditatem situs / et ubertatem soli longe
prestantioris q; in locis circuburimis / que
Intarta non remaneret / rum et provincie
hinc ea tempestate stram frequentis colono
habitantur / Ita ut agz non sufficerent /
non est ergo opus obscuri conditorum hinc
urbis summari / ubi et tot Illustribus amto
ribus tam dilucida habentur Argumenta
Omnes enim Antonij / in suo Historiarum
meminit traceti / qui est in ordine post

neronem imperant anno inter ipsius
atq; Neronem effluo nec verisimile est
tam modico temporis intervallo Traianu
putantur voluisse ut a tanto imperatore
miseretur designari

De imitatione Nominis

Variationem autem nominis ex hoc conyeci
lucet quod cum hoc ob vastitatem belluam
Invasiones et namque inundatione
aquarum plerumque loca aut desolata aut magis
mas passa sunt a victoribus aut instaura
tionibus nova nomina imposita fuerunt
Verbi gratia Hierosolime ab Hadriano
Augusto instauratore beta Lycantum
a constantino Constantinopolis Roma
ab Odoario Odoaria Colonia Agrippina
postea Colonia francoy Vigodolmy reflu
entia ad Rhenum et mosellam Dimodura
num Aethio Britannia Anglia Gallia
francia sanx vententur Vud et Antonina

Antonia.

Traiectum dicta et Ultraiectum no a tempore
Dagoberti Regis aut antea a Uiltis populis
nam dicitur imperator Antoninus pater
septisdecimus Rome post Cesarum regnum
potitus ut premissis meminit hunc
noib Traiecti in suo itinerario / Quid

Ultraiectum.

utrum ab Ulpio Traiano Augusto instaura
tore Ultraiectum quasi Ulpium Traiectu
fuisse nuncupatum / id tunc teste Septo Aurel
victore collapsum orbem edificis restau
ravit et iuxta Europam urbem trans
rhenum in germania reparavit / a quo
et multa loca nomis sumpsit / Voluit

forum Vlpium / forum Traianum / Traianorum
 pelis / et in gallis circa Rhenum Colonia
 Traiana / Legio Traiana / Circa Traiana
 et castra Vlpia / que fuit Legionis xxx.
 apud Ptolomeum / et in dicto itinerario
 legitur / Successor quoque eius Hadrianus idipsum
 fecerunt / et posterioribus Imperatoribus quos
 hinc respicitur ex fragmentis et titulis
 ad veterem Rhenum aluicium et loca vicina
 nostra etate inuentis / que exempli gratia et
 pro memoria posterorum in parte huius duplicis
 adnotanda / Ultranuntium tamen non ab eo
 quasi transectum ultra Rhenum / a Baldrico
 qui eam urbem illam restaurauit dictum
 credit .

Ultranuntium

Monasterio Egmundae
 in aula que dicitur Comitibus
 fragmentum in pariete

EVER. PIVS PERT. A
 M TRIB. POT.

IN AVG PIVS. PO

PII PERT. AVG. FILEM

MAXIMO. PERP. AVG

In Alsty in lapide recto
 reposito in sepulchro

O. ADE.

LART. D

IIII. NON

AVG

In tegulis Vestustis
 rectis

EX. GERM INF

LEG. XXXI.

LEG. XXXII

Cenobio Rombe Roomburch
 prope Londin ad veterem
 Rhenum aluicium

IMPCAS. LSE TIMIVS SEVER
VSANGEM. AVELIVS ANONIN
VSCAESCOHXV VOLARMA
MENTARIUM VESTAE CONLA
BSUM ESTIVERUNT SUBV. PV
DE NELEG AVG RRCRAE CAECLBAE PRE

A troyo insidem saci

*In commentu byoy
prope delf in rotuna
repta in vtiligmo
prope v. maeldelbyck*

ESNERVA TRAIAN
GGER DACICO P
RIB PPPCO XV
ELVCENSIVMPE

IMP CAES
MAVREL ANTO

In alio Sago thidem

QVS PIVS PERTINAX AVG
XIM TRIB POT VIII IMP
AVG PIVS PONTIE MAX
PL SEPTIM. SEVER PII PE
COHXV VOLCRPE

NIINO. AVG. PONT
MAX. TR. POT. XVI
COS XIII ET

CAVGG PR PR PER. VEIL

IMP CAES
LAVREL. VERO AVG
TR. POT II COS II

*In hoga comitib in
azdibus prefectoru
de Wassenaar*

*In castro londerstoot
prope Trauortu in
tuba Saxsa*

EVER. PIVS. PERT. A
MAX. TRIB. POT XIII
NTONIN. PIVS. AV
ER. MILIT. LEG IME
ENIDIOR

ADNAMA ILAEAR
MAILORIVS VICTOR ET M
MAILORIA MAIDRENA
FILI. F. C

*In macisty supra postam
templi*

EHLDEHART
RICLINT

Constat etiam a tempore Dni Julij Cesaris /
 usq; ad Constantinum Augustum Rhenum
 continuis presidijs et pontibus pro transitu
 fuisse communitum / quod cum apud plerisque
 priores auctores / Strabonem / Plinium / Tacitum /
 et apud / Herodianum in vita Severi
 et in quibusdam panegyricis / Constantino
 et Maximiano Aug. ductis aperte scribitur /
 in panegyricis autem hoc modo / contra barbaros /
 tam ne procul quidem Rhenum / audetis attollere /
 et viis ferri flumina interiora petitis / Contra
 hinc per intervalla disposita magis ornant
 limitum castella q; protegent / et alibi quippe
 cum totus armatis manibus Rhenum instructus
 sit / et ripis omnibus usq; ad Oceanum dispositus
 milites imminet / et Ammianus Marcellinus
 testatur / Julianum Cesarum multa castella
 in Gallia atq; Germania diruta comminuisse
 Quare Trancorum Uhinum potiusq; Waltorum
Sigorum Wiltob cumq; et Sclavi Stu
Velatali Diruntur / Una cum Saxombus /
 Incursumis illis fecisse / non abnegamus /
 Sed potius fuisse infirmos / Scribit enim
Paulus Orosius / Valentinianum Augustum /
Saxones gentem in Oceanum littoribus / et
 paludibus iungis sitam / Virtute atq; agilitate
 terribilem / periculosam in Romanorum finibus
 eruptionem / meditantem / in ipsis francorum
 finibus oppressisse / post que hoc provincie
 riuu Rhenane in ius francorum Saxonum
 concessit (qui dudum apud Texandriam
 sedes locaverant) et francia orientalis
 repta vocari / quorum Rex in litteris suis
 saepius memorare Trancos Vetibus / quod si
 sub Rexe Dogoberto hoc nomen fuisse

Rhenus Rhodanus et
 Rhodanus Rhodanus fuit

Trancorum
 Wiltob

Saxones

francia salij

Texandria
 francia orientalis

Trancum veteris

offertur

Ecclesia Trarctensis

asseruntur / tam mox Trarctum dicitur / sed
nomen ducendum foret / Cumq[ue] Ecclesia tra-
ctensis ab his Regibus Francorum felicia
nata et fausta incrementa sumpsit
ad fundatores et doctores ecclesie istius
sermo noster ducitur

De origine et fundatoribus
Ecclesie Trarctensis

Dagobertus

Omnibus tam Regibus antiquis / qui vel talibus
sacrificabant / vel Religionem Christianam inuoca-
bantur / eorum solum propositum est mem-
nissse / qui fide / pietate / et cultu regis deum
potentes clamore / et primordia Ecclesie
Trarctensis edidit / ne scilicet nra huiusmodi
tendat / ut ait Dagobertus Rex Francorum
Clothario filio Hilperici Regis / deo fratrum
romulo occisi / genitus / hinc Clotario
at Chrodegasto Regis tam confirmantur
quasvis donationes factas ecclesie Trarctensis /
tuncq[ue] villas et possessiones quos possidebat / et
que pietate christifidelium consecrata erat /
immunitate donantes / ab omni regis potestate
et seculari jurisdictione exemunt / Dagobertus
hanc patre defuncto / in amplissima regna
succedens / circa annum salutis christiane Do-
lxxxv / qui a patre adhuc pueri committitur
curis Arnulphi maioris domus / postmodum
iunctis sanctitatis Epi urbis mediomatrici / iam Metim dicit

no v lxxxv.

Austrasia

ut tunc sacris litteris ac moribus institueret /
Dirigitur / postea a patre eius Prupino dicit
in Austrasiam (hoc est quiddam inter Rhenum
Mosam et Ornam interiacet) regnaturus /
Cuius autem in brun adhaesit / Gandragisibus

Dux agfania.

Duxem Aquitanie patris suo a Consilio pertraxit
eo quod illi quadam contumacia & spectu esse
videretur. Verberibus affert / et barbae rasione
ac belluacione detrepant / quod cum patris
inuenit / in suu filium trahi ad suprema / ille
furorem timens patrem / confugit ad templu
martyris Dionysii et soroz / eoz tutelam
supplex exposcens / Quorum suffragia nullo persequente
potuit inde dimoueri / donec perpetratum
facinus pater ignosceret / Unde et locum illius
maxime obseruauit / ubi postmodum ingentia
dona contulit / et predia largitus est / hinc
teste Regiorum / sanctos Dionysiu et Mauritium
Martyres / ac Martinum confessorum (cuius
limina aliquando uisitant) in summa semper
habuit ueneratione / de quo sic ait Abbas Vespertinus
Sine mortis uisum / Dagobertus Monarchia
in tribus regibus solus obtinuit / fuitq; fortissimus
et francoz uirtutibus / In iudicijs ecclesiasticis
seuerissimus / largitor elemosinarum precipuus
pacem in toto regno suo statuens / et timorem
gentibus in circuitu inueniens / usq; uelut
Salomonis pacificus regum obtinuit pacificus
quiescit / Cum uita ac moribus utinam
nostre imperialis Reges aut principes saltem
in parte imitarentur / et cum annis putatio
exercent / Qualiter autem hic Rex inuenta
Duxit / et tam adultus pristinos mores ^{multa} meta
uerit / ex litteris tuis potest cognosci / quas
Abbas et conuentus Witzembergensi superuo
ribus annis Cesare maximiliano / cum
Philippo eius filio / legato apostolico et
oratoribus multoz Regum ac principu
conuentum celebrante in oppido hagamoy
contra Philippum conuentum palatum Rhem

Vita Dagoberti.

in iudicio exhibuerunt / auctoritate itam
multorum Imperatorum pro maiore fide appro-
bata et confirmata / ipse Cesare et plerisque
alijs Vestustatem admirantibus / quaz exemplar
Hic hinc dignum inscribendum

Exemplar litteraz Dagoberti Regis

Dagobertus diuina fauente clementia Francor
Reg / omnibus regni sui primatibus / uno
cunctis fidei Christianam profitentibus / tam
futuris q. presentibus / utum quo deo vel
sanctis eius se quib obligauerit / sine macula
reatus / vitia fieri non poterit / Et quanto maior
et dignior est id / cui dicitur / eo fertur grauior
iudicio dicitur / et non reddentis presumptio /
Debetur igitur et volumus nos quoq reddere /
quod volumus Domino deo terribili / et ei qui
affert spiritus principum / terribili apud
omnes principes terre / qui qualiter in brachio
sue virtutis / et nos terrerit / et qualiter permi-
tens et sanans / rursus nos visitauerit / omnibus
ad exemplum correctionis / notum fieri dignum
Dignum precepit / ut quisq fidei audito
nostro periculo ab ecclesia et vasatione se
contineat / Et honorem congruum / rebus deo
diuinit / exhibeat / Primum ergo de diuina sap
nos habita terribilitate examinationis / postea
de voto / et voti nostri redditione breuiter exponimus
patre meo Clothario felicis memorie defuncto /
patris regni curam suscepit / Sed virtutis ductus
lenitate / dominandis cupiditate destratis /
regalis officij debum negligi / nichil exhibens
commissis sollicitudinis vel diligentie / nichil
faciens vel audire mansuetudinis aut zelo

Justitiam / inter alios expressit inter ecclesiarum
Dei destructor et dissipator esse reprobam / quarum
defensor et sublimator esse debueram / Nec
Divine manifestis oculis / nec hominum veritatis
clamorationem / Tandem Dei benignitas obsti-
natis mentibus superbiae conterens / virga corre-
tionis iniquitatis meae visitavit / et castigato
michi veniam non negavit / Nam captus in
sublimis / Divinitusque manifestatus inter choros sanctorum
in habitum fudrantibus sedentis presentatus /
A sanctissimis ecclesiarum personis pro rebus
ecclesiasticis per rapinam a me distractis et
consumptis / graute et constanter sum ar-
bitratus / Maxime a sanctissima Dei genitrice
Maria et a beatissimis Petro et paulo apos-
tolorum principibus / Cuius consuetudine
gratatus non audebam delicta defendere /
Ipse arbitrio presidentis penitus sum addictus /
Dumque res et penitus atrocibus confecto / sac-
cuzit michi tandem specialibus meo patris-
mibus martyrum Dionysii / qui precibus
suis et instantibus penitus dilationem et
penitentiam michi tempus obtinuit / Idem
ipse quasi modum statuens penitentiae /
in hoc michi spem plenam posuit indulgentie /
Si ad honorem Dei et predicatorum sanctorum /
(quos magis offenderam) Domum Divinitus
aptam struere construerem / Qua permissione
letatus libens voti / Dimississis a superioribus
redem / Igitur sub certa spe remissionis et
indulgentie peccatorum nostrorum / reddentes
alarum studio votum quod fecimus / ecclesiam
in honorem sanctae Trinitatis et sanctae
Mariae perpetuae virginis et sanctorum
Apostolorum Petri et Pauli in loco (qui dicitur

Wissenburg) constitutum, quam sublimare
 et regali munificentia dotare decrevimus
 donamus ergo tibi et imperpetuum datum esse
 volumus de rebus fisci nostri illis adiacentibus,
 quicquid ad nos spectat, tam in villis, quam
 mancipiis, silvis, vineis, campis, pratis,
 pascuis, aquis, aquarum decursibus, et
omnia haec in usum fratrum ibidem sub mo-
nastica professione de servitium libera
 traditione redigimus. Et ut huiusmodi
 donationis auctoritas in omni tempore
 stabilis et firma perseveret, terminos et
 circumscriptum noia locorum subnotare iura-
 minibus. Ab eis orientalem plagam extendit
marca quam tradidimus usque ad Merchin-
 honium, et ad aldenherde, et inde ad Geboldes
 Wige, et inde subter Vadum Lutro, et inde
 ad Bouzdingeschurst, et inde ad limitem
 qui stat in summitate Vallis Fumensdal,
 et inde ducit ad meridionalem plagam super
 Warzbach, et inde ad Rodemostystampse,
 et inde ad Sebach, et inde ad Kirchdale, et
 inde ad ^{Ingoldshagen} Fugdehagen, et inde ad Siluosob
 montes usque ad Kedebur, ad occidentalem
vero plagam usque ad Lutembach et Berenbach
 et inde ad Eilbach, et inde ad Grimbuney
 et inde ad Otterhshoyt. Ad septentrion-
alem plagam usque ad Erfeneberg, locum
 autem ipsum (quem singulari amplexumur
 dilectione) nunc et deinceps ab omni
 servitutis oppressione liberum sub regali
 volumus esse tutione, Ita videlicet, ut nullus
 inde publicus, nullusque indigna potestate
 quicquam potestatis vel negotii in ipsa marca
 sine patris monasterii licentia exercere vel

canoniam

marca

Faint handwritten notes in the right margin.

habere presumat nec homines ipsius loci con-
stringat vel ad causas audiendas aut
freda vel tributa solvenda / postremo nichil
petitum ab eis audeat exigere / Illud etiam
pari decernimus auctoritate / ut nullus
pontificum / Wemthensis / Civitatis / vel
reliquorum / Episcoporum / aliquam / Abbatem
dominandi vel quaslibet causas agendi
habeant facultatem / Sed sub nostre immu-
nitatis defensione omnia illius pertinentia
patris monasterii cum fratribus suis libere
et quiete possideat / Ad hoc monetam in
se habentem imaginem et litteras expressam
similitudinem / Wemthensis / monete
eiusdem loco concedimus / Parique nostre
auctoritatis donatione ratam et firmam
esse volumus / ut homines eiusdem ecclesie
per omnes fines regni nostri libere nego-
tios suis inserviant / Ita videlicet / ut nulli
debitum / theoloni / persolvant / in huiusmodi
causa violentiam eis aliquam inferre
presumat / fratres autem eiusdem deo
servientibus / ut eo devotius et tranquillius
sancte conversationis ordine custodiant
liberam / inter se eligendi / sibi / Abbatem / donat
monit / potestatem / Cuius Abbatem omnibusque ei
succedentibus hoc speciale concedimus
privilegium dignitatis / ut in ordinem et
eis possit promovere ministerialium quorum
de familia tali honore digni iudicaverit /
Omnes etiam ministeriales eiusdem ecclesie
ex domino Abbate accipiant beneficium /
soliq; abbatem serviant / nec aliqua potestate
super eos advocatus exerceat audeat / nisi
forte ex aliqua inobedientia quasi ad

Et nullus inde
sive quolibet omni
ordinis persona

rebellet illos ministeriales constringendos
 Abbas advocatum fructus / reliqua vero familia
 legitimo loco et tempore etc in anno pro
 iusticia facienda ad placitum advocati debet
 convenire / et in scientiam advocati si presens
 est singulis singulos denarios solvere scriptis
 hijs qui sunt de immunitate / Quod si ex
 hijs placitis absens fuerit advocatus / nihil
 ex hijs denarijs debetur / nisi in scientia
 regis esse probetur / Ut autem haec nostra
traditio et iuris et concessi dignitatis
institutio stabilis / et inconvulsa in posterum
permaneat / Cartam hanc in d. conscriptam
adirectione sigilli nostri roboratam signavimus
 Dat. quod fecimus in ipso monasterio inter
 Medio die .ij. .mo regni nostri .xxij. in
 op. nomine feliciter .Amey Dagobertus rex.

Item ex alia littera ipsius
 Dagoberti Regis

Dagobertus Rex francorum / viris Illustris
 Ducibus / Comitibus / Domesticis / vel omnibus
 gentibus / tam presentibus quam futuris / Illud
 ad stabilitatem regni / vel remedium anime
 nostre providere credimus / si petitiones sacre
 etiam in quo auribus nostris patefecerunt
 ad effectum pervenerimus / Fidei cognoscat
 magnitudo seu utilitas vestra / quia nos ad
 suggestionem viri Venerabilis Ratfridi
Abatis de Monasterio Wissemburgo balneis
illas trans Rhenum in pago Andernensi
sitas (quas Antoninus et Adrianus quondam
 Imperatores suo opere edificaverunt) ad
 monasterium (quod dicitur Wissemburg) et

Balnea An
 tonini et
 Adriani.

est constructum in honore sancti Petri in pago
Sprengi. Visi funibus concessit cum omnibus
et cum ipsa martha ad ipsas balneas pertinet
que veniet in ambabus lateribus usque in flumen
Murga / et de una fronte ad partem occiden-
talem rasta una / et de alia fronte ad partem
orientalem Lemnas sex / quos homines loci
Illud si dicunt rastas tres / propterea hoc
preceptum revisione fieri iussimus. Ex
his ergo litteris constat quanta religione et
devotione erga deum / pietate erga ecclesias
et iusticia in subditos effulsit / ut non
numerus inter sanctos et electos dei sit
commemoratus / nam et plures alias ecclesias
et edificavit et dotavit / huius providentia
christiana fides apud Traiectum antea stimulata
firmius stabilita / ubi eodem rex (sicut testatur
beatus Marcellinus in vita Sutherti Epi)
constituit ecclesiam in honore dei
Thome apostoli vel secundum alios Thome
et martini / quam barbari ac fusi successu
temporis solo equarunt / Ita ut clare intelli-
gitur christiana fides in his regionibus
et precipue Traiecti inrepisse vigere / a
tempore quo reges francoy Manu susceperis
longe ante adventum Sutherti aut Vinthorpi
nam Episcopi Coloniensis ab antiquo benemeritis
volebant jurisdictionem ecclesie Traiecti
que etiam ante tempora Dagoberti fuit
episcopalis / habent villas et possessiones
et a Chlotario patre eius ac Theodberto
Regibus bonis et privilegiis dotata / ut
premittitur / et in proximo / et in vita
Sui Bonifacii plenius docetur / Sed

Traiectum

Ecclesia S. Thome
apostoli

Episcopalis Sedes
Traiecti ante
tempus Dagoberti

Sigbertus rex
austriacae
pippinus dux.

feruentibus Barbaris iterum extincta / et
successive resuscitata / Dagobertus tandem
Mediomatricam Vimium (que nunc dicitur) /
cum consilio pontificum et proterum / filium
suum Sigbertum in Regno ^{austriacae} sublimavit /
cumq[ue] santo Cumberto Episcopo Agrippinensy
traheret / et Pippino Duci patris sante Certudis
commendat / et cum regnasset annis / XXXIII /
migravit ad dominū Springelo villa territory
parisiensy / circa annū salutis D.C. lxx /
secundum alios / D.C. xliii placuit in vita
duci pape / Eodem ferunt tempore Dagobertus
francoy rex vir callidus et astutus ingeny /
cum consilio minibus / q[ui] manu promptus
moritur / quibus annuam in manibus demoni
Lyciam insulam prope attincentium liberata
ferunt Dionysy ac Mauricy martiribus /
etiam Martiny confessoris auxilio / quos
semper dux vixit / ut patronos coluit / et
templis honoratioribus reddidit / Claruit sub
Heracleo et Constantino tribus filio / et
Iustiniano minore Imp / Aug / magnam
fructum diversitatem temporis et annoy /
quod Scriptoy vero contigit / hanc dubium
est / nam secundum aliquos / Heracium Imp
loco ab augusto accepit imprium circa
annū salutis D.C. xii / qui occiso fova
impetravit annis xxvii / et obit anno
D.C. xli / Ab etate tri annoy subventur
Regino vero affirmat Dagobertum obisse
anno D.C. xiii / Sanctus Ad viennensy
testatur Heracium impetrasse annis xxvi
et filium tribus Constantinum mensibus
scilicet / Constantinus vero hunc filium annis
xxviii / et Dagobertum sub Iustiniano minore

forsem D.C. xliii

71
filiis constantini obijt / regis regnassetq[ue] annis
xlviij / Quid q[uo] h[ab]e[re] approbandum sit / relin-
quimus prudenti lectori discutendum / in
sequentibus tamen post imperium translato
ad francos et germanos rectior fuerunt
annorum supputatio

Sigbertus rex
francoru.

Sigbertus itaq[ue] patris surrendens R[ati]o restituitur
anno. D. C. lxxij. qui santo kornicho dedit
Episcopum traierthi sedem Abatem Vesperthi
nec id aliter intelligendum est q[uam] de Ultra-
rum in Catalogo episcopoz tongrethi / et demum
traierthi ad Mosam nullus fuerunt inter
Episcopos hoc nomine annotatus / ex quo
clare liquet apud Ultraierthum / ab antiquo
fuisse sedem Episcopalem / licet nomina et
sacro pontificum nobis per desolationes barba-
ricas sint incognita / hic testante Reginone
ex Reginunda puella genuit / sancto dmando
Etuonem tunc benedixit / dum nemo responderet
xl. die fortis locutus et dixisset amen / Althi
tamen legitur / mater ex Matilda regina sua
rum fratre Cloduto / hic Sigbertus filium
parvulum habuit nomine Dagobertum / qui a
Grimoaldo filio Pipini marore d[omi]no restituit
Ep[iscopu]s portanem / Unde magna postea questio suborta
est / Obijt et Sigbertus sub Iustiniano minore
Jam non est annus Regni francorum surre-
sionis utamq[ue] hic describere / sed ex interuallo
eorum facere mentionem / prout res deposcet
a quibus Eccl[esi]a Traierthi reperit incrementa /
nam successu temporis Martinus et Pipinus
junior filius Ansegisili / Regibus d[omi]nibus
dominabantur in Austrasia / Martinus dolo

Sedes ep[iscop]alis ab
alig[is] fuit apud
Ultraierthum.

Pippinus.

Etromi occiditur Pippinus genuit ex plerumque
 nobili femina uxore sua Droga / quibus Durathy
Campagne presertim et Grimoaldum maiore
 domus Regis Childberti / qui habebat Rathar
 Duris filiam Chensundam uxorem / et patrem
 exrotanem visitans a Vangario fusone Inter
 fuerit in Basilica sancti Lamberti Leodii. Et
 alia vero femina Alpand soluit / genuit extra matrimonium
Carolum qui cognoscatur est Marcellus. Ado
Vimuty / Pippinus multa bella gessit contra
Rathodum gentilem fusone Duren / et cum
 obtinisset principatum sub duobus Regibus
fratris Throdrico Clodrico Childberto / et
Dagoberto minore per annos xxvii / mortuus
 est anno incarnationis domini. xxviii mensis
decembris / reliquitur unum Carolum heredem
 principatum suorum / Hic Pippinus junior
Durtum Carodum expulit Traristo / et ut
Christiani totius & cetero habitarent troulu
santo Vinlibro palaciu betus a Regibus
 et predecessoribus suis constructum / et in parte
Durtum / in habitandum At habetur in
annalibus Leodii / et Civitate quam cum
omnibus appendiciis regali donatione cessit
pro se et successoribus suis Epis Traristis
teste beato Marcellino / Paulus diaconus sero
lincii libro sexto ita inquit Apud regnum fran
corum / tunc tempore Pippinus obtinebat
principatum / fuit autem vir uir audax /
qui hostes suos statim aggrediendo conterebat
nam supra quendam sum aduersarium
Rheni transgressus cum uno tantu satellite
periret / cumque in suo rubulo residerent
cum suis trucidant Bella quoque multa cum
Saxombus / et maxime cum Rathodo fusone

Carolus marcellus Pippinus.

Vindobona

Donatio palatii veteris.

Donatio civitatis Traristen cu appendiciis.

Paulus diaconus

Pippinus.

Handwritten notes in the bottom right margin.

31
Rege fortiter gessit / hic et alios filios habuit /
Sed ex his principibus extitit Carolus / qui sibi
in principatu successit / et paulo post / apud francos
quosdam gentium Pippino vita exempto (Circa annum
D. CC. XIII.) eius filius Carolus (de quo premi-
seramus) hinc per multa bella et certamina
de manu Vaganfeldi principatus suscepit /
Nam cum in custodia teneretur / diuino iustu
tripudius auferret / ac primo contra Vagan
fredum cum paucis bis terque certamine iust
nomissime apud Vinnam magno certamine
superant / cui tamen duam hic est Andegastus
Civitatem concessit / ad habitandum / Civitatem
vero francorum gentem / ipse gubernandam
cepit

Caralogus Episcoporum Transiey

Post verbum Evangelium tam dudum in
inferiore germania seminatum / et postea bar-
barica invasione gentibus feraciter extirpato
Episcopo Transiey de quo superius mentione
ferimus funditus deleto / adituro ex Britannia
vix litteris moribus / et religione sanctitate
conspicui / quorum maiores ex nobilibus
Anglis originem duxerunt / quo eos consonantia
germanice lingue ad facile eos intelligendum
promptius animabat / Anglitanus et
Saxones et Marii qui paulo ante Britan-
niam occupantem egressi fuerant ex
germania inferiore horum dux et pector
preceptorum Vulkebrodus (postea Clementis)
Viderunt fortissimorum christi militum ad
munitum apostolorum scriptis catervis
ex quibus Suintharus proprio fungitur

Anglo Saxones

Willebrordus
cu alijs xj

lero / Jenny / Anna / Vingbertus / Vullibaldus et
Vinnibaldus fratres / Linnus / Emaldus duo /
Vutrenfridus / Marcellinus / Adelbertus directi
 ab Egberto Archiepiscopo Eborac tanquam Vobis
 prore abhete ad fructuosius plantandum
utrumque dei in fusiis et Saxombus quod
 antea circa annum salutis Christiani. D.C.
lxxxvii per Vullfridum primum Augustal
dunt / at Marrozy postea Eborac fructuosus
 (regnante in fusiis Aldgillo at de nu successore
Hadodo hinc in regnum) per Vingbertum at
Comites in corda idlatibus obnoxia frustra
 factum statum paruerat hi vero assumptu
munus gnante obtinere glorioso cursu
vitam fructuum indomita olla rusto subiu
gante partim sanguine partim morum
santuar et exemplo ipsum confessi sunt
 Nam successu tempore Vullebrodus Archi
episcopus fusiis a Sergio papa confiscato
Erant fidem constituit / Aperturam ab eo
reddunt indulget / Suntbertus item Ep
post fidem per fusiis at Saxoni provin
riab late denuntiam in Fusula Cesaris
 (quam Germani Vuterdam dicunt) quiescit
clarus in vita et post mortem miraculis
Anna Episcopus in Erlesiam Augustal
dimensum aliqua die repperit felicitate obit
Vingbertus presbiter apud fostelandiam
insulam a Hadodo rege ingulatus pro
Christi noie / Vullibaldus Aurac sunt
Eysan Episcopus in pace obdormit / Vinn
baldus frater eius hinc delamius monasterio
profuit Abbas / quorum germana fuit
Dina Vualburgis virgo patrona nostra
Linnus item Ep apud gandam sacro

Vullebrodus
 Suntbertus

martyris coronatus Emaldus item duo Albo
 ac myti sacerdotis apud Nabiam christum
 confitendo passi sunt Vincensidus pbr
 apud aliffonem nunc Elp in pace quiescit
Marcellinus presbiteri predicatione sua
Salios francos ac gentes virtuibus virtuibus virtuibus
tenis plenis dicunt moribus cauentia
adornat Albertus leuita filius Edilbaldi
Regis de uicinis nunc pater sacros Oswaldus
regis et martyr pro christo dimitte scutu
in horo duo halmy nunc autem Elmuda
solemniter requiescit hujus in finem vite
plurimos ad fidei conuertere non cessant
hij omnes de meritis ante ante vite sacros
et divinis de habiti ad huc nostra tempestate
singulis in locis uentantur quorum gestis
hic parum immorandum duo cum ta
propterea a claris authoribus in scriptis
redacta sunt formis ex genua tradidimus
et in lucem emissimus ut qui velit lector
spemissim videre poterit

Anno itaque salutis. D. C. XC. Nullibrozdab
 natione anglie gentis Saxonie provincie
 Northymbrie anno statibus suis XXXIII° cum
 foris applicuit Erarctum qui postquam illo
aduenisset instituit tempore per Radbadum
legem frisionum occupatum qui postquam illo
adue misit instituit sibi talium vinci indij
norman quatenus in primitiva ecclesia
legimus observatam ab apostolo Christo
mibi ac in rituore frisia constantur
evangelis sant sed nihil profuerunt propterea
tyrannidum regibus ipsorum Pippinu principe

Radbodus rex
 frisionum. occisus
 per Irnicum.

Pippinus princeps.

Obstinata mens
Radbodi.

H. vulframus Archi-
epus Senonensis.

Mors Radbodi.

Burdo fluvius
Carolus Pippini
filius

Ruina ecclae S.
Thome aply.
Dagobertus rex
orator in
S. crucis

Baptisterium.

accessit / gratanter ab illo susceptus / dignum
 impium hic Anstere obstinatum mente
 usque fustis / adductus tunc per predi-
 cationem fratris Vulframi Archiepiscopi
 Senonensis / ut baptizaretur / intanto nam
 pede uno interrogans ubi nam maior esset
 numerus Regum / ac nobilium fustis / in
 clesij regione / aut abisso tartarea / auditis
 rigo / ab ipso ep / eos omnes damnatos / qui
 absq; baptizate obissent / retraxit illis pedem /
 fugiens / satius esse / inigi predecessibus
 quorum desortio carere nequirit / etiam apud
 infros / q; cum panis assonari / fustis / et
 paulo post subtra mors Interit / quam
 nonnulli reliquerunt inscriptis / fustis super
 Burdonem fluvium a Carlo fuisse ornatum /
 primum subest terrestri / deum navalis prelio
 virtum / dure popone / sunt bobone interempto /
 anno tertio post obitum Pippini patris / qui
 decessit Anno d. cc. xiii. Expulsoq; postea
 Radbodo ex Transito / ac riteriore fustis / circa
 annu . d. c. xcm. Vullbrodus illo deum
 ad predicandum remissus / proposito eduto
 provincialibus / ne quis predicantibus molestus
 quidq; inferret / q; pluribus custo acquisitis /
 Transitorium reddens / circa ruinas Ecclesie
 ibidem in Lepispro / sub honore S. Thome
 apostoli a Dagoberto Rege imper edificate /
 fundavit oratoriu in honorem Sancti Crucis
 Baptisteriu in eodem rostrans / ut volentibus
 refugere ad fidem / firmius liceret / propter
 munitione loci / Anno salutis . d. c. xcv.
 deputatis ministris / qui sacris obicundis
 et hymnis et divinis laudibus tantis
 sedulo incumbunt / Anno eodem Vullbrodus

rursus aratur a Pippino a quo propter
eloquentiam et doctrinam aliquandiu detentus:
frequenter anno dirigatur Romam: ad Gregorium
summum pontificem qui in archiepiscopum
mediam frangit, sed et gentibus circumvicinis
restaurat, in eade die natalicia dicitur Caelio Agro.

Sergius p[ap]a max.

Vuillebrordus consecra[us] et
archiep[iscopu]s ecclesie
dicuntur.

S. Swithbertus.

Martyr et Imperator ei nomen Clementis
Anno scilicet D. C. XCVI. Romam sub itaq; ab Urbe:
et letanter accipiens a sancto Swithberto plebs
nationes in fidem Christi susceptas et apud
transitum numerum fidelium valde adactum,
arcedens Illis super edificavit in fundo prioris
basilice sancti Thomae apostoli: iuxta artem:

Vuillebrordus edificat
ecclesiam Carthagenam
Ireneum in
honore S. Mar-
tini, ~~edificat~~ in
fundo basilicae S.
Thomae

Canonici cenobii
tales.

Ecclesiam cathedralem quam et in honore sancti
Martini Ep[iscop]i Curonensis edificavit una cum
Swithberto et socijs Anno D. C. XCVI: quam
et materiam omni gentium virmum constituit
collocans ibidem Canonicos Cenobiales hoc
est Romanos et apostolica vivendi legem
observantes, non tamen subiant monarchis:
ut nonnulli volunt nisi secundum protop[ostu]m:
hoc ita notaverimus. Qui testatur in
libro primo de bello persico Christianorum
sapientissimos, veras monachos et ad custodia
suntque artibus prepositos. Sed Canonici
qui ut regulam dicit Augustinus aut beati
Isidori tunc proficiebantur per universas
germanias et Gallias ecclesias. Nam
et monasteria ab eodem constructa sunt in
quibus monachorum et virginum ad discretam
Canonice congregationis constituit. Et

B. Marcellinus.

S. Vuillebricus primus
ecclesie cathedrae
dicuntur.

beatus Marcellinus testatur in vita Swithberti
Socij Vuillebrici presbiteri primus Canonice
romensis novelle Translati ecclesie ab virtute
pura intentione Spiritus superius retributionis

dereliquisse mundum / christo symon corde secure
 statuisse / in monasterio Vitredensi / factum prepo-
 situm / sub eodem Sintberto / abstinentie &
 continentie ceterarumq; virtutu omnibus
 fratribus deesse exemplum / standu boni
facium sibi / ^{chilobrothi} / putatis / sucessorum / plenus
ditum / magnosq; sibi / apud mortales / relicto
desiderio / terrena felix / comitatio / in eternam
vitam / comitans / quiescit / in domino / Anno
D. CC. XXXVI. / Eximari / sepultus / Chrofridus
Abbas / scribitur / ipsum / decessisse / anno / D. CC.
XXXIX. / Indictione / septima / anno / ordinationis
suas / XLVI / Etatis / LXXXI. / Anno / Caroli / Dunob
XXVI. / VI / idus / novemb; / hunc / santissim;
vir; / interim / bede / presbiter / Abbas / Winton;
Archiepiscopus / Marianus / Grotius / Et pleriq;
alij / scriptores / insignis / sedet / annis / XLII
hinc / ut / premissum / est / obtinent / pro / ecclesia
Tranctii / a / principi / Pippino / Comitatu
ipsam / Tranctii / cum / omni / districtu / et
territorio / suo / atq; / omni / in / proprium
perpetuo / possidendam / Item / a / Harde / Mar-
tello / eius / filio / opidum / Trclam / locu / Elste
et / Castum / ac / paganu / de / ben / hem / cum
omnibus / adiacentibus / ac / iurisdictionem
amplissimam / diocesis / Sed / Chrofridus
Abbas / Externari / monastij / huius / sicut / ipse
testatur / Sub / hinc / III. / Imperatore / una
ipsum / Willibrod; / longiore / ceteris / solo
complexus / est / asserit / plurim; / in / augmētata
divini / cultus / per / ampla / erogasse / patrimo /
nia / locis / ab / ipso / restructis / primo / Ducem
Pippinu / cum / plurim; / Comite / in / idus
May / Anno / regni / Childebert; / tradidisse
integram / medietatem / fisci / Externari / a

Willibroardus morit
 Bonifatius illi
 succedit in Epam
 Traiecten.

Civitas Traiecten.
 Donata eccle
 Traiecten a Pippino

Tielam.
 Elste.
 Benthem.

medietas fisci
 Externaren.

Pippinus

Carolus
marcellus.

Chrofridus
 Abb. Externaren
 monasterij.

Theodoro Theodori dno filio sibi relictam
herminam quoque Dagoberti regis filiam
addidisse / partem alteram suam villa motis
sua in pago Culbracy hereditario tunc
possessam / cum appenditijs et adiacentijs
villis in lat decembz / Idem Pipinus
anno mto Regis Dagoberti .vii. non Martij

Villa Rimpfuesstra

in villa in pago Mosariorum sitam
et a p[ro]fluente Vimpfuesstra nomen sortita
est proprioque blattudem ab Ingermib[us] recuperatam
et in utroque loco ipse Willibrodus instituit
villam monasterium cenobitum / Carolus
quoque eius filius maior dominus Aimo Caroli
magno apud Treveros consistens in idibus

Villa Adricham
15.

May Integram villam Adricham dicitur
in fusijs pago Lemhem super flumen Volu
sua vbi mare fluit in parte altera sitam
Regis Anant testamento / preterea Volsm

Ecclesia in
Antuerpi castel
loc.

Schaldis flume.

La pars theolonii
antuerpi castelli

Marca.

Antuerpi eporm.

gus vix prepotens delegavit et ducem
ad huc Ecclesiam in Antuerpi Castello sitam
super flumen Schaldin in pago Ventusim
cum villis appenditijs et terna parte
Theolonij eiusdem castelli / quod nunc est
Marca vbi antea sine limes Regni / Et
cum tam Antuerpi in ~~inter~~ mentio / quod nra
tempestate Emporum totius Europe longe
pretat prestantibus / ne prisa sua prinetur
gloria / licet ipse Theofridus / suo tempore / Castellu
et marram nominet / fuit tamen vrbis vetusta
et celebris / sicut Sigbertus gemblacensis
scriptor hassignensis testatur / affirmantibus
Antuerpi ad Schaldin / Winstant ad Mosam /
sicut et Groningam alibi legi ad Amasim
flumina sita / nobilia Imperia / Clade ar
rabie normannica funditus fuisse delata /

circa annum d. d. ccc xxxvii Antwerp
 Haec dicitur mansisse desolatam paulatim
 propter comoditatem fluminis in vicinis
 roborata et insulam quam Scheldis efficit
 replere postmodum per principes
 Lotharingos ac Brabantie ducis Arce pro
 presidio dicitur raris fortibus et muribus
 paulatim frequentabatur aduentibus et negotia-
 toribus ut rediret debet tunc in sedem
 Episcopalem nisi Landina heresis obfusa
 qui horum aliquot annos defecerat / sunt
 et hodie proclator Lutheranae tabe non est
 nimis hic tunc Landinibus fuit
 pristina superstitionum cum memorie tradita
 sit deum praepu illis scilicet colitur summo
 ducere) omnibus spurcibus et lasciviis deditis
 et se potenter sequantur virorum ac mulierum
 manu defendent etiam alios in sectam suam
 furare cogit / multibus aliquot bonis stipatis
 circa annum M c xxiii / Quod de Epistapho
 apud monachum premonstratensium reposito / cum
 exemplar a doctissimo viro petro Egidio
 Archimorum antwerpium profecto / nobis traditu
 hic subnotimus satis apparet de sancto
 Humberto Episcopo Antwerpium / stultice qui
 merito fulget Humberte chorustis Inter
 ceteras claris felicibus dicit / Ora et regis
 Regis decoratus in aula eo / Cum ad exemplum
 vite ac moderamina quondam / Barbara
 fortunam nata est Adversaria Christi / belua
 mansuescit / tollit lumbas dare fissa est
 Te dicit et nobis super est quo moribus atqz
 Religionem pia flos radiat maruolis / Vessire
 prostratos presul mitissime seruos / horrida
 vipersis rabies quos morsibus vorat

Principes Lotharingi
 Brabantiae Duces.

Landina heresis

Lutherana heresis.

Epitaphium s.
 Humberti
 Epi antwerpian

Eximia arte dote puer listant olympi
 Arbitri, vnde deus tibi laus et gloria prestat
 At virtute tua nobis placidam fugere mentem
 Tranquilla da pare frui da corde sereno
 Vix procellosos fluctus reponere nostros
 Effra quies procul rabies abigatur in eunum
 fac pietate fides reserat, spiritus ambiat alta
 Insuper amor studijs, linguas declinat manibus
 Ut christo laudes meritas persolvere nobis
 Datur et eternum vobis placare parentum.
 Quod idcirco interstruimus quia magnam
 invenimus inter Caritatem, Episcopatum et
Antiquitatem Entesias fuisse consecrationem
 et hinc reditur Comptu apud antiquitatem divi
Walburgis relicte Willibrodij donatum
 credimus esse donationem Wolfringi hinc
ruin et nomisma in auris legimus
Heribaldus in super decurat dygnitate fulget
tradidit in pago Marsini in ora Mose fl.
Unaru omnibus appendit basilicaru
Dugobaldus vero Villam Wadilor in
tepandria super fluvium Dumilla Engilberti
rimta que furis su trant in Villa Erestob
nucupata et Alfem Villa Antyza Dugobaldus
omnem possessionem suam in horzinstort
Villam Difemam Chatabaldus Eccliam integra
omni adventibus sub in milluehem Struimus
Comes prelora predia in Villa Vintera et
basilicam omni integritate in millinga
Unachardus vir decentabilis mansus septe
rum dimidio et mola in loro Erle super
fluvium pruma Et stru Idem afformat
Thosrudus plouq aly Vir Religiosi et
Industres multa rotulorum propter barbara
hom lororumq verabula ab eo omissa

Templu dicitur
 Vualburgae.

Basilica in pago
 marsini.

Villa unaderloe.

Erestob.

Gockenstort.

in milluehem.

in Rintera.

Basilica in millinga.

mansus septe cu
 dimidio et mola
 in Erle.

Donata autem dicitur Antistob prouide impartitus
est hinc Crantoy intus inde monasterio Eximato
prout visum fuit miramur subministrans alimo-
niam. Nec Verisimili est prob principis aliosue
catholicoe homines tanta largitio nisi motus
sanctitate vite ac iunisset illius miraculis
Donatum autem harum exemplaria aliqua
hic adnotamus

Aligua exempla
antedictorum
donationum
subscribuntur

Cratio Karoly filij Pippini de
Crantoy et Sethna

Ego in dei nomine Illuster Vir Karolus maior
Domus filius Pippini quondam cogitans casum
huane fragilitatis qualiter peccata possim
abluere et donante deo ad eterna gaudia
peruenire. Idcirco donamus a die presenti
per hanc paginam testamenti et donatum
in perpetuum esse volumus. hoc est ad monium
quod est infra muros Crantoy castro situm. ubi
apertus vir dicit et in xpo pater noster Willi-
brodus Archiepus sub sancte conuersationis
renouitatis ordine rufos processit videtur
Quoniam Vir in festis diebus quidquid
in ipso crantoy castro tam infra muros quam
a foribus omnibus aduentibus vel appenditibus
cum illo passio gramenigo vel quidquid
ibi fuisse ad presens esse videtur omnia et
ex omnibus totum et ad integrum cum omni
re quaesita et inquisita. Et similiter Villa
vel castri mansatum Sethna situm in
pago insterlato cum omni iure et schiditate
sua omnes aduentibus vel appenditibus tam
ad ipsam villam Sethnam castri vel stram

Crantoy

Sethna Castri
situm in villa
insterlato.

ad tam duntaxat tractum raptum ut diximus
aspetu vel pertinet videtur Quatinusque
ad partem fisci vel ad nostrum presentem esse
videtur cum omni integritate totum quidquid
dum vel notari potest hoc est vna cum mansis
terris rasis domibus edificijs arboribus luitis
mancipijs rampis pratis pasuis siluis aquis
aquarumque decursibus gregibus cum pastoribus
vtamque gentibus sexibus iudiciis et mobili-
libus totum et ad integritatem ut diximus a
die presentis ad ipsam monachum vel ad ipsam
rasam dei tradimus atque delegamus perpetua //
litteris in dei nomine ad possidendam ita ut
ibidem omni tempore pro nostra utilitate
proficiat in augmentis Et quidquid quidem
patris ante iam dicti monasterij vel rectoris
pro totum oportunitate facte decernimus
liberam et firmissimam firmissimam in
omnibus habeant potestatem Si quibus vtro-
quod futurum esse non credimus si nos ipsi
vel aliquis de heredibus vel proheredibus seu
quolibet vlla opposita persona qui contra hanc
donationem quam nos pro diuino futuro
et anime nostre remedio ad iustar testamenti
fieri et affirmari decernimus venire aut
agere vel eam infringere conauerit impunito
frangere dei celestis iuraret et a hominibus
sanctorum vel consortio christianorum efficiatur
excommunicatus et in super infra vnam
sano fisco aut libras v. argenti pondera
x. coartus voluat et quod repetit eundem
non valeat sed presentis donatio ad iustar
testamenti a me facta omni tempore
firma et stabilis permaneat cum stipu-
latione subnixi Artum herastallo villa

Sancti extranea

publica in ipsa die kalendas Junij anno n[ost]ro regnante
 glorioso S[an]c[t]o Theodoro Rege S[ig]num Fulustub
 Viri Karoli maroris d[omi]ni qui hanc donatione[m]
 fieri et affirmari rogavit S[ig]num Karolman[em]
 filij eius S[ig]num Garraomb[em] S[ig]num ydomb[em]
 S[ig]num baldun[em] S[ig]num Albomb[em] S[ig]num Eugi
 baldi S[ig]num adalhardi S[ig]num Theodoldi
 nepotis eius S[ig]num Bosomb[em] S[ig]num Wudomb[em]
 S[ig]num gumfridi Ego Rotbertus conscripsi
 harriadus subscripsi Audomus presbiter sub
 scripsi Chelmorinus subscripsi Chalco Can
 cellarius Regis rogatus a Karolo supradicto
 scripsi et subscripsi.

Traditio Karoli de Marthanne

Ego in dei nomine inlustre vir Karolus
 marore d[omi]ni filius pippini quondam regnans
 casum humane fragilitatis qualiter perata
 ablutere possim et donante deo ad eterna gaudia
 pervenire Idcirco trad a die presentij per
 hanc paginam testamenti pro remedio anime
 mee donatumque in perpetuum esse volo in
 loco munitate Marthanne ubi castrum fuit
 ad basilicam que est constructa in honore
 saluatoris domini nostri ihesu xpi et beate
 marie genitricis dei sed et beatorum ap[osto]lorum
 petri et pauli omniumque ap[osto]lorum scilicet johannis
 baptiste vel ceterorum sanctorum nostrorum
 esse edificata que est sita in pago bathua
 villa n[ost]ra n[ost]ra munitate Elise in ipso
 loco marthanne quantumque ibi habuit vel
 possidet Euerhardus d[omi]ni ipse infidelis
 regi apparuit Et in Regis francorum
 infidelitate foris patria ad infidelis se

Bona in villa
 marthanne.

Ad Basilicam in
 villa Bathua
 Elise dicitur.

Bona Euerardi
 infidelis sita in
 marthanne.

Soriant / Et propter hoc omnes res suas in
 fisco regali erant redactas / Quas gloriosus
 Rex Hildebertus genitor noster pater noster / de
 suo fisco / et ex largitate sue munere concessit /
 nobis genitor noster ^{proprie dicitur} hunc hereditario in
 proprietatem dedit supranoniam villam
Helise que alio nomine Martham vocatur
 quod quid supradictus Enrichardus ibi possedit /
 Vnarum mansis / terris / rasis / dimbus / silvis
 campis / maribus / utriusque sequis / pratis / pas-
 cis / aquis / aquarumque decursibus / mobilibus
 et immobilibus totum et ad integrum / hoc omnia
 tradimus ad prefatam ecclesiam / Et quod quid
Enrichardus habuit in Sathna vel possedit /
 ea ratione ut Domino Willibrordus Epus
prefatas res in sub et dominum suum
recipiat / suorumque successorum / in de non
 ad possidendum / ita ut Abbas omni tempore
 proficiat / in augmentum / et pro remedio
 anime nostre / Si quis vero quod futurum
 esse non credit / contra hanc traditionem
 cartam aliquam injustam interpretationem
 facere voluerit / Impunus frangit / de ope
 tenus jururat / et a liminibus sancte
 de inter efficiatur extraneus et sit anathema
matigatus / sitque maledictus eadem maledic-
 tionem que descendit super Dathan et
Abiron / quos terra viros absorbuit / Et
 quod repetit invidiare non valeret / Sed
 pro traditio ad justas testamentum a
 nobis facta omni tempore firma et
stabilis permaneat stipulatione subiuga
Actum tulerato capite publico interse
Julio vi die anno vi regnante glorioso
rege francoy Chrodeuro Sigmu Karoly

villa Helise / als
 Martham.

oia bona d. Euerardi
 di in Sathna.

in ms. d. Animum
 D. Willibrordi
 Epi et suorum
 Successorum.

D. Willibrordus
 Epus.

Julijanus vng

Julius dicitur qui hanc traditionem fert et
 affirmare rogant / Signum Salernitans Comitis
 Signum florant Comitis / Signum bergethosianis
 Comitis / Signum Magunhan Comitis / Signum
 Lintelsi / Signum Odinis / Signum Agilonis / Signum
 Heringty Comitis / Signum Erzenfudy Comitis
 qui aduocatus fuit epi et hanc traditionem
 manu sua / cum dno suo recepit / Aldo
 Clarius in suis a dno meo Haroldo scriptis
 et subscripsi hanc testamenti cartam in
 dei nomine feliciter Amen

de hinc supra
 fo. 21.

^{ab hinc}
 De Trarcto scilicet Thyle ac benthemy / super se
 demus strabus situm / sunt enim loca cognita
 satis et super ptantia / Sed si scire uolueris
 quoniam fuerit Thyle sine thyle sine
Thyle / ipsam esse credo cum pota meminit
tibi seruat ultima Thyle / ubi oppidum anti-
 quibus relore / ab insula nomen trahent
 superest insauratu / Thyle pedes ac portus
 negotiatorum / Nam tempore istius portus
 in oguntum erat romanis / quidquid Utra
Amasij primo et de nu Albiny flumina
 ferebat et pomporum Mila manij opinione
 hoc modo confirmat li nu / Thule Belgaru
litorij apposita est / grays et nostus celebrata
rarium mbus / hy caq sol longe occurus
spurgit breues utiq notis sunt / Sed per
hyemem sunt alibi obs . estate lucideq .
per id tempus sanj alium encheus q q
ipse non rematur Urino tamen splendat
propius illustrat per solstitium utro mulleq
tamen sanj manifestior no fulgore modo

Thyle. Thyle. vel
 Thyle.

Amasis
 Albis.

sed sui quoque partem maximam ostendit et
Et claudiamus et quolibet ne sequemur

De Dignitate Ecclesie Cantuarie

Hec autem Ecclesia a primordio sanctissi-
simis et clarissimis viris illius frequentabatur
quorum in omni gentis doctrina et scientia ac
secularis nobilitatis splendore precellunt
nam et Oratorum et Rhetorum illo magnum
confluebat cibus. Ubi legitur fuerit etiam
ut simul recensitas omnia Winfredus
Canonius qui et Bonifacius, postea Magnum
Archiepiscopus Willibrordus successit
in episcopatum Cantuarie, Vincius Episcopus
Dezorum, Pluchelmus Episcopus Masserandus,
Eobannus Willibrordus Gerardus Thede-
ricus et baso presbiteri Othgobertus Leuta
Gregorius Urio Abbas Albricus et plures
alii gloriosi viri quorum regio et alto sanguinis
originem duxerit prout videtur in sequen-
tibus. Ita ut sicut desiderius Sulpitius
testatur de excellentia ecclesie sancti Martini
Turonie. Ubi aliqua civitas aut ecclesia
fuerit que de Cantuarie alio non petret
sibi sacerdotem nam Bonifacius ad Magnum
Gregorium et Albricum ad Coloni-
Agrippinensem et successu temporis alii ad
alias ecclesias legendas sancti sunt. Ubi
patet suo loco.

Winfredus cano-
nicus Bonifacius.
Willibrordus
successit in Episco-
pato Cantuarie.
Vincius Episcopus
Dezorum
Pluchelmus Episcopus
Masserandus
Eobannus
Willibrordus
Gerardus
Thedericus
baso presbiteri
Othgobertus
Leuta
Gregorius
Urio
Abbas
Albricus
et plures
alii gloriosi viri
quorum regio
et alto sanguinis
originem duxerit
prout videtur
in sequentibus.
Ita ut sicut
desiderius
Sulpitius
testatur de
excellencia
ecclesie sancti
Martini
Turonie.
Ubi aliqua
civitas aut
ecclesia
fuerit que
de Cantuarie
alio non
petret
sibi sacerdotem
nam Bonifacius
ad Magnum
Gregorium
et Albricum
ad Coloni-
Agrippinensem
et successu
temporis
alii ad
alias ecclesias
legendas
sancti sunt.
Ubi patet
suo loco.

Vunifridus seu Bonifatius.

Vunifridus qui et Bonifatius uenit natione
 Anglus vel scdy alios Scottus nobilibus
 quosq; ortus notabilibus accessit sanctum
 Willibrordum vir omni sanctitate et sapi-
 entia adornatus, clarus doctrina et eloquio,
 Timna admontus aspiratione, ut germanie
 finis adiret. francorum gentem diversis
 errorum laqueis adhuc uictam, nobiliter
 instiguit et hereses constanter extirpauit
 Euangelio dogmate adeo precipuus ut apud
 ipm coequaret postq; annis xiiij cum
 Willibrordo esset comitisatus denim ad regim
Trarcty entosis assumitur ab eodem et
 fama virtutum suarum vudiq; crebescere
 anno .vij. xxx. a Gregorio y. pontifice
 maximo accessus Romam / presertim
 vniuersi germanie predicator / ordinatus
 Epus Imposuit sibi nomen bonifary / Archi-
 episcopali postea exaltatus dignitate / Mogun
Mogunriara entosiam legendam suscepit
 desinito Gumlecho Epus / quod hominum
patris sui occisorem interfecit / et in ramibus
 Venationibus / Ep grauitate / intendit
 sy eius locum surrogatus / quam aly dicant
 ipm mortuo Romano Mogunriatey Epus / a
 Karolo principe datum successorum Abi Autu
 hominis constitutus / anglora in hulominis
 Vitam extrem hic per autoritatem Zacharie

Pippinus rex francoru eligit auctoritate Zacharie papa.

pape / Pippinu / legem / francorum more electu
 ay legu solim sulimatus Imper Cum ate
duessom constupit et monasterium ad
flumey Fuldary in solitudine Bothome / cu
tam regisset duos Episcopatus / ex diocesi

Monasteria fuldensis

Epus Wurtziburgensis Moguntina / Wurtziburgensis et Eystatensis
Epus Eystatensis.

relinquunt et Francia ecclesiam ab omni
statute / qua Hilgerius Colome Agrippine
Epus illam sibi ex donatione Dagoberti tenet
facit / consuetum et monasteria et loca
deo sacra infangabilis visitare et aut
in sancto proposito confortare aut reformare
in melius / Unde legitur quod ipse ac sanctus
Vulfbroderus / medum terminos sue diocesis
peragrabat / sed et alia loca sacra frequentabat
precipue locum duum etra iuris leodigensis
ubi monasterium in proprietate ambilis brz
Adlardi et grunore romgis sue / sacris et
religiosis virginibus dedicatum / in quo dicitur
in terminis aduentum pluraz miracula facere
dignatus est / arrunt et ex Britannia franc
viros quos mulieres religione et varia scientia
fuluros ad cooperandum sibi / quos tandem in
magistros diversis in locis presens / inter
quos erat duca Vualpurgis tandem a Carolo
principis qui primum Radbodum et demum
Poponem Reges francie bello delevit franciam
sibi subiugans / et a Pipino Rege maximo
quibz et donationibus in utilitate ecclesie
francie honoratus / confirmatis etiam
donationibus per Reges et predecessores suos
obtinens / caram diocesis francie / primum
Cobano Corippo / ac demum brato Gregorio
successory suo / ecclesiam vero Maguntinarem
Lullo remittens / cum francos Thuringos
Hessos Saxones Porintharios / et plerosque
alios populos christo acquississet / novissime
transiens ad francos / ex quibus etiam multos

Duca Vualpurgis.

subingant fidei cum soris quinquaginta duobus
 apud Virum Doringo in Ostrachra/martyro
 natur passus est cum alijs Nomb Junij Anno
 D. CC. lxx. secundum alios. D. CC. W. anno Episc
 rogatus fuit Episc anno quinto regni Pippini
 corpus eius et aliquot sanctorum Trarctum
 dicitur partim illis sepulta et demum trans
 lata ad fuldam monasterium et passus fuit
 viri religiosi presbiteri diaconos atq; monachi
 sed clarioribus inter eos fuit Cobannus Episc
 et Adalannus sacerdos qui primum iuxta aliquos
 apud Trarctum honorabilem interuenerunt
 sepulturam cum alijs in Crypta entis sancti
Saluatoris sed et ipse quoq; successoribus anno
translati fuldam iuxta corpus ipsius ductoris
 quiescunt Scripsit et plurima opuscula de
 quibus adhuc ista ferunt optare Episc
 librum unum ad diuersos vitam quorundam
 sanctorum. Li. unum et aliquot sermones Morb
 ista haud mansit inuita nam conuicto furore
 paulo post preda diuidenda Digladantibus sese
 mutuo vulneribus interimit At christianam
 pro vindicta in superstitibus ravinfuribus ruentur
 quotquot deprehendebant interuentione tradentes
His Bonifacius teste herbaldo monacho Eluontij
 qui tempore Caroli raui claruit Monasteria
monachorum et Virgini primus in Austrasia
partibus construit Hartem ecclesia
Trarctij licet noua et tenuella quodammodo
 esset plantatio metropolitana fulgebatur dignitate
 Sed continuo hostium incursum attenta
 solita autoritate restituta et declinare reperit
 et Ecclie Colonijs deputata florere et in felicitate
constituta paucis redire Uniuersa diocesi per

Ecclia Traiecten
 hactenus fuit
 metropo litana

+ hoc est episcopus duaru
 Episcopum. Vmillebrordij
 et Bonifatij.

Saxonibus et fribus orientalis Tunc vundemodo
et postea per Danos et Normanos affluta / et in
solitudinem redacta / ita ut ecclesia ipsa / & p[ro]p[ri]um
suum / annuo alio nequiret / nec contra aut
impensas suffere / prepediente egestate / ne ad
sedem apostolicam pro minime Archiepiscopalis
benedictionis de cetero recurreret / Innoctij Abbatibus
per Archiepiscopu Coloniensem / impetrabatur
restitutio / restant / et mitre vsu / vsq[ue] ad tempora
Godibaldi Episcopi

Regale preceptum Pipini sub bonifacio
de rebus ecclesie sancti Martini.

Pipinus filius Caroli
martelli D[omi]ni Germanie

Pipinus Rex francorum / Notum sit omnibus ager-
tibus nris tam presentibus q[ua]m et futuris / p[re]sentibus
palatibus quidem clementie r[ati]onum / Debet
accommodare amentem benignam / p[re]cipue que
per respondimus animam a p[re]cedentibus
Regibus parentibus nostris / ad loca ecclesiarum
probamus esse Indulta / deuota debemus m[er]ite
p[re]pendere / et congrua beneficia ut intreamus
ad mercedem participacionem negare / Sed
robustissimo iure nostris oraculis confirmare
Igitur aptus hoc et in ipso pater bonifacio

Bonifatius
urbis Traiecten
Ep[iscopu]s.

urbis Traiecten Ep[iscopu]s clementie regni n[ost]ri
suggessit eo quod antecessores n[ost]ri vel
parentes / Otharum quondam regis Theod-
bertus quondam / per eorum auctoritate
eorum manu superscriptas / de villis ecclesie
Sancti Martini / quod ad p[ro]p[ri]um possidebat / vel
quod a deo timentibus hominibus Ibidem
suauiter delegabant integra immunitate
concessissent / ut nullus iudex publicus / ad

nullus iudex
publicus, aliqua habebat iurisdictionem
in bona, aut personas ecclesie Traiecten.

causas audiendum vel feda exigendum
 nec mansiones aut paratos faciendum nec
 fideiussores tollendum nec horti officio ecclesie
 de qualibet causa distinguendum nec ulla
 retributione requirendum ingredi non
 debeant. Unde et ipsas preceptiones Jani
 Dotorum Principu seu et reformationes
 illorum regum vel eorum manibus antedictis
 pontifex Romanus nobis ostendit relegendas
 et ipsius beatus circa eandem ecclesiam
 sancti Martini sicut a supradictis principibus
 fuit Indultum / moderno tempore assensu esse
 reservatum. Sed pro affirmantibus studio
 petijt ressitudinem nostram et hoc deinceps
 circa eandem supra memoratam sancti
 Martini ecclesiam nostra debuit auctoritas
 generaliter confirmare. Cum petitionem
 pro reuerentia ipsius et mercedum ad
 mercedem sonarij / plenissima voluntatem
 visi fuimus prestasse vel in omnibus confir-
 mare cognoscite / preceptis tunc subemissis
 ut sicut constat ab antedictis principibus
 de villis prefate ecclesie domus Martini
 integra immunitate / absque subiectu iudicij
 fuit concessum / ita et in antea auxiliante
 dno iussu priorum principu auctoritate
 omnimodis reserventur / et neque nos neque
juniores successores nostri nec ullus quislibet
 de iudicaria parte / in villas antedictas ecclesie
 que moderno tempore ubique in regno nostro
 noscuntur / vel in antea / a deo timentibus
 hominibus sibi fuerit collata aut collaturus
 tam de iudicij q[uam] de servitutibus / vel
 de qualibet ratione hominum in predictis ipsius

Villae ecclesie s.
 martini integra
 gaudeant immu-
 nitate.

Jam villae quam
 hodie in eisdem
 habitates: q[uod] ad
 ecclesiam s. martini
 pertinet, vel postea
 spectabunt: sunt
 a iudicaria parte
 Regni francoru &
 alioru oim. excepta.

in illis villis / romanis / quibus legitime ad
 ipsius Episcopatus / vel ad ipsam ecclesiam sancti
 Martini legitime redibunt / in his iuris ad
 causas audiendum / nec fidei / nec tollendum
 nec mansuendo aut paratis faciendum / nec
 homines ipsius ecclesie / de qualibet causa
 distinguendum / nec ulla redibitio / dquand
 audiam / Ingressu non presumat / sed sicut
 ipsa beneficia / ab antiquis principibus ad
 supra nominatam ecclesiam sunt tradita / et
 usque nunc conservata / Ita et deinceps con-
 serventur / Qualescumque supfluit / et sup
 hanc nostram auctoritatem / qualiter con-
 firmatam / in dei nomine perheremus / minime
 firmo / nisi / et quicquid / unde / fisco
 nostri poterat / strare / Illuminatus / ecclesie
 in perpetuum proficiat / in augmentibus / et
 ut hanc auctoritatem / tam presentibus / quam et
 futuris temporibus / deo adiutore / possit
 constare / subter / tam manu / ipsa / deorum
 roborare / Signum gloriosi / Pippini Regis
 francorum // Hincmarus / archiepiscopus

Confirmatio Pippini sub
 Bonifacio Episcopo

Pippinus Rex francorum / Vir Illustris / Et
 petitionibus sacerdotum / in omnibus / non
 negamus / dum equidem / retaborem / habere
 confidimus / Ideoque / venerabilis / vir Bonifacius
 Archiepiscopus / nobis / optulit / ut reformationem
 de robore ecclesie / sue sancti Martini / que est
 constructa / in vico / qui dicitur / Quartus

inra fiscalia in
 eisdem villis :
 ad opus luminarum
 eiusdem ecclesie
 concessa .

Bonifatius archieps
 Res ecclesie S. martini
 constructe in vico
 Traiecto super fluvium rheni .

Carolingus

Super fluvium Rhenu et quod Pippinus Donatus
Sancto martino seu karolo vel karolomando
renovare vallem Adoq et quod Pippinus rex
francoy ad ransam dei concessit vel ad illius
episcopi ut omne decima de terris per quod quod
aut de Thalontis vel de negotio aut videntur
a partibus fisi resus spectare videtur sicut
depinus omne decima partem ad quam ransam
dei sancti martini in qua duo bonifacium
Archiepiscopus custodem preesse decessimus vel
reformamus in luminaribus seu in scripturis
monachorum vel canonicorum qui hodie
gentilis ad episcopatus conuertunt et in
misericordia ipso quod habent concesserunt
iuxta quod alij episcopi eorum episcopatus
construant et in eorum preceptis contine
videntur quod antecessores nostri scilicet
Pippinus et Karolus vel Karolomando ad
quam ransam ransam dei per eorum testamenta
instrumenta redemerunt iuxta et
rationabiliter nos per nostram reformacionem
et gratam animis decessimus vel reformamus
recognoscit et ut hec autoritas reformacionis
nostre firmior habeatur et per tempora
in libris restructur manibus nostris signandis
sub eam decimus roborare Signum
Pippini gloriosi Regis francoy Ordinarius
in sub reignorum Datum quod fecit in ense
mayo die xxij anno no ipso gloriosi
regis Astani Vicaria palatio publico
in dei nomine schotte

ois decima de
 terris & macipis
 theoloneis & negotijs
 & ins fiscale

Canonici ecclie
 Traiecten gentiles
 ad Christianitate
 conuertunt &
 christians docet

Pippinus obiit 721 - Carolus magnus filius
 factus est Imperator Romae 801

Gregorius

Bonifacio itaq; martiri palmarum adepto
Gregorius successit natione francus gente
Crenis / alto prociatus sanguine / licet quidam
tunc in Britannia orandus ex illis quos
Bonifacius evocavit / in adiutorium predi-
candi verbum dei afferent / hoc peracto
statim anno decimo quinto Janua ludo liter-
ario / sui consilii operam dedit. Itemque ab
auctoritate pompis / in quibus versabatur dicitur
relaxatus ex causa Amiam suam / Adulam
nomen / que monasterium sanctarum virginum
hand longe ab urbe Crenora / ad Mosella
fluminis ripam / Abbatissa ut amant preerat
salutandae causa accedens / aliquantulum illuc
detinebatur / Tunc Bonifacius vir dei
inter sanctum illuc faciens uti peregrinus
exspectatur officio hospicio / paratq; mensa /
quisito lectore / qui inter fraudandum sacra
revertet scripturam / sicut Gregorius
adolescens oblatum est / qui peracto libro legit
Interrogatus itaq; ab Episcopo / an intelligeret
que legit / Invenit suffulvus rubore /
Respondit confidenter presulisse mensuram /
Ille vero sensum exponens / aures iunxit
usq; adeo demulgit attentat / et precordia
eius inflammavit / ut relicta patria /
post habitum parentibus / illuc peregrinum
sequeretur / Antistitem / in tanta fervore /
sacris litteris et lectioibus sedulo insudat /
ut brevi in talem virum evasit / quem
Ipsi Bonifacius adhuc vivens dignum
in administratione Crenensis ecclesie
deligere successorem / Censetur itaq;
hoc viri multum fuisse in doctrina proleus /
et in vita et morte claruisse miraculis

Heribaldus

De quo Heribaldus na scribitur fuit ex
 nobili francorū sanguine procreatus a
 beato Bonifacio olim a pueritia eruditus
 gradu presbiteri pro tempore
 primum Episcopatus officij in Castro Craveno
 antea Vultenburgh vel etiam parrochia
 Wicazunū litterarū scientia pollebat Rhetor
 atq; Orator insignis et qui sacris scripturam
 et vitam sanctorū contempere solitus est
 hoc diebus Lebunū cum beato Marcellino
 ad gentes iudicantes orab. sicut fl. in rofimo
regij francorū et Japonū / Lebunus
 anteq; obijt pridie idus nouembriū anno
 salutis. d. cc. lxxvi. Ad hunc etiam Gregorij
 missa idem Marcellinus conscripsit vitam
Smitbergi Epd. plene durimūna supra
 statum centum annorū vixit et lxxij
 annis in seminando verbum dei p̄sentans
 apud Allodilary obijt circa annū d. cc.
 lxx. translatus darentriā insepuit et
 ipse Gregorius Lutgherij a puero postea
Mimungardey sine monasterij primum
Episcopum quem in ecclia Craveny deo
 tyronem obtulerat in d. Aluino tunc
Eborary et Anna Euroncy Archiep̄scopo
 commendauerat erudicendum / hoc Lutgherū
 missa albrū consanguinej et successoris
Gregorij apud darentriā corpus Lebunij
 eleuauit et basilicam fundauit Audenj /
 decessit tandem post multa sancta opera
 anno. d. ccc. x. postq; canonisatione sancti
Witberti / per Leoneij testium / pre sente
Carolo magno factam / in scriptis redogisset /
 ad petitionem Wylfridi septimij Craveny
Ep̄ / que facta fuit 2. nouas septembrij

Lebunus
S. Marcellinus

Vita Smitbergi
Epi

Aldensala

Lutgherius

Basilica S. Lebunij
Darentrie

Canonisatio S.
Smitbergi

anno. d. ccc. tertio sepultus est antequam Lutghelm
in monasterio a se fundato in Verbena.
Gregorius vero in tantum dicitur detest
tatis dimittas / ut dubie venem et prepara
tionem ad futuram eam appellaret / in
gandis elemosinis largissimus / tandem
h. x. statis sine Anno gravatus paralyt
et continuo terminis per summa patientia
illa exhaustis / Instanti tamen resolutione
sua / per triduum mortem suam ay prodigit
et ad altare ductus sumpta Eucharistia
statim expiravit / Venerabilis Septembris
Sepultus in ecclesia sancti Salvatoris
Cranich / cui sedisset annis. x. Commemoratio
ratologo sanctorum // In Annalibus tamen
Leodicy ecclesie habetur / quod sepultus sit
in ecclesia Sustrey eiusdem decessit
sancti Virginibus dedicata ubi et sancta
Vnastradis matris eiusdem Gregorij quiescit
cuius festum celebratur. xij. kal. Augusti
Gregorius vero. x. die octobris et sancti
Albrici successoris Gregorij qui ibidem
humatus est. Idem kal. Decembris /
Cuius locum Zuentiboldus Rex successit
tempore sumptuose ampliamus et
dotavit / et orisus sepelitur ibidem /
reputatus martyr cuius memoria cele
bratur Idibus Augustis ubi et perna
vestis puty Ihesu habet dicitur / quiescit
et aliorum sanctorum varorum et feminarum
corpora / que processu temporis elocata
sunt de terra sub diversis Episcopis Leodicy
et in Sarcophagis et foratib deauratis
decenter collocata Gregorius enim atq
Albricus consueverant se ad dictu locum

Gregorius

Dimitrae

S. Vnastradis.

Zuentiboldus rex

unlatur

Gregorius
unlatur

unlatur

unlatur

unlatur

unlatur

unlatur

ob religionem et sanctimoniam in dextera pietatis
 dictionibus causa transferre debet. contumeliosus
 fulgus miraculis. Claruit Gregorius sub
 Carolo qui ob egregia facta regnum dicitur
 est magnus a quo obtinuit confirmari omnes
 donationes et libertates a predecessoribus
 sub ecclesia Crantio concessas. Valuit etiam
 in dextera sanctitate dicitur et miraculis sed spem
 prophetico dicitur Albrico filij successurum
 prodierit et alia q̄ placuit

Confirmatio Caroli sub Gregorio

Carolo dei gratia rex francorum vir Illustris
 Si petitionibus sacerdotum in omnibus nostris
 regibus dicitur quod dicitur habere
 confidimus Idem venerabilis vir Gregorius
 Epus confirmatione bone memorie dicitur
 genitoris nostri Pipini quondam regis de
 rebus ecclesie sue sancti Martini que est
 constructa in vico Crantio super flumina
 rem nobis protulit relegendam de rebus
 quas antecessores nostri Pipinus antecessor
 seu Karolus vel Karolomanus Henricus et
 prefatus genitor noster ad ipsam causam de
 concesserunt vel ad illum Episcopum ut per
 de manum de terris seu de mancipiis aut
 de theloniis vel de negotiis aut viderimus
 ad partes fisci rebus spectare videbatur
 sicut dignum omnino de rebus partem ad ipsam
 causam dei sancti Martini redounderunt vel
 confirmaverunt ut in litterarum seu scriptis
 monachorum atq; canonicorum qui ibidem gen
 tiles ad episcopatum converterunt et dicitur
 sua ipsos nominatos quos habent dicitur

Injuncta quod p[ro]p[ri]et[ar]i[um] eor[um] p[ro]p[ri]et[ar]i[um] r[es]er[va]t[ur]
Unde et p[re]fatus Gregorius nobis p[re]cepit ut
ip[s]am r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] d[iv]inam d[iv]inam quod [de]betur
et libent[er] animo n[ost]ro f[aci]mus f[aci]s[se] p[ro]p[ri]et[ar]ia
p[er] hanc p[re]ceptio[n]e[m] n[ost]ram d[iv]inam atq[ue]
invenimus. Ut quicquid antecessores n[ost]ri s[er]vaverunt
ad ip[s]am r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] d[iv]inam p[er] v[est]ra testam[en]ta
r[es]er[va]verunt nisi et r[ati]onabiliter p[er]
nost[ram] d[iv]inam r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] ab ip[s]is aliquibus
r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] m[en]t[is] pontificis
Gregorius ad ip[s]am r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] d[iv]inam habeat p[ro]p[ri]et[ar]ia
atq[ue] r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] et ut h[ec] auctoritas r[es]er[va]t[i]o[n]e[m]
nost[ra] f[aci]m[us] habeatur vel p[er] ip[s]a
m[en]t[is] r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] n[ost]ra signat[i]o[n]e[m]
sub ip[s]a d[iv]inam r[es]er[va]t[i]o[n]e[m] / E[st] h[ec] h[er]ed[is]
gloriosissim[us] regis data t[em]p[or]e martij archiep[iscop]i
aquie palatii

Albertus sine Alberto secundum heribaldum
defuncti Gregorii sed secundum Krosfrida
Ep[iscop]i sancti Dunstoni rosangumie nativus
Anglor[um] in Eboraco omnibus dignitatibus
Cranstey suscepit cathedra quartus post
Willibrordum Ep[iscop]i / Gregorii successor et
successor tempore Cantatis Colome Ep[iscop]us
Cranstey / Northomum regens ecclesiam
h[ic] sanctum Lughem postea Minimi
gardaforde Ep[iscop]i ordinans presbiterum
ad partes f[aci]s[se] d[iv]inam ut p[re]dicares
v[est]rum Evangelium in Pago Astrogo ubi
sanctus bonifacius passus est septem annis
illis p[er]manens quousq[ue] insurrexisset
radix sceleris Vundelindus dux Saxonum
antiquus fisionis a fide arrepta d[iv]inam

ecclesiarum / fundavit famulos dei et regens populum
 sacrificare fidelibus quo tempore Albricus emigra-
 vit ad domum / Cuius Vix revelationem
 corporis sancti Libunij rursus inquirunt
 omnes Luth Lutgero concessit sic annu salutis
 vij. lxxxvij. supponisse creditur cuius fuit
 vir prudens et sapientis et vna ad Gregorio
 sancti premissum est in ecclesia sancti Sustey
 Leodieny Dyocess quiescit / Joannes herba
 scribit ipse sedisse annis .x. obisse xij kalen
 Septembribus Anno .d. cc. xcm et sepultum
 Cracov in ecclesia sancti Saluatoris / Hic
 obtinuit donari ecclesie Cracov a Carolo
 magno totum riparium super Lorkam
 et Insulam inter Rheind et Lorkam nemo
 riparium super Aluend hemis cuius sub
 adiacentibus / Insuper et Villam patrimonij
 sui in riparium hirsedina in pago fletchite
 super Aluend hemis cuius omnibus pertinentiis
 et quicquid Vnggerus Comes ibidem in
 beneficium tenuit etiam silvas sine
 forestas in Hengestrote fornbost Moro
 rocht et vndone que sunt de vtraque parte
 Heni et similiter ecclesiam sup dicitur
 constantiam dictam vltima cuius rentum
 partibus terre circumiacentibus et ripario
 super lobid et Insulam prope ysaiportiam
 ad partem orientalem inter Rheind et
 Lorkam et Insuper confirmationem vni
 bonorum et privilegiorum per Reges et
 predecessores ipsius Regis ecclesie concessor
 Sub data vij. Junij Anno regni sui
 vij.

Cuius A. G. postea...

et lotharing. hoc vero omnia tradimus a
 die presentis ad prefata sancta loca perpetuam
 ad possidendum Ideo hanc perceptionem
 auctoritatis nostre scribere iussimus ut ab
 hac die tam memoratus Albertus pater sine
 sui successores qui fuerint restores eiusdem
 sancti loci predicta loca ad opus iam dicto
 habeant teneant gubernent regant atq[ue]
 disponant Et quicquid exinde ad profectum
 ipsius sancti loci facere elegerint libere
 persolvantur arbitrio Et nullus quilibet
 de iudiciali potestate aut qualibet persona
 predicto Alberto pater neq[ue] successoribus suis
 de iam dictis rebus inquietare aut contra
 rationis ordinem vel rationem generare
 quocumq[ue] tempore presumat sed per nostram
 largitatis preceptum predicta basilica iure
 valeat obtinere firmissime Et ut hoc
 auctoritas firmiter habeatur vel futuris
 temporibus conservetur manu nostra cum
 sigillis roborare vel de anulo nostro
 iussimus sigillare Ego Henricus gloriosus
 sui regis Data die Idus Junij Anno
 viij eiusdem gloriosi regis Arturii munita
 palatio publico in die nona feliciter

Usus anuli loco sigilli

Theodardus sine Theodardus natione friso
 quondam Episcopus successit Alberto in sacra
 scriptura eruditissimus doctor et excellens
 predicator qui tandem cum presenset
 annis sex plenis ditium et bonorum
 operum migravit ad dominum sepultus

et ipse in ecclesia sancti saluatoris / hoc tempo-
ribus adhuc videntur dux Rex Saxonum
et fustorum orientaliun qui circa annu. d. cc.
lxxxij contra Carolum rebellare ceperat
occisus fuit ab ipso Carolo subingatur
Sub quo et Idem Thuedardus Clarus

Clarum fuit Erwardus sextus
Episcopus subsequitur secundum quosdam matrot
fuit alyb assentibus ipsius Anglorum
ex regno northymbriano Eboracensis Diocesis
ordinum primus Canonum Cravenensis
Vix doctus et religiosus cum sedisset aliquot
annis dum clausis extremis quinto kalen-
daribus Septembris et ipse in ecclesia
sancti saluatoris Clarus et ipse sub
Carolo magno fuit. Alii tamen leguntur
obisse quinto kalen. Septembris et sedisse
annos xxvij

Rex fuit Henricus fuit natione septimus
in ordine / Episcopus Vix doctus et strenuus
in religione cum Epistola ad sanctum
Lutgerum Monasterii Episcopi adhuc
extat qua ipsum adhortatur ut ordine
canoniarum Suisbithi a Leone papa
relebratum litteris perpetuaret ad annu
d. ccc. xv. superius esse reprobatum quo
tempore Stephanus papa descendens in

franciam coronavit Lodovicum primum et
 Ermingardam Comitatum Vhemis instituit
 et a patre fredericum genere fuissem
 volens a matre sibi commendatum in
 disciplina ecclesiastica erudendum quem
 vultus gradatum ad virtute et litterarum
 apices tendere ordinavit presbiterum primum
 illum sibi successurum hoc impetravit
 a Carolo magno omnes decimas de manerijis
 rixis et terris suis dyocesis necnon theolo-
 lonem de quavis negotio vultu festis
 regibus in ditione Transiey theolonem
 arripere et regere consuevit. Memori
 ipsius dyocesis vrbem magnam cum ^{dyocesis vrbem}
 mansionibus eius perpetuo possidendam
 Et a Lodovico pio eius filio obtinuit
 reformari Anno de nouo quinquagesimo
 genitorum suorum Carolus Imp. annis
 pippini et antecessores donatu concessimus
 fuit Carolus tamen cepit monasterium
 sancti Germani parisiensis quod per regna
 sua immunitate gaudere voluit iuxta preceptum
 a pippino patre concessimus omnis immunitatis
 exemplar ut constare possit eam pippinus
 cum Transieo dyocesis et locis vicinis
 in ditione et potestate sua fuisse ne quis
 obviare audeat quia illa theolonia tamquam
 propria non potuisse conferre vel donatiotem
 ecclesie Transiey factas robore non subsistat
 hoc iussimus

dyocesis vrbem

Carolus gratia dei Rex francorum et longobardorum
atque patrum Romanorum omnibus Episcopis Abbatibus
et Comitatibus suis humiliter nostris. Si
opportuna beneficentia ad loca sanctarum ecclesiarum vel
sanctimonialium prestat non desimimus hoc prelibitum
ad eternam nobis beatitudinem retutandam
effuturam confidimus. Igitur rogavimus magis
vultu seu utilitate vestra equaliter Regibus
viri Robertus Abbas de basilica sancti Vincentii
vel duo Germani ubi ipse presens corpore
requiritur clementiam regis nostri accessit
et preceptum dei nostri et genitorum nostrorum
boni memorie Pippini regis nobis ostendit
legendum. Ubi respicimus insistentem qualiter
propter nos domini beneficentiam prestitisse
cognoscitur. Ut cum singulis quorundam
in regno nostro imperantibus ipsius sancti loci
preceptis voluit sicut ipse Robertus Abbas memoratus
videtur. tam ad luminaria comparanda quam pro
reliqua necessitate discretis tam extra legem
quam intra vel in burgundia etiam in Aquitania
vel in provincia ac in francia nempe in
austria quorundam in regna christo proprio
nostra preceptis voluerunt mitti theobonem
vel de sacramento aut de remuneratione neque
de navigio vel de qualibet retributione
quibus ad partem fisci nostri missi Abbatibus
discretis prelibitum quicquid debeant
propterea presentis precepti decreverunt quod
perpetualiter mansurum esse iudicimus. Ut
non per illos portus neque per Comitatus tam
vradum quam Auxiliam vel Ambram neque

in Caranto neq in drspato vel Neomagony
 pte omib partib vel ad sanctam Magentia
 sine partheisq seu Aquitania neq in burgu
 dia vel in pago Carassimo neq in Xantoune
 vel pte omib Cunitateb Vbrunq in nro
 profatio christo rino aut pagis vel territorib
 Tholonensib epigatur nre d manah vel
 rarah neq de samay seu d trane eurtione
 vel Notatim vel pontatim nre pulitza
 tunc nre salutatim nre respitatim vel
 vllam redhibicionem quam fisis noster
 equid possit sperare nre vot aut iunozet
 vel successoreb ut p q ab eisdem requiratis
 seu epigatis sed omnia hec propter nome
 domini ipse Abbas vel successoreb eius sua
 memorata ecclia sancti Vincty vel dnd
 Germanij habeant indulgenciam ut ad hunc
 nra ipsius sancti loci profomat in regang
 mentis Claruit et ipse sub Carolo magno
 ac Ludouico eius filio Imper Augustus decessit
 in Non octobris ex februa grandem
 cui presenset annis p Sepulchre
 Ecclia sancti Saluatoris

Trarec Lu.
 Dorstatum
 Neomagum.

pagus Tricassinus
 Xantontum

Carolus magnus obiit a 843 secundum alios
 imperij regni 46. etatis 71. anno 7

obitus Epi

Confirmatio Lothobry sub
 Vrsfud

In nomine dny dei et Saluatoris nri
 ihu christi Lothobry diuina ordinante
 providencia Imperator Augustus Impi
 rialium celsitudin deot predecessorum
 suorum pia facta non solum inuolubilib
 conseruari sed etiam reuisere sui ante

Traiectu Vetus

confirmare, unde nunciat Indulgentia sua
facientibus omni fidelium nostrorum tam presentium
quam et futurorum quia Ruzfredus venerabilis
viri Vetus Eranchi ecclesie Episcopi qui
est constructa in honore sancti Martini
Confessoris vel ceterorum sanctorum de iure
mansuetudinis nostris quosdam auctoritates
constitutiones ipsius dominus et ceteros
nostri Haroldus bone memorie piissimus
Imperator et Aimb nostri predecessores et
antecessores eorum ad ipsam ecclesiam concesserunt
sisterunt omni decima de mercibus pueri
et thelonio vel de negotio vel de omni re
venerunt ad partem regiam fieri
thelonio acceptis aut exigere vultbat
et ut homines in pueris ecclesie sub munda-
burgo et tutione ipsius ecclesie existerent
Nerney et in ripis Indrestado ut nec
pauca nec fructum aut redditum quod ab
ipsis exisset vocatur contingit vel cog-
itare presumeret Et quisquis de negotio
ribus in eorum ripas intrare voluissent
nullam contentionem de hoc fecisset
sibi nec mansiones in eorum domibus
sine permissione eorum accipere audeat
nec eorum res dum vixerint auferre
aut post mortem eorum contingere
nec ullomodo sibi in aliqua re ratiopina
gentiare quibus presumeret quia in illa
decima parte vel sub munda burgo ecclesie
sancti Martini consistunt Videlicet
ut sicut illi de illis noue partibus aliquid
accipere vel usurpare nec vident nec possunt
ita ut procuratores republice de eadem

Mundeburdu.

Regis in Dorrestato

Decima parte acceptis aut usuris ad
 fessum non presumamus qualiter presul
 ipsius ecclesie cum omni clero pcuris atqz
 quibus residuis libris atqz quicunqz eadem
 clero et populo sibi subiecto alimoniam
 ministrare et luminaria in eadem sibi
 conservare atqz gentiles quos ad episcopum
 mutari conuertuntur alios et dicitur
 possit. Ob firmitatem tamen huius rei
 postulamus a vobis predictis episcopis et
 patribus seu predecessoribus vestris regni
 morum sequentes huiusmodi nostre
 auctoritatis preceptum ob amorem dei et
 reverentiam sancti Martini circa ipsam
 ecclesiam fieri reuerentibus. Cum petitionem
 libentis animo apud nos accommodari placuit
 et pte hanc nostram auctoritatem confir-
 mare ut vobis deinde tam de madripys
 qz de d'ub / aut de tholono / aut de neyoho
 vel viderimus ad partem regis sub fessis
 consensu regis debet vel de omnibus que
 superscripta sunt prefata ecclesia libere
 in perpetuum iure possideat. Et ne
 quibus retrahere aut iniustam interpella-
 tionem facere presumat. Sed sicut
 a dno Imperatore et a no nostro et
 antecessoribus regibus et a nobis por-
 hanc auctoritatem constitutum est atqz
 reformatum. Ita omni tempore diuola
 libere conservetur atqz custodiat
 quatinus ipse senos dei qui ibidem
 consistunt cum totum pontifice et
 illis que a gentili ritu ad episcopum
 conuertuntur subij pro nobis conuige

gentilibus conuersis in praesentibus
 mar ab Ep'o

Decime mansuorum terrarum
 Theloniou et negotiorum
 Conceduntur ecclesia

proleq[ue] nostra et om[ni] populo quodno iugiter
 misericordiam d[omi]ni exorare debet. Et
 ut h[ec] auctoritas melius ab omnibus
 credatur et diligentius conservetur manu
 propria subscriptis et annis nostris
 impressione signari fecimus. Signum
 loderici strenuissimi imperatoris data
 die 14 aprilis Anno s[an]c[t]i p[ro]p[ri]o proprio
 Junij domini loderici p[ri]ncipis augusti
 fidei comit[is] b[er]g[omi] d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni palatii
 regis in d[omi]ni feliciter Amen
 Helisachar regnum

Rudolfus frater eius et ipse frater nobilib[us]
 successit octavo Ep[iscop]o Viri m[un]di sancti-
 tatis et prophete d[omi]no iudith. Qui
 prenu[n]ciavit d[omi]ni s[an]c[t]i r[ati]o t[ra]cto
 et d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni
 d[omi]ni quod t[ra]cto re[gi]o mortuo statim
 reproban[us] h[ec] frater quibus p[re]s[er]v[ati]o
 Ludovici p[ri]ncip[is] imp[er]atoris Aug[ustini] ad pontificatu[m] pro-
 motus fuisse iudith tamen filiam nobi-
 lissimam vulpy d[omi]ni ^{Bavarum} romanoz anno d[omi]ni ccc.
 p[ri]ncip[is] ab eodem Ludovico p[ri]ncip[is] Aug[ustini] defuncta
 prudens Ermingarda in romam assumpta
 (quia eiusdem Ludovici neptis et ab alio
 stuprata dicebatur) decreto aliquorum
 pontificum eos d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni
 vestitus detrusit in monasterium. Unde
 oratio redit sue Nam iudith ab augusto
 reuocata mortem p[er] p[er] ministros sibi
 tentant ut in vita eius scribitur
 martirio coronatur. Sub eodem Ludovico

Kramz lib. ii. cap. ra. xxv
 hic Ludovicus imp[er]ator
 fuit regis albat[er]
 in litor[um] vising[er] d[omi]ni
 Corbeia.

A. 1000

Augusto. confossus Inguina pte ministros
 regios passus apud Cracoviam ep. habet
 Augusti anno d. ccc. xxxviii cum presisset
 annis duobus et Bernardus alios multos
 pluribus Sepultus in ecclesia sancti Salva-
 toris. Scriptores tamen diversimode de
 hoc sentiunt qd plurimum causam ludum
 Imp. et Iudith defendentibus alijs aut
 improbantibus (qui tamen pauci sunt)
 Bernardus etenim nepos Ludum Imp.
 Rex Italiae et Scandinaviae alios partium et
 limitum Hispanie comes ab ipso Ludum
 Camere preficitur qui per emulos (quod
 iure nefas est) accusatur tamq. mis-
 sator Iudith reginam stuprasset qui oblat
 duello se purgavit et Iudith Iuramento
 affirmavit suam Innocentiam At *Marianus*
 scilicet sic ait in reformatione huiusce Regi-
 nis ruy multos perfidit voluit Lu-
 dovicum patrem de regno expellere dicitur
 Iudith reginam violatam esse a quodam
 dno Bernardo qui erat de stirpe regali men-
 tientes per omnia sua simulantes eam
 in monasterium miserunt simuliter et facti
 sunt Conradus et Rodolphus tunc dicitur
 Quob. vinctis Imperator eodem anno in
 novimago castro super flumine biachalium *Novimagu Castellu. m. c.
Nijmegen*
 sito cum virtute superavit Reginamq.
 obviante sibi ad aquas grani palatum
 precepto Gregorii pape aliorumq. Ep. ruy
 Iusto Iudith suscepit Bernardus Imp.
 in palatio Theobaldi rozani regis et duobus
 filiis eius Lothario et Ludum purificavit

se de supradicto stupro cum nullus ausus esset
 pro armis cum eo decertare. Vtriusque res se
 habuerit Ludovicus hortatu et consilio
 principum secundum Imperatorem et
 ex qua genuit Carolus (qui postea successit
 in Imperium) cognomento calvus, Erant
 autem per sanctum fredericum acta sunt
 unde Franci principes inuenerunt non
 nisi per diffinitionem et iudicium aliquorum
 Episcoporum Etimani et Galliarum egit et
 ad quidem pro zelo cum sancte et probate
 vite sumptu fuerit qui nec factione aliq.
 amittitur cum non subesset ipse
 Imperatoris super delicto quod impinge-
 batur notare et remouere. Sed certum
 est ipsum per ipsum cum filio Ermingardo
 prioris deperit in Ludovicum patrem
 conspexisse instigatione presertim quoru-
 dam perfidorum qui ex beneficio et clem-
 tia ipsius Ludovicus cum pro delicto capi-
 tali pena plerique debuerent saluari fuerant
 ut per ipsum contra patrem eleuarent in
 Imperium. Unde et aliqui Episcopi consilio
 primati dignitate et nonnulli nobiles
 damnati lese maiestatis de hoc latine
 scribit Ammonius. Huius sancti futuri
 Umbrachus nobilis contulit ecclesie
 Cranteburg quicquid in Oesterbark et in
 praest possidebat et quicquid sub lego
 francozo in eius erat dominus que in
 ronge sta legentur generarent fastidium
 quia in diuersis erant spectibus numerat
 distat Artum publice in villa hoserbarbo

Ammonius

Donatus Umbrachi
nobilis

Oosterbach videndum an non
sit oosterbeek pagus iam,
erogus Aernhem

praest videndum an non
sit locus in regione aern-
hem ubi altera pte Rhem
qui hodie vocat. de praest
of op de praest

Viginti tunc Anno incarnationis d. d. ccc. xxxiii
 Inditi qm anno ludwig imp/ Aug. VIII
 Gumboldus et Geroldus filius Landmanni
 venant videlicet vntu quicquid hereditatis
 sibi accesserat in villa Langhars helle North
 alabna vna s. folde humelle Chrodoz hesig
 ason ruy sub adiarentibz Artunz publice
 in villa Emban Anno d. d. ccc. xxxiiii die
 iuramentum dunt anno d. ccc. xxxiiii die
 vi id febr/ hic est aduertendum ruy satis
 ambigatur de dno quibus Epd intermedij
 a bonifacio vsqz hinc frederico presunt
 quod a passione bonifacij vsqz martiri
 frederici numerantur annij lxxvii Et no
 tempore claruit sanctus odulfus ex nobilij s. odulphijs.
 francoz semine viro orselba (que brabantie
 est) oriundus in Crantilly reginatione
 institutus et ad predicandum fuisit qui
 iam defuerat a beato frederico missus vbi
 multis annis valuit miraculis et gratia
 prophetica

M

Fredrico itaqz iam ex hac luce sublato dum
 de successore clericis Crantilly inter se
 desceptarent nonnullis in votum prepositij
 maioris entie nomine Crast hinc dmitentis
 ritibus in alios descenditibus tandem auto
 ritate beati Odulphi omnibz controuersia
 sedata est et eius opera Alfurus presbiter
 frater ipsius frederici Epi et Martiris de
 parte deformis virtutibus tamc iustis
 omni consensu constituitur Epus in
 ordine nouis feruens religioni et populu
 varillanti in fide confortans suppressor

heresim / et contemptor iustitiarum / tandem vita
sua summa pietate transferta migravit ad dominum
anni huius septembris eius presens fuit
anno 843 sepultus apud Crantem in ecclesia
sancti Salvatoris clarus sub ipso Ludovico
pro et ipso Lothario principibus / quo tempore
Iuxta quod sanctus Fredericus presiderat
Iugens barbarorum manus inestis sub Suedis
et Normandis dantibus alijs fuit et indomitus
nationibus eius magna classe in Germaniam
et Gallias irrupit omnia feroas flammis
resumentibus et sacra omnia inira crudelitate
prophanantibus / et hisque Invasiombus
conita in vastam redigebant solitudinem
frigidam tunc primo invadentes atque secundo
magna strage confecti Civis Victoribus feli
ciam subiugarunt / et magnam turbam
et torserunt / tunc iam regnum francorum
multis viribus conquiritur / Inde
Vandalia Tuscanam depredantibus multas
feminas tunc infinita pecunia abduxerunt
Egredis comite tunc multis oris et
progressu virum dorostatu nominatissimum
primo spoliantibus secundo funditus dederunt
incendio / sicque undique grassantibus
per flumina per terras Urbem Crantem
tunc bono adiacentibus flammis dantes
et rursus tunc rimbis more gladii tunc
dabant / palatiaque Neomagi Aquas gram
Crantem ad Mosam / Congros Leodium
Brucellas confina omnia sibiuariorum
sua potius ripariorum ardema et carbo
nariam silvas porruerunt multa
oppida et monasteria desolantibus ne loca
aut oppida quidem ad Rhenum posita

Dorostatu vicus

Crantem ad Rhenum coburit

Neomagi

Aquas gram

Crantem ad Mosam

Congros

Leodium Brucella

Jhesamq; mura Colonia bononiam Andemaru
 Magnantram inarta omistie Antuerpuz } Antuerpiu }
 oppidum ad Scaldoy Dunthant ad mosan } Wiltelant } emporia
 at Grunningdy ad amosim flumina nobi } Gramga }
 lia impozia funditus delentt ipsas d'fiduat
 gallias magna clade afflyere annis plurib
 Ita ut antea mandata sit similib' deplato
 tandem deo misericordie orolot in christianos
 (quibus ob magna scelera atq; peccata offensus
 erat) convertentt omnes huc nationes
 partim ad sua remittent ob predas quibz
 omisttant sese mutuo confederant
 partim a christianis resumptib' anima
 deloty sunt residu' sub accepta baptizat
 se Impetratoribus subdulerunt hoc pacto
 q' filia Caroli Regi Rollino daretur in
 conjugiu' et omnia novitia in dotem
 que Jani Normania ab eo regnaretur
 et Bullando sine Dunllon redret momb
 et Comitatus blesdy prout factum est
 que pro tempore et loci oportunitate
 dicta sufficiant Sub isto Alberto Rotga
 rumb comes donant dicto Evanesky } Donatio Rotgarij co
 plurima bona sua que habuit in proprie } mitis
 tatem et in pago Leomercie in villa
 Chume Alarings Vnestrohest in pago }
 isto in villa Durtingoy in pago flua } felua
 in villa lona Sulutuda Vnagnumiga
 Vnerdura in pago huringoy in villa
 herodna Vallo brarola Chullero Cui
 Alberto Virissuy concessit in beneficium
 ac presertim uti amint seu vsuy ad
 vitam que tota in villa gronsua et

Ludovicus morianus a 840 Imperij 626
Myst

sumarchara et hanc itingny Seyst lufidunoy
hest Chrotornē habebat anno ludunij
pñ pñbi regni salutis stz. D. CCC XXXIij
quo Anno passus est sanctus fridericus

Egihardus Eps. qui in
Cathalago Eporum fuit omisus

Hic Dux noy omttendmy qualiter in veteris
libris et annalibus invenio aliquos Epōs
fuisse Traiecty qui catholico noy fuisse
sicuti circa haec tempora Egihardus Epus
cum Intuitu Lotharū senior filius
Ludunij pñ. pro sua coniugis ac prole sue
Involuntate Invenitur in donationibus
confirmasse auctoritatem innumeratione nota
per genitorum suum sed et per predecessores
eius francoy reges et tunc Traiecty concessam
Anno Imperij sui in Italia xxvi et in francia
vi^{to} Actum Aquisgranij hic postea abdicato
Imperio ^{obijt} Primum anno salutis D. CCC.
vi^{to} Egihardus Itaqz hic interponimus

Præceptum Immunitatis Lotharij
Imperatoris sub Egihardo

In nomine Dñi A nosty ihu xpi eterny
Lotharius divina ordiante clementia
Imperator Augustus Cum petitionibus
sacerdotum & iustis et rationabilibus
divini cultus amore factis superna
gra muny noy diffidimus Novit Intra
Industria seu Utilitas omny fidelis inorum
tam pñtunij q̄ et futurorum quia Egihardus
veteris Traiecty tunc vocatus Ep̄

Trarico tu vetus

que est constituta In honore sancti Martini
 confessoris et aliorum sanctorum obtulit obtulit
 nostris auctoritate immunitate domini et genitorum
 nostrorum bone memorie Lodovici piissimi
 augusti In qua erat iustitiam quod non solum
 sedem dicit et genitorum nostrorum videlicet predecessores
 eius reges videlicet francorum videlicet caroli
 ipsi. Egidius auctore deo preest sub tuitione
 et defensione eorum cum odibus sibi subiectis
 et rebus vel hominibus ad se pertinentibus
 vel assensibus consistere fecerant et eorum
 immunitate auctoritatibus hactenus ab Inquisi-
 tudine iudiciali potestate eadem immunitate
 atque defensione fuisse contra Sed pro re iuramento
 postulavit a nobis predictus Episcopus ut patrum
 sanctorum nostrorum regum more sequentes
 huius nostre immunitatis preceptum erga ipsam
 ecclesiam immunitatis atque tuitionis gratia ob
 amorem dei et venerationem ipsius sancti locorum
 ipsam ecclesiam fieri consenserunt Cum petitionem
 libenter assensum prebuerunt et hoc nos auctoritate
 preceptum fieri decrevimus per quod decrevimus
 atque iubemus ut nullus iudex publicus iudi-
 cialia potestate aut ullus de fidelibus nostris
 in ecclesiis aut locis aut agris seu reliquis
 possessionibus quas moderno tempore in quibuslibet
 libet pagis aut territoriis infra diocesis
 imperii nostri iuste et rationabiliter memorata
 tenet vel possidet ecclesia vel ea que deinceps
 iure ipsius loci voluerit sancta ecclesia anglicana
 ad causas audendas vel fidei exigenda
 aut mansiones vel paratos facienda vel
 fideiussores tollendas aut homines ipsius ecclesie
 tam ingenuos quam et seruos super terram ipsius

Homines ecclesie Ingenuos
 et seruos

remanentibus iuste distinguendis / neque ullas
 redhibitiones aut illentat occasiones requir
 rendas nostris et futuris temporibus infringi
 audeat vel ea que supra memorata sunt
 potius exquirere presumat / Sed licet
 memorato presulj suisq; successoribus et
 predictis totisq; omnibus sibi subiectis sub
 tuitione atq; immunitate nra defensione
 quieto ordine possidere et nostro fideliter parere
 sumptibus atq; pro voluntate nra / romis
 ac prohis seu tunc etiam Imperij a deo
 nobis collati et clementissima miseratione
 per immensum consuetudinis vna ad clerico
 et pto sibi subiecto dno misericordia gerere
 ut quicquid de prefatis rebus ecclesie sub fisci
 exigit poterat in integram eadem concessione
 ecclesie saluet ut in perpetuo tempore ad
 peragendum dei seruicij augmentum et
 supplementum fiat / Hanc itaq; auctoritate
 ut pleniorum in dei nomine obtineat vigore
 et a fidelibus sibi deo ecclesie et nris diligenter
 conseruetur manu propria subter firmam
 et annuli nri impressione assignari iussimus
 Signum Lotharii Serenissimi Augusti Roth
 mundus notarius ad virem hildelmy drogony
 Data xij kl april Anno dno xpo proprio Imperij
 dno Lotharii p Imperatoris in Italia
 xxiij et in francia .vi. Actum aquibergam
 palatio regio in deo nomine feliciter amen

a
 xviij scribendum puto quia anno 1m
 paxij 16. obijt a dno 855.

Albrunus itaq; Egihardus secundum ralu
 annoz Imperij lotharii subsequitur secundum
 alios Lughardus natione et ipse fuisse

Germanus in ordine Episcopus vir mansuetus et
 amator pacis circa sacras litteras intentus
 et ecclesiasticis disciplinis observator qui nunquam
 aliquandiu profuisset ultimum mature persol-
 vit debitum regis Kalii may. cum sedisset anno
 uno sepultus in ecclesia sancti Salvatoris
 apud Cravenburg hunc Intuitu baldrici
 nobilis rotulatus ecclesie Cravenburg etc. et
 predia proprietatis sue quos habebat in villa
 Quadabie in Crumbina / Ubray / alsna /
 Ulgasse / Chrimmthij / Aurusate / Simm-
 in / pomela / holloma / herminna / Scud-
 tina / Medua cum vicissim Lutgerus
 concessit ad vitam hepblerij hamarthy
 et viciam anno viij. lotfory Imperio //
 totus subest salubris. d. ccc. l.

Donatio Baldrici
 Cuiuslibet nobilis

Hunc successit Hymyrius fuscus vir
 sanctitate vite praeceptis doctrina etiam
 insignis de quo multa scribere nequimus
 barbaris fari omnia de barbaris a
 quibus et sanctus hieron presbiter capite
 abscissione apud nocturnu virum martyris
 coronam adeptus est circa annum domini
 d. ccc. lxx. teste Joanne becker Turinse
 arx minutissima in ea pinnaculo quam
 hollandiam vocant ab auzehans quondam
 Augusto illi restituta (quorum vulgo
 auzedilud vocant in viro boorburch
 cum vestigia ipsi vidimus in ea state
 et fragmenta romana architecturam
 ostentata effodi velut partem pinnaculi

Sanctus Hieron apud
 Nocturnu decollatur

Pirata veteris aetatis in Tico
 Vorburht monumenta inuenit

antiquitates romanorum

tessellati pedum eorum roscante statuit / inuicem etiam
 argentos et auratos / cum inscriptione Aurelianam
 nemoy raterulamy aurea cum aliquot Smaragdib
 Sessquiangulis politis et perforatis contra Episc
 lesiam ad collum Infantu suspendi solitis redact
 redactam etiam in famillam Monasterium sancti
 adalberti Eymondij / et queqz loca vicina habi
 tatoribus in ore gladij consumptis et Crantium
 Civitat aliquandiu obsessa a rursuqz a christiani
 a fens tandem rursu raturulit et machinis
 quassata per rotinos Insultus expugnata et
 occupatur et solentibus adequatur / rursuqz a
 barbaris munitur pro receptaculo et Inha
 bitatur usqz ad tempora Caroli raly / omnibus
 Incolis puenibus in norem absorptis / demptis
 paucis Canonibus et alijs viris qui cum
 hungro Ego aufugerant constitentibus se ad
 lotharum Augustum tunc apud primum
 monasterium de gentibus / cui commiserat
 tante afflictionis cum Intelligeret etiam
 transthy Barbaria raris iam desolatam
 et ad nihilum redactam ranoitossqz olim
 in ea domino militantes partim Intersumptos
 partim per diversa loca dispersos tradidit
 ipse Ego ac superstibus Intra regnum
 vrbis locum quietum et pacifrum pro
 refugij consolatione videlicet in pago Maso
 super flumem Hiram Monasterium in honore
 Bth petri quod huc appellatur anno tertio
 regni sui iste fuit filius lotharij Inp
 filij Ludovici p qz ex matre Ermigarda
 qui et Ludovicus dicitur est secundus Mari
 amum conatus Tutberga regina uxore
 suam quam uxorem habebat repudiare

Episc consumptu monasterium
s. Adalberti Eymondij

Trasertum solo equatur

Episc et Canonici in refugij
consolatione Monasterium
Bireg dictu super rura flu
um contreditur. nunc Odilig
mons

propter Vualdradam concubinam qua adolescentibus
 in domo paterna nimis diligebat affectu unde
 magna contentio suborta et ipse Interijt
 placentie exrominatus / Adde et Lotharum
 Rex frater eius a primum consiliarijs duxit
 duo de duarum feminarum concubio Vanllando
 p[ro]p[ri]e totam ecclesiam contra se vertit / ob id
 S[an]c[t]o S[an]c[t]o metropolitani Epi Treverorum et
 Coloniensis sua aptura dampnati / Monasterium
 vero istud postea vocatum est motio odili
 hand longe ab oppido Furremudard in
 Leodun[is] quo prepositura translata est que
 adhuc existit officium in ecclesia Treverensium
 solitum per canonum illius obtinetur Sinitz
 et Ludovicus Rex Alemannie filius Ludovici
 p[er] Augusti confirmaverat antea quicquid
 genitor et predecessores eius concesserant
 ecclesie et omnia eius bona ab
 omni seculari potestate racionibus etiam
 perpetuo quicquid sub fisci de illis exigit
 potest Anno regni sui in orientali fran-
 cia reg[is] et est notandum q[uo]d iste Ludovicus
 successit patri in Imperium usq[ue] ad prelatum
 fontanetum illud administrant tunc per
 racionibus parte concessit Lothario nomen
 Imperij cum Italia bellum autem apud
 fontanetum gerebatur Anno d[omi]ni m[ille] c[irca] xlj
 in die ascensionis domini visa sunt et
 magna prodigia sub hoc Ep[iscop]o d[omi]n[ic]o
 tibus preter solitum stellis / Oceano quass
 omnes prominias inundante / fluminibus
 raris suffundere cursu et diversimode
 per latera aquas agonizantibus / ita ut
 ratharismis putaretur hominibus ac

Monas[terium] Odili montis

Confirmatio
Ludovici Regis p[er]ma-
ni

filij Ludovici p[er]
Ludovicus Imperator
cedit Imperium fr[atri] Lothario

retentis arantibus aque submersibet et sumptu
 vehementissimo ventorum arboribus radicibus
 rursus unde promittat ne quid de cetero
 humisimam partem Ingentem rursus mediam
 et Rheno super dorestatu decurrantibus rursus
 supra intinuit ragnome litzam ab utroque
 latere vastis ringitibus aggregatis in sum
 flumini Rheno deducere ne tam facile aliter
 exire aut Oceano redire cogitur hoc modo
 Rheno dorestatum esse nomen sciendum
 Inde litzam iam Ingentem appellari Inter //
 clusus est Oceano fluxus et refluxus apud
 vicum catibyl Rheni ostium quod obstructum
 est successu temporis agitatis utroque artibus
 que illud oppletis ante quod fecerunt et
 castrum fuisse constitutum rursus fundamenta
 iam Ingentem visuntur refluentis Oceano
 quod Britannicum vocant nam ad orientem //
 taliter locum ostium Rheni Lugdunum ad
 orientalem vero nonnullam urbem sitam
 testantur Ptholomeus et Antoninus quibus
 hoc Lugdunum aut ex allusione gallicis
 sine francis vocabulis ledum opidum
 romane possent nam vulgo dicitur
 Leven et gallice lugdunum lion sine lion //
 et in commemoratione donationum ecclesie
 Crantey antiquas Inveniuntur Leuthis
 prima Leuthis secunda Leuthis tertia //
 Ita lugdunum prima lugdunum secunda
 et tertia legitur apud auctores forsitan
 fuisse tria hic similia presidia Britanni
 etiam anniano Marcellino quot annis
 a nonnullis legibus Romam libertantibus
 ad Rhenum in pensum administrare solebant

Leuce origo

Asseres Rheni concepti

Catibyl, et ubi antiquum
Rheno ostium obstructum

Castrum Britannicum. germa
lice thuyt te brettchen.

Ptholomei et Antonini per
testimonia de lugduno &
nonnulla Urbis

Leyen
Lyon

Ex quo castro nonnulli etiam Romanorum sunt
 Carausius piratarum extitisse creduntur
 eo anno dnm hie scribitur abductis vnto
 rollentis arant qui iustar vuday nonnulli
 agitantur vnto sunt altum munitur
 Ingentes tunc vo mane vntatib hand
 longe ab Oceano ipso vnto rator vbi vntum
 argenti vnto Inscriptone dntz ac
 fumentis sunt et vnto dno missi vntatib
 alijs

Quina ac vntatib vnto sunt
 castri Britannici prope cantoru
 vicum: 1

Anno vnto salutis d.ccc. lxxv. kalend. Januarij
 Hungarib. Epus tunc a cathedra et longis
 angustis ptesub dntis vbi corpus quiescit
 ignoratur qui vnto vnto Alfrico et lugero
 Epus ptesub annis ptesub. Claruit sub
 Lothario seniore vntis filio Lothario et Carolo
 vnto Inpp. vntis tunc Hungarib. sunt
 Egihardum Epum vntatib ita et hnt
 vntis fuisse vntis in quibusdam
 scriptis forsan ob cladem Normannorum qua
 omnia vntatib et vntatib vntis
 id accidit

Confirmatio Ludovici sub Hungarib.

In nomine sancte et individue trinitatis
 Ludovicus divina favente clementia Rex
 Cuius petitionibus sacerdotum et iustis et
 rationabilibus divini cultus amore
 favemus sustens nos munus que non
 diffidimus Noviter Interita Industria
 seu vntatib omni fidelium vntis tunc

presentium quod et futurorum / quia huiusmodi dicitur
transiit in eam Episcopus que est constructa in honore
sancti Martini confessoris et aliorum sanctorum
obtulit obtulibus nostris auctoritate immu-
nitatis domini et genitorum nostrorum bonis mem-
ris Ludovici piissimi Augusti in qua erat
fuerunt / quod non solum idem dominus
et genitor in verum etiam predecessores
eius reges francorum eadem tunc su-
rum ipse huiusmodi auctoritate deo preceptis sub-
stantione et defensione eorum cum odibus
sibi subiectis et rebus vel hominibus ad
se spectantibus vel aspectibus
consistere fecerant et eorum immunitatem
auctoritatibus hactenus ab inquietudine
iudiciali potestate eadem munta atque
defensa fuisse certum / Sed propter formi-
tatem postulavit a nobis predictus Episcopus
ut patrum suorum predecessorum nostrorum regum
mortui sequentes huiusmodi nostre
immunitatis preceptum erga ipsam certam
immunitatis atque tutionis gratia ob amore
dei et reverentiam ipsius loci circa ipsam
certam fieri renferimus Cum petitionem
habente assensum prebuerimus et hoc in
auctoritate preceptum fieri decreverimus
per quod precepimus atque iubemus ut
nullus iudicium publicum neque quislibet
de iudiciali potestate aut nullus de
fidelibus nostris in certis aut loca vel
agros seu reliquas possessiones quas
modico tempore in quibuslibet pagis
vel terris infra ditionem regni nostri
iuste et rationabiliter memorata tenent

Confirmat Luiticus p. p. de
resores suos approbata.

vel possidet ecclia et ea que demeritis iuris
 ipsius sancti loci voluntat divina pietas
 auctori ad causas audiendas aut fructu
 exigenda aut mansiones vel paratas
 faciendas vel fulcrum tollendos aut
 homines ipsius ecclie tanquam fugitivos ipsi
 et seruos super terram ipsius remanentes
 fructu distingendos neque ullas redditu
 tionis aut illius occasione de quibus
 nostris et futuris temporibus futu
 ingrediat aut ea que superius
 memorata sunt penitus regere
 presumat Sed liceat memorato
 prefato successibus res predictas
 ecclie cum omnibus sibi subiectis sub
 tuitione atque diuinitate fideliter
 defensione quieto ordine possidet et
 nostro fideliter parat impio atque pro
 fuuoluntate nostra conuictis ac prohib
 seu etiam totius regni a deo nobis
 collati et tunc clementissima misericordia
 per immensum conseruandis Anarum
 clero et populo sibi subiecto diuina
 clementia operari Et quicquid de
 prefatis rebus ecclie sub fisci exire
 poterat integre eidem concessimus
 ecclie / scilicet ut in perpetuo tempore et
 ad praesentium de seruitutibus augmentum
 et supplementum fiat Hanc itaque
 auctoritatem ut plenius in deymout
 detineat vigorem et a fidelibus sancte
 de ecclie et matris diligentibus rostrante
 manu propria subterfirmamus et
 annis nostris impressione signari

narathio Ludovicus fuit filius Ludovici pⁱ Imperatoris, et f^r Lotary Imperatoris post mortē p^{at}ris Ludovici pⁱ.
hic Ludovicus incepit regnare a viij^o xli et regnavit xxxvi annis sed Lotarius f^r Veniens ex Italia, et
causas comiserat p^{at}ri iuxta fontanctam, et per compositionem Lotarius tenuit Italiam et nomen Imperij. Abb. r. p. p.

Anna reg^{is} D^{omi}nⁱ Lxxi

ferimus Sigund domini Lodovici p^{ri}ncipis
regis / Hubertus ad l^{it}er^{as} p^{ri}ncipis d^{omi}nⁱ
nomⁱ Gata. p^{ri}ncipis. Juy Anno. p^{ri}ncipis. d^{omi}nⁱ et
st^{at}uimus Regis Lotovici in orientali
francia regnante Inductio p^{ri}ncipis d^{omi}nⁱ
francoford palatio regis Jy d^{omi}nⁱ nomine
felicitate d^{omi}nⁱ

hic Lotharius fuit filius Lotharii Imperatoris filij Ludovici pⁱ
qui p^{ri}ncipis obiit a viij^o lxxi et cum successerat Ludovicus et hic
Lotharius filij sui

Traditio Lotharii de brig sub
hungario

In nomine omnipotentis dei et d^{omi}nⁱ nostri ihu
xpi Lotharius divina p^{ro}videntia gra^{ti}a rex
Si locus d^{omi}nⁱ cultus mandatis quibusdam
munitis confirmamus et nobis p^{ro}culdubio
ad eternam beatitudinem man^u sustendam
assutum esse confidimus igitur ro^gatur
omⁿium fidelium sancte dei ecclesie et morum
presentium saluti et futurorum industria
quia ex relato Gunthari p^{ri}ncipis palatii n^{ost}ri
p^{ri}ncipis capellani et hungary venerabilium
ep^{iscop}orum didrimis q^{ui} Cracovensis ecclesie
que in honore xpi confessoris martini
constituta esse d^{omi}nⁱstratur / Barbara
d^{omi}nⁱmentis nequitia p^{er}te destructa et
ad nichilum redacta sit canonice elui
Juxta militantes passim per diversa loca
quidam dispersi quidam etiam intercepti
sunt / hac d^{omi}nⁱq^{ue} turbante maxima
necessitate deprerati sunt consuetudinem
nostram ut memorate sit^{is} dei sed^{is} infra
regnum n^{ost}rum quietum et pacifera locum
ad consolationem et refugium canonicorum
tributuum / Quos saluberrimis et

Summissimè suggestioibus pro amore dñi
 protectoris nostri ob emolumentū etiam ac
 remedium aī dñi nostri Lothoburj et pre
 memorie genitorū nostri Lotharij quondā
 Augustorū nūmō genitorū nūmō heringardē
 seu pro salute nostra regniq; stabilitate
 libentissimū prebentis assensū hoc cōmūne
 nostre apertis fidei iussimū per quos in pago
 Mase super flumē Vure monasteriū in
 honore sancti petri constructū quod berg
 undupatare ad prefatam sedem transmissū
 sub omni integritate tradimū et pte omnia
 tempora ad consolationē et tutamentū
 restorū eiusdem sedis vel aliorū famulaturū
 recepimū quatinū presignatū scilicet de
 nostra precepta librali munificentia eob
 dñi misericordia pro nra et predecessore
 nōrum salute libitū sporare delectet
 Et ut hec nostre traditionis seu prelatū
 largitio per futura tempora indolabilis
 persisteret manu p̄ria eam subter
 firmamū et anuli nri impressione
 assignare iussimū. Eignū Lotharij
 gloriosi Regis. Datum Notariū regū
 noui sūp̄ et subsūp̄. Data. iij. Non
 Januarij Anno p̄o propitio regū dñi
 Lotharij gloriosi Regis. Pro Indictio. h̄. anno sc̄i dñi m̄i lviij
 Actū p̄m̄ia p̄m̄ia monasterio in *Abbatia p̄m̄iensis*
 de nomine felicitis d̄ m̄i

In consolatione transfert mo
 nasteriū berg dictū post
 ecclesiam destructam.

Voluit aliqui circa hec tempora p̄te sub
 hungaro Ego comitatu hollandie habuisse
 originem donante illam iam desolatam

Origo Hollandie

Inuentione nominata Carolo caluo imp
 ad presb Joannib octavi Romani pontificis
 et hagonum viri prepotentis Cuidam nobili
 Theoberto Theoberto et hildeberga nepot
 erunt Juniors filia Luduigi rex Augusti
 scriptis antiquorum Regum francoz orimido
 quos a Croicibus defendisse commemorant
 quodqz hic Theobertus nimiru matu fratris
 habuit Walgerum sine Warstid non
 quem comitatu hystoriantis ab eodem
 Imperatore prepositum et stidem restituisse
 in Amstero prope tyclam hagonontu
 vno in oppido xantib quondam Cranda
Colonia (quam corrupte iam Croiam
 dicunt) habitasse et proximis vicinis
 vicinis impetasse testantur / autore
 precepti Joanne benho / Quare cum
 sermo incidit de hac re continet aliqua
 pro veritate dilucidanda referre in
 medium prout scriptis promissum
 est / Hollandia autem restituta
 ut ea pars sit in Theoberto Comite
 a Carolo preteritus fuit hoc est in
 preteritum sunt preteritum ut dicitur
 id est ad vitam suam solam accepit / Nam
 apud probatos auctores et vetustos codices
 funtuntur quod Theobertus tunc nominis
 tertius filius sancti Arnulphi quartus
 in ordine Comes interuentu Episcopi
 creature Urbis Archiepiscopi patem sui
 suscepit primum in propria hereditatem
 ab Ottone tertio rege quicquid ante
 respos sui habuerunt in beneficio
 circa annum Domini .v. cccc. lxxxvi.

Ausectum. m. Ausant

Xantem Clunia appudu olim
 Castra Vetera. Kaisersweg
 fuit olim Colonia Trajana.
 Juxta alios. Habert. Polozius
 ita quoqz habet.

Joies Beecha

De hollandia et eius ditione

longe et tunc latior fuit / hollandia Nam postea
 scriptores eam dividunt in Episcopatum et Com
 itatum / Sed nec totus Episcopatus comprehen
 debatur sub hollandia / Comitatus namque
 Vnlus Eminentis Ducatus et Salis (qui Epatus
 sunt) sub provincia hollandie minime repre
 henduntur / Nec totum fuit in provincia
 hollandie quod Comes (qui illius titulum
 praestant) possident sicut ea pars que ad litora
 fluminis in fusiis protenditur atque ubi Cam
 menses fusiabon et veterum Edgenub pp
 Item qui circa Scheldum vsq; Mosam habitant
 quorum aliqui Zelandum atq; fusiis vocantur

Cuncta. twent
 Duxia. dret
 Salia. zallai

Sed hollandia tunc homine nichil aliud
 est q' ipsa Batavia quae quod vocabulum
 et latinus pro nomine provincie sibi usurpavit
 ruy proprio rarent luet circumlocutione desig
 narunt Velut in pagina panagyrio que
 Inscribitur Constantino et Maximiano
 Augg. ubi de Insulis Rheni et provinciis
 adjacentibus distatur hoc mod / Quae
 illa regio diuine expeditionibus tunc Cesar
 vendicata atq; purgata (quam obliquis
 montibus vallibus interfuit quamvis
 Inortio sui Rhenis Imperatoris plene ut
 ruy verbi p'curato loquar / terra moy est
 ita p'curato aqua imbata p'curat ut
 moy solum qua manifeste palustris est
 redat admodum et hauriat pressa vestigia
 sed etiam ubi paulo videtur firmior pedum
 pulsa tentata quatiatur et sentire se prouul

Hollandia tria Batavia
 Duxia

Scripta de Insulis Rheni et
 provinciis adjacentibus

nota: qualis olim Hollandia
 fuerit

nota pondus testatur Ita ut res est subiectibus
innatata aquis et suspensa late varillat ut
merito quib dicitur excedendum fuisse talis
sola militum ad navale certamen Et in alio
aut sub dextera tua domine Constanti
bathaniam Britanniamque squalidam
rapit silvis et fluctibus exstante tutu
tunc animus affingit Ex quibus satis
clari potest natura provincie hollandie
tenthorie hoc est hollandie esse duplant
grate utro x bathani cum secundum Cortellum
badi grate altum sine profundum significet
latine Unde bathania dicitur Et
Cornelius Tacitus li xxi de bathania
loquens ita scribit Cum futuum flugum
autum et ceteris pluvialibus imbribus
supra fuisit Annis palustrum humiliumque
fusulam in farum stagnum opplet Et
pompomus Mela libro tertio Rhemus ab
Alpibus descendens prope a capite duob
latibus effluit Veneta et Arcomum Mox
dum solidus et cetero alato lapsus hanc
promontoria maris hinc et illuc differtur
Bodad sinistram Annis etiam tunc et
donec effluat Rhemus ad dextram
primo angustus et sic simul post
ripas longe ac late recedentibus non
annis sed fugit lacus ubi ramos
implent fluvius dicitur eiusdemque
nomen insulam amplectens fit iterum
arctior Iterumque fluvius emittitur
Unde liquido constat hollandiam apud
nos tandem esse provinciam quam latine

Bathania
Britannia

Tacitus de Hollandia

Mela de ~~Lacubus~~ Rhemi

fluvius

et Graeci bathaniam vocant hoc est que fuit
 Vlyssum et Mosam ubi Varhalium recepit vsq[ue]
 ad Oceanum. Interueniens protenditur. Si quis
 autem hollandiam potius quam hollandiam
 appellandam censuerit / quia in quibusdam
 litteris ita subicitur licet in vetustis
 historijs latinis magis legitur hoc nomen
 hollandia nisi apud Marcellinum hoc ab
 arboribus que in desolata promontu exiunt
 ductum putet / tunc partem promontu siluam
 et nemoribus opulentam fuisse / no abnu-
 mibus / ut hollandia hoc est pars illa arbo-
 ribus consita potius censatur quam
 hollandia id est bathania que pro maiori
 parte paucas inter arboris pretti salices
 et eas quibus rarab. Regio autem ea que
 a Masillanda vsq[ue] benemarob inter
 Oceanum et oppidum leithing protenditur
 hollandia pruden nunc Ryulandia vocatur
 fuit et vniu[er]sus hollant / a quo forsas nomen
 ceptum. sicut / Gelria / Chins / fuliaru
 brabantia / Northomannus quibus et
 Zelandiam a greco vocabulo rhilindros
 quod nomen significat quasi rhilindria
 vocare possemus / attamen hollandiam
 Zelandiam et denemarram p[er]uicinia
 nomina ab illis hominibus septentr-
 onalibus quos Danos et normannos
 vocant indita credendum

Nec tota hollandia sine bathania fuit
 in ditone Caroli Calvi eo tempore quo
 donatorem (in qua nec hollandie me-
 minit) fecisse creditur Theodoro /
 pater namq[ue] ei dedit Alamaniam

Batavia fuit in ditone Caroli
 Calvi

Rhethiam et partem burgundie Indignatibus
relicis filijs. At tunc mundum erat Imperium
promotus in qua non hollandie meminit qd
de divisione regni Lotharii inter Ludovicum
fratrem regni alemannie et Hysun facta
apud Ammonium clare constat. Ex qua
particula hanc tanq[ue]m proposito nostro rone
mentem expressimus Ludovicus accepit
Comitatu Cisterbantie barthua hatmarab
Mosam Subtioris & illa parte. Item
Mosam superiorem quantum de illa parte
est. Lingas quantum de illa parte est.
De fusia duas partes. Carolus vero accepit
Mosam superiorem de illa parte mosk. Mosam
subtioris quantum de illa parte est.
Lingas quod de illa parte est mosk et
pertinet ad Vrsatum Srazpomuse. De
fusia tertiam partem Arta reditur
hac divisio Attimar

Divisio terraru

Nunc procedendum est ad primordia ipsius
Comitatus hollandie et eorum principum q[ui]
q[ui] ab eodem tempore aliquandiu per succes-
sionem presunt. Superius enim satis
declaratum est qualiter provincie Rheu
adiantibus per Romanos antea sub prefectis
sive presidibus et legatis administrare
sunt etiam usq[ue] ad Imperij declinatione
et qualiter postea in potestatem Regum
francoz devenire. Et usq[ue] adventum
barbarorum et alienarum gentium per
francos gubernabantur. Fusis et
Insuperibus Saxonibus tempore Inter-
medio irruptionis frustra tentantib[us]
francj Vno die postea mutua interuentione

sese adfligunt et Idcirco solius potentie
 viribus exhausti bene parata animo tutari
 non valent vastate atq; Indefense pumice
 liberaliter sunt concessit illis qui animos
 habebant arquirendi / seu hostes propli //
 grandj atq; eas defendendj omj largientibj
 nulla ibidem demeretur potestas aut
 Imperand que ipse nulla fuit Sed miribj
 annj et tempora et origo ipsorj Comitatu
 male videntur quadrare / Quamvis ^{miribj} tunc
 Dubium quij ipse Theodoricus princeps
 fuerat alij sanguinis et militia insignib
 armisq; potens / Ita vt propter egregia
 factura omni laude dignus celebratur
 quem ab ipso Theodoro illustri Comite
 qui consanguineus Carolj magni et
 eius temporibus pte fusius in Sagonia
 et pannonia exercitu formidabilij
 Inq; descendisse videtur / et marces
 suos etiam ante tempora Carolj Calij
 in hys regionibus aliqua possidisse alibj
 fuisse potentes et descendisse a principibj
 qui dicebantur corrupti de Guenna
 Rerum vero de Vienna urbe Allobrogj
 Vienna lugduno Nam legitur quibus
 Theodoricus comes fuisse rubularum
 Ludovicj ballj filij Carolj calij et eius
 filij successoris qui multas fecit contra
 normannos expeditiones et ante
 contendebat cum Posone fratre Richildis
 secunde uxoris Carolj Calij qui Vienna
 occupantem roartus sese dedit / Theodoro
 vero concessit ipse Ludovicus ballus

Theodoricus Comes cubicu
 Larus Ludovicj Balli

Comitatu Augustudunensy testamento / quoniam
cum posent comitatum pro rebus Albaris
illis consistens / quod antequam primogenitus
venerit fuisse potuerit ^{salus} salutis alludis /
quod Ecclia ipsa vicinitas (que tam punitur
ascribitur Metropoli) Valde sollemniter
prout nobis illis scripturis ostensum
est hac nostra etate etiam videtur inscriptis
quibus Comites Hollandie hunc ergo
posteriorum Theodericum duxerunt patrem
Theodericum primogenitum Comitis qui Abbatiam
Eymonden in beneficium obtinuit / nec
opus est eos autem et falsos saltem
titulos advenire / quos propria facta
ita Illustravit / ut presens sub manibus
constat cum ipse Theodericus et sequaces
suos in ducum limites fortissime fuisse
tutus contra barbarorum Invasores /
sed amplius / Belgionem percellisse
populosque subiectos placide et in summa
fustoria aliquamdiu regisse / et Imperia
eorum tam Græcis quam Latinis ac
regibus Romanorum necessitudinibus
fuisse committos / Unde nihil satisfacere
nequeo ut eorum eos ab antiquis fran-
corum regibus introuit descendisse /
et in aquitania dominatos / ac Ludouico
pro filio Caroli magni bella intulisse
sine precibus Hagomoni alij possessione
per Carolum ratum donatos / Vel ipse
Hagomoni attribuisse / considerata saltem
tempore sicut Nam Ludouicus pater Aug.
ante Imperium aquitanie quicquid satis
presens / nec tam promotus ad Imperium

Vlla turbatio nisi forsitan per propriam filium
 Pipinum emerisset nec aliquem qui dicitur
 Theodericus legitime rousum fuisse aut ad
 Aquitaniam aspirasse licet filia Theoderici
 Comitis mactensis per Ludovicum patrem
 Pipino desponsata sit. Comitis tamen alii
 nominatur Theobertus / harnigarda quoque
 prima uxor ipsius Ludovici per eius filium
 minorem harnigardam voluit Theoderico
 patri Theoderici primis comitis missi
 fuit filia Nigranni Comitis clarissimi
 orta natalibus non autem soror hagononis
 ut Joannes Bithia asserit videtur hago-
 nonis stemm neque sub Carolo magno neque
 sub Ludovico pio vel Carolo caluo Augustis
 aut Ludovico eius filio. Vlla apud scriptores
 invenitur mentio / sed solum apud Abbas *Abbas Ursensis*
 Urspergii in Cronica sua recitatur de
 hagonone quodam ex mediocribus chonate
 vbi de Carolo simplice Rege galliarum filio
 Caroli Ludovici sui Lotharii filii / nepotis
 Caroli calui tractat qui quinquennibus
 anno .d. ccc. xlvij. regnans rex fuit
 Gedner Rudolphi secunda uxor ipsius
 Ludovici per matrem Caroli calui soror
 fuit ipsius hagononis ut puta qui filia
 erat Welpi nobilissimi Ducis baronorum
 Andiatum quoque ipse Abbas et historio-
 graphus gallus apud ipsam introducit
 Ita scribens de isto posteriore Carolo Cumque
 iam fere totum colligeret regnum cepit
 quendam hagononem ex mediocribus
 extollere et supra omnes principes dilige-
 adeo ut magnatibus quibusque procul
 absentibus ipse Regis latere solus haberet

Nota de Hagonone

multa que Regis fuerit ad summi sub torqueat
Unde primates indignati cum nullatenus
possent eum ab illius detractione aut irrita
quererent illum de regno abiecerunt / Vixitque
Duxem fratrem oddonis regem constituit /
quem Carolus in prelio occidit / testatur
quoque inter principes qui a rege propter
haganonem deferantur primos fuisse / Henricus
Duxem Saxonie atque istum Rupertum /
cum iudicio conventu Aquisgranum rotinam
secum fore Regis cubitum manentes /
quotidie egressum regis a penetralibus
ante prestolabantur Cum vero nullum
sibi a rege responsurum per dies quatuor
daretur / Henricus id molestissime
ferens / dixisse fertur aut haganonem
quandoque cum Carolo regnatura / aut
Carolus cum haganone ad rem medio
retatum ducitur / et indignatus
inconsulto recessit / Henricus iste tandem
ad Imperium promovebatur circa annum
domini .v. cccc. xx. Carolus vero sumptus
post quinquaginta incarcerationem obiit
regni xxxij / Etatis vero lxx. et salutis
v. cccc. xxxij. anno / cum eo adhuc puero
oddo tutoris nomine administrasset
regnum per annos xij. Secundum ergo
hystoriam veritatem / donatio de monasterio
Egmondem et ceteris locis ad illud pertinentibus
a loco qui dicitur Suthertes hanc usque
ad fortispa et Rimm sine buthey ab hoc
Carolo sumptis aut frater tunc et alia
donatio de silva Waspa et Zelandia et
in Comitatu eodem cum pratibus et aquis
terrisque regibus reg. a Ludwico filio

Loca donata Abbati
Egmondem

lothary annis. d. ccc. lxxv. defuncto / Vil
 Ludmro rege almanie filio Arnulphi Imp.
 qui obijt anno. d. ccc. lxxv. filius anno
 d. cccc. primo successit annis qy temptant
 facte sunt et mox sub Carolo caluo aut
 Ludmro Ludmry py filio / nam per divisionem
 suprius tartary ea lora Zelandie intrans
 ny potestate huius Ludmry / et Joannis pp
 ordinatus est primu anno. d. ccc. lxxv ad
 rimb pntis donationis factas volum
 qy mox tempore Caroly caluy sed Ludmry
 eius filij primu ny Gallias venit qy sub
 ruy Epib Galliaru et belgic Smodu
 apud Trebat / hie Hagino aut sui diu apud
 Xanthim residisse potuerunt / na circa
 annu salutis / d. ccc. m. legitur nobilit Grimbergen
 Bertoldus de Grimbergis frater hildobaldi
 Archiepiscopi Coloniensis et prefectus Caroly Bertoldus de grimberge
 magni Imp. apud Xanthim residisse apud xanthim residentiam
 et orationu reru vicarie administratione
 habuisse / Cuius vxor dicebatur Armi
 gardis / nisi forsay ipse Hagano ab her
 bertoldo descendit / Erubuit Insup
 ysim Theodricu primu comitem vna
 ruy filio suo Theodrico secundo centu
 viginti quinq annis / hinc vero Theodricu
 secundu solum regnasse annis lxxxvii /
 (cira annis) hoc enim spatium integru
 etatem etiam hominib sanissimj et
 senib bene complerj videm regnantib
 et plurimu compleritur / quom dicitur
 Maximus m. c. de Senectute pro mira
 culo narrat / Maximissany Regis h Nuncij
 die regnasse annis sexaginta nec vtriusque

Grimbergen

Bertoldus de grimberge apud xanthim residentiam habuit.

est oram martina se faveribus mortuorum
et mundandam pueris fuisse creditam / sed
annotat scriptor illi tantum annorum sperand
inquirent alio argumento suam fallaciam
supputationem. Legitur etiam in vita
Ludwici filii Caroli simplicis qui Gertruda
sororem ottonis primi duxit uxorem
quendam Theodericum Comitem magno fuisse
in precio circa annum domini .d. cccc. lxx
in belgica quem hunc Theodericum secundum
reddidit / premissa omnia me reddunt
anquam dixerint aliquid velint)

De Odobaldo Episcopo

Sed ad rem revertamur, huiusmodi
fuit Odobaldus frater xii Episcopus
Cranbury vir laudatus sanctitatis pro
omnes gradus ecclesiasticos ascendit
ad presulatus honorem promotus est
optione omnium Cui Ludovicus Rex primus
et postea Zwentiboldus filius Arnulphi
Imp / confirmavit quicquid Ludovicus
Carolus / Pipinus / alique reges concesserat
et proprietatem ac immunitatem ab eis
obtentam extendit rursus ad Germaniam
franciam Italiam tam destinatum cum suis
repatibus ac ceteris pertinentiis et universa
alia loca in ipso Episcopatu consistentia
Anno .d. cccc. xc.
salutis Regni vero Zwentiboldi secundo
ipso Odobaldo cum profuisset annis
xxij rebus sublatis humanis ad relictam
regna migrasse scribitur anno .d. cccc.

m^o Idus decembris Sepultus Cranchy
 apud Complunum Dni Salvatoris qui
 cum solun digni tubus annis p^{er}fuert
 et hinc p^{er} hunc ut p^{er}mittitur anno .d.
 ccc. lxxij. obiit a quo anno vsq^{ue} d^{omi}n^um
 obitus Odilbaldi interuenit Anny
 triginta quatuor sic vacauit amybudis
 absp^{er}atus presulatus noty administratione
 nisi hinc contra vetusta exemplaria
 p^{er} hunc annis sedisse voluerunt astenire
 meminit hunc v^{er}o Regno Abbas
 pruniatoy hanc obscurus scriptor su
 temporis hoc modo scribens ea temp^{or}e
 tato scribit Anno .d. ccc. Odilbaldis
 v^{er}o sanctus Cranchoy ecclie presul
 a rebus humanis sublatu ad celesto
 regnu transfuit. In cuius loco subrogatus
 est Egilboldus Epus xij. deinde
 Hadboldus xij. venerabilis Antistob

Abbas pruniatensis de
 Odilbaldo Ep^o scribit:

Confirmatio Euenthyboldi
 sub Odilbaldo

In Nomine D^{omi}nⁱ et p^{er} Induendne tenentat
 Euenthyboldi gra diuina Reg^{is} Omⁿy
 petitionibus sacerdotum iustis et
 rationabilibus diuini cultus amore
 faciemus / sup^{er}ina nos minuz gra
 moy diffidimus / Quapropter nouit
 Industria seu utilitas omⁿy fidelium
 nozum tam et p^{er}itum q^{uod} et futuroz
 qualiter Odilboldus Cranchoy ecclie
 veteris venerabilis Epus que est
 consecrata in honore sancti Martini

Tra. Vetus

confessoribus et aliorum de sanctorum obitu
obituibus nostris auctoritatem divinitatis dicit
et parentibus nostris Ludovico p[er]p[et]uum Augusti
in qua erat infestum qualiter dicit et gentes
sunt Cardus bene memorie clementissimus
Imperator et ante sunt p[er]p[et]uum Rex et
antecessores eorum ad ipsam ecclesiam concessi-
sunt omnino dicitur de maribus de Præ
et de theloneis vel de mercatoribus et de omni re
venerunt ad partem regiam sicut theloneis
accipere vel regie venditur et ut h[ab]ere
eiusdem ecclesie sub mundibus et tunc
ipsius ecclesie consistit. Nemo in re
Dorsetado ut nec Ladimus nec Fredimus nec
conterimus quod ab ipso g[er]it veratim est
reptum re[m]p[er]te aut sp[er]te p[er]sumit
Et quisquis de negotiatoribus in eorum
re[m]p[er]te voluerit nullam re
contentionem et hoc fecerit. Ut
mansione eorum dicitur sunt p[er]missa
eorum accipere auctoritate nec eorum re
dum dicitur auferre aut post mortem
eorum contingit nec ullomodo re[m]p[er]te aliqua
re volupnam generare quib[us] presumeret
qualiter presul ipsius ecclesie libertat[em] eide[m]
clero et populo sibi subiecto alimoniam
ministrare et luminaria in ipsa sede
concurrere atq[ue] gentiles qui ad p[er]p[et]uitate[m]
concurrunt alere et dote possit. Hec
rogant celsitudin[em] nostram tam dicitur
Ep[iscop]us ut ob nostre interitus augmentum
ill[is] concessimus concessimus ut ipsam
legem quam in Dorsetadio antecessores
nostri reges vendiderit et Augusti a[ut]r[is]so
sub

Dorsetatu

halthra. quinq[ue] h[er]edul[is] habuit. ibi et
 tota cum quinq[ue] mansib[us] / In lapulstun /
 Intra flum[en] Larra v[er]o supradicta villa
 tota mansib[us] v[er]o quinq[ue] h[er]edul[is] dedit /
 In help[er]un in et dimidit mansib[us] / In
 Lorch tota mansib[us] / In rugad sancti
 Martini totum / In Rufft simul / In Dutzleren
 tota cum p[ar]te ad easdem pertinentibus et
 orto mansib[us] alij / In villa Rodulstun tota p[ar]te
 ville / In fiesdow tota cum in mansib[us] /
 hummiche totum sancti Martini / Getna
 similiter / Westhofft similiter / Sutzsnay
 similiter / In rudmiche in p[ar]te totum ville /
 Suesna similiter / Marsna similiter / In
 Lonazalata due partes totum ville sancti
 Martini / In merchessun similiter in
 p[ar]te totum ville / In pago Gremet[er] tam
 de terris quam etiam de pascuis seu p[ar]te
 frumibus vel de omnibus rebus quida p[ar]te
 sancti Martini / In vurdan totum sancti
 Martini / In potaruo quinq[ue] mansib[us] / In
 vualtrichessun .v. p[ar]te ville / In heimesche
 in p[ar]te ville / Villa g[er]m[er]le propria sancti
 Martini / In Calmer in p[ar]te totum
 ville / In Alfna due partes ville / In
 prarauhun similiter / In viliffun in
 mansib[us] / In Martiffun in mansib[us] / In
 vbu vmltrahun in mansib[us] / In Sucta
 similiter / In hameste similiter / In holdland
 in mansib[us] . In prima lenthun in / In secunda
 et in tertia .f. In Rodenburg .v. mansib[us] /
 In leguhun in / In loppishun in / In loppinge
 similiter / In vradungun in in fore
 similiter / In forenburg .ij. In forsthatun /

In galinge .i. In hostpunchey .i. In dwestep
 pūhty .ij. In rozstey .ij. mansl / Thulind
 filia Alberti cum filio suo Regimberto tradiderunt
 quicquid habuerunt in vphusby Martino / Contra
 que dicitur holtsole cum omnibus sancti
 Martini / In Masclay de omnibus decima scti
 Martini totum et ad integrum Et simonizet
 totum ostburd totum / Similiter contra que dicitur
 Valramaburch cum omnibus appenditiis sancti
 Martini totum et ad integrum honerathorp
 totum in suthrey in mansl / In helleu
 v / In duabbige in / In gttastey ij / In
 pullingey / i / In marandj .i. In ephazadu
 ij / In elfind ij / In vuzthum ij / In masa //
 mansam quicquid Elegimus ibi hereditatis
 habuit / vel sub vradatur possessio totum
 tradidit ad sanctum Martinum / In liz in //
 In rufige in / In hustingest in / In luhou //
 gest in / In lanbongest mansis et dimidiis
 In honerathorpa medietate totum ville
 quicquid ibi tradiderunt Erulfus et Radulfo
 hereditatisque habuerunt In Rothulufashem
 medietas totum ville sancti Martini et
 Insuper hereditas Aldburge quicquid ibi
 habuit / Piscatio quam Gerulfus habuit
 in extrema parte they fluminis in parte
 pertinet ad sanctum Martinum / In hestey
 mansl .b. In ostbrattashem .ij. In hestema
 holt in / In luy in / In ost ostfagen .v.
 In sthara .ij. In offuthem thayntos
 tertia pars et mansl .vj. In dwestfagen
 totum absq in mansis / In luy na .vi. In
 vuarzilde .ij. In osyresyest .ij. In
 polgest in / In husingest .ij. In ostey in /

piscatio in extrema pte they

In Vindobonensi cum omnibus appenditijs sancti
 martini. Similiter in burgen cum omnibus
 appenditijs et in Chaglingi similiter totum
 sancti martini / in brogen q. in limben
 totum cum mansib. p. in noztgo by / in
 lethgen totum et ad integru sancti martini
 cum filijs et omnibus adiacentib. Similiter
 agnozi / stota totum sancti martini / in
 hazalen. m. in veltssay. q. in suattingetzen
 p. in schranoholt. x. in demapuz totum
 sancti martini / in hoo. q. in bredheny m.
 in batoheny. q. in landy. m. in benheny q.
 in vuestburgeny. v. in hosterburgeny. q.
 in brotzhay. i. in rinnulshay m. in godl
 shay. q. in pistheny. i. in pangy. vij. in
 Gmsungo totum sancti martini / in vinn
 mundheny. v. in husidma. m. in ledw. q.
 in vazarafelda. q. in Edstorp. m. in suthro
 .q. in blottung. q. in Srozonlo. m. in burgen
 v. in benetfelda. x. q. in ramptorpa. i. in
 brochenburgy. i. in vranlo. i. in teple tertia
 pars sancti martini / in vinn duz partes
 totum terre sancti martini cum ecclesijs
 utriusq. terre et in vadoth similiter /
Secunda quoqz manud que illuc procellaze
impetu fertur ac iumentis ad
sanctum martinum pertinet quia vbi
theolomud noy est / de thedentis quozant
de negotio / aut vnderung ad partem
regiam sub fishi rufum exigitur debet /
 Omnis decima sancti martini est similit
 et de tributo quod husloto vocatur / in
 vtriusq. omnis piscatio et in vnteromny
 layatio vltim quod tragal dicitur omis

not. teyel or vinnge

unde vnteromny
not. vnteromny

et Inimicum piscationis ad Sanctum Martinum
pertinet / In Darmasche tota piscatio sancti
martini In amunsoy. vii. butat ad stipandiu.
In Gitzeringe In flumine beunapa omnibus
piscatio sancti martini in Almitie regibus
tertia census qui vocatur cogstult. In
nesse villa cum omni piscatione decima
stray in Almitie de Sagens scti Martini
est sed modo Ille alie partes non proprie
sunt sancti martini sed et alia piscatione
fluminis scti tota sancti martini est cum
omnibus stagibus ibi adjacentibus omnes
aquis in Insplara cum omni piscatione scti
martini / De Vuirron in Almitie mansua
dominatus cum praesalaria scti martini
cum stagibus in eadem villa manentibus et
quicquid illi habuerunt nunc computata
est in xij mansibus Quorum poppe vni habet
in nothanhzen. vi. In Langddingey et in
Strene. vi. In hūmido. iij. In heldenge
sunt mansi regis. iij. et quod superest totum
sancti Martini. faciunt mansibus. xxxij.
in loco qui vocatur beostanbestanne
xxv. mansi In strunde. lx. et xij mansi
qui fuerunt de sancto Martini. bonfarij.
Vulkebrordj. Landgey / Landberij et Gu
regis et scti ar praesore in Vurhtumundhen
sclit. xij. mansi. In Ellmuthen. iij. In
Vuerunninge. v. mansi. In Landrage. iij.
mansi / In Westerburgen. iij. mansi. In
hostarburgen. iij. In beuchten. viij. mansi
In lita. iij. mansi. In Kotelmassen quod
modo dicitur Vmesburg. xij. mansi
sancti martini sunt quos Radulfus et

Prinsborch olim
Kotel-nassen vocat

et aldburgis de sua hereditate tradidit sancto
 martino et mansi facit bmothauflitta
 Gedlia autem que hostes dicuntur bususy
 flitta in quibus supranotati manserunt. In
 benorhemy tradidit Eutha & Erthany mrdm
 roferata in sub et dominum scti Martini
 ta videtur ratione et post consecratione
 eiusdem ecclesie deinde darentur ad supra
 dictam ecclesiam de villibz noatis vocatis
 Deurhemy Gileshemy Eggunge. Scipaldemy
 preterea sunt mancipia alij martini
 mysa falsum in chep Erthe omnes scti
 Martini et totius pte que ad Regem perti-
 nebant terra pars sancti Martini quibus
 alijs terris quas christifideles tradiderunt
 que omnia leguntur inuicula mansisse
 usq; ad tempora Otobaldi Episcopi et
 simuliter omnes ecclesie in Insula Celande
 scti in Nortwale regalis decima sicut
 in alijs locis et insuper Arrastoy totius
 sancti Martini in medietate regalis
 decime et insuper sicut retinentur
 aque que vocantur Vmbarflit memo-
 riam festonobis totius scti Martini
 in terris siluis pascuis aquis et
 pstantibus

Verum parum est hec commemorasse cum
 Henrici octonis et subsequentes Reges et
 Imperatores longe maiora contulerunt
 adyritates provincias vberitate glie / frequen-
 tia populij et amplitudine opum et potentij
 regno hant ressuras vbius Comitatus bonij
 Enohardij. Vualgeij. Crustabantur velur

22
Cuenthe / Dienthe Grunory (quos antiquitus
Saly primiti franci berte ac Insuperes sagont
habitarunt) quoz parbo moy modica tyruia
Eporum et suos ditare student ad alienata
sua voluntate a potentioribus occupata aut
piti afectione perfidoy subditoz in potestate
alioz concessa / sua libertate sibi vindicant
primario tamen sac tempore subditoe
epi constituntur usq in suis locis videtur
Cuius autem in plerisque donationibus et
actis mentio fiat Zutibolchij regis et
hunc nomen minus notum. utaq a
multis ignoratur propter scriptoz raritatem
optime digne ta que tunc
pauca hic Intere. Et hic obscuritas
in parte delinquitur

Arnulfus filius Carolomanni quoniam illi in
sibi et legitimo matrimonio Sobole nata
non est propter coniugis Insuperitatem et
quadam nobili femina suscepit Arnulfusq
noiaq voluit ob memoriam Arnulfi matris
epi a luduino patris suo provincia Caran
Iana donatus. quam parte patris illi concessit
frat / genuit et pater filium quoniam a. Zutu
dibolde Rege Marchensium Slavorum (is tunc
ipm et sacro fonte lenavit) id nomen sortis
voluit. primis honoris Megandi Comitibus
et nepotibus Odonis Regis circa annum. D.
ccc. xcm. Illi largitus deinde Wormant
astusum omnium Regum Lotharum present quoniam
anno. D. ccc. xcm. / cupiens ampliare
terminos regni sui collecto diuerso exercitu

aduersus odonem lugdunum claustra obsedit
 frustra tandem recessit et hortatu patris
 filium Odonem Comitem duxit in uxorem
 anno .d. ccc. pax Reginaldum ducem sibi
 fidelissimum et vniuersum consiliarium (nec solum
 cum instructu a se regibus et honoribus
 ac hereditatibus iustitiam tunc regna
 regnum tradere iubet qui aduersus
 Odonem Comitem et quibusdam alijs cum
 mulieribus et puerulis et omni suppel
 lectilijs in locum tutissimum ad monasterium quod
 Dorset dicitur intravit ibi se communi
 cavit Quia cum rex regnouisset castra
 obsedit nec prevalere potuit. recedentes
 itaque ad Comitem Carolum aduenit et
 cum omni exercitu in regnum introducit
 quod persentibus Zuentibolchus hinc
 seio se erudirentem cum paucis
 fuga dilabatur. Carolus vero Hincere
 Aquas venit deinde Neomagus prope
 Justicia Zuentibolchus ad francorum
 Episcopus venit et cum suis omnibus suis
 stratis assumens Mosam transit et ad
 florentiam contendit. Vbi omnes principes
 regni qui in illis partibus erant ad eum
 confluerunt. Ex desperatis itaque rebus
 vix se recepisse cogitantes resumpta
 fiducia contra eum ad pugnam
 profectus Carolus a Neomago
 recedens prima venit et inde aduersus
 Zuentibolchum ripas transiit. Vtrumque
 appropinquantes ex utraque parte
 exercitus iniqua pugna committunt

sed iustitiam dicit legatis papae firmatur
sacramenta iurantur Carolus transfusa
musa in suum regnum reuertitur Zuentiboldus
colloquium habuit cum optimatibus Arnulphi
et Caroli ac sub apud sancto Gouard et
rursus Durfos expugnare tentavit tunc
anno d. ccc. i. defuncto Arnulfo Turp.
proceres et optimates qui sub ditione Arnulphi
erant ad forochem in unum congregati
Ludovicum filium prefati principis quem
ex legitimo matrimonio susceptus fuit
super se creant et coronatum regniq[ue] orna-
mentis indutum in fastigio regni sublimat
quodam aliquo hinc Zuentiboldus etiam
Ludovicum noverat. Dum haec in Germania
aguntur inter Zuentiboldum et primores
regni inaequalis oritur diffensio
propter assiduas depredationes et rapinas
quae in regno fiebant Et quia cum militi-
bus et ignobilioribus regni negotia
disponens honestiores et nobiliores
quosq[ue] deprecabat et honoribus et digni-
tatis appellabat. pro huiusmodi itaq[ue]
causa omnibus aduersus efferuntur
Civitatem igitur ad Ludovicum transtulit
tuncq[ue] in regnum introduxit et in
Theodinis villa manibus datis dinationem
suis se subiungit Ludovico transfusa
thimo Zuentiboldus quoadimatis quosq[ue]
potuit Civitates circumiens incendijs
ac rapinis cuncta de vastans arbitratibus
defectores qui propter eius insolentiam
et invidiam malitiam ab eo defecerant

inanimata et serua factus ad se duorare
 posse Ludovicus in regnum rursus antistitit
 et a Comitibus Stephano Gerard et Mat-
 frid prius honoribus et dignitatibus priuatis
 et postea per Arnulfum patrem reconciliatis
 isdem Zuentibolchus in prelio interfuitur
 Idibus Augusti Et eodem anno Gerardus
 Comes odam uxorem eiusdem sibi in
 matrimonium copulat In analibus terris
 Leodis restituit post Carolum tertium
 tanquam Imperator a francis ad longobardos
 transferre Arnulfum licet a fornosus ip-
 sius Imperatorum tubitum sed nec filium
 eius nec plures alios conuincit Inter
 Augustos et usque ad octonem primum solo
 Regis nomine contentos Ludovicum quocumque
 hinc in loco Sorothim Regem delatatum
 Anno. d. ccc. tertio ad Imperium non
 pertigisse Imperiumque Archiepiscopus Carolus
 in eo finit. In eo autem prelio in quo
 Zuentibolchus occubuit quicquam uulueretur
 aut mortem non euasit aut inquam sanari
 potuit Corpus uero beati Regis (sic enim
 narratur tanquam in duobus relatus) sepelitur
 in Ecclesia Sustrey ab ipso fundata hanc
 diocesis in qua et benedicta et Cecilia
 ipsius Regis filia sacro uelamine uictas
 presertim annis aliquot multis
 reliquis reliquis ac similibus decorata
 Memoria huius Regis celebratur Idibus
 Augusti ut preteritum est superius in
 uita Gregorii primi

72
Egiboldus natione fuscus unanimum omnium
voto prius Episcopus surrogatur in locum
Odilbalchi vir non contentius vite.
Vir clarus et ipse Suenoboldo Regi
acceptus qui tunc contuita famulans
quandam datus ut lege salua daret in
commutatione duobus mancipiis prius
et postea secundum legem francorum
denarium tunc exiens hoc modo
scripturis vinculo liberatus et donatus
ingenuitate actum Namaga. presuit hic
rathedes Episcopus solum duobus annis sed
secundum .xv. beneficium sex mensibus
tantum tunc etiam mentio habetur
in annalibus et apud scriptores accessit
in Calendas Octobris sepultus in eadem
ecclesia qua et odilbalchus. hoc etiam
tempore voluit Theodericus primus
hollandie Comitem concessisse factis
subsequente paulo post Chena eius
vicinge sepulchrum Egmundum in Monasterio
quod est oratorio ipse lignum traiecit

Radbodus sine Radbo vir iuluster et
 regio sanguine ortus / siquidem matrem
 attamio erat Radbodus rex fuisioru vora
 et Gumbertus Colonic Agrippine Epus
 eius amicus vixit Arnulpho. Inpe
 Epus pny constituitur animo satis rem
 tene hic educatus. In aula Caroli regis
 francoz. Nammois philosophi profi
 tentis scilicet artes (quas vocant liberales)
 fuit auditor / et vj regis vssus Bui
 tibolij regis Archicancellarius. humanis
 ac diuinis vris apprime traditis valuit
 carmine et pedestri oratione vuis scripta
 in vitam et laudem sanctoru adhuc extant
 potens etiam spiritu prophetho et vuis
 claris miraculis. Ordinatus autem Epus
 iam exterritus hominum suppedans et
 relinquens aulam regiam. seruire reli
 gionis attenditur. Orationibus elemosinis
 et corporis maceratione iulenter vsq
 adeo vt diuini conuiuio vteretur. Vno
 ipse solus et clarus illis equam sumere
 consuevit quod cum quidam Gombardus
 suspicaretur exisset exiens paulobibere
 et non constansit subtrahens cythim
 hausit ex illius liquore quem repente
 ex aqua in optimu vinu constat fuisse
 commutatum. quo comperito ille supplex
 deposuit veniam. At vrbe Cracouensi iam
 pte firanore crudelitate omnia desolata
 restant stitum apud damentia propterea
 antem certo tempore adire Cracouem
 visitaturus loca et corpora sanctoru

Aqua in vinu mutatur.

Dising vltimis exemplum

habuit danos obuios quum eis propositum
impeditur. quos pie admonitos ut a
crudelitate et idolatria desisterent ac fide
christianam sumerent obaudientes et
mortem imminantibus tanquam perditos
notant anathemate et statim subscrita
vltimo. nam celestis fulmine usque interuenit
Quo miraculo romani christianos sumptibus
aribus propulerunt. Cruxata preterea
paldrico Iunem clare iudicis adducunt
hinc vltimos rotteramcos suos epozarant
ut eos cohereret sacerdotes. Respondit
peracto fuerunt michi ab argastulo carum
absoluto surredo. Epus hoc tunc ordinatio
et loca sacra ac vrbem transtey restan
rabio prout timentibus postea vident
hinc in timentonia extrema valitudine
laborant apparuit sancta dei genitrix
comitata agne et tota virginibus
consolans eum et promittens spem sanitatis
subiungens tamen ipsam hanc longo
tempore superstitione mundanis mysterijs
Itaque liberatus ab illa tyrannide assidue
se preparans ad resolutionem beatam.
vixit. Eius timentonia et apud
fomer sum sine Othmarschen lecto
derumbens inter drautandum laudes
sancti Martini migrans ab hoc seculo
in. Calo decembres Anno. D. 1071 trans
latus darentia presunt in tantis danorum
calamitatibus annis 1071 ascriptus catalogo
sanctorum ad omnes sepulchrum confugit

Radbodus moritur

sunt scripta veterum. Cui Suentiboldus
 gallic belgice sine Lotharinge ac Carolus
 francorum rex confirmavit donatione
 darentur opus ac illius arce et Chie
 ruy thepneis et pertinentis antea Erthe
 Crantoy factam et Conradus rex sinit
 confirmavit quodquid alij reges possiderant
 ad preterit idem consanguineus sui et
 vualgericomitis Anno d. cccc pmy regno
 sub festo dntum apud Willinabrez
 Suptisunt multa eius prerogiva in
 laudum sanctorum composita et etiam
 Inter alia scripta hie scriptum litteris
 vetustis annotata

Ary dauetria

Anno ab incarnatione dny. d. cccc
 apparuit in celo mirabile signum, stelle
 enim visse sunt undiqz tanqz ex aliorum
 orientis sua profluere circa polu cardine
 omnes fere inter tubum torruere quod
 prodigium secute sunt tustes rem calum
 tates acris videlicet magna Intemperato
 crebris ventorum turbines, fluminum
 quoqz terrimos suos transgredientes.
 terribilis quodam quasi horribilissim
 imago. Et quod hys pestilentibus est
 dicit hominum aduersus dnm se extollentia
 tempestatis. hoc tamen anno pmissi
 tamen Epasco mutaretur, folho remore
 metropolitano et Suentiboldus rex
 Interfecti sunt ac non multis antea
 diebus ego perator Radobus inter
 famulos sancto Crantoy tulesie

fragmentum ex opusculis
Rabodi Epi

confirmitate meum, atque obtinam cum eisdem
eternae vitae consortium merear adipisci.
hoc ergo est Epitaphium meum de beato
vultro ep

Esurus te prope deus sitis atque videns
Fam modo carnalis me betat esse dapes
Da mihi te vestri te potum haurire salutis
Vinctus ignote tu cibis esto vix
Et quoniam longa famis tristem absit in orbe
Nunc satia vultu patris imago tuo

Item de postrema penatorum
remissione

Sis pater oro mihi Martine habitator olympi
Solamque miseris sis pater oro mihi
Porrigere queso manum ne me trahat ens profundum
portus naufragium porrigere queso manum
Imminet umbra nocens mihi mihi pater ad se
Res minima tristis imminet umbra nocens
Exipe me tenebris rogi et subtrahere flammis
Delictor lucis exipe me tenebris
Me quoque redde polo regnum quo permanet agno
Cui fueris coelo me quoque redde polo
In quorum omni confirmatione ita scribit
Joannes Abbas Spanhemey Cathedralis pater
Episcopus francigenae natione teutonius vir in
divinis scripturis valde eruditus et secularium
litterarum non ignarus ingenio subtilis
eloquio clarus, vita et conversatione sanc-
tissimus multis et vivis et mortuis
miraculis honoratus hunc in omnibus
partibus humanitatis Nammo philosophus
doctissimus instructus, qui aduocatus
in palatio regis Caroli grossi fuit et

60

postea monasterium Ingressus tandem Epus
ut diximus consecratus Ecclesiam Transley
in gratia tyrannorum persecutione per annos
strenue gubernavit. Scripsit autem
nonnulla preclara opuscula de quibus
ista feruntur Laudes sancti Martini
li. iii. Laudes sancti Bonifacii Ep. li. i.
de sancta Amelberga li. i. homeliam
et sermonem. li. i. de sancto Willibrordo
flores. integram quoque de sancti Martini
translatione officium et variorum tantum in
honorum sanctorum. Obijt sub Ludwico
filio Arnulphi Imp. Anno d. cccc. lxx. in
Cath. Decembrio Episcopatus sui anno
lxx. sepultus apud Darentziam ubi
residere antea consueverat

Conradus confirmatio sub
Hadodo sine Hadodone

In nomine sancte et Individue trinitatis
Conradus divina auxiliante clementia
rex cum petitionibus sacerdotum Iustis
et rationabilibus divini cultus amore
sanctis remuneratione huius rei a ppd
gra deperantibus Quocirca notum fieri
volumus omnibus sancte de totis fidelibus
tam presentibus quam futuris Hadbonem
venerabilem Epum veteris traierth ecclesie
que est constituta in honore scti Martini
confessoris aliorumque sanctorum suggestis
suis in maiestati nostre per quosdam nobis
familiare ut constituta regni sui nos
precesserunt quibus prefata ecclesia
nobilitate amplata atque ditata scripta
renouari iuberemus Idemque scriptum

nostris signis nostris et magno sigillo
nostris manu nostra impressione firmatum
Cum petitionem quam pro vobis resanguinam
nostram valde etiam comitem nobis obtulit
libenter aures accommodavit regali auctoritate
statuimus firmiter et iubemus ut ab hac
die et deinceps sicut in rebus immunitatis
tibus adhaerentes nostris regibus videlicet
vel imperatoribus istis de concesserunt
Ita et nos in omnibus rebus immunitatis
proditae sancte de ecclesie concedimus et
fure perpetuo delegamus hanc itaque
auctoritatem ut vobis in omnibus successore
temporibus Inviolabiliter obtineat firmi
tatem manu propria subter firmam et
sigilli nostri impressione firmam roborari
Signo dei Conradi serenissimi regis
Salomon cancellarius ad vices pignoris
archiepiscopi Veronensis Data vii Idus Julij
Anno incarnationis d. m. cccc. lxxv
Indictione ii Anno quinto regni Conradi
gloriosissimi regis tunc dictum apud
Wilmaburg in dei nomine feliciter
Amey

Baldricus ob egregia sua facta
regniatus puer nobili sanguine presertim
sunt exromitum Cincensium oriundus
patre Vysfudo Exromite post Vadbodum
dignitatem Cathedre Episcopii Crantem
Abt^{is} assequitur Vir magne scientie
pace ac bello clarus preceptor filiorum
henrici primi regis filius Ottonis henrici

et Brunonis quoz Otto ad Imperium respondit
 Henricus immatura morte preventus
 defletur. Primum aduspinus Coloni archiepiscopus
 et Dux Lotharingie constitutus prope
 fratre Imperatore hungarico et alijs
 exteris bellis. ipse Inferioribus germanie
 ac belgicarum provinciis gubernator admi-
 nistravit. Nam ea tempestate tanta
 fuit christianae republice nece ut et Episcopi
 et prelati ecclesiasticis utile duxerint
 etiam armis illam defendere. Detrahitur
 Henricus pater Brunoni filium antea
 radbodum surrogare sed intellecta deso-
 latione urbis traierit per danos facta
 tradidit ipsam militie Ruem postea
 frater Imp. Instinctu baldrici huius
 direxit cum non speranda manu ad
 restituendam urbem et liberandam provin-
 ciam circumvicinas antiquatis hostibus
 quorum fortuna iam videri nitabat
 qui etiam victorioso bellum hoc immittit
 sequitur constituit ipsam baldricum
 in sedem quietam. hoc itaque quemadmodum
 nova urbis et templorum fundamenta
 videtur minuit et artem ademptus
 aliquanto supra ditam urbem *Urbe Ultracocti vide dictum.*
 Ultracocti municiparum voluit ipse sub
 his attestatur

Privilegium concessum Ecclesie
 per Dominum Baldricum pium
 Episcopum Ultracocti

13
Baldernus gratuita pietatis clementia
sancte Cravertey ecclesie humilibus presul
oribus in xpo fidelibus tam presentibus
q̄ futuris in dno Iesu totum eterniq̄
formidatis ineffabile terrorem / om̄
fidelium compertatur Industria tam
presentium q̄ futurorum / qualiter ego
Baldernus sancte Cravertey ecclesie presul
indignus cum post mortem venturū
patris domini Ratholdi ab̄. 7 Cravertensis
ep̄d creatus fuisset in Ep̄m Cravertey
et a metropolitano vob̄. 12 sancte
Coloniens̄ ecclesie archiepo confirmatus
et consecratus / operpretum fore dūq̄
sanctum Cravertey locum de quo
Ep̄atus nomen habet visitare / ad
quem cum venisset et de sancto a dānis
prohibitor repressus et omnino desolatū
interim honorabilem ecclesiam gloriosū patronū
meū sancti Martini ac s̄. 1. Salvatoris
Ornatū et vestib̄ lacrimis dolore
roditis gravissime tactus intus
nullatenus valui continere Et immorato
de celis amplius profusis lacrimis exorari /
ut ille qui ecclesiam suam stante supra
fundam petram id est xpm fundavit
ad ecclesiam mihi remissa restauracione
et reparacione cooperari mihi sua
consuetā benignitate dignaretur /
tuisq̄ adiutorio qui non faciem sed
cor hominis intuetur pontem
transfossarum urbemq̄ cum portis
et muris cum propugnaculis
contra hostium insultum constans /
et regis ac nobilissime probateq̄
Deo sacrate parib̄ bonis ecclesiis vob̄. 12

Cantates et certian s̄. martini
et salvatoris reparatio

57

gloriosi patris mei sancti martini et ipsius
saluatoris a profanis decurabat et expulsi
non prout debui sed prout potui aliquam
tulimur reparari Canonicos ab his ecclesiis
fugatos et multitudine dispersos ad ipsas
ecclesias renovari substituendo alios
Canonicos in loca mortuorum. fideliumque
nisi de ad nos confluentium adiutorio
Inimicos de terra propulsari terras predia
decimas et possessiones ad sanctam trans-
ferri ecclesiam pertinentibus potenter de
Inimicorum manibus liberando. Insuper
Dicitur ecclesiam Canonicos ad sustenta-
tionem terrarum ampliorum et divinis
laudibus sustentibus inhiereant omni
decimarum suarum accrescentias ac
novales decimas ad stipendiales usum
in eisdem ecclesiis retinere sustentibus
propterea deum qui omnia bona dimittit
ad eius sustentum augmentanda corde
favorabiliter et manu larga tradidit et
donari impetritum possidendas. Ita quod
Ibidem pro remedio anime mee omni
tempore proficiat in augmentum. Si
quibus vero quod futurum esse non credo
contra hanc traditionem et donationem
cartam aliquam iniuste interpellationem
aut iniuriam factis voluerit. Inprimis
Iram dei omnipotentis incurrat et a
luminibus sancte ecclesie dei efficitur
extraneus. Et sit auctoritate nostra
speciali anathematizatus sitque maledictus
eadem maledictione que descendit
super Dathan et Abiron. quos terra
vivos absorpsit et quod repetit

mundicari non valeat sit presens traditio
ad instar testamenti a nobis facta omni
tempore firma et stabilis permaneat
stipulatione submissa quam propria
manu subter firmam et sigilli nri
impressione roboramur datum et datum
in castro Crantley anno incarnationis
dñi . d . cccc . xl . cado . Julij Indictione
septima regnante dno henrico secundo
rege iustissimo in dei nomine feliciter
Amey

Limhbrandus ecclesie firmus que papa
dicitur Diaromo . l . quinto Mathildis
ante regni susceptione henrico viro
suo peperit filium quem vocavit
Othentem istum in qua cuius mundi
partes Aquilonaris et omnia potentia
reguntur sapientia pariterantur
religione letantur iustis iudicij
sinceritate ferrentur post regiam autem
dignitatem duos peperit . Vnus quem
patris nomine vocavit henricum faciem
patris ornatum consilio prouidit . vultus
nitore gratiosum oculorum vigilantia
plandum cuius pro reuerenti summi no
modicis lacrimis adhuc fundimus
Certum deinde brunone nro quem pater
sanctus quoniam Northman Crantley
destruxerat omnino ecclesiam ob eiusdem
reuerentiam voluit militare cruce
fuit prudentis . quanteque re henricus
scientie hinc probari potest . q . optimus

et potissimum et religiosissimum natoꝝ suoz
Regem constituit. Imminebat enim Rex
prudenter obitu tuo totius populi casus
si tantus Regis dignitati non subiret
Verarum. Quia vix re in amboꝝ lauday
hoc paugimus ut sub

Ipsa qui quondam superare gentes
Impias bello solitus ruito
Nominis nunc Rex dedit popello
Morte quam magnas propria ruinas
Turba certatim viduata choro
Rege iam cessat lacrimare quondam
Alter surgit similis
filium patris venerandus orbi
Nec Otto gentes ditione magna
Cui premit. patrem qui fert beatam
Quidquid henrici perijt recessu
Prestitit clero populis hic ortu
Blandus et mitis. pariterque sanctus
Pestifer durus. rabidusque senex
Dilla nonnullis tibi sunt gerenda
Ex quibus nomen referens in astra
Cumta calcabit pedibus per orbem
Cui premit tardus radians bootes
Et quibus nomen dedit bestia almus
Lucifer rursus vortatus idem
Surgit eoo propeant chorusco

Secundum Abbatem henricus tertius quos
filium genuit nomine Brunonem nam filius
secundo genuerat Othone mundi amorem
hunc Brunonem quem pontifex summus ar
Datis magni officio vidimus gentis frater
quippe cum Otto dum post patris excessum

regem Imperium hunc omni litterarum scientia
fuiturum presulum fieri volentem factaque
de hunc minima perturbacione in regnum
Ita ut etiam filius regis Ludovicus contra
patrem constitueret francoz consilio Rex
Otto ad disponendum regnum sedentem in
partibus orientibus fratrem Brunonem presulum pro
promovendas remissit occidentibus Ita ut cum
magna religione usus est officio sacerdotibus
et urgente necessitate iussu regis fuerit
est virtute magnanimus dicitur Nemo autem
super hac re culpabilis Alii dicunt cum
sanctum sanctum et alios plures sacerdotibus
pariter legimus et Iudices Henricus
ante Rex obiit anno d. cccc. cccv. 1°

At cum ecclesia atque urbs Cracovie jam
demum renate sunt oppressum duplum
aliquantisper immorari ad restitendum
quanta incrementa ipsa Ecclesia in studio
in religione et ac bonis et pia Imperatorum
largitione sumpsit Nam hi volentes
tante cladis presentanti remedio occurrerunt

Henricus Rex confirmavit et de novo
concessit Waldrico quicquid per Conradum
Zuentibolthum Ludovicum eiusque equitum
Charolum et Puffinm et antiquiores
reges et Imperatores ecclesie Cracovie
fuerat pie collatum

Otto autem Imperator primis cum nominibus
 Francos sine germanis videlicet omnia que antecessores
 suos sibi concesserant cum plenitudine approbavit
 sed pro memoria sua atque Etgidio coniugio sue
 defuncte regie munificentia donavit piscationem
 in Annisoy et in Almiter cum omni censu duo
 D. cccc. p. lviij. anno suo p. m. Actum in univ. ca.
 Jocy omnia a predecessoribus suis regibus stu-
 thiam a rectoribus fidelibus Eulie Craveny
 rollata videlicet Germanay partem omnium regalium
 prediorum et monetarum et Thedonorum
 que intra Epatus terminos figurantur / Insuper
 et tributorum que hyslata et rayschuld duntaxat
 res etiam in Villa que quondam duxerat nunc
 autem Wyck nominata et in ceteris omnibus locis a
 predicta Villa usque ad mare et in Insulis retro
 marii contiguas provinciarum ab Imperatoribus
 Regibus tradita proscripte Craveny eulie
 confirmavit Interdixit autoritate auferendi
 aut mutandi Actum quindilungeburg anno
 D. cccc. xlvij. Ottobris xxij. Itaque monas-
 terium in loco Trala constructum cum nova
 atque lapidea in eodem loco cum ceteris
 talibus prediis familiis mancipiis. silvis.
 aquis piscationibus. pascuis. pratis
 omnibusque ad prefatum monasterium vel ad
 terras a Walgero et filijs eius Sadobone
 nensis et hartone et illorum antecessoribus
 dicto monasterio in proprium concessas iure
 pertinentibus unam Saluto Inga dicta
 Civitatis sive iure p. rama in perpetuum
 donavit anno D. cccc. l. anno regni
 sui xv. C. Zundelungeburg

att. rati q. lib. in Saxra
 xij. /
 Quedeluborg oppidum
 et monasterium g. st. in
 hemis ab anno d. n. e.
 Saxonie / at Imp. Roma
 1061 et sepultus Jaret

Item ad preces primorum germani sui et
Baldrici concessit quicquid in villa Annuda
Vnari Cheloni ad rambur villam pertinentis
quod Walgizo olim ad beneficium concessum fuit
in proprium dedit etiam quicquid in utraque
parte fluminis feht habuit cum omni iure
gratate transfudit, terris, silvis, aquis
aquarum decursibus, piscationibus, stagnis,
lacubus que ex eodem flumine derivantur
et terram quam hactenus in loco Ely habere
videbatur ut ecclesia potius possideat ad
licentiam in predicto loco terram montanam
faciendi Actum Anno D. cccc lxxv Anno
xv^{to} Ottom^o Quindilingeburg

Verht flu

Moneta Ego coeditur

Locus Trecht nunc
Utrecht

Idem Otto primus interuentu fratris sui
henrici ac Baldrici Ep^o interdictit ne
aliquis comitu vel aliorum quorumlibet
hominum in pago Threnti vocato qui est in
Comitatu Euthardi Cernob. vrsob. aut
apud bestias Insupte que theutonice
lingua Eto et seho appellantur absque
permissu pastoris ecclesie Transilvy venari
presumat et ut prefate ecclesie in eodem
pago et vicinitatibus fructibus tunc adusque
adiacentibus veteribus regionibus sub fructur
forestense sicut ipse Imperator in suis
Actum in Walahusan palatio regio Anno
D. cccc xliij Anno dⁿⁱ Ottom^o
regis vⁿⁱ

Idem Otto ad supplicationem fratris sui atque
charissimam illius preceptoris Baldrici

approbando donationem factam per Henricum
 regem patrem suum contulit totum quod
 ad regalia fisci proprietates in pago laticy
 et illa habuit quod Waltgerus et postea
 filius eius Vathobus ab eo in beneficium
 habuerunt cum omnibus legaliter perti-
 nentibus agris mancipiis pratis pasuis
 siluis etc. Actum Anno Dni. D. cccc. xliij
 et regni Ottoboni Vni in Veniam

Idem Otto imp. Intuentu coniugis sue
 Edgide et Hirsilberti Ducis Lothariorum
 concessit Baldrico montanum in Crantio
 et Xenit Episcopi et cartam ab omni iudicio
 et potestate comitis etc. conferendo eidem
 quicquid ex theloneo sine moneta exigenda
 erat et in futurum in elemosinam sui et
 digne memorie Henrici Regis patris sui
 Actum Anno quinto regni sui Dni. M. cccc. lxx. d.
 cccc. xxxij. in Brugem ruzte regis

Idem Otto imp. Intuentu Christophani
 uxoris sue mariti Gerombi Archiepiscopi concessit
 de nouo quicquid genitor suus ecclesie Crantio
 donauit sub Baldrico anno. d. cccc. lxx.
 regni sui xij. Impet. viij. Actum
 Cressfort

Idem contulit in proprio in pago msterlati
 in comitatu Suothodorus villam Annidam
 vocatam que illa prius ad prefatam non
 pertinebat ecclesiam cum omnibus ad eam
 pertinentibus cum curtiis edificijs etc.
 talis Decretum quale prius Walteri in

23
eodem comite exigebat loco et ut illud Hecolo
nunc totum valiat in Crantico summe vel
totum in Annida vel partem eius in Crantico
et partem in Annida perpetuo pro Ep^o.
anno dⁿⁱ. d. cccc lxxv anno regni sui p^o
Imperij Vni^o. Artum Ep^o p^offort pro baldrico
f^o sui omnium possessione quam in almitre ad
suam regalitatem pertinentem habebat cum
terra quam hactenus comite in bona habuit
et. Actum eodem anno

In Baldrico concessit in preteritum usufructu
fructu. N. et N. et post discessum eorum
ex hac parte Baldrico eorum filio et post eum
Rodulfo fratri suo ceteris sancti martini
Ep^oatus sui de Abbatia vocabulo herbert una
cum monasterio in honore beati petri de dirato
mansos p^ocentiales numero lxxv in fundis
romarentes. Ita inruptis pura lictor
Lime Sulthemy. f^othop Astolon Milira
litol. Cuimelo. simul cum mansos ccc
lxxv deinde r^ost. N. et N. tradidit
ad prefatam Abbatiam sancti martini de
alode Juris sui ruztem unam in villa vocabulo
Willie sitam ad quam respicit ecclesia
vna dote que posita est in fundo man^o
pnothemy et etiam medietas alterius colu
site in villa inrupta fischelo mansos
p^ocentiales numero p^o vna dote mansos
c. xc. et ut rebus sancti martini libertas
p^offort possit et pro ablutio p^oramum
Guntoris sui. Vainy comitis et Insup
Nenelmy senioris sui p^o p^o mansos
legaliter in redhibitione vsu fructuarius

Sancto Martino traditis per manus qui supersunt
 Divino instinctu comoniti sponte tradiderunt
 Artum Craveth VIII Cato July anno VIII regni
 Oddonis gloriosissimi regis Ab incarnatione
 autem Dni. d. cccc. lxxvi. cum signo baldrici
 gloriosissimi presulis Vayemboldi prepositi
 et Sigboldi Decani in presentia testium
 fuit autem Baldricus anno. d. cccc. lxxvi.
 transcendens Alpes accedens in Italiam
 pro ut voluntas erat sue presentia Regis
 Ottobonis Veniens vero detulit corpora
 sanctorum Benigni Episcopi et martiris Pontiani
 martiris et Agnetis virginis et martiris
 que in Craveth vitia reverenter condidit
 Reperit et divina revelatione corpora sator
 Lebuini Wizenfredi plebani. Vinconis
 Otgerii Odulphi et Radbodi quibus et entiam
 suam adornavit de quo ista scribuntur
 Presul Baldricus Cravethum magnificavit
 funditus a danis eversum quod reparavit
 Nobilitate atque pino est omni stemate dignis
 per quos venerunt huc Pontius Agna Benigni
 Sub eo revelatum est corpus Dni Geronis
 presbiteri et martiris vno Nortinco hollandie
 fortis et oppidum Aldenzalcy instaurasse
 et ecclesiam illuc construxisse struxit et
 ad hunc Baldricum Hurbaldus sancti
 amandi Elmouy monachus vitam scti
 Lebuini Obijt tandem plenus dierum et
 bonorum optam quida Augusti Anno. d.
 cccc. lxxvi. cum regisset Cathedram
 annis lxx Sepultus Craveth in basilica
 maiori parte meridionali versus ostium
 claruit sub ferruro primo Ottobonis primo
 filio et q. eius nepote regibus fuisse non
 immutato futez celulas relictus

Urbanus papa et unis

Martyrum corpora ex Italia
 advehuntur quorumdam
 Cravethi inveniuntur.

Aldenzaliense oppidum
 Baldricum instauratum
 et eiusdem ecclesie constructa fertur

preceptum divinitatis henrici
sub baldrico

In nomine sancte et individue trinitatis
henricus divina favente clementia rex
cum petitionibus sacerdotum iustis et
rationabilibus divini cultus amore famens
supra nos minus gra non diffidimus
Quocirca noviter omni fidelium nostrorum
presentium sollicit et futurorum industria
gloriosi baldrici Treverensis ecclesie vicarius
Episcopus que est constructa in honore sancti
Martini et aliorum sanctorum obtulit donatibus
vris quasdam auctoritates constitutionum
regum antiquorum Pipponis Videlici et
Haroldi boni memorie Imperatorum augusti
Nero Lothobri Pipponis cesario eiusdem
equinoz Zuentibolchi quoque et Conradus
in quibus continebatur quod illi ad ipsam
ecclesiam concessissent omnia decimaria de
maderpys terris et de thelonis vel de
negens et de omni re vndering ad partem
regiam sub fisco et usum regie videbatur
et homines eiusdem ecclesie sub mundiburdo
et tuitione ipsius ecclesie consistunt. Nemo
in vris in dorstado darentis ecclesie
venerit nisi alicuius loci in ipso Episcopatu
consistentibus et nec bannum nec fredum
aut redditum quod ab ipso esset vocatur
contingere aut exactione quibus presumeret
preceptisque firmiter iussimus ut
nullus inde publicus neque quislibet
et iudicaria parte aut procuratores
et publice in vris aut loca vel agros
sive aliquas possessiones quas moderno
tempore in quibuslibet pagis Putoris

67

Intra ditonem regni illorum iuste et rationa-
biliter memorata tenet vel possidet ecclia
vel ea que de iure suo ipsius sed loci
voluerit diuina pietas auget aut ad
causas audiendas aut feda yngtuda
aut mansiones aut paratas faciendas vel
fidemissores tollendos aut homines ipsius
ecclie tam fugiuos q̄ et senos fuisse
distingtuos neq̄ ullos redhibitionis aut
illitas occasionis requirendas sub futuris
temporibus ingredi audeat vel ea que supra
memorata sunt penitus ex parte presumat
et quicquid de prefatis rebus ecclie sub
fisi ex parte poterat integre eadem restituit
ecclie scilicet ut perpetuo tempore ej̄ ad
peragendum dei seruicium argumenta et
supplementa fiat Ob firmitatem tam ex
ut ipsa beatus residantur firmiter residant
postulamus nos predictus Ep̄s ut patres
vros regni more sequentes huiusmodi
nostre auctoritate preceptum ob amoris dei
et venerationis sancti Martini circa ipsam
eccliam fieri reueremus Cuius petitionis
libenti animo aude accomodantes precipimus
firmiterq̄ tubemus ut ab hac die ac
deinceps sicut in ceteris immunitatibus
antecessores nostri reges vtiā vel Imperatores
ecclie dei concesserunt Ita et nos in omnibus
rebus immunitatis sepe de ecclie recordamus
ac iure perpetuo delectamus hanc Itaq̄
auctoritate ut tam nos q̄ successores vrorum
temporibus Inviolabili obtineat firmitate
manu propria subtus firmamus et
sigilli vros Impressione iussimus Roborari
Eugm̄ Dm̄ Henrici furtissimi Regis Bymoy
Notaribus

Præceptum Regale de moneta in
Civitate Ottonis primus sub
Balduino Ep[iscop]o

In nomine domini Amen. Quia Summe Divinitatis
multa dissonant. Otto Rex Curatorum fidelium
novit universas qualitates nobis intermentu
Dilecte coniugis nostre Edgide, nemo fidelis n[ost]r[us]
Vestibely Turis lothariorum licentia concedimus
monetam frangi in civitate Ottonis in qua
modo venerabilis vir Balduinus Ep[iscop]us officio
fungi dimositor. Et ut nullus Comes neque
aliqua Iudicaria potestas licentiam habeat
Theolonium vel aliud quodlibet debitum sine
questum et ipsa moneta exigendi. nostre
serenitatis regia auctoritate o[mn]i interdummodo sed
quidquid inde exigendum tunc ad integrum
Ep[iscop]o predicto vobis et ecclesie vobis p[ro]statum
in posterum habendi in Elemosina n[ost]ra simul
et d[omi]ne memorie patris n[ost]ri Henrici Serenissimi
Regis d[omi]ni et concedimus. Et ut
hec concessio vobis a fidelibus n[ost]ris credat
et firmiter sui tenore stabilitatem in futuris
p[ro]p[ri]etatis successione obtineat. Præceptum hoc
inde conscribitur in scriptis et annulorum impressione
illud sigillari præcepimus manibus n[ost]ra
propria illud rofirmavimus. Signum domini
Ottonis Serenissimi Regis Adalduus Notarius
ad v[est]rum Rodberti Archicappellani recognovimus
Anno Regni eius quinto Anno Incarnationis
domini MCCXXXVII Indictione p[ri]ma Antubrighem
v[est]re regio in nomine dei feliciter Amen

Præceptum Summe Divinitatis Ottonis primus
Imperatoris sub eodem Balduino

Moneta excudenda Ep[iscop]o
conceditur

In No[m]i[n]e sancte et Individue Trinitatis Otto
 Divina amment[e] clementia Rex cum petito-
 ribus sacerdotum iustis et rationalibus
 divinis cultus amore facimus. Suprema nos
 munus gratia nos diffidimus Quo r[ati]o movet
 om[n]i fidelium nostrorum presentium saluti in futurorum
 Industria qualiter baldricus Craxitoy d[omi]ni
 Venerabilis Ep[iscop]us que est constituta in honore
 sancti Martini et aliorum sanctorum obtulit
 obtulitibus nostris quasdam auctoritates restitu-
 tionis Regum antiquorum Pippini videlicet
 et Caroli bone memorie Augusti necnon
 Lotharii Lothoum[en]s[is] p[ro]p[ri]um reser[va]t[um] eiusque
 equitum Luentib[er]g[um] quas et Conrad[um]
 in quibus continebatur q[uo]d ipsi ad prefatam
 ecclesiam remississent omne decima de
 mancipiis terris et Tholonis vel de negotio
 et de om[n]i re videlicet ad partem Regum
 pertinentibus unde his fieri censum accipere
 aut exigere videbatur et ut homines eiusdem
 ecclesie consistere nemo in capis Dorostadi
 Carientis Turle Universisq[ue] alijs locis in
 ip[s]o Ep[iscop]atu consistens nec baroni nec
 feudum nec redditum q[uo]d ab ip[s]is gisrot
 voratur contingere aut exigere presumeret
 precipereq[ue] fructu[m] iussit ut nullus
 iudex publicus necq[ue] quislibet q[uo]d iudicaria
 potestate aut procuratores republice in ecclesiis
 aut loca vel agror[um] seu reliquas possessiones
 quae moderno tempore in quibuslibet pagis
 vel terrarib[us] infra ditionem Regum eor[um]
 iustis et rationaliter memoratis tenet vel
 possidet ecclesia vel ea que demerito iure
 ipsius sancti loci divina preta[m] voluerit

augere aut ad causas auferendas aut fructus
exigenda mansuetis vel paratas faciendas aut
fidem sortis tollendas aut homines ipsius ecclesie
tam fugientes quam et senos iniuste detinendos
vel illas redhibitiones aut illas occasiones
re uicendas suis futurisq; temporibus fugere
audere vel que supra memorata sunt penitus
presumat exigere et quidquid de prefatis rebus
suis fieri cogere potest. Integrum tunc restituisse
ecclesie scilicet ut perpetuo tempore et ad pagendum
de scientia in augmentum et supplementum vel
sublucamentum fiat ob firmitatem tamen etc.
Et ista deus reddantur firmis et uolantur
postulant nos predictus quos ut predecessores
nostros regum nostro et beati memorie patris
nostri qui hoc idem et concessit more sequentes
huiusmodi etc. antea preceptum ob amore
de et uententia sancti Martini circa ipsam
ecclesiam frequenter. Cum petitionibus
habentibus annuo ante accommodantes premissis
firmiterq; subimus ut abbas de et de merto
sunt in rebus immunitatibus antecessores
nostri vel sup. ecclesie de concesserunt ita et
nos in omnibus rebus immunitatis sepedictae ecclesie
concedimus aut iure perpetuo delegamus.
Et hoc auctoritas ut firmiter sit manumata
illam firmamur et ambo nro sigillatim
iussimus. Signum domini Ottomobis subiectissimus
Regis pape Cancellarius ad bicey Rodberty
archicapellani regnorum Data. vij. non
Januarie Anno dno d. cccc. xxxv. Indictione
vi Anno regni Ottomobis vij. alibi u. Actum
Chulchey in die nocte feliciter Amen

Ottomus primus de lake et Asla

In Nomine Sancte et Individue Trinitatis Otto
 Divina favente clementia Rex Norvegie cum totis
 Sancte de Erika ~~regis~~ ~~fideli~~ ~~amb~~ ~~in~~ ~~un~~ ~~ib~~ ~~su~~ ~~o~~
 rarissimo ~~facie~~ ~~nam~~ ~~una~~ ~~cum~~ ~~rarissimo~~
 preceptore illius Domini Baldrico Sanctissimo
 Cravenstensi archiepiscopo nostram subphrasse
 regalitatem quo quia a suo vel genitore
 nostro pie memorie herico Rege ad prefata
 collatus est ecclesiam. Ibidemque famulatum
 Salvatoris nostri et beatissimi confessoris eius
 martini in cuius etiam honore prefate
 presulatus Urbis habetur deducatus est
 suppeducatus quasdam fisci Regalis proprie
 tatis illius donarem. Quorum observationem
 pro eterna obtemperantes remissionem
 in elemosina prelibati gratiam fieri nostris
 usibus ~~faciamus~~ ^{fratrum} ~~ita~~ ^{memorare} pontificali
 Cathedre in duobus monasteriis quibus deo
 famulantur. Vnde in honore sancti Martini
 deducatur alterum vero sancte de genitricis
 omnium sanctorum totumque quod in pago lake
 et Asla hactenus habuimus quod vidualibus
 et postea filius eius dicitur ex nostra
 parte in beneficium habere cum omnibus
 illis legaliter pertinentibus agris maris
 pratis pasuis silvis aquarum decursibus
 terris cultis et incultis piscationibus
 cum totis assensibus et Inquirendis hoc scripto
 Jure perhemus in proprium donavimus
 manu nostra signato et anulo ~~no~~ ~~impressio~~
 roborato. Signum Dni Ottomus Rex.
 Regis data per fratrem Augustinum Anno Domini
 DCCCXIIII Anno Dni Ottomus VIII Archiepiscopus

in X^{mo} in dⁿⁱ nomine feliciter Amen

Regale preceptum Ottom^o de foresto

in Charente sub baldaro

In nomine sancte et individue trinitatis Otto
divina favente clementia Rex Notum omni
fidelium nostrorum tam presentium quam futurorum
significamus quod venerabilis baldaricus
Crancteyensis ecclesie presulis voluntati obtinere
rantes ex hoc inantea presentium privilegio
auctoritatis nostre interdiximus ut nullus
comitum aliorumve hominum in pago forestensi
quod est in Comitatu Eutzhardi Cenob
Vrso Caput Apro besnas Insup que
fentonia lingua Eloant Secho appellan^r.
venari absque prebente cathedre presulis
pmissa presumat. Volumus quare fructus
regalis edicto munificentie precipientes
subimus ut in eodem pago ac in silva que
indripatur fulnaho ac universis fructibus
eius ac prefati pagj adusque adiacentes
retretas regionis prefate Crancteyensis ecclesie
sub fructus forestense utpote nobis et
nostro ac ut hec traditio nre concessio
firmiorum in dⁿⁱ nomine obtineat. Vigore
utrimque per succedentium ruzacula ruzad
ab omnibus cedatur. Inviolabilitateque structur
ac incorrupta fugite perduret manibus
nostre scripto. Illud firmiorum ac annu
dⁿⁱ impressione suffinis roborari sequimur
Dⁿⁱ Ottom^o strenuissim^o Regis. Primum
Cancellarium ad vⁿⁱ frithurij Archiep^o
rappellam^o Verognonij Data v^o. kal^o dec^o
Anno dⁿⁱ M^oCC^o XL° Indiv^o i^o Anno
Dⁿⁱ Ottom^o Indiv^oissim^o Regis vⁿⁱ

Actum in loco qui dicitur Vualabusan
Similibus fratre eiusdem Ottomus de
foresto in Chrento sub baldrico magistro
declaratoria scribit

In Nomine Nostri Regis Qualiter nos
Intimentu dilecti fratris nri henrici
regis etiam baldrici sive Cranchey
totius presulis voluntati obtemperantes
et hoc in antea presentis regis auctoritate
precepto interdiximus et nullus comitum
aliorumque hominum quorumcumque in pago
Chrento vocato quod est in Comitatu
Euthardi regis datus in kalendas annis
cccc plimio Actum palatio regio quod
dicitur Walehusan in die nono

Traditio Ottomus de piscatione in
annison et Almetre sub baldrico

In Nomine sive et Individue tenentibus Otto
Dei gratia Regi Notum sit ad nos fidelibus
nostre partibus atque futuris qualiter nos
pro remedio anime nostre vel etiam
dilectissime coniugis nostre beate memorie
Etgidio filii piscationis que hinc hinc
in annison et in Almetre ad regem regale
suo hinc vendidimus omnem censum qui
vlgariter regis dicitur vocatur hoc nos auctoritate
precepto ad sanctam sive Martini que est in
loco Chrent vocato restituta ubi videlicet
baldricus presens videtur In proprio
cessimus fure phenny Et ut heri nostro
redonationis largitio frum et donula
per succedentium temporum rursus ad
manu propria nostra subter eam firmamini

et auctoritate nostra impressione signari precipimus
Eugenius Dux Sardinie Illustrissimus Regis
Primi Cancellarius ad vices Vobis Archiepiscopi
rapollani recognovimus Data .7. Idus Junii Anno
Dni .d. cccc. lxxv. Indictione vii regnante
pro Rege Oddone Cansignato Artium
Nunquam In Dno felicitate Amen

Item Creditio Ottomoni de moneta
et theloniis Sub baldrico

In nomine sancte et indubitate fidei
Otto divina proprietate clementis Rex
Enthustibus pfectibus civibus optice pcedit
est diligens fideles pcedit obtinere
vorum prohm venerabilis sancte Cranchy
colle baldrici pfectis rogatus advenit
omnia a predecessoribus nostris Regibus
videlicet collata etiam sua etiam a rectoribus
quibuslibet fidelibus videlicet deima pfectis
omni Regatui pcedit et monetarum
et theloniorum que intra sui Episcopi
terminos contingunt Insup et tributary
que huslata et cogsculd dicuntur / et
etiam in villa que quondam Dorstad nunc
antem ibi nuncata / et in rectoribus
locis a predicta villa usque ad mare et in
Insulis etiamque maris contiguas pcedit
ab Imperatoribus vel Regibus tradita
prescripte tractate etiam hoc immunitate
nostre precepto firmavit precipientes
ut nullus habeat potatem aliquid horum
aufertur sed perpetua firmitate immunitate
pcedit Et ut hec nostre concessione
auctoritate firmorum In dy non obtineat
vorum manu nra firmavit et

Huslata. & cogsculd

Villa dorstad: nunc
Wjck nuncata.

annulo nostro signari precepimus Ego
 Dominus Otto Imperator Augustus
 Imperatorum ad Viterbium
 Archiepiscopus recognovit Data tibi
 Aprilis Anno Dni Incarnationis
 MCC. XLIX Indictione V. Regnante
 pro Rege Ottone Anno regni actum
 Cundemgeburi in Dno feliciter
 Amen

Traditio Ottobis de Cella
 sub Balduino

In nomine sancte et Individue trinitatis
 Otto divina favente clementia Rex Notus
 sit omnibus fidelibus nostris presentibus
 futuris et futuris qualiter nos ob amore
 dei nostreque reverentia anime Monasterium
 in loco Cella constructum cum nova atque
 lapidea in eodem loco civitate omnibusque
 ecclesiis predictis familiis mancipiis silvis
 equis pascuibus pasturis pratis
 omnibusque ad prefatum monasterium vel
 ad ecclesias a Waldegis et filio eius
 Radbone Wernoy et Ottone et illorum
 antecessorum ad fundatum Monasterium
 In propriam concessio terre pertinentibus
 ad Episcopalem sedem Crasterensem in
 honore sancti Martini constructa cum
 nunc Venerabilis Balduinus Episcopus
 preest Insuper etiam salutem Injuncta
 supradictam civitatem Cella situm
 terre perhemis in perpetuum donavimus
 Insuper quoque Inde hoc sub precepto

consensu per quod volumus firmiter
 tubemus ut nullus successor noster
 videat Regum aliquid de his nro
 dono collatis prebata Cravenensis
 stis talis auferre habeat statum
 manu nostra subter firmata annulis
 nostri impressione roborata Regni
 dny Oddonis strenuissimi Regis Bruny
 Camerlarum ad Virey Wuyfendi
 Archicapellani Regynonij Data p[er] l[et]
 May Anno d[omi]ni Incarnationis / 1
 cccc. Lxxvij. In Anno v[est]ro Regni
 Oddonis Regis p[er] Actu Cundelungeburg
 In dy nono felicit[er] & m[er]ito

Creditio de Mudey et Louey
 Oddonis

In Nomine sancte et Individue trinitatis
 Otto divina propitiante clementia Rex
 Nouit fr[ater] om[n]i fidelium n[ost]rorum et p[re]sentium
 n[ost]rorum et futurorum solertia quod n[ost]ri
 Interuentibus Brunonis n[ost]ri dilectissimi
 germani et Baldrici V[er]gibilis Ep[iscop]i n[ost]ri
 consentientes iisdem rebus Juris n[ost]ri ad ecclesiam
 sancti Martini que est constructa In loco
 Crecht vocato vbi presatus Ep[iscop]us baldricus
 preesse d[omi]nosatur In proprio concessimus
 f[aci]t quidquid In villa a Mudea habere
 videbatur theloniu[m] quod ad beneficium
 concessimus habuimus eandem villam Inste
 pertinentis quod Waldgero tam olim ad
 beneficium concessimus habuimus ad phibatam
 eandem perpetuallit[er] In p[ro]p[ri]o donauimus

Crecht locus

Nunc. Vecht

omne vero piscatione quam in alme ad vram
 Regalitate habuimus p[er]mentem iure p[er]hennim
 Illud relaxamus Insuper etiam terra quam
 hatto Comes in bona habuit frumentis illud
 delegamus Cunctam quidquid in utraq[ue]
 parte fluminis habere dimiseramus quod
 dicitur seht cum ad Integritate transfudi-
 mus terris silvis aquis aquarumque decursibus
 piscationibus et stagnis et lacub que de
 eodem flumine seht dicitur de cetero
 terram quam hatto in loco d[omi]ni habere
 videbatur et ad vram Regale Insubdunario
 more pro sumptibus concessa piscata erat
 ad sepeditam vltimam tradimus que etiam
 sita est sup[er] ripam fluminis v[est]ri p[ro]hibito
 quippe concedimus Ego licentia in prescripto
 loco Dreht monito monitum facerent Et
 ut nullus Comes neq[ue] alia p[er]sona quelibet
 Insubdunaria p[er]tatem habeat thelonium vel
 aliud qualibet debitum sine p[er]missu et r[ati]o-
 moneta exigendi v[est]re p[er]sonat[is] regia
 ante omnino Interdiximus Sed quidquid inde
 exigendum erit ad Integritate Ego p[er]dite
 v[est]ris et e[st]e e[st]e potestatis in postea
 habendi concessimus Et ut hec v[est]ra concessio
 auctoritate firmis v[est]risq[ue] a fidelibus
 v[est]ris in dei nomine habeatur manu p[ro]pria v[est]ra
 subter eam firmamus Amuloq[ue] nostro
 sigillaz Insumit Sig[illu]m D[omi]ni Ottom[ari]
 Insubdunary Regis Bruny Camerlarum
 ad vram Vob[est]r[um] Archicapellam Drognoy
 data p[er] h[ab]it[um] Mar[ti]i Anno D[omi]ni d. cccc.
 In Indictione vj. Regnante p[ro] Rege
 Ottone anno q[ui] dicitur Cundilburg
 In D[omi]no feliciter Amen

Ottomb Strumij de Annida et
de tholoneo et de piscatione ad
nova donatione quas opus est

In nomine summi & Otto omnipotentis de
clementia Justinianus Imperator
Augustus. Dimoscent omnes fideles nri
presentes scilicet et futuri qualiter nos ob
nri anime remedium debitorumq; nrorum
necno et dilate nri coniugit theophani
Jutamentu/ qd dicitur Epd Strumb ad
sitij Martini Cravertensij ecclesiam nri
damus in pago infflate in Comitatu Vno
bodem villam Annida vocatam in quibus
tunc prius ad prefatam no ptinebat ecclesiam
cum odibus ad her pertinentibus ad ruzibus
edificijs mancipijs pratis pasuis siluis
equis piscationibus mobilibus et immobilibus
talibus theoloneo quale prius Walger in
todem Comitatu tenebat loco et ut eiusdem
Cravertis ecclesie Epus pstatu habeat ut
illud theoloneo totum vel in Craverto
summe vel totum in annida vel partem
eius in Craverto ^{et} partem in annida / quod
scripto confirmari iussimus / pte quod scripsimus /
item ita ut datum habemus ppetuam
pmaneat / et ut de iure cedatur manu
nra illud firmamus / et annulo nostro
sigillaz iussimus / Signum dnd Ottomb
magis Imperatoris solmaris Caroli
latus ad Vntem ^{ad vija} Billigst / Strabap. /
notam / Data Vni^o Idus Junij anno dno incarnationis
domini .d. cccc lxxv Indictione vi.
anno Regni dnd Ottomb xv^o Imperij
Vni^o dictum Erpessort

infflate

firmamus.

F augusti.

Erpessort nro
Supradiam dnm

Eiusdem Ottomb secundu de
Annuda et de aliis diebus sicut
patet per rationibus et de theolonia
et in Almetze quidquid antea
reges habuerunt

In Nomine scti et Induendae trinitatis Otto
Divina prementitate clementia Imperator
Augustus novit omni fidelium nostrorum presentium
veris et futurorum sollicitudine quod nos
Intentionibus dilectissimis consuevit nos
Theophanu atque Groum archiepiscopi nostrorum
pro remedio anime nostre atque pro regni nostri
statu quasdam res terre nostre ad ecclesiam
sancti martini que est constructa in loco
terre vocato ubi Episcopus baldarum presesse
Innotuit in proprio successibus quod est
quidquid in villa annuda habere videbatur
theolonia quoque ad eandem villam iuste
pertinent quod Balgrio tanquidam in
beneficium concessimus habuimus ad plurima
ecclesiam perpetualiter donavimus Item utro
piscationem quam in Almetze ad nostram
regaliteriam habuimus pertinentem terre
pheny illius de lazarum in super etiam
terram quam harto Comite in loco habuit
formiter illius de lazarum Quinetiam
quidquid in utraque parte fluminis habere
Innotuit quod dicitur fessum cum omni
Integritate transsumimus terre sicut
aquis aquarumque decursibus piscationibus
et stagna et lacus que ex eodem flumine
derivatur de ritis terre quam harto in
loco ubi habere videbatur ad nos regale
sub fundamentis nostre pro sui officio concessa
fiscata erat ad predictam ecclesiam tradidimus

Annuda

que etiam supra est supra ripam fluminis Vhem
 prohibito quippe Ep[iscop]o h[er]editarij in prescripto
 loco th[er]et no[m]i[n]e moneta[m] faciend[am] conce-
 dim[us] Et ut nullus Comes neq[ue] alia q[ui]libet
 persona Indignaria potatem habeat Theobon[us]
 vel aliud quodlibet debitum sine questitione
 de ipsa moneta exigend[um] n[ost]ra auctoritate
 regia strenu[m]e o[mn]i interdictionib[us] quib[us]d[am]
 aut n[ost]re exigend[um] t[er]m[in]i ad futurum Ep[iscop]o
 p[ro]p[ri]e v[er]it[atis] et t[er]m[in]i eide[m] potestatis in
 post[er]um habend[um] concessimus Et ut h[ec] n[ost]ra
 concessio[n]e auctoritate foras n[ost]ra n[ost]ra
 a fidelibus n[ost]ris in d[omi]no n[ost]ra n[ost]ra
 manu p[ro]p[ri]a n[ost]ra sub[sc]rib[is] tam foras
 Annib[us] n[ost]ris sigillat[is] f[aci]ssim[us] Sigill[um]
 domini Ottom[onis] Imperatoris Augusti
 folmarus Camerarius ad v[er]e Billig[us]
 Archicamerarius Drognon[is] data viij^a Idus
 Junij Anno d[omi]ni M. cccc lxxv Indictione
 m^a anno v[er]o Regni Ottom[onis] p[ri]m^o Junij
 vij^o actum Ex[em]p[or]t

Volmarus sine folmarus p[er] Ep[iscop]um p[ro]fuit
 in dignitate Ep[iscop]i annis sex p[er] sub[sc]rib[is]
 annis p[er] et mensib[us] p[er] obiit anno
 d[omi]ni M. cccc lxxx in Idus Decembris
 sepultus in eccl[esi]a Craven[si] in parte
 portali[um] inter duas voluminas in opposito
 altaris beate barbare h[uius] temporis
 sub[sc]rib[is] anno. d. cccc lxxxvij secundo
 nonas May dicitur obiit Theodorus
 secundus comes hollandie magnificus
 cui de tabulato Monasterium Egmond[is]
 magno sumptu lapideis constructum
 Et annis sanctimonialib[us] ob f[aci]ssim[us]
 obitus suscipit restituit illis v[er]ob

Theodorico 2° Holl[andi]e Co.
 Decoravit Monasterium
 Egmond[is] lapideis opere

Moniales Inhabitarunt p[ri]m[us]
 mo Monasterium Egmond[is]

filigrinosos et in monasteria vna confusos tradidit
 et plurima dona libros sacros antiquo caractere
 insignis et puro auro involutos. Item et tabula
 altaris suppositam fulvo auro compactam
 pretiosis lapidibus resplendentem auro sculpti De p[ro]fusa altaris tabula
 toris ingenio fabrica sculptam Est enim ^{eiusdem Monasterij}
 forma mensa seu tabule quadrata Romanam
 vetustatem redolens continet in vniuersa
 lib[er]o manifestis Romanis sine vitio Atticis
 hanc scripturam. Hoc altare in dei et sancti
 Astorum principis petri p[ro]p[ri]e regis confessoris
 Adalberti honore constructum Theodoricus
 Comes Ventrandus vna cum sibi charissima
 coniuge hildegarda auro gemmisq[ue] ornatiss
 sub sp[irit]u stant remunerationis sibi suisq[ue]
 parentibus et proli ex tunc orbe deo et
 sanctis predictis deuotissime obtulerunt
 In quolibet angulo decumbit sine
 annosus amplectens vnam sine vestem
 sub humero. qualis effigie antiquitas
 Danubium Rhenum. Tertiis ac retro
 flumina depingit consuetum primo
 a dextera ascribitur v[er]o sequenti
 Cyprius, Tertio Rufinus Ultimo Georgij
 Inter superiores duos flumines sex ap[osto]l
 in habitu Ventrandi cum eorum modis
 adnotat. S. Iohannis. S. Andree. S.
 petri. S. Paulus aliquanto depressus
 S. philippus. S. Iacobus. Et ita
 ap[osto]l inter inferiores flumines. S. Thomae
 S. bartholomeus. S. thaddeus. S. Symon.
 S. Iacobus. S. Mathias. In medio mensa
 Crucis cum dracmate in quo effigies
 saluatoris Crucis ante dextro brachio
 inscribitur Charitas. Sinistro Exp[er]

p[er] h[uius] fidei r[ati]o[n]em ymaginib[us] r[ati]o[n]atib[us]
 Extra curiam adstat brachio dextro figura
 angeli asubitur Chemb[us] cui v[er]sus
 marginem quadratur. S. Adalbertus hinc
 S. bano funguntur. Sinistro brachio
 apponitur Straph[us] cui S. Martinus
 hinc. S. Willebrordus sonatur. Inter
 flumini v[er]sus hinc et curiam S. Joann[is]
 sedens cum pulpito et libro Insipit[us]
 In principio et opposito inter trigem[us]
 et curiam. S. Math[ae]us cum pulpito
 et libro continente. Liber Generat[us]
 Inter Eufrat[em] et curiam. S. Luc[as]
 cum toru loco structure et opposito
 inter Eufrat[em] et curiam. S. Marc[us]
 cum libro inscripto. E[st] m[er]ito. Et
 singulis euang[eli]stis sinu adstat
 animal in apocalyp[si] Johannis descripte
 Quod opus ita admiratus sum sicut
 dignissimum est ut hesitem mysterium
 magis laudem q[uam] artem / missud enim
 horum elegantibus quicq[ue] ex om[n]i parte
 et pre[ter] scriptum de v[er]a religione repositum
 me vidisse intinui. At cum nonnulli
 scriptores discrepent de ordine rotundum
 hollandie Volui partem littere quam
 originaliter vidimus E[st]odori quart[us]
 Comitib[us] h[uius] Insule pro man[us] r[ati]o[n]e
 In Insipit[us] In nomine sancte et
 Individue Trinitatis ego Theodoricus
 de Gratia hollandensis Comit[is] rep[re]sent[us]
 mirum Inretos r[ati]o[n]e humane fragi-
 litatis decem Inretos petitionibus
 assensum prebere. Ut d[omi]n[us] m[er]ito
 r[ati]o[n]em in illo districto examine placabile

Epistola Theodorici
 de i[st]a fundatione Egm[on]st[er]i
 Monasterii

mercar habere / Quapropter Notum sit
 omnibus tam presentibus q̄ futuris
 Christianis Et nos Stephanus hunc
 memoris Abbas Edmundus dicitur
 quasdam auctoritates donationum dicitur
 mansuetudinis nre qualiter p̄ssim
 Comitibus antecessores nri de propriis
 possessionibus et a Regibus tunc hinc
 dicitur suscipit tandem ecclesiam de
 constanter dicitur et honorantur
 Theodorus frater Walgij cum legitima
 conjugis sua Beata Inprimis ligneam
 restant ecclesiam instituit simoniacum
 vitam et offerens deo ad emulorum locum
 in franco mansit nomen in Almonice
 Quos mansit in Callinge medietate
 totius possessionis Theodorus secundus
 predicti filius cum Hildegarda conjugis
 sua restant de lapidibus magno
 sumptu ecclesiam remouit nre sancti
 moniales feminas et instituit
 monasterium vitam obtulit et ipse ad
 eundem locum est. Ornata autem
 bonis moribus uxor predicti Comitis
 Hildegarda venerabilis et ipsa obtulit
 deo sanctos Adalberto tabulam altaris
 fabricatam auro claro geminisq̄
 preciosis Costum Euanphoy etiam
 auro geminisq̄ decorata. Historiam
 est medicinalium librum Ebertus
 noster Comitis filius de Gra Brenture
 ecclesie dicitur p̄b honorant emulorum
 locum Edmundus offerens deo
 sanctos Adalberto Crucem auream

Tabula altaris ex
 auro in Egmondia

Casulam preciosam Stolan pulcherrimam
Cingulum aureo contextum Dalmaticam
subtile missale. Capitularia Historiam veteris
nomine testamenti continentem multosque
alios libros. Secundo Argentum plenum
reliquis sanctis Arnulphus Comes cum
condigna uxore sua Lombarda obtulit et
Theodorus tertius proderit Arnulphi
filii cum uxore sua Othelheldi obtulit et
florentius tertius Theodori filius cum uxore
uxore sua Bertande obtulit et huius
florentii filius meus ego quartus Theodori
quem humiliter deprecatus est proderit
Abbas Stephanus et Insuper prestante et
adjuvante Othelhelda uxore mea dilec-
tissima concessi et dictum est hoc
publice in flardinga coram populi
multitudine Anno domini incarnationis
d. cccc. Inditione septima Regnante
meo Henrico octavo Anno Imperii sui
Conradi Cracoviensis tunc anno Episcopus
sui vni. die Stephanus Abbas octavo
suscepit pastoralis officii die vii. Calendas
Augusti In dei nomine feliciter amen
Et qua littera non modicum error depre-
henditur Joannem biblicum et quibus attente
legitur

Auther errores Jois Beerk
hystorographi carpit

Volmaro Episcopo defuncto succedit baldobing
filius Hifridi cognomento Sincombis facti
benemeritoy fratris Theodori tertii eius
nominis quartii Comitis hollan dny Episcopi
qui vixit in Episcopo annis tribus mensibus

quibus nihil memoria dignum vel in quibus nisi
 quod nonis solus atq[ue] urben[is] in pace et
 tranquillitate regit obijt anno . d. *obitus Baldurmi Epi*
 cccc xxiij^o vi^o Idus May sub eo quousq[ue]
 Arnulphus pater suorum tertius Comes *mors Arnulphi 3° Comitis F. Sol.*
 hollandie a suisq[ue] interceptus est. Vir
 sanctitate conspicuus miraculis in vita
 et in morte clarus. Est autem Theodorus
 tertius filius Arnulphi Comitis Intendantu
 Eberti Treverarum. Eius archiepiscopus petrus
 sui suscepit in propriam hereditatem ab
 Ottone q[ue] Imp. quidquid antecessores sui
 habuerunt in beneficio. anno . d. cccc.
 lxxxv. Idem Theodorus paulo post obiit
 anno salutaris . d. cccc lxxxviij.

Baldurmo defuncto succedit Anfridus
 vir Illuster et Comes prepotens d[omi]ni
 Ep[iscopu]s qui gloriam seculari ad magna
 sanctitate et spirituali dignitate conu-
 tamit de quo in Epithomate Annalium
 scribitur anno . d. cccc lxxvi^o. baldur[us]
 Treverensis obiit. folde marus successit
 et deinde baldurinus. deinde anfridus
 prius Comes et postea Ep[iscopu]s electus atq[ue]
 ordinatus successit. Joannes petrus
 festatur usque anno p[ri]mo. Ottone
 t[er]t[er]o remunerasse serulo et fuisse
 Comitem Brantuspantud. hoyen sume. *Anfridus Eps antea Com.*
 dionantensium et Cysterbantic in *mes Brantus Hoyen.*
 confinitibus Trelo oppidi. Item in annalib[us]
 Leodun[is] habetur Anno . d. cccc lxxxviij
 secundum sigbertum clarebat hoc t[em]p[or]e
 Inter nobiles gallo[rum] Anfridus Comes

hoxey qui etiam cum esset Comes Bratisspanti
 non minus iusticia q̄ potentia serudaz famosus
 deposito militis ringulo tonsuratus in clericu
 eo promotus est ut ordinaretur Episcopus
 Dravissis iustiorib a quo de consilio et
 licentia Notary Lodovici Ep̄i fundatum
 est Cenobiu sanctimonialiu beate marie
 in villa de Turay quam tenet Dux brabant
 timis Et Lodovicus Ep̄us hic Comes
 cum esset gr̄o divina inspirante in
 Ep̄o iustiorib transi electus sanctam
 romigem suam videlicet h̄ilf hilsmonde
 in dicto cenobio constituit et filia eoz
 sancta benedicta primo regine araz
 illius cenobii sub Regula s̄c̄i benedicti
 suscepit ubi et intenzit sepeloz
 beatus v̄ro aulfredus Constante Cenobio
 sancti pauli Apt̄i Ultrarorty in eadem
 sepultura accepit hic in manibz Ottonis
 q̄ sup̄ resignavit comitatu hoxey
 ad vtilitate Ep̄i et Er̄cu Lodovici qui
 presentibz Theophanis romigis sue
 modum approbant hunc resignatione
 sed quod reliquid ibidem erat Regie
 ditionis s̄c̄i moneta scilicet et theoloneo
 reliquisq̄ reddendis omnifrentia
 Regia ecclesie bte marie in hoxo
 concessit dedit et largitus est
 Vidimus autem hunc hanc exemplaria
 sub data Anno d̄ni .d. cccc. xc. s̄c̄i
 Cronica hasslingimz Aulfredus Comes
 Brabantoz s̄c̄i iusticia q̄ potentia
 famosus deposito militis ringulo
 tonsuratus eoz profert ut ordinaretur
 Ep̄us Ultrarorty Anno .d. cccc. xcviij

fundatio Cenobii sancti
 marie in villa de Turay
 Lodovici

Aulfredus fundator
 Monasterii s̄c̄i pauli v̄r̄
 translatus ex s̄c̄o matheo
 Bernulphum

Comitatus Hoxey ecc̄ie
 eodivsi cōfertur ab Aulfredo
 s̄c̄o fr̄uolico

folio 84 infra dicit sepulchrum
 ecc̄ie s̄c̄i Marini

Contulit et iste dnfudub moy spernenda
 partem ditrona suam ecclie sue Crantib
 vly patit per hanc donacione sue que
 subsequitur In nomine sancte et
 Induendae Crinitate / Opererem duxi
 mib que subsequuntur scriptis inscrip
 ms postrio latret quod presens et ab
 farret / Quapropter desideramus
 notum esse curtis sancte de ecclie
 fidelibus tam futuris qm modo presentibus
 q ego dnfudub de solomodo gratia
 sancte Crantib ecclie presul indignus
 fure confisus in domino cum transitoris
 arquirere prezens vite gaudia / quanda
 meij Juris hereditate qua antea posside
 tur possideam infra Comitatu Vira
 mincupatum quorum locor her sunt
 noia Westale / Oredo / halo / Mitchelke /
houbelke / buront / pro me meorumq
 parentum remedio cum omnibus ad hoc
 pertinentibus Ecclis / edificijs / maner
 ijs / agris / pasturis / pratis / cultris
 Inultis / siluis / aquis / aquarum decur
 sibus / trado ad eccliam sancte Marie
 scripte Virginis sanctiq Martini in
 Cranto ad Westantandunq Ibiden de
 stantim / Et quib hinc de traditione
 infringere nititur / Laqueum omnipotens
 dei vte / missq genitricis Marie / sitiq
 Martini / Inridat et quasi profanus
 a sancte ecclie luminibus sequestratus
 existat / Et ut vtrum credatur firmus
 obstruitur / Sigilli nostri Impressione
 propria manu designamus / Ea

Comitatus de Ryeen
 marchionatus sarri
 Imperij Antuerpia

nota
possessiones alienate sunt
missis p. Dnos De Weelmal
sub Religiosis pfectu
Congerloo applicat

autem loca adhuc sunt in potestate ecclesie
Cranstey et a nobilibus de Merode sub
tenura possidentur exceptis quibusdam tenentibus
et bonis que monachis terrarum de Westmalle
vincunt et de hinc et rapina quales
querentes glorie sue consulere fuisset
transulerunt ea sub simulata pietate
in monasterium Congerloo a quo sub dno
intione modica detinetur Sed no potuerunt
tam dno fallere christum nam eo
denturum est ut et nomen et familia
alioquin clara tam punitus et amicta
et in oblivionem redat

Vicio diuina in impios

Huius etiam presulis consuetu frithi
boldus nobili prosapia progenitus
tradidit Eobno Cranstey omnem
terram sui hereditate quam habuit
infra comitatu Cysterbancie
Exemplar autem traditionis subsequitur

In nomine sancte et Individue Trinitatis
Optinebant duximus que subsequuntur
scriptis infra in posteris lateri quod
prior et ab faceret Et unpropt desideramus
notum esse civitatis sancte de ecclesie
fidelibus tam futuris q. modo presentibus
q. quidem miles nobili parentu prosapia
progenitus nomine frithibaldus amore
de salubris instigatus nil dubitans
cum transitoris acquirere pteritum
vite gaudia omnia sui terris hereditate
quam habuit infra comitatu Cysterbancie

nuncupatum cum omnibus ad ea pertinentibus
 exceptis tribus mansis et mansuibus in
 eis manentibus quibus et dignitas que erant
 sui rutili mansuata stantibus pro auctoritate
 sue suorumque parentum remedio tradidit
 et donavit sancto Martino suo specialiter
 patrono ad stipendium videlicet usum
 fratrum Crantio sub castro quod dicitur
 rautibus ea scilicet ratione ut pontifi-
 calis Cathedre frater rutili et Integro
 in hunc usum edificiorum mansuibus agris
 pratis pasturis aquis aquarumque diversis
 et quicquid a me habuit et id totum
 quod de tota in vobis scripta sunt subia-
 runt potestati semotim habeat. Cetera
 que supersunt vobis in omnibus rutilis et
 fratribus utantur monasterii frater Thelmy
 deo stantibus equa et pari communiter
 dividant inter se divisione. post
 decessum vero huius vite prepositi
 monasterii eius annuatim non
 funemores pretereat eorum pro eo
 Luminaria presentando cibo potibus fratribus
 letificando quotannis. Cuius autem presul
 diffidus pia memoria drolendus pro
 huius traditione dministratione et firmior
 et stabilius esset huius traditio. recessis
 et singulis annis de sua parte daret
 quibus libras in beneficium duntaxat
 et unquam addidit ut si ipse vel eius
 quod absit successor huius recessis negligens
 ipse prefatus miles de suo pro dedit faciat
 ut velit Anno duntaxat Inventionis.

cccc. xxij. Indictione / x / Anno vero

Nota quod auctor superius fol 76
 scribat Baldovini Epim ano
 dñi .d. cccc. xxij. vii Idus May
 prius decessisse

1101.
Ceteris Ottomib regnantibus peremptas ante
tunc .7. per Calidus Octobris. et in quinta
feria dictum est in Crantoni predicta
Ind per Drozdatus Austrii presulibus suis
presulatus anno .ij. v. ruzam testibus
pluribus quorum quorundam her subno-
tantur nomina Wlfheri, Godesfrid
Ibros. Item Godesfrid, Erzf, bono, Vbarz
hunitio, Lanzo, Auffer, Gebold, Engis,
hildbold, Adalhard, Atto, Poppo. Item
Poppo quum et hys multo plures. Mor
post her subsequens .ij. die ut firmius
et stabilius esset infra terminum predicti
Comitatus villa quos Crile nuncupata
visum prenunciatis testibus et alijs nonnullis
astantibus sine alio modo distractione cum
cano et cessante Turc utique ppter, san-
ritum est rationaliter formatum ut
hunc traditio Antarta et Furonulsa
permaneat felicitate sub xpo stipula-
tione submisa

Otto terris eius nominibus fecit etiam
donationem prout in exemplari subscribitur
de bonis et arboribus in districtibus Crastis
bantur

In nomine sancte et individue Trinitatis
Otto suprema favente clementia Romanorum
Imp. Aug. Si locis divinis cultus
mancipatis aliorum honorum sua ppter-
tatis supplementum prebere studuerimus

79.

In nostre anime et carnis felicitate vobis
divinitus remittentem proculdubio certaminis
Quapropter optamus ut omnibus nostris
fidelibus presentibus atque futuris notum
sit qualiter nos ad remedium anime nostre
pariterque morum nostro Intentione et
supplicij rogatu Aussenij sancte Cranchij
ecclesie vobis quod et fratribus dictorum
presulis nri predicti sedis Cranchij ecclesie
in honorem sancti Martini confessoris
constitute adimus largiti sumus et
omni concessimus omni districta super
villam Bemels et super omnia que ad
eandem villam pertinent videlicet
publice rei subiecta Theolonem vero
monetam et negotia generalis framen ^{Nota}
tate Comisic quod Vulgo gunt indupate
Immo quicquid in fundata villa ad
publicum bannum sunt districta pincere
visum est in Comitatu humroy Comitib
in pago Cesterbantia dicto situm atque
eundem districtum cum montia. banno
et Theolonem et totum publice rei fundice
prohibato Cenobio sancti Martini confes-
soris penitus in proprium tradimus / sup
sibi dnamus quidquid Poppo filius
Waldgry habuit in ministerium in ead
Comitatu et in villa Ardo officiaris fore
habendum talis ordine. Ut prefatus
Aussenius venerabilis presul singulis sumis
soris easdem res per nram reformationem
traditas teneat disponat. ordinat et
perfirmatur nra omniumque nostrorum
perpetualiter remota contradictione Et
ut hec nra auctoritatis pagina forma

permaneat hanc manu nra propria corro
boramus. et sigillari precepimus. Sigillu
Sud Ottomb Cesaris Rudolphi. he libertus
Cancellarius Vire Uillegess Archiepi
reignony data in frib Aprilis Anno
Sudce Invenimus. D. cccc. xxviii. fudist
xx Anno in Ottomb regnante, / J. V.
Imperantis in Octonij in Romano pala
cio filij manu. De Iste Ottone in que
apud raros et in vulgaria dicitur
scripta sicut tamen digna, libet hic
Instituere et a ceteris paulisper advero
demari. Hic secundum Sigbertum a
P. P. P. sub motu in Imperio Invenimus
anno. D. cccc. xxviii. Camer ably legite
q a Gregorio V. hoc factum sit. Cui
verum astipulatur Eustaphus quod
Vome in Marmore in ead dny petri
aply in Vaticano legitur. cum exemplor
annotamus

Hic quem claudis humis oculis vultus droy
Papa fuit quintus non Gregorius
Ante tamen bruno francoz Regia proles
filius Ottomb de Gunture Rudolphi
Lingua teutonice nuncupata dicitur in brbe
Sed sumens Cathedram sedis aptray
Ad hincos annos et menses revertit Otto
Cristianus felix committente dnt
pauperibus dnto per singula sabata vestes
Dimisit munus rautus apthro
Vsub francisa vulgari et voce latina
Instituere populos eloquio tryply
Ceterum Otto sibi petri commisit Omne
Cognatis manibus virtus in Imperio

Exiit hanc et postq̄ terrene vincula carnis
 Equinoq̄ dextro substituit lateri
 Decessit q̄ Calo Mart

Anno. Dccc. xxiij. secundum Cronicon
 Ledisij tunc Otto iij. a Joanne de
 Strumidunq̄ sigillatim in Imperatorum
 benedictur Anno dccc. xlv. Gregorius
 quintus qui et Bruno filius primus Ottomus
 Imperatoris p̄ factus sedis annis ij
 mensibus vij. Ottomus hunc optimus
 scilicet fuisse principem et equitatis et
 fusticie observantissimum usq̄ ad oris
 hinc utilitatem insudantem. Ut nec diuq̄
 ullum in oris transiret. Nam crebro
 intentus questionibus hinc servavit
 ordinem. Primum dicitur videtur pupillis
 et Orphanis audirendum admodum
 Secundum hys qui in Regione aut
 aut monasteria professione erant costi-
 tuti. Tertium Ep̄os et clericos. Quarta
 principibus et nobilibus. Quinta
 militibus ac plebis. Sextam ordinem
 fratribus Catholice ecclesie. Septimam
 confirmationem Imperij. Unde tunc
 temporis cum Otto Imp. in Italia
 moraretur accidit q̄ quidam Comes
 Tuscie forma sperosus frequentaret
 suam rursam rursus pulchritudinem
 Imperatoris percipiens exarsit in eius
 amorem. Quare quodam die cum
 hoc haberet tempus et horum ad hoc
 aptum et ille rase illuc advenisset
 mox Regina apprehendit eum per clamorem

28.
Allicuitus ut ei condonaret / quis relicta veste
malleus subire mortem q̄ facere opprobrium
Vix enim esset ei fidelis veniunt et aufugit
Regina vero videns se esse a Comite
spretam corde doluit et mentibus rotunda
dicitur conquesta est marito suo / Rege
vero credente uxori Comite iudicatur ad
mortem nec valuit expostio eius q̄
timorens esset a culpa filij proposita

Versus

Iudicat uxori prope Comite acta pudoris
Dicitur opto mori q̄ Regis obesse deoq̄
Se mihi prostituit femina digna mori
Et quia delictum fugiens luxu mulieris
Iudicor ad morte / mihi no licet acta fati
Cu mihi post morte constia testis eris
Se dicitur videatur ei qd teste probatur
Iudicio rudentis. emi fieri superabitis
Eit mihi post mortem gaudia fama dabit
Uxor ait fugerim poteris / nec sic moriaris
Ille dicit magis opto mortem q̄ solum dicitur
Eum fugit ille magis suspensa trahit
Dixit / et in fatum q̄cone trahente vocat
Insequitur Comitissa vixit / qui fraude intrat
Morte data manibus / detulit illa caput

Quid dicitur Otto Imp post aliquantulum
tempore spernens strati mot erat ex post
mortem Comite scdit in iudicio apud
Santeman. Vbi primo statuit audire
viduas

Versus

Iudicij causas dum praecepit Otto parari
Imperat et viduas celebri praecone vocari
hysse pro studio furta cupita dary

Natus erisum ploras Comitissa maritum
 Et queritur quia Indurand dat Cesar fringum
 Cui pro more loq mittitur arte loqum
 Erat et die pena reus qui iura paratur
 Si rupta quandess sub. Vir fraude miratur
 Veturit Otto rapit / perdes iura datur
 Futurit her tua te Cesar sententia damnat
 fraude meum fugulasse videt te omnia pandit
 Si vis iura coly te dicit Inde moq
 her tarunt Rex obstupuit. dicitur militiq
 Nescio quid queris / meq vera tulisse videtur
 hunc enim scelere. quib tibi testis tuis
 Erre rapit Comitis dixit Comitissa paratur
 fraude tua perit. proprium agnosce reatu
 Suscipe Indurand te phibente datum
 Rex ait. iste Comite mituit proximis morte
 Illa negat cupiens ignitari sumit sortem
 Rex parat ignita femina dicit vita
 De loquos turis se coussunt Otto ligary
 Mira Viri bonitas ratione potest superary
 femineis manibus se sunt esse dar
 Dum regem Comitissa tenet dat Regis honestas
 Ut rapit sit plena sibi collata potestate
 Sic ut in arbitrio. per redet esse suo
 Cogitat illa modum. quo Rego petre possit
 Indurand hunc Rex modicis pro hpe possit possit
 Addunt et proctes cum potate proctes
 Innumtus prentus proctem sumit et umbra
 Regia vita drem spatio datur esse drem
 Sic ratione fem femina dicit horum
 Tam donna veniente die / rasuffimante
 Otto redit / Comitissa venit / que veniat ante
 Rex vly dixit ante retulit illa rane
 Collit tunc Comitissa veum miranda letua
 Dum trahitur / da preceptur sumidit perit
 femina virta prore distulit esse merem

Distulit et dixit ita misericordissima pater
Ut post octo dies gladio sit pena Monacho
Sic data tunc vita pendula pendit ita
Pare dies octo reditibus dum pferit octo
Septima dat Requiem post numerada dies
Septima preterit rursus ruyt Otto interit
Ut sic hinc dies habeat cum pare tunc
Consilio itaq; femina dixit tunc
Nec tamen illa dedit nisi rex promittat illi
Quod prior hincis pterat Regna famulib
Hec ubi contemta vita dempta redit
Pro tribus Induribus tribuit tua castra Monachis
Ute sunt in aliquibus rocedere plurima parrib
Nomina castrorum novimus atq; solimus
Et rupis ipsorum confinia nocte horum
Climata Custorum populis monstrat eorum
Ute quoq; non latuit sepe videre solimus

Nota autem qd ista tria castra que data
sunt Comitibus ab Imperatore pro morte
Comitis mariti tunc et tribus Induribus
que fecerat Imperatorum sita sunt in
Luceis Epatu quorum vnum vocatur
Dreundium propter decem ducum Induribus
alterum autem dicitur Ortodunum propter
octo ducum Induribus Tertium dicitur
Beytidum propter tres ducum Induribus
quas Rex tribuit Comitibus et ita vocantur
castra usq; in presentem diem Imperator
Otto postea rediit in Saxonia

Anno dno M. Otto Imp expeditionem
sua tertio factam movit in Italiam
contra Rebelles Romanos post subactis
hostibus Veneno a muliere dato vita

Accessit v.º. Cato feby Anno tam Regny
qº Imperij vni.º. Cum corpus equisstram
relatum ante altare sancte marie in choro
conditum

Anno domini D. cccc. lxxvij. Otto senior
rex vni.º. Regny sui Anno Imperij vno
qº dux claudus exheredat, sepultus in
Magadaburgh

Anno .D. cccc. lxxij. Otto ij. succedit
patri (qui eo vivente coronatus fuerat
rex in Imperium et gubernavit tam
Imperium qº Regnum annis novem Obit
Romae Anno M. lxxxv. et ante ecclesiam
sancti petri in roma marmorea habuit
sepultura, hic scripta salute querent
vix evasit in dissona confugiens ad
Theophaniam uxorem matris Ottonis tertij

Mortuo Ottone tertio absqº legitimo
causam forsari preceptam, cum tres
Ottone per successorem Imperassent
eligitur Henricus claudus filius heridus
in Regny natione Norwiche et dux Norwiche
Id est Danicorum quorum castri
Norwiche dicitur Vlyariter Norwiche
caput Danie. hic Henricus Valentianus
castri sui in Marca Alemani
sua vni.º. confirmatus deducens
a Balduno Comite flandrie occupatum
revertens et Gandam castri
cepit Anno .M. v.º.

138
tam honoris studium vobis partim ea reformamur
ut et alia concessit. De studijs vel liberis
vel aduocatis p[ro]bitis

In nomine sancte et Individue trinitatis
honoris diuina fauente clementia vobis
Nouit[ur] Industria seu sagacitas omnium
fidelium v[ost]rorum tam presentium q[uam] futurorum
quia Aufferidus Venerabilis viri Venerabilis
Crauenti[ensis] eccl[esi]e Ep[iscopu]s que est constructa in
honore sancti Martini confessoris ceterorumq[ue]
sanctorum adijt reseruidum n[ost]ram deprecans
ut concederemus predictam sancte de eccl[esi]a ob
amorem dei et sancti Martini ut nullus
studium aut liberis prelibatis eccl[esi]e rorant
ullo preside aut iudice n[ost]ro ad causas audis
videm[us] aut fructa exigenda rorant
veniat sed rorant aduocato iussu eccl[esi]e
fuerint homines quoq[ue] qui rorant ad
predictam eccl[esi]am solunt per annos
singulos et Augustinos qui sub iudicio
et tuitione iussu eccl[esi]e consistunt tal[iter]
lege fuerint sicut Coloniensi eccl[esi]e
concessum est. retoriss[us] in regno nostro
constituitur. Insuper predictam honora.
Ep[iscopu]s Aufferidus deprecatus est nostram
Imperialium clementiam ut res presbiterorum
aduocatorum quas tenuit lingua Outz//
mentis nominis post obitum eorum nostre
dilectionis debitas supra nomine eccl[esi]e
concederemus. Cum petitionem per inter
uentum dilecti coniugis nostre videlicet
Regine Cunigunde libent[er] ac auzent[er]
accommodare placuit. Et Idcirco hoc preceptum
tam sepe deo voluit concedimus ob amorem

In nomine sancti Martini et proprietas Tubens
 ut nullus iudex publicus aut aliquis
 iudicialis parte in supra scriptis rebus
 de aut victoribus in aliqua ratione
 ingerere presumat Et ut a fidelibus
 nris vris et fratribus obstructur hoc
 presens preceptum rostat. Quissimus et
 Sigilli nri Impressione munimur
 nostra ut supra videtur signamur
 Sigilli demum Henrici Regis Fancissimus
 Egbertus Cancellarius Vice Billigst
 Archidiaconus Drogonis Data in Non
 septembris anno dñe Incarnacionis Mo
 in Incarnacione Anno vero domini Henrici
 primo Artum Elissa

Confirmatio eiusdem Henrici Regis de
 bonis Theolonice ac Moneta Ibidem
 ac Insuperiorum et donatio de
 Ardo Axelo

In nomine sancte et Individue trinitatis Henrici
 suprema favente clementia Regis Et locis
 divinis cultui mancipatis altissimis honoribus
 sui proprietatis supplementa prebere studue
 rimus In nostro ac et raribus felicitate
 nobis divinitus divinerari proculdubio credimus
 quapropter optavimus ut omnibus nostris
 fidelibus notum sit presentibus atq; futuris
 qualiter nos remedium ac nra parentumq;
 morum Nernoy Instrumenta et simplia
 rogatu Auctoris sancte Trinitatis ecclesie
 venerabilis Epd et fratribus venerandis
 presulis nostri predate scilicet Trinitatis ecclesie
 in honore sancti Martini restructe adimus

largiti sumus et omnino concessimus omnium
districtum super villam Bonella et super curia
que ad eandem villam pertinet. Videlicet
publice rei subiecta Theolonio vero moneta
et negotium generale frumentarie reuicis
quod vulgo dicitur indupatur sumus quidquid
tam in dicta villa ad publicum banum sine
districtu pertinere visum est in Comitatu
Vrortii Comitibus in pago festebant dicto
sine atque eundem districtum cum moneta
banum Theolonio et totum publice Regis
functione prelibato Cenciosus Martini
confessoris tradimus Insuper filii duarum
quidquid popo filius Walteri habuit in
ministerium in eodem comitatu et in villa
Ardo proprietario iure habendum tali ordine
ut prefatus diffidus Venetabilis presul
suis successoribus eadem res per nostram
confirmationem traditas tenent dissonat
ordinet et perservatur nostra omniumque
nostrorum perpetua remota retractio
Et ut nostre auctoritatis pagina firma
maneat hanc manu propria corroborata
viris et sigillis precepimus Signum
domini Henrici Regis sanctissimi Engel
bertus Cancellarius vice Willigisi Archiepiscopi
Drogonis Data in Nois Septembri anno
Indice Incarnatus. M. in Indictione 1.
anno vero domini Henrici Regis. Acte
Elissa

Item de venatione per
Comitatum Tarentin

In nomine sancte et individue Trinitatis
 Henrico divina favente clementia Rege
 venerit omni fidelium nostrorum tam presentium
 quam et futurorum industria qualiter nos
 Interuentu venerabilis Gilberti Episcopi
 obtinuerant nos minus et voluntate
 Anselmi Cravenensis tunc antistitis aures
 accommodantes ex hoc inante presentis
 Regni auctoritate precepto Interdiximus
 ut nullus comitum aliorumque quorundamque
 hominum in pago Threntu noiato quod est
 in Comitatu Baldrii / Crenob / Ursob aut
 apud Insup et bestias que Threntomre
 de et seculo appellantur Venari absque prela-
 batu pastore ecclesie premissum presumat
 Volumus quoque firmiter edicto munifi-
 cente precipientes tubemus ut in eodem
 pago universis finibus tunc adusque
 adiacentibus ecclesiis Regionis prefate Cra-
 venensis ecclesie tunc structur foresteris utpote
 nobis in nostris et heret traditionibus in
 concessio firmiter obtineat vigore utmissis
 per succedentia curricula temporum ab omnibus
 redatur Incommissis Inveniam observet
 hanc cartam inde conscripta manu propria
 corroborantes Sigilli nostri impressione
 Insignis Invenimus Signum Dni Henrici
 Regis Invenimus Bruno Cancellarius
 Vire Villegisi Armapellam recognovimus
 Dat. vii. Calo. May Anno dominice
 Incarnationis M. vii. Indictione in anno
 Dni Dni Henrici vi. Regis in Artibus
 in Ingleterre

Antus Anselmi Ep

188
Beatus itaque Aulfredus tam pluribus virtu-
tibus et sancta a deo fustis auri mundana
fortia emundatus circa annum dñi M.
v. primatus lumine extitit. Construxit
et fundamentis celebre Cenobium sub
professione sancti benedicti in monte
sancto prope oppidum Amersfordiam in
honoribus deipare virginis thye et
religionis monastice habitum suscepit
et usque in finem vite in seculo proposito
perseveravit. Decessit anno salutis
M. viii. v. Nonis May cum presensset
felicitate annis. De quodam quatuor
alibi scribatur cum decessisset de missa
apud anno. M. viii. Deputatus est in
Ecclesia Craveniensi in parte intradivina
Juxta ostium chori. Cum conversione
qualis fuerit per miracula ad eum
populum ostensa rebus hinc
Et autem vita defuncto juxta aliquos
Northampton oppidum Ecclesie mandavit
anno videlicet M. viii. Et sequenti anno
Cravena flammis consumpta. Et tunc
datis multis

Chronica teutonica scribit ipm. in monastio qd in monte sancto
Amersford est situm.

De prima origine discordiarum
inter Gvob Craveniensem et
Comites Hildlandie et
occupacione bonorum ecclesie per
Tyrannos facta

Lam vastum et horrendum vixit
substantum pelagus immensis scopulis
repletum. Nam usque modo ecclesiam Craveniensem
nullam in rebus et bonis reperimus passam

Injuriam quam non

Inimicam quam non sanctis monitis vel reusura
 anathematibus quiderit nisi forsam ab infide
 libet fuisse. Normandis contra quos religiose
 Imperatores et Reges suis Virtus pro Unitate
 et subsidio impigre accommodarunt. Et ad eam
 aliquam presertim quam non multa ad finem
 compensari. Sed nunc neglecto deo datore
 omnino et prodatore ad arma fragilia et
 humana opera recursum. Unde quantum
 factore et furcomodis ecclesia suscepit. Et
 vites liquibus in postremum postea. Siquid
 amodo nullum sicutur. Invenimus nec
 utinere potuit qd pia & largitione obtinere
 sed vel primata. Porum affectione parte in
 familia vel alios indignos translata est
 parte etiam hinc inde. Et ad nichil et Inimicos
 occupatoribus. Insuper prede dirpta et male
 custodia concessa. Adalboldo etiam vero
 nobili et prorsusulari magne apud hunc
 Imperatore antio in bonum beati Anstredi
 pro Ep'o suffecto tunc subrepsit. Et in
 se aulica forsam ambitione. Et bella tota
 tate et ferro Inimicam. Unde quereat. Nam
 per centum et viginti quinq; supra artos
 annos quibus Hollandie Comes esse cepit
 continua pax fuisse legitur. Inter Epob et
 Comitib; nunquam persistisse benignitiam.
 Anno autem M. p. vii alibi p. vii Ingentis
 et horribili exorta cometa iuxta phisicos
 meliore presaga que per multos dies
 Insuper relique apparuit non modica pulla
 lauit dysentia. Theoderico etiam Comite
 in Ultrionem patre necis aditus fuisse
 agente expeditione. Suspectio invidis non
 modica. Adalboldum eos contra Arnulphum
 patrem quem occiderant in desertione fuisse
 fuisse

et ammasse iustitiam et ad hortatione henrici
imp (Vbi quidam voluit) facta vel ut alio
placet amore gratia ex qua ipsius originem
traxisse asserunt. Accessit quod quidam Theo-
dorus cognomento hano circa oras Vltim
Qui comitatus boni Vbi nunc Badegrauen
at Zmadamitadam vni sunt preerat
Epo fide beneficiis (quam vasalloz dicunt)
obnoxius predas ex provincia Theodrici
Comitis hollandie ageret. et Inruisitoribz
rebus Infestaret. Unde reprobatam maius
suspicio. Theodorus Itaqz Inuicia promouatibz
rum Syfudo Simone fratre in Danonem
Comitum non sspicendum darent exoptat
Ipsius profligant omni exoptat domino
Quod Indignanter ferens Epus tentant
profugio arum restituit. et ex consorte
pitho post tentant hincinde strage Comit
hollandie Victor exilit. ^{deserto} desertis autem
confestim nouo exoptat et copys in armis
deputatis post crudelium consuetudine et confectis
et multoz ex utraqz parte nobilium cident.
Victoria utzata mansit pinto Theodricum
Adelholdus quoqz nimis proffert pugnant
in bello captus clementer tamen. et
spicere hinc ab hoste exoptat Suisitat
Comite ab Epo in hinc modum. Et ue
te mouit presul oratio Ut in genitoribz
nostri Inuicem et nos conuicere fasces
et in Rebellione fontibus Lanone Comite
nobis et provincis vris Insidiantem
Agros depulantes. predas abducentes
custigantes et sustinentes. Sicut tamen hoc
conditiones libertatis tue consequendo
modo velis fidei dato quam reformato

Discordiaru Inicum

sacramentis / te neq[ue] sequar[is] tuos de retro
 nobis obfuturos / fuisse superbas feras
 cessato / nec ad eorum dominum aspirato q[uo]d
 nobis debetur / ab ambitu[m] aut[em] imadendo
 promittas nostras abstineo Inter te et nos
 subditosq[ue] nostros firma pax et concordia
 sinto . Comes tunc Dano perpetuo scriptis
 et fortuna mudatus p[re]moneto har lege
 libere esto Ad quas conditiones subindat
 cum Ep[iscop]o se redderet difficiliter mancipat
 formos[us] custodie ay ara munita ad Isle *Islemonda arx*
 flostrum que Idoro Islemunde vocatur
 In eaq[ue] definitur fatuus Causa dissidij
 altius venit repetenda q[uo]d qua hoc vulnus
 antiquum r[em]endunt f[ra]nsij Reges et impe
 ratores francoy latissimos agros et posses
 siones absq[ue] difinitione tradidit[ur] eccl[esi]e et
 Ep[iscop]o Crantensib[us] Vtuta quicunq[ue] Regio
 n[on]te sup[er]ioribus annis per barbarorum
 Insultationes iacebant desolate sine inpe
 quentib[us] habitatoribus aquis maris oceaniq[ue]
 ac fluminu[m] exorantibus partim obruta
 sine que ab Infidelibus occupate iure belli
 Traditionem Regum ventant hec omnes
 r[em]um limbum maris et inter flumina
 sue tanq[ua]m exigu[us] momentu[m] concessit
 fuerant eccl[esi]e ac si expulsi[us] Crantibus
 et proscrip[ti]o bonis virtutis q[uo]d h[ab]et conse
 raretur deo et xp[ist]ianis tam p[ro]uallib[us]
 apud Crantibus quoy p[re]dicatione vntis
 curandume p[ro]uincie in fidem thristi
 comit[er]e sunt plus operante lingua q[uam]
 gladio / nec eo tempore aliquo in f[ra]nsia
 hollandia Batavia Rusulysq[ue] vsq[ue] ad

88
Oram principatu tenuit preter solam eoliam
Crauentis que concessione regis illa possidebat
sub tuitione administratione prefectorum
Superdem regio friscoz funditus delicta
et alij atq; alij proscripsi et exterminati
sic purgata Cranium regio usq; ad
tempora ludouici p[er] filij Charoli (sub
quo ex causa duplino romulij et filiorum
disputio et Imperij diuisio cepit fomentum
et ipsa Italia dispendium) Henricus prioris
Vporis filius quibus sanctus Fredericus
Crauentis Epus sanctus videbatur in
patrem propter edum ludith. sermone
romulo et p[er]dis nate respirantibus ut
supra preteractum est / nam licet p[er]is
pater filios sibi reuerentia et submissione
designaret regnoz quo inter se discordie
animi pararentur / frustra tamen laboratum
est / immo filij pueros (patre vita defuncto)
mittunt verbum in Carolum Caluum filium
posterioris Vporis arma parantes ut cum
tamq[ue] illegitimo vita et hereditate
viderent tantam apud fontanetum
virum constarent stragem ut antea
nec post similibus audita fuerit / et absq[ue]
ulla gloria et cum maxima Imperij
clade

Vnde primum Imperij disidium
et Imperij atq; francigenarum
Regni constituti limites

Compositis autem rebus. non absque turpi
 pacto et per nonam dimissionem Incepit
 tam annorum et stirpis suboritur desertio
 nam quibus Germania restit. filij Imperij
 dignitate vindicare alij vero in gallijs
 designati contra in tentabant unde
 factum est ut quod a filijs Henrici
 primo uxoris Ludovici p[er] totius successi
 foribus concederetur Ep[iscop]o et archiepi
 Cravenstensi a Carolo filio Judith et ad
 sequentibus vel abrogaretur vel concederetur
 alij in Odino fridrico Ep[iscop]o et
 romissorij in gentem Judith / donec
 Imperium in Germanos transferretur unde
 perpetua variorum et dissensionum origo
 quam hic Adalboldus Intz Ep[iscop]o et
 Comitibus duratura predictis cum quod
 Ep[iscop]o a Germanis Regibus id Comitibus
 ab his in gallijs francorum nomine dimittere
 impetrabant et quibus suab recessione
 effratorum continebat unde radicata
 discordia / Abj vero tota cum civitate
 Cravenst[ensi] a barbaris fuit delata et bona
 et possessiones occupate l[icet] ignavia Regum
 Intz se vsq[ue] ad Interfectionem dissidentium
 qui ea t[em]p[or]e francibus hostium tunc gladio
 non ecclesie dimittere / sed sibi acquirere
 in animo stetit tanq[ua]m ab inimicis recup[er]ata
 perata / fuit itaq[ue] sub in viribus ut
 potentior quisq[ue] occuparet quod possit
 Theodricus quoq[ue] primus Comes hollandie
 pro tuitione limitis Imperij contra
 Normanos et Danos fusa detinentibus
 non autem pro ditione solis Cravenst[ensis]
 missus presidebat / Istud mansit alia

78
morte Ep^o Adelboldo repositum ut utriusque
potestatem nam confisus utriusque
et auctoritate qua valuit apud Imperia
fortem augetur in animo si quando
Directa vel alienata in suam ditionem
reducere possit. Sed aduersante fortuna
in causa Comitum hollandie proplacuit
tam in captivitate tenuit non ante
relaxatus est quod iuramentum sponderet
se expostulata observatur et abdrasset
quodcumque ius ad frisiam aut hollandiam
pretenderet mansit itaque inter eos pax
et tranquillitas. Celebratur in hylomung
hic Adelboldus a multis scriptoribus et
ep^o in annalibus et ceteris scribitur
mortuo Anfrido Adelboldus vir sapien-
tissimus post eum eligitur et intron-
zatur anno d^o viij. Anno d^o xvj.
Eclipsis solis facta est mona ecclesia s^{cti}
Martini in Cravento restituta et decorata
est a p^o Ep^o h^o Cato Juliao Anno
d^o xvj. Ep^o Adelboldus Ep^o quibus
excellens sapientia multis nota est
M^o xvj. Henricus Imperator obiit
anno vltimo Adelboldus Ep^o Craventy
describit. Cuonardus eius filius successit
anno d^o xvj. Obiit Adelboldus Ep^o
anno excellens sapientia multis nota
est et qui summe virtutis vir et
consilij ubique prederatur. Si de hoc
quis dubitare visum fuerit. Desinat
Cravento diversis operibus ab illo aucto
et ornato. Hinc inq^{ue} mona monasterium
sancti Martini inno Ingenio ab eo
fundatum et ordinatum et inna cele-
britate paucis annis pene ad perfectionem

p[er]ductum videt etiam bonum in Crula
 iam diuino rebus floridum a superioribus
 Ep[iscop]o omnibus solariis destitutum ab ip[s]o
 vero p[ro]p[ter] paterna consideratione ad pristinum
 statum restitutum. Et quibus rebus facile
 colligitur quia terrina non que sunt
 sed solum deo placere desiderant.

Ex annalibus Lednig Notgerus p[ri]m[us]
 Ep[iscop]us Lednig Suenus vir admodum
 nobilis et in utraque lingua apprime tunc
 Ottom primo Charissimus qui cum
 tutorum filii constituit Ottom sicut
 iunior in Regio palatio d[omi]ni r[ati]ficatus
 hic quando in via esset scolares adole-
 rentes secum duxit et libros et alia
 scolam arma fecit de r[ati]o[n]e schola
 fuerunt Guntherus ^{arch} Ep[iscop]us Zaltzburger
 Rothardus et Herdunus Ep[iscop]us successore
 Camerarij Adalboldus Ep[iscop]us Erant
 inferior Helricus Dullig. Haymo de d[omi]n[is]
 Waro et Durandus Lednig postea Ep[iscop]us
 iste Notgerus presuit tunc annis xxxv

Gunbertus florinus et Gemblarsis Abbas.
 ad. G. Canonem Landunig de scripto-
 ribus virtute mentiorum signipotentis
 sancti Martini

Sed nec a tantorum collegio et tempore
 posteriorum meritoque et nomine inferior
 Adalboldus Ultrantensis Ep[iscop]us aliquatenus
 michi videtur potendum sed propter
 praeque deuotionis fervorem quo totus
 in sancta dei curam dicitur tunc quia

et ipse tantum mortualem in suis laudibus
repositum Triumphum quoque Iffum de
Danis et Suedis Curoniam Infringere
et spoliare conantibus et sic non multo
opere quod de illo sentiret aliis etiam
sentirendum Intimans propt' claritatem
optimum tunc gemma illius vocatis hys
Inter alia vsus est verbis. Gemma Inquit
ista fulget in celo / in terra horum sit
Vbiq; honoratur Vbiq; deligitur En
quibus tam miratus fuerit perhenus
gaudebit Chesauzo Si quis possiderit
non deficiet omni bono / O filij hominum
hanc vobis lauream et lucidam gemmam
habebitis hanc possidetis / et nihil
vobis deerit

Ioannis Cruttenhemii Abbas Adelboldus
Episcopus franeckensis ex monacho ut fecerit
lobis ordinis sancti benedicti sub cuius
persona tunc clericus et monachus Romae
existens. Huiusmodi Abbas Lobensis
Dialogum de aduentu Iesu repositum vix
in divinis scripturis traditum et in secula
vobis libris nobilitate doctus in curia sancti
henrici Imperatoris in magno pretio
habitus non minus armis q' eruditione
prostravit Infidelibus / scripsit vitam
sancti henrici Imp' / Li. 1. de laude scti
curis. De laude beati avarii Sed et alia
tam metrico q' prosa nonnulla edidit
que ad notitiam curiam non venient
mouitur sub Conrado Iuniori Imp' /
Anno d'ni 1170. Idibus Indictionis 11. 11.
Episcopus sui anno d'ni 1170. Calendas Decemb' /

De Waldboni^{do} Virano Ecclesie
Eraner^{ty} et Leodun^y postea
Episcopo

Ex Crania Leodun^y Anno dⁿⁱ M. CCC. lxxi^o
beatus Walbodo monachus religiosus magne
virtutis vir henrici Imp^{er} Capellanus factus
est. p^{ater} Leodun^y Ep^{iscopus} hic clare nobilitatis
et flandria t^{er}ra originem qu^{am} apud Era-
ner^{ty} in^{ter}ius in ecclesia sancti Martini
de crania sub religiosio admodum p^{ro}bis in
eccl^{esi}astico claustralis vite aduentus disciplinis
quoz quidem imitator in virtutibus effectus
est postea magister aduentus optitit hunc
ob p^{er}petua vite eius merita Imp^{er} henricus
mir^{is} dilectionis amplexabatur affectu ut
p^{ro}pria charitatis voluntate tunc a claustrali
quiete abstractum primo sibi capellanium
fecerit ac deinde Leodun^y eius pontificatus
fastigio sublimavit Sedis annis duobus
eius sex mensibus claret miraculis sept^{em}
sepultus in ecclesia sancti laurentii successit
durandus Episcopus Anno M. CCC. lxxi^o

Platina in vita beatus p^{ater} fecit tunc
henricum Abbatem Lobis in Lothorugia
et Adboldum Ep^{iscopus} Ultraver^{ty} qu^{am}
multa in laudem beate Marie virginis
sanctoz rursus scripsit et Albonem
floziacensem qu^{am} postea in vastonia ob
fidem p^{ro} martirium passus est. doctrina
religione sanctitate magno in p^{ro}ficio
habitos

Adalboldus itaque in artibus bellis parum
 fortunatus in administratione et dignitate
 sue prudentissimum animum applicans ad
 augmentum Religionis et divini obsequij
 locorum sacrorum collapsorum et instauracionem
 ecclesiarum transiens a balduino Turchoatam
 secundum aliquos retinuit. secundum
 alios dicitur priore opere a fundamentis
 novam basilicam magnificentibus ornamento
 exstruxit in cuius consecratione interfuit
 Henricus Imperator et inter alios prelatos et
 nobiles Piligrinus Agrippinus. Eutardus
 Orlentis, Arabo, Moguntinus, Eberhardus
 hambergensis, Bruno, Eberhardus Vatis-
 bonensis, Bruno Augustus, frater Augusti,
 Regimboldus Spiresis, Bruno Cullen, Willhad
 Leodunus, Adalberto hammburgensis, Henno
 Verdunensis. Quod quia etiam interfuit conse-
 crationi sancti Michaelis hambergensis
 anno M. CCC. Dedicata est autem VI. Calis
 Julij. M. CCC.

Adalboldus nova Basilica
 exstruxit

dedicatio ecclesie s^{ti} Martini

Sub eo ad prepositum rapiebatur ab
 Immo qui pro satisfactione tradidit
 manus in villa de quo hoc modo
 scribitur in vetustissimis codicibus
 Ad prepositum Adalboldi captus est
 ab Immo quodam pepilone et pfano
 ob hoc Idem Immo ab Ep^o sepe vocatus
 eidem preposito pro satisfactione tradidit
 duos manus in villa Hamelo. Unde
 statim prepositus per manus adnotat
 sui popponis eosdem manus tradidit
 fratribus duarum congregationum in Ermito
 secundum conductum eiusdem Immo

octo prepositus Adalbol-
 di capitur

in Chzite coram presentia supradicti presulis
 atq; Ducis Godofredi tuncq; sub scilicet
 marchionis gozelonis omniumq; nobilium
 et Ingeniorum in circumstantia romanensium
 et conditione ut si Idem Anno vel
 aliquo coheredum eius fratris supradicti
 p'solueret viginti libras Chelensis hoc
 est. q. marcas et septem equos totidemq;
 frons et totidem lanceas cum totidem
 fureis in suis sub sepe dicta predicta
 redire possit

De priora Ecclia Crantley et
 eius origine atq; Instauratioe

Eccliam preterea dicit Walburgis
 in Dula rotuam entio Crantley a
 Camb et prioris paulo ante destructam
 restauravit et p'ferat deputavit in illa
 Collegium Canonicoz vbi dudu Walgry
 princeps et Comes frat' Theodric' vbi
 voluit prim' Comitis hollandie templu
 struxerat et virgines sacras (quas scilicet
 malos vocant) pro obsequio d'ni iusti
 fuerat. Quod postea collapsum et dirutum
 stantio virgines reparatum fuit et virg
 religiosi sub professione scti augustini
 vel beati Isidori (quos Canonicos regulares
 appellant in locum May subrogat) qui
 deo stantendo pie vivebant usq; ad
 tempora Adalboldi. hic loco tunc tertio
 desolato et per eum Instaurato dissoluta
 prior' disciplina Canonicos p'ferat
 seculares qui temporis successu ob sententia

muneribus translatis sunt in oppidum Achenburg
benigne excepti a Comite tunc Gelre qui
locum eis accommodavit Vbi sedes pontificis
restituit aliqui Adalboldum nativum frustum
et nobilium existisse Sed ego tunc potius
Batavum crediderim cum fratrem eius prope
Tielam in Santura habitasse constet et
vita dicit Walburgis que Adalbold scripta
est presuisse scribitur Eodem anno obiit
decessit anno M. ccc. xxv. quinto Calo
decembri sepultus in basilica quam edificavit
verat Crantze. fecerat Adalboldus Crantzen
Crantzen et consuevit nobilibus beneficio et
fide precepit eodem Crantzen astartos (quos
ministeriales sine vassos appellant) presente
henrico Imper. Vbi de littera inserta declarat

Anno M. ccc. xxv. die petri et pauli. Ger. folio. xxv.

Not

De vassos sine fide additis eodem
et Ep. Crantzen

In nomine Dni amen Optreprecium
Dni ea que sequuntur scriptis inserere
ne in posterum lateret qd presens etas
faceret Quia propt. desiderio notum est
vinctis sancte de eodem fidelibus tam presen-
tibus q. futuris Quod ego Adalboldus de
solummodo gratia sancte Crantzen eodem
presul Indignus cum feudales libertas
Crantzen eodem a me feudum sum
requiritur predecessorum meorum Episcopi
Crantzen nulli lib. ostenderent rofimentis
que et qualia bona ipse et eorum proge-
ntores ab eodem Crantzen tenuerunt
quibus visis in scriptis fieri redigi que
sequuntur Dux brabantie est liber

91.

feudalis ecclesie tranteris et tenet in feodum
Comitatus lupideam in ecclesie ad predictis familiis
manerijs. siluis. aquis. piscationibus. pas-
cuis. pratis et salictum iuxta predictam
Comitatus Eptis situm et omnibus ad Comitatu
pertinentibus tandem

Item totam Campaniam usque turonem Bourde
rui manerijs. siluis. rampis. offendijs tunc
est quod vocatur et est Dapifer Epus Tranteris

Item Comes Gelrie est liber feudalis
ecclesie Tranteris et tenet in feodum Comitatu
Sutphamie cum multis predictis. manerijs
pratis. siluis. aquarum decursibus et iusticijs
Item Embria cum suis allimentis pro parte
media. et alia pars est Epus Tranteris. Item
in pago Batua magna partem cum mansis.
terris. rasis. domibus. manerijs utriusque
sexus et iusticijs. Item Eptis. Wilt et
Dombrecht cum multis manerijs. mansis
terris. rasis. domibus. rampis. pratis
aquis. aquarum decursibus et iusticia. et
dictus Comes offendijs est quod vocatur et
est Venator Epus Tranteris

Item Comes hollandie est liber feudalis Epus
Tranteris et tenet in feodum Comitatu
hollandie et terram Kentmarie cum terris
mansis. siluis. rampis. pratis. piscuis
manerijs. aquis. aquarum decursibus et
iusticia exceptis duntaxat terrarum de rimb
et terra Waterlandie et Westfrie que
totaliter pertinet ad Epum et ecclesiam
et dictus Comes hollandie vocatur et est

Marscalcus Epd Crantwy Jctm Comit Clmty
est libte feodalit tunc et tenet in feodum in
pago batua in suptray parte supra Vhemny
magnam partem terraz et mansoz cum
casib domibus mansorys campis pratib
pasuis et qd alio latere Remy et in alijs
quibusdam locis terrab mansob. casab. duob
siluab. campob. Item Abondushty cum
agrib. et campob. cum aquis aquarumde
decursibus et iusticijs et est Camerarius
Epd // Item Comes de Benthey est libte
feodalit tunc. et tenet in feodum Burgie
magna sine prefectura Crantwy ad pluribus
mansob. terris insulis. campis. mansorys
siluab. pratib. pasuis. aquis. aquarumdecursibus
et iusticia in pluribus locis Comitay et
Dyoc Crantwy. qui vocatur et est Comes
Epd

Item Dominus de Culre est libte feodalit
tunc et tenet in feodum multas terras
insulas et decimas. cum casib. domibus.
et siluab. campis. pratib. et pasuis
aquis aquarumdecursibus et iusticia in
diversis locis Dyoc Crantwy qui vocatur
et est pincerna Epd

Item Dns de Chote est libte feodalit tunc
Crantwy et tenet in feodum castellum Chote
et terram dictam Amtyde cum multis
terrab. mansob. casib. domibus. siluab.
campis. mansorys. pratib. pasuis. aquis
aquarumdecursibus mobilibus et immobilibus
et omnibus additis districtibus de Chote
et Amtyde pertinentibus qui vocatur et
est signifer Epd Crantwy. pincernat
omnes feodales ecclesie in generalis Synodo

Ep[iscopu]s Cracovien[si]s tene[n]t[ur] et debent p[er]sonal[ite]r
 interesse qui feodum suum a me d[omi]no
 in homagium. ac fidelitate[m] preste[r]unt
 coram d[omi]no Henrico Ro. Imp. Jun[ct]is
 Augusto presentibus Archiep[iscop]o et
 Archicamerario Amone Coloniens[is]. & eunt
 Hardo Crivier[is]. Adalberto Hammelburg[er]is
 Archiep[iscop]o. Valerio Vicecamerario. et
 pluribus alijs Ep[iscop]o Comitibus et regni
 fidelibus d[omi]ni In Culpraro. Castro
 Anno d[omi]ni. M[ille] CCC[ies] III[ies] No. Januarij
 feliciter amen

Not

Obtinuit etiam de novo confirmari
 donat[i]o[n]e[m] Thardie p[ri]mo ab ip[s]o Henrico
 et postea a Conrado q[ui] eius successore
 videtur

In Nomine sancte et Individue Unitatis
 Henricus de[us] gratia Romanor[um] Imp[er]ator Aug[ustus]
 Omnia que aut possidemus aut possideris
 videmus ab ip[s]o accepimus. q[ui] nos et
 potenter et merito fecit et suscipiend[um]
 esse ad hoc quod nunc sumus perduxit
 Ip[s]e dator Ip[s]e meritor. Ip[s]e noster est
 protector. Et acceptis aut. aut redimim[us]
 binim[us]. aut glorificabimur Nam si eis
 secundum suggestio[n]em suam ad pompa
 nostram abutimur ex eis quasi committ[unt]
 tabent[ur] defraudatores Insuper r[ati]o[n]em
 nabimur Si autem eis ad gloriam et
 laudem et nob[is] Altius qui dedit utimur
 de eis ut fideles dispensatores feliciter
 gloriamur Nichil quippe quod proficit

Littera Edwardi Regis

In nomine sancte et individue Trinitatis
 Edwardus divina favente clemencia Rex
 honorat omnium fidelium nostrorum tam presentium
 quam et futurorum industria qualiter nos
 interuentu dilecti coniugis nostri Gislehadi
 Regine et Archiepis Maguntie sedis Archiepiscopi
 nec minus et voluntati Adalboldi Erantensis
 ecclesie antecessoribus et hinc hinc antea
 presentis Regie auctoritate precepto interdicimus
 ut nullus Comes aliorumque quorundam hominum
 in pago Treuente vocato quod est in Comitatu
 Remoniensium Comitis. Ursob. aut apud. Insuper
 et hostias que tenentur. Elo et siclo appel
 lantur sine prelibati pastoris ecclesie permissione
 presumat. Volumus quass firmiter regalis
 edicto munificentie precipientes iustitiam
 ut in eodem pago vniuersis finibus eius
 usque adiacentibus ceterisque regionibus prefate
 Erantensis ecclesie sub structis forestensibus
 usque nobis in nostris. Et vther traditione
 nostre concessio firmiter obtineat vigore
 vniuersis per succedendum curricula tempore
 ab omnibus cedatur inuoluntatis. Interim
 abstinetur hinc cartam inde conscriptam
 manu propria roborantes sigilli nostri impressione
 iussimus insignimus. Egidius Rex Edwardus
 Regis iuramentum. Adalboldus Cancellarius
 Vice Archiepiscopi Archiepis recognouit. Data vij
 Calis Aug. Indictionis vij anno dñi m.
 ccc. Anno autem domini Edwardus Rex
 regnans. Artus Tribur

Eiusdem Edwardus de
 rebus clericorum

Præceptum Conradij de sancto
libro et de aduentu presbiteri ecclesie
sancti Martini sub Adelboldo

In nomine sancte et Individue Trinitatis
Conradus diuina fauente clemencia Rex
Nouit Industria seu sagacitas omni fidelium
nostrorum tam presentium quam futurorum / quia
Adelboldus venerabilis vir beatus Trarich
ecclesie Episcopus que est constructa in honore sancti
martini / ut nullus sciant aut libere phibere
ecclesie coram ullo pro se vel iudice nostro ad
causas audientibus aut feda exigenda coartatus
veniat / Sed coram aduocato ipsius ecclesie
firmantur / homines quoque qui coram ad p[ro]curatorem
ecclesie solunt per annos singulos / et
ingenui qui sub iudicio / et tuitione
ipsius ecclesie consistunt / tali lege firmantur /
sicut Coloniensi ecclesie concessum est / In regno vero
constitutum concessum est / Insuper etiam
predictus honorabilis Episcopus Adelboldus depre-
catus est / nostram regalem clementiam / ut
et p[ro]p[ri]o aduentu / quod tertia lingua
outz medice nominis / post obitum eorum
relictos in ditione superiorate ecclesie conre-
dicimus / cuius petitionis per Interuentum
Dilecti coniugis n[ost]ri Gisle videlicet Dyne
et Arbonis Magontine sedis archiepiscopi /
libenti animo auro accommodare placuit / et
Ad hoc hoc præceptum tam sepe ecclesie
concedimus / ob amorem dei sanctique Martini
et precipiendo iubemus / ut nullus iudex
publicus / aut aliquis de iudiciaria potate
in subscriptis rebus ecclesie dei / aut rectoribus
eius aliqua rationem ingerere presumat
Et ut a fidelibus n[ost]ris verum ac firmum
obseruetur / hoc p[ro]p[ri]o præceptum conscribi
iussimus / et sigilli n[ost]ri impressione muniri

Avinionis

manus sua propria ut infra videtur signa-
 vimus. Ego Sigismundus Rex
 Indivisiibilis Palatinus cancellarius vice
 Abrisensis archiepiscopi recognovi. Data vij
 kal. Aug. Indictione vij. Anno dominice
 incarnationis M. ccc. Anno domini Conradus
 secundus Rex. I. Actum Cracovie feliciter
 amen.

Adem contulit Comitatibus
 Cracovianis modo sequentibus

In nomine sancte et indivisibile unitatis
 Conrardus divina favente clemencia Rex
 francoꝝ Longobardoꝝ et ad Imperium
 designatus Romanoꝝ. Et quoniam non
 dubitamus multum proficere pietatibus
 nostris amantibus ecclesiasticis et humanis
 angelis beneficiis et honoribus sublimari
 dignitatibus. Regalem decet personam
 nunquam remittere, cum ab aliquo fidelium
 suorum pro hac eadem re de qua committitur
 et petitur facere, sed cum intentione
 committi ac petita largiri adimplere.
 Talibus enim saluberrimis intentionibus
 antecessores nostros semper vidimus indul-
 gere. et ad huiusmodi beneficium
 committere posse. Unde etiam sensimus
 illos temporaliter multum vigere, et
 quod est multo melius. Unde cum
 eternaliter cum christo gaudere respiciamus
 huius ergo desiderii fonte corde firmo
 attentis voluntas constat nobis illos
 ex ampto, eadem ratione, eademque
 modo sanctorum suffragia promittere.

ut dum nobis eadem subsistit promittendi
facultat / simul succedat euentu sanctorum
Intimentu prosperitat / Ceterum me nostra
Voluntas debet iustitiam / sed saltem aliquo
modo factis appareat / notum fieri volumus
omnibus in xpo fidelibus presentibus futuris
atq; futis post venientibus / qualiter nos
Intimentum ac petitione dilecti coniugis nro
videlicet Gisile nro famulaz nro
Archiepiscopi sedis Magontin et
Adelboldi Episcopi Crantem totius Comitatus
in testibus situm ad Crantem sancto
Martino et eiusdem sedis Episcopi successores
post futurum cum omni utilitate
que pertinet ad eundem Comitatum p[er]petue
finaliter habendum tradimus ea videlicet
ratione ut nullus post hac in illo comi-
tatu potestatem aliquid exerceat extra
presulis prescripti licentiam / quia sibi
totum concessimus / quicquid utilitatis in
illo habuerimus / Et ut firmiora sese habere
haberent iura legalia / hanc statuerimus
illis dare quocumque vellent / quibus ad regendum
eligere / ut hoc auctoritate nostra / firma
et inconvulsa omni permaneat tunc / hanc
paginam inde conscriptam propria manu
roborandi sigillo nostro iussimus inscribere
Eugene dno Comaradi regis Indivisiibilis
Videlicet Cancellarius dno Archiepiscopo
Archiepiscopo Remorum / Data xvij Cal
Int Indit vij Anno Indit Martiorum
M. cclij Anno dno dno Comaradi secundi
regis . n . Cremona actum est

Bernoldus aut Bernulfus
Bernone Ep[iscop]o Craven[si]

Adelboldo defuncto ingens in clero suboritur
 contentio de novo pontifice designando. Unde
 cum ex nimia pertinacia convenire nequisset
 nequid res publica ex hoc patretur detrimere
 Conradus Aug[ustinus] d[omi]ni Henrici successor ad
 componendum discordat animos. Ghysla Augusta
 coniugi sua gravida ex fatigatione hinc
 apud vicum Oostrebath dimissa celerrime
 descendit Craven[si]. quod cum frustra tentaret
 atq[ue] de vivente desperaretur tandem utraq[ue]
 factio submissa se arbitrio regio. ut scilicet
 prouideret. Cum haec aguntur Comites
 regni Bernulfi sine Bernoldo et alijs
 plaris sacerdotib[us] loc[us] recepta hospitio peperit
 filium d[omi]nicum ad reg[em] p[er] tunc
 sacerdotem. Unde tam feliciter accepto munere
 plurimum letatus iuxta regiam munificentiam
 d[omi]ni digna congratulatione premia
 Bernoldum vicum alioquin iustum et pium
 dignitate presulatus sublimans et p[er]
 annulum et baculum pastoralium iuxta ritum
 a tempore Caroli magni sequarund[um] impe-
 ratorem investitus recondens clero. ac
 populo. vniuerso exhibuit honorandum.
 Bernulfus itaq[ue] p[er] ordinatus quod illius
 anim[us] ad vitam sanctiorem et augmentum
 religionis. cultumq[ue] diuini obsequij applicuit
 primum partem pepigit cum Comite hollan-
 diae et principibus vicinioribus Craven[si] in
 Craven[si] a fundamentis ecclesiam hinc vicam
 in honorem d[omi]ni petri ap[osto]li. Alteram sibi
 Johannis in qua corpora sanctorum Justini
 et Cypriani recondidit utramq[ue] multis
 predijs et possessionibus ditans ut etiam

Bernulfus osterbecanus
 pastor propter faustum
 editi filij partu Ep[iscop]i
 dignitate decoratur.

fundatio petri & Jo[annis]
 Ap[osto]lor[um] in Craven[si].

fundat^r Abbatia s. pauli
Traiect.

Collegiū s. Leuini apud
Dauentriam. Instaurat^r

Collegia Canonicoꝝ Institutū Monasteriū
anteq̄ per Aufidij Ep̄m in monte scto
construuntur translata in urbem. Vbi et
restruuntur sub invocatione scti pauli apostoli
edificavit Apud Dauentriam Instauravit
Collegiū s. Leuini Vbi et partem
Canonicoꝝ ex ecclesia s. marie Traiecti
(que sancti saluatoris nunc dicitur) trans-
misit assignans q̄ bono dō eccleie que
admodum opulenta erat quibus p̄petuo
illis deo militarent. Ecclesia preterea et
lora sacra per diocesim suam ruinam
minantia in cultum pristinum restituit
et ornauit. In hac itaq̄ tam sancta
reuerentia vsq̄ in finem vite perse-
uerans cuius celibus datus esse crederetur
ad releuandam eccleiam sue paulo antea satis
oppresso. postq̄ sedisset annis xxviii
migravit ad dñm xij. Calo Aug
Anno M. Liii. tempore Henrici. iii. Sepultus
in sanctuario eccleie sancti petri per
vssim fundate translatus postea collo-
catur in choro Vbi plurimus claris
signis et virtutibus. que et mortales
plures nostra tempestate conflunt
salutis gratia. Cui successit Verulphus
frater Comes gelrie Vbi videbitur
in subsequentibus

Conradus vero Imp. decessit tam prudens
Anno. M. xxxix. pergens Romam orandi
causa et multis verbis Italia atq̄
apud peragratis dum per mare Adria-
ticum redire disponsit. et tempestate et
aeris furibundia magna facturam in

primogenitus suis petitur Venetus tandem Cra-
 nium videtur iudicium in infirmitate et obit
 regni sui. obi. Imperii vero p[ri]mo anno. Cuius
 corpus Spiram Urbem (que nomen dicitur)
 delatum regio more inhumatur in Templo d[omi]ne
 Marie Virginis reconditis iustissimis suis in
 ip[s]a ecc[lesi]a Cathedrali Crantenst

Conradus Imperator
 Traiecti moritur

Sub hoc Bertulfo ecc[lesi]a Crantenst hoc cepit
 iuramentum prima Beata nobilis femina ad
 familia se submisit. Cuius ecc[lesi]e Crantenst
 mod[is] sequenti post obitum famul[is] suis. sed
 dudum per ipsius admonitam

Qui se ad tempus humiliaverit in humis
 stult[us] aera exaltabitur salua mercede Infra
 regni celestis palatia Quapropter de Beata
 ruy sui nobilis et Ingenua suggestione
 et exhortatione D[omi]ni Gloriosi Episcopi
 Benno. in accipiendo satis valente clericali
 nomine Coronem legitime ductum ad om[n]i
 hereditate patrimonij et matrimonij sui
 nulla necessitate coacta humilio et dono
 rapit in eum libertum ad altare s[an]cti Martini
 in No[n]o Monasterio de Utrecht eo tenore
 legi. et conditione. Ut ego et om[n]is parentela
 mea et me profutura persolvamus singulis
 annis pro censu. xj. denarios sponte nostra
 sit tamen ut me vivente nemo filiorum
 aut filiar[um] mear[um] solvat. Me autem vivam
 Universis carnis Ingressa senior qui est
 majoris status filioz aut filiar[um] vivis
 solvat restor[um] autem nemo Et sic ea
 lege utantur in eund[em] stabili lege et sic
 libert[us] maneamus secundum libertum ab om[n]i
 servitutis nota Mundibordem vero vel

Defensores alij non inquirant nisi ad
supradicti sancti altare ad defendendum saluam
noy ad inuolandum et ab omni scilicet pona
neamnis libere atq; pbeis stabili lege. Itzium
ne omnimodo sine respectu videatur sancta
dey ecclesia pro licentia nubendi infra sine extra
concedere potestatem. Datur scilicet denarij
nullum placidum struere exactionem rursus
nostri nullum nisi quem dicit ex cognatione
nostra eligitur post obitum rursus datur
ex denarij lege continua et si non suppetit
facultas habendi datur vel scilicet fieri
potest. Si quis hanc Ingenuitatis cartam
Infringere temptauerit vel molitus futu-
ram dey omnipotentis et sancte dey genitricis
marie et sancte eiusdem sanctiq; Martini
Incurrat et omnium sanctorum et excommunicatus
et anathematizatus sit ex parte patris et
filij et sps sancti et sancte eiusdem et sancte
Marie et sancti Michaelis et omnium angelorum
et Archangelorum et sancti petri et omnium
apostolorum et sanctorum martirum et confessorum
et sanctarum virginum et a domino papa
Leone et glorioso Ego pie memorie benigne
cum sancte et vniuersalis matris ecclesie
Actum loco publico Vtricht ex Calo aug
sub presentia memorati Ego et Godofridi
Ducis filij Godofridi Ducis et Luzomb
aduocati et Nobilium Iudicum nouo mosterio
beati Martini astantibus testibus. Heremanni
et fratres eius Gerardus. Robertus Comes
castellanus franco et frater eius Wlffhard. Wlffhard.
Rothardus. S. Anselmi et frater eius
Wlffardus. Gerardus raudulus. Reizo et
Wlffo de veno. franco rufus. Wlffardus de
Alburg. Gerardus de heingen. Ego et frater
eius Lanzo de Alburg Christekeyde alburg

Henricus de Asserit Secundus aduocatus filius. Vda
 pater / Luitward custos ecclesie. Ego blidger
 et ex precepto sancti feli pontificis
 et dno Godfrido et aduocati Lutzom
 et fratru morum scripsi et subscripsi et
 hys astantibus. et audientibus. et cum
 eis pluribus legi atq; dno testimonium
 prohibentibus hanc Ingenuitatis cartam
 Anno ab incarnatione dno M. lxxij. iudic
 in luna xij. Regnante glorioso Imperatore
 Henrico Duce Godfrido

Similiter Henricus in sup. pluribus rotulis
 cum Cyrographis per ordinem licet profusus.
 quia ad historiam et acta illius temporis
 notitiamq; loro conferunt hic per ordinem
 ex parte annotauimus

Donatio Henrici de Vphelle Wuthello
 pithelo que vffo et frater eius posse
 deant in Charentia

In nomine dny sancte et Induendae Crumay.
 Henricus diuina fauente clementia. Rex.
 Si loca deo donata terrarum rebus augere
 studuerimus celestibus bonis a deo diuine
 rando nullo modo ambigimus etiam nostre
 celsitudinis dignitatem redimus stabilibus
 permanere. si sanctarum virtutum honore toto
 nisu laborabimus augere et si deo eiusq;
 sanctis diuina officia pro vniuersis et mortuis
 offerunt nostro fuerint aduocati. Inuicem
 omnipotentis dny auxilio et consilio nos curi
 furor non cedimus in vno regimine. Quocirca
 ne talium bonorum diuino exoptato vidamur
 diuini sancte dny ecclesie fidelium et nostrorum
 futurorum saluati et futurorum diuinitatibus agnoscat
 eorum industriam pateat. quia nos pro eterna
 dny gloria atq; bone memorie patris nostri

Conrardus Imperatoris anima sede Eravertis
ecclesie ad honorem beati Martini confessoris
dicte civitatis sancti bernoldus venerabilis
Episcopus presens dicitur. et in civitate ecclesia
quasi pro pignore paterna sepelivit
vixit ut beatus Martinus nobis quasi
debito nostra requirat scilicet omnia predia
scilicet. Vphelle. Wihelle. p. ubelq. Vlfo.
et frater eius in Comitatu Erante tenere
et possidere vixit fuisse et postea pro nefanda
temeritate in iudicio vixit digne et lauda-
biliter perdere cum arboribus edificibus mansuris
agris cultis et iunctis pratis pasuis
campis aquis aquarum decursibus molin-
diis piscationibus vixit iudicibus et
et redditibus quaslibet et inquirendis et
cum omnibus sub pertinentiis et utilitatibus
quibuslibet inveniuntur possunt in perpetuum
ante recordandum et stabiliter donamus
Et ut hoc nostrum donum perpetualiter
inviolatum permaneat corroborandum confirm-
andum. Preterea ut hoc nostra concessio
omni tempore inviolata persistat et hinc
nostre confirmationis nullo violator possit
presentem paginam inde scriptam manu
propria roborantes sigillo nostro iussimus
insigniri Sigismondus Henricus in Regis
fiduciosissimus. Theodericus Cancellarius
Vice Gardens Archicamerarius et cognovimus
Data in Cate Junij anno dicitur Inraz-
nationis M. C. Indictione viij Anno
antequam dominus Henricus in Regis ordina-
tionis viij regni .i. Actum Eraverto
felicitate

Donatio Henrici de Lintherrunge Erav-
erto Eraverto fl. quod ptolemaus Amasius
vorat et lauchus qui et Lamra fl.

In nomine sancte et Individue Trinitatis
 Haurimus divina favente clemencia Rex
 honor nostri Regni in hoc debet vigetudo
 florere / si iustis ac venerabilibus locis
 videamus prebere aliquid de nostris locis
 quia sicut legitur . si deo scire regnare
 est / ergo nos esse regnatores nullatenus
 ambigimus / si ecclesiasticis rebus augendo
 honorare studuerimus / Quapropter cum
 sancte de ecclesia fidelium . et nostrorum tam et
 patrum qui et futurorum sagaciter cognoscat
 quod nos pro honoranda dei gloria atque
 bone memorie patris nostri Conradus Imp
 anima sancte Cruxis ecclesie ad honorem
 beati martini confessoris dicte civitatis
 sed et beatissimi Epi digne et laudabiliter
 preesse videtur et in civitate ecclesia quasi
 pro proprio paterna spectaverimus vestra . ut
 beatus martinus a nobis nra devotus habeat
 stantia . hoc predicta videlicet Lintzerunige
 tuos qui vobis et frater eius in Comitatu Veldis
 tenent et possidet visum fuerit et postea pro
 nefanda temeritate iudicio comiti iuste
 perditum et quicquid de eodem predicto est
 inter Emers et lance cum arboribus edificioribus
 mancipiis agris cultis et incultis pratis
 pascuis campis aquis aquarundem decursibus
 molendinis piscationibus visis iuris personis
 et inquirendis et cum omnibus suis fructibus
 et utilitatibus que unquam provenire possint
 nostra preceptis ante recordimus et stabiliter
 donamus Et ut hoc nostrum donum perpetuiter
 inviolabile permaneat corroborando confirmamus
 nunc preterea ut hoc nostra concessio cum
 tempore indata persistat et huius nostre
 confirmacionis nemo violator existat presens

80
pagina inde conscriptam omnia propria
roborautes sigillo nostro iussimus insigniri
Sigmund Henricus. in regibus Inuictissimus Cetero
duxibus Cancellariis Vice baronibus Archi-
scapellanis regni datus per Cetero
Anno Dni Incarnati M. C. lxx. Anno
autem dnm Henricus regis. in. ordina-
tionis xii. regni. i. actum in loco qui
dicitur Transilun felicitet amen

Donatio Henricus de Groninga
in Comitatu Charente

In nomine sancte et Individue Trinitatis
Henricus divina favente clementia Rex
Cuncta que aut possidemus aut possidere
videmur ab ipso accepimus qui nos et
potenter ex nihilo fecit. et misericorditer
usque ad hoc quod nunc sumus perduxit
Ipse dator Ipse nutitor ipse noster est
procurator Et acceptis aut reddimus
aut glorificabimur Nam si tibi secundum
suggestionem inimicis ad pompam nostram
abutimur et tibi quasi commissi talenti
defraudatores infeliciter redimabimur
Si autem tibi ad laudem et gloriam illius
qui dicit utimur et tibi ut fideles
dispensatores felicitate glorificabimur
Nihil enim quod proficit habemus quod ab
ipso non accepimus qui dedit ut digne
non dedit digne ut indigeat Sed ut nos
eandem rem quod accepit possideret
eternaliter faciat Nam quicquid est
dammis non amittimus sed hinc
nobiscum portamus Quod autem reti-
nemus non hinc nobiscum portamus

Sed amittimus Etiam propter ne nobis videamur
 ab utroque bono nobis dimittimus concessio
 omni quod nostris fidelibus tam presentibus
 quam futurorum Universitatibus notum fieri volumus
 qualiter nos sancte Cranchie ecclesie in
 honore sancti martini constructe pro deo
 annuimus patris nostri pie memorie Con-
 rardi Inq. remedio cuius ventris posterora
 in eadem sepelivimus etiam in vestibus
 beatus Episcopi dignitate investitur dicitur
 et utiliter processit merito ob eternam
 nominis memoriam tale predium quale
 visi fuimus tenore in Villa Groming
 incupata in Comitatu Trente situm cum
 arboribus edificijs mancipijs agris cultis
 et incultis pratis rampis pasturis aquis
 aquarum decursibus piscationibus vineis
 iudicijs et redditibus et redditibus et
 inquirendis cum omni eiusdem comitatus
 iurisdictione monitis et censuris transactis
 et disputationibus cum omnibus appenditijs et
 pertinentijs que ad presens retineri volent
 aut quidquid impeditur ibi deo adiuvante
 atque potuerit libera manu dividendo et
 concedendo et concedendo stabilimus eo
 videlicet tenore ut supradictum predium
 perpetuam respondeat servitio et utilitati
 fratrum ibi deo Incessabiliter servitium
 solvat ut de eiusdem predij utilitate
 quottannis habeant .xxx. caradas vini
 et quidquid remanserit in usus ipsorum
 a preposito fideliter expendatur utrum volumus
 atque Instabiliter statimus ut de eiusdem
 proficuum nemo aliquid auferre presumat
 aut in aliquam partem distribuat audeat
 donec illud speciale tributum de caradis

Vniuersitatibus persolvatur Et ne aliqua Impu-
rialis vel regalis aut Episcopalis persona vel
aliquis publicus exactor huius donationis in
auctoritatem presumat Infringit^{ur} / presentem
paginam iudicem conscribi manu propria et
subtus videtur corroborantibus auctoritate nostra
inragibus bulla Insignibus Insignibus Signis.
In Henrico in regno Inuictissimus Theobaldus
Cancellarius Vice sacrorum Archicamerarius
regni datus per Cato Inuictissimus Inuictissimus
anno datus Inuictissimus .M. .l. . Anno
ante Inuictissimus Henricus Regis Inuictissimus ordi-
nationis Inuictissimus regni . 1. Actum Inuictissimus
felicitate Inuictissimus

Donatio Comitatus Agudorcy
Sine Ambalaha quem credimus
forsan esse forestum Fuluabo
vel Amalant

In nomine sancte et Individue Trinitatis
Henricus diuina fauente clementia Rex
Si in amplifrandis talibus temporalia bona
regia nostra beniuolentia auare studuerimus
pro partibus mansura / pro deficiuntibus
eterna nobis comparare non dubitamus
Et quapropter omnium quod nostrorum fidelium
industria nouerit tam futurorum quam presentium
qualiter nos ob fidele et nobis acceptabile
seruitur Beroldus sancte Cranchy talis
pastoris et ob remedium genitorum nostrorum
felicitate memorie Inuictissimus / Conradus et dilecte
coniugis nostre Cunehildis regine . et ob
nostre utriusque vite felicitatem Comitatum
quemdam agudorcy sine Ambalaha datus

ad sanctum Martinum regali auctoritate ducimus
 atque tradimus ea videlicet ratione. ut
 preteritis quibus ac successoribus de
 prefato Comitatu quibus primis Comitis
 Erichardus obtinuit liberam de hinc potes-
 tatem habeant obtinendi prestandi vel quicquid
 illis placuerit inde faciendi cum omnibus
 utensilibus que inde possunt provenire Et
 ut hec nostra traditio auctoritas stabilis et
 inconvulsa perpetuo permaneat hanc
 cartam inde restitutam manu nostra et
 infra videtur Corroborantes Sigillis nostris
 in summis impressione insignimus. Signum
 domini Henrici. III. Regis Illustrissimi
 Adelphi Cantuariensis Vicebardus Archi-
 cancellarius regni Data die octavo Julii
 anno domini incarnationis m. c. lxx. Anno
 autem domini Henrici tertii ordinationis eius
 xlviii regni vero m. Arturii Northusky
 floruit domini

Donatio proprietatis sancte
 et Comitatibus Amelandie cum
 limitatione Lorum

In nomine sancte et Individue Trinitatis
 Henricus divina favente clementia Rex
 honoris omni pro nostris fidelibus sollicitus
 industria tam presentium quam et futurorum
 qualiter nos ob dei omnipotentis amorem
 nostris patris Illustrissimi Comitis
 videlicet Imperatoris Augustini intermedium
 ac petitionem nostre dilecte consistorialis
 Regine Agnetis regis Henrici Cantuariensis
 archiepiscopi honoris sancti Martini restituit
 vobis Episcopo sancti Martini fideliter nobis prope
 adhibuit talem proprietatem cum supradictis

144
vobis qualiter vobis sumus manu sub potestate
tenere in loco darente dicto in moneta
Deolomb. placitibus vniuersis regali districtu
omnium utilitatis comoditate q[uo]d v[er]o modo
Inde potest p[er]tineret. et cum Comitatu
in Amelande suo termino eiusdem comitatus
hic subter dnotato de Vathuoy ad humme
de humme ad Waggestapolo[us] et inde ad
Westfle. de Westfle ad Agastaldaburg
de Agastaldaburg ad Stentie p[er] p[er] siluam
et in alia parte Ille de Lontin vsq[ue] ad
Ebelre de Ebelre ad Suthenye. et p[er] p[er]
ex alia parte Ille ad asote in proprium
tradidimus et stabilimus eo saluti
tenore ut nullus iudex aut partor
maior aut minor persona vllam potestatem
habeat in aliquid exigendi absq[ue] licentia
q[uo]d Sed ut predictus presul eiusq[ue]
successores de hys supradictis Regis donis
liberam de hinc potestatem habeant obtinendi
comitandi p[er]tinerandi. vel quicquid sibi
placuerit ad usum p[er]tinerate totu[m] inde
faciendi Et ut h[ec] regis nostre donatio
auctoritas stabilis et inuulsa p[er]
succedentiu[m] momenta temporu[m] maneat.
hanc paginam inde scriptam manu
propria corroborantes ut infra potest
videri sigilli nostri iussibus impressione
signari Signu[m] domini Henrici. in. Regis
Inuictissimi Theoderici Cancellariu[m] vice
Herdoni Archicamerarii Drognoy data. p.
Cath. Septib[us] Anno Indis Inuentionis. m.
p[er] p[er] Indictione. p[er] p[er]. Anno autem d[omi]ni
Henrici t[er]cij Ordinationis eius p[er] p[er]
Artum Spore

Expositio ad Comitatu Lozelou
Abbi bolhuy Duris in Carinthia

In nomine sancte et individue Trinitatis
 Henricus divina favente clementia Rex
 longis diebus quidam beneficium iuxta
 petitiones et precor ex nostre liberalitate
 munere confirmavit, id nobis profuturum
 liquid credimus, et ad meritalem vitam
 temporaliter transfigendam et ad eternam
 feliciter obtinendam. Quapropter intum esse
 volumus omnibus quod nunc fidelibus tam futuris
 quam presentibus, qualiter nos pro medio anime
 parentis nostris, nec non futuris et presentibus
 dilectissime coniugis nostre Agnetis Regine
 Cravertes ecclesie sub honore sancti martini
 constructe atque benedicti eiusdem sedis venerabilis
 presulis Comitatus qui post obitum bolhuy Duris
 nro ditionis in Carinthia visus est subiecte regia
 nostra benivolentia et auctoritate nunquam
 integritate et utilitate que ad eundem
 pertinent comitatum perpetualiter habendum
 tradidimus et videlicet ratione, et presul
 prenostratus quem etiam nre servituti satis
 familiariter iungulare agnovimus, dicitur
 successores eius eundem comitatum sic potestatem
 tunc teneant, ut neque Comes neque aliquis
 maior, aut minor persona post hac in illo
 Comitatu potestatem exerceret aliquid, extra
 presulis prenostrate sedis licentiam, quia
 totum sic concessimus quodquid utilitatis
 in illo habuimus, Et ut hoc nostre
 regie concessione auctoritas stabilis et
 iurata per succedentium momenta
 temporis maneat hanc cartam inde
 scriptam manu propria et infra preterit
 videri corroborantes, sigilli nostri impressione

Fussimus insignis. Signum domini henrici
terti regis illustrissimi Theoderici Caroli
filius vice barones Archidiaconi
Data in Cato Tuny Anno dicitur Inventionis
m. c. lxx. Indit. p. m. / Anno autem domini
henrici tertii ordinationis eius p. m. regni
viii. Actum aquisgran palatio in
nomine felicitatis dicitur

De rege Theoderico in Comitibus
hollandie

Hor tempore Theodericus tunc nominis
quartus / et quintus Comes hollandie existeret
Leodii ubi celebre gladiatorum spectaculum
habebatur dum in hastiludio raso frater
archiepiscopus Coloniensis et ipse Leodii occidisset
elapsus ceteris fuga salutem quesivit magna
Adversus sustinens persecutionem ubi tamen
de hostibus egregie virtus fuisse anno
m. c. lxx. Idibus may p. m. Insidiis
Dordraci occiditur. tunc superasset
annus et raris voce ac libris in omnibus
locis florentibus frater eius succedit
antea Comes fuisse ultionem / Duxerat
in uxorem Gertrudem filiam hertzmanni
Ducis Saxonie ex qua genuit Theodericum
qui sibi successit / florentibus / Alberto et
petro Canonibus postea tunc Leodii et Mach
tildem que post patris obitum missa philippo Regi
francozo / florentibus autem premeditans
ultionem fratris necis concitavit in se
rursus archiepiscopus Coloniensis Episcopus Leodii
Marchionem Brandenburgensem / Ducem
Brabantie et Comitem Gelrie qui omnes
in pagum Dordracensem sine Junthollandiam
(que terra Wiltoz dicitur) descendentes

Theodericus eius nominis
hollandie Comes occi
ditur

pontibus ex dolo fabricant et per industria
 fossis oblectis inuicem obruebantur quod
 florentibus insequitur usque locum hinc
 ad Mosam raptis Episcopi Leodicy et sauro
 pluribus alijs trucidatis et raptis ubi sup
 hinc milia hominum partim suffocati. partim
 occisi feruntur. Dum ergo florentibus
 victor. Insequens fatigatus improuise
 medio estu diei sub umbra salinis cum
 exercitu quiesceret. Superuenit Comes
 de Cuycha qui per fugam evaserat aduictis
 ceteris profugis qui cum resumerat
 erat cum ex auxiliarijs ducibus brabantie
 et Comitum improuise aduersus illum
 trucidat qui beato Iulij ad gubernasset
 in hollandia annis quibus et in fuisia per
 anno salutis M. lxx. corpus eius translatus
 Egmondam. Et raptis occiso apud hinc
 vigor eius transacto biennio missus
 Roberto juniori filio Balduini Comitis
 flandrie qui tutorio nomine Theodorici
 pueri etatis. x. annorum accepit gubem
 nacula rerum per annos. decem. Illa
 exercitus

Dum hec agerentur Wilhelmus frater
 Comitis Gebrie qui bernoldus in Episcopo per
 successu vir admirabilis strenuus atque
 magnanimus in rebus administrandis
 sagax et apud Henricum Imp. in prelio
 habitus. residens hollandia vero primis
 orbatam et tutorio sine alieno nomine
 administrari et rari defensore memor
 cladis et raptitatis ac iniuriarum quas
 Adalboldus Episcopus passus est. nemo

peruntab tam adesse oportunitatem ut
lora ecclesie Erantibz Indum ablata
recuptrare possit quo Id Insuper futu
hinc licet / primo studuit se fulere
ante Regia. Inq ab henrico Imp. filio
henrici et nepote Conzardi Comitatum
hollandie unarum Monasterio Elmoudey
per modum restitutionis et partim remissi
suffultus auxilio Godesfridi gibbosi Ducis
Lotharingie et Robertum una cu Ego
duro pupillo domino coneret ut
ex hanc diplomate ipsius henrici cum
exemplar hic submissum latius
Declaratur

Donatio Comitatus Westflinge
cum Abbatia Elmoudey

In Nomine sancte et Individue Trinitatis
Henricus Divina favente clementia Rex
patrum nostrorum Orthodoxorum exempla sancti
qui rebus suis ecclesiis deq edificaverunt
edificatas non minus rebus ad fisci regium
pertinentibus. q propriis hereditatibus
honorantur pensantes quoq benignum
remuneratorum demum / preciosas comitia
dum pro temporalibus utramque eterna
terrenis celestia cadunt in eternam mansura
equid et honestum dignum premitas ad
adolescencie nre humiliter studys imitari
ut vita longior sit in tempore / et tempora
vividiora in tranquilla pace unde notum
esse volumus omnibus qd nostris fidelibus
tam futuris q presentibus qualiter nos ob
remedium anime nostre et pie memorie
patris nostri henrici Imp / Ang Interitu
quoq et consilio fidelium nostrorum scilicet
Amonis Coloniensis Archiep / Euerhardi

Crantich Archiep[iscopu]s Adelbert[us] Hammaburg[ensis]
 Archiep[iscopu]s Burchard[us] Halunspadens[is] Ep[iscopu]s
 frictun[us] Minigart[us] Witeus[is] Ep[iscopu]s . 7.
 monasteri[um] Gotesfud[us] frictun[us] G[er]hard[us]
 d[omi]ni n[ost]ri ob fidele[m] p[er]mitt[us] Wilhelmu[m]
 Crantich[em] Ep[iscopu]m Comitatum d[omi]ni Wilb[er]t[us]
 flunge et circa ora[m] Rh[odani] quatuor Theodo[ri]
 r[ati]o[n]is Comes habuit cum omnibus ad bannu[m]
 Regnu[m] p[er]tinentibus Annuitiss[is] ad eundem
 Comitatum respectantibus. hoc est Albatia
 Ekmunde utriusq[ue] s[er]v[us] mancipi[os] arbor[um]
 edificiu[m] agris p[ar]tis pascuis terris cultis
 et incultis aquis aquarumq[ue] decursibus
 piscationibus s[er]vitiis et redditibus v[er]is
 et Ind[us]is quoslibet et Inquirendis p[er]sonis
 monetis Chelontis forestis videlicet sancte
 de ecc[lesi]e Crantich[em] in p[ro]p[ri]um tradidimus
 et Insuper d[omi]ni contradictione remota
 possidendum concessimus Et ut hec nostra
 traditio stabili et Insuper d[omi]ni p[er]maneat
 suo hanc cartam inde conscribit[ur] manum
 p[ro]pria corrobora[n]tes sigillis n[ost]ris impressis
 Insuper Insignis Sigilli d[omi]ni Henrici
 quart[us] Regis. Sigehardus Castellanus
 v[est]ri Gotesfud[us] Archicamerall[is] regnu[m] d[omi]ni
 . 7. Calo may anno d[omi]ni Insuper Insuper
 . 7. Indictione secunda anno d[omi]ni
 ordinatione Henrici quart[us] Regis . viii .
 Karoli v[est]ri v[est]ri actum ibide[m] Ind[us]
 nomine feliciter d[omi]ni

Rescripto loco et ablatore et
 Comitatus hollandie

In nomine Sancte et Individue Trinitatis
 Henricus divina favente clementia Rex

Notum esse volumus omnibus in christo fidelibus
tam futuris quam presentibus qualiter nos et
domina que in iure allata fuerunt sancte
de ecclesia Crantoch a Theobaldo Comite
vniuersis filiis a tempore Henrici secundi
et Adalboldi Adalboldi eiusdem sedis
Episcopi pro quibus et Idem Imperator
Henricus et Amicus noster Conradus
et pater noster pro memorie Henrici
Henricus plurimum laborauerunt, multa
bella fecerunt, nos quoque nostris fidelibus
multum laboris impendimus. Notum
inquit esse volumus qualiter ea ob dilecti
digni anime nostre et filii patris nostri
Henrici aliorumque antecessorum nostrorum
interuentu quoque et consilio principum
nostrorum Arnulphi Coloniensis Archiepiscopi
Sigisfridi Moguntini, Adalberti
Bremensis, Euerhardi Creutzerensis
Burchardi Halberstatis, Frithgeri, Gode-
fridi, Gerhardi Duroni, aliorumque fidelium
nostrorum merito ob fidele studium Wilhelmi
eiusdem sedis Episcopi reddimus et restituimus
et Regali auctoritate eadem sancte ecclesie
confirmamus. Sunt autem hec in
loco qui dicitur Crampene quatuor miasse
de fine fluminis Alblas usque Merswede,
inde usque Munkensdeth dimidietatem
totius terre cuius dicitur, Item de
riede iuxta Merswede usque Solideth,
Item iuxta Merswede in Curndrith abo Thordrith
inde in duble, inde in dimelthara, inde
in vhal, inde iterum in Merswede usque
Curndrith ad orientem usque Godkineshofstat
quod est iuxta Wirtonemunde. In
holsia vii mansi, in Valerubourge
xvi curthia in terra ad ea plimte, ibidem

F. J.
vniuersis regilla moniter
constancia de Thordrith

in mansi. Silva quedam propria inter balbrunberg
 et grotzenhombrosteigoy usq; litte inter duos
 lignos et vnaitione et pasuis et omni
 vtilitate in hemstede mansub. 7. Etia in flardinge
 cum rapellis / Kirinbena ad rapellis / vorcholt
 et Northgo ad rapellis / Vellesey ad rapellis /
 heligelo ad rapellis / pet hem / aldenhorpe cum
 rapellis / Ad hoc Comitatus vob in holland
 cum omnibus ad banum Regalem ptinentibus /
 Preterea beneficium qd Comes Wirorh ab
 Ego Adalboldo tenuit ab eo loco qui dicitur
 Sigeldrith usq; in Vinnesmithon / inde sursum
 ab occidentali parte theu usq; in bodengrand
 post Wirorh Godzo post Godzom / Theodorico
 bane filius quem Theodorico Comes expulit
 et in sancto martino abstulit / presumpuit
 thiam in quo Comes nec aliqua sub Comite
 persona iuxta Hslam et labre in locis ad duo
 monasteria ptinentibus vllam potestate
 habeant / sed propria fratrum sunt ad duo
 monasteria seruientur sicut ^{alibi testij.} retinetur in
 Immunitatibus Ottom^{is} primus quos primus
 sancto martino tradidit / aliorumq; antecessor
 nostrorum Et ut hec nostre reformationis
 antea rata et firmata permaneat hanc
 paginam inde constriptam manu propria roboratis
 sigillis nra impressione iussimus inscribere /
 Signum dno Henrici quart Regis / Sigehardus
 Cancellarius vire Sigefridi archicamerarii
 Dreghoy Data vi Non May. Anno Indre
 Firarationis M^o h^oij. Indis / secunda
 anno autem ordinationis dno Henrici quart
 Regis vni / regni vero vni Artu Herede
 In dei non felicitate Amen
 Idem confirmant etiam antiquas
 Donationes Regum similiter et Comi
 tatus Treute ac Exsterbant

Eodem itaque anno M^o LXXI Godofredus ut
admiratus duarum Ep^o sumptibus armis tutat
hollandiam cui Robertus cum exercitu omnibus
apud Leidingi in una pugna cum magna strage
suoꝝ in fugam vertitur cum Ep^o et Theod^o
viro gandavi profugientibus vix omnem nobilitatem
in arma retulit. Arnoldum perpetuum suum
Comitem flandrie provinciam opprimentem
apud montem castelli interfecit philippus
regem francorum qui illi auxilio venerat et
cum exercitu prostravit et terra velle
compulsi effectus victor et Comes flandrie
Godofredus Dux Comitatum hollandie &
manni Ep^o in beneficium accepit orientalem
sine ultionibus fusi armis subegit ditiones
sue et quatuor annis quiete omnia possedit
Ep^o vero Wilhelmo contra Robertum et
Theodoricum continuo se munibus construxit
arctam munitissimam in Hlemonda. At
Godofredus Dux quo sibi ac heredibus suis
dominium perpetuo stabilire placuit finibus
parte edificavit inter viros Bysunys et
Indischie quoddam oppidum ac arctam munitis-
simum. Quod deff^o induravit postmodum
a Wilhelmo Comite et Rege Romanorum adantibus
etq; ampliatum legibus et plebis suis adornatum
Imperialibus utrumque cum nihil sit certum
in humanis quicquid nec arma terrerent et
cum victoria ac pace videbantur obsequij
insidiarum ac mortem evadere nequunt
Godofredus quadrennio regni potitus dum
alium exoneraret letaliter vulneratus per
quendam Gisbertum ministrum Theodoricum
Amoribus ac sic sanatus ductus Crantium
spiritum exhalat v^o Calo Martij anno
M^o LXXII Seno patris M^o LXXII utrumque in
quadam Cronica vetustis raritate habet
hastiginty legi quod anno M^o LXXII in

Anduepica Durandus Curtus Godfridus in
 processu ad purgandum alium alium ingressus
 per serena nature cultro fuerit Interim
 et adhuc annotatur de rubro varartio
 Dux Godfridus in Anduepica refoditur
 Inuidet lictor / nam scriptor Ille magnum
 apud me habet pondus per Marandum Srotu
 ac Sigibertum diligentissime scruto
 Insequitur ~ Hunc soror Edamysrat
 Eustachio Comiti Bononiensi matri
 Godfridi de Bullion atq; balduni Regis
 hierosolimitanoz atq; Eustachii Godfrido
 gilboso defuncto successit Godfridus
 sorore nepos Dux de Bullion in Ducatu
 Lotaringie atq; brabantie licet tunc
 brabantie titulum nemo sibi vendidisset
 quem Henricus tertius primo assumpsisse
 dicitur Anno M. cc. li. Nam hollandia
 usq; ad hoc tempora non fuisse appellabat
 quemadmodum brabantia Lotaringie
 ascribatur a Cornaro ad Volpam
 fluminem protendit

Libenti pariter calamo ne scriptores
 mortuos notarem. sed tanta est discrepa
 tia ut ipse Inculpandus venirem nisi
 me excusarem. Licha scribit Anselmum
 Epum obisse Anno M. vii. ac successisse
 Illi Adelboldum quem profuisse Anno
 dñi et decessisse. v. Calo decembris Anno
 M. xvi. annotat hunc successisse Adelboldo
 omni profuisse pluri annis migrasse ad
 dñm. p. m. Calo Augusti Anno M.
 lvi. Subsequitur Wilhelmus et postq;
 profuisse Anno dñi expressisse vita
 Anno. lxxv. hoc est eodem Anno quo
 decessit Godfridus gilbosus vel quito
 Calo May Anno M. lxxv. quo rapta

est Ierosolima. Insuper recordamus quod post
Wilhelmum assumptum sedisse annis 1081 et
vni Calo May vniuersum anno 1100 pro itaqz
intermissis sunt paulominus annis decem in
his quatuor sessionibus pontificum et tamen
Mariannus Sicutus qui germaniam struit
calcularionem narrat Wilhelmum Epum
accessisse Ierosolimam secundum vna Anno
1100. secundum aliam Anno 1101. Lxxvii
Abbas vero vestitus Anno 1101. Lxxvii ad actum
annotat hic pro admonitione illorum qui
minus sunt solliciti

Wilhelmus itaqz in dignitate Epali vixit
annis 1081 obiit in mense May. Anno dno
1101. et est sepultus in ecclesia Crantec
tensis in quadam capella in parte meridio
nali in eodem sepulchro in quo Gundoposta
Epus. hic simulah dicitur inuenerit dona
tionem per baldricum factam de libertate
berge atqz Lume atqz sectione ecclesie in
Londrekerche Anno 1101.

Abbas vestitus Anno dno 1101. Lxxvii
Sigisfredus Epus Meguniatensis et
Gimthicus Saburburgensis et Wilhelmus
Crantecensis alijqz Episcopi presules vel
nobiles multo comitatu Ierosolimam tunc
multas infestationes a barbaris precesserunt
sunt tandemqz promotione fuentibus
optati munitio et rebas admodum attenuati
redierunt

Ex Cronica Hasslymensis

801
M
omnes tunc Senes Illius de Castello her omnia
Inventibus Invenit Vos Ita Interfectibus
Dum perunna vestram nobis tradidit
Christianis Itaq; promittentibus. Dixit Arabitaz
ingressus est ad eos in Castellum. et per alij
cum gladio. Cum Inq; cum vidisset adhuc
in tanta gloria Epus sedes cunctis Quid
habebatq; nomine Guntbertum retroz
magnitudine / sua pulchritudine corporis
precellentem putavit illum esse Dominum
Christianorum et sicut mos est gentilibus reob
tentis / misit corruam in rollum Qd et ait
Tu et omnia tua mea erunt Epus vero per
Interpretem ait illi / quid mihi facies. Ille
dixit ei / istum pulchrum sanguine gutturis
tui fugam et suspendam te ante Castellum
sicut tantum. Tunc Epus apprehensus capite
tuo uno colapho elisit ^{trans} ducit in terta
Alij autem omnes ligati sunt. quo rompto
Ij qui foris erant Invenit sup Castellum
Sed Illi qui ligati erant suspensi de muro
contra eos prohibuerunt eos sine salutis causa
Ips. vero latronis propter pecunia quod prius
quidam tulerunt regem Invenit sepe magna
parte interierunt. Intra dum Vama
Vogant a quibus qui evadere poterant secundo
Die pasche cum valida manu advenit
Arabitasq; fugavit Tunc accipit quingentos
auras a quibus cum dicit Arabitaz summo
regis Sarzarenos Dominus sui produxit
eos Hytaz deinde ad manum. Ita autem
omnis multitudo Christianorum consumpta est
et vix de septem milibus vel eo amplius
duo milia reversa sunt

Huius Wilhelmi natus Epd Henricus
 quartus Henrici tertii Imp. filius/ nepos
 Conradus Imp. confirmavit donationes Henrici
 secundi Imp. de tunc et similiter Conradus
 de Comitatu in Westphalia et de Annida
 abissi. Et approbavit auctorem constitutionis
 Regum antiquorum Pippini. Caroli Ludovici
 in missis equorum Lutulobis et Conradus.
 Ottobus et Henricus quibus scilicet fatetur exhibitas
 Anno M. Lvi. ordinatus Henrici tertii regni.
 Actum Utrecht

Juste hunc Wilhelmu Epum et Regimberto
 Abbatem asturariis sunt facta concordia
 de Ertis in hollandia approbante hoc ipse
 Henrico quarto Anno Ind M. Lxxij. Anno
 auctoris ordinatus Dominus Henricus quartus Regis
 vni. regni vtro vni. Actum Coloni sequitur
 parte. Notum sit omnibus in xpo
 fidelibus tam presentibus quam futuris qualiter
 ego Wilhelmus Cracovensis ecclesie licet indignus
 voratus Episcopus per manus advocatorum meorum
 Gualteri Regimberto venerabilis scilicet asturariis
 ecclesie abbatem missis advocato Theodoro in
 sancta synodo recognovimus medianam partem
 Ertiarum earum que infra nominata sunt
 quarum matres videlicet hec flardinga
 Kierwerbe/ Velstrebuzg Heiligel. pethem
 aliquando a Carolo et orthodoxis patribus
 alijs beato Willebrord patrono nro ac prime
 sedis nre Archiepo ad eandem Ecclesiam Asturariis
 missis tradite fuerant Sed a Theodoro
 Comite ac filio eius Theodoro fratre
 eius florentio unaste atq. propt. rotinam
 belloz seditionem sui Epd. hinc neglecto
 in potestate Episcopi synodali aucte dante
 fuerant cum capellis infra nominatis
 haroigo/ Ichne Kuesburg Warminck
 Luthemuthon Kueserball Ascherwald

Not

Agathenzeyra, homozekura, astraundif /
Sprunzobald, Sloten, de Erminde, Almerie /
Sierintie, Alisuey, Waggingen, Aldenthorp /
Vroulo, que neqz in termino eaz neqz modo
matris sunt. Et inqz vbi neqz consecratio
neqz terminalio vlla erat neqz ipse consecrati
erant atqz p̄ deo om̄b. Decimis secundū constituta
Canonū in manibus Ep̄i erat ea s̄z redierunt
vt p̄m̄ venerabilis Abbas oness̄ tunc successores
ad eandem ecclesiam astraundif medietatem
habuerunt eandem ecclesiam om̄i libertate et ab
om̄i fructu Ep̄i neqz creatura neqz oblatio
Ep̄i neqz fructus preposito neqz ad edificandas
sunt consecrandas vel ad terminandas easdem
ecclesias vllum supplementū preberant. Neqz
ad sinodum vocari veniant. ipsi ministros
locare poterunt qui suam partem colligant
ipsi presbiteros pontis qui ad easdem ecclesias
fructus similes cum Ep̄o potestate habent
ipsi in om̄i utilitate que de eisdem ecclesiis
provenire potest sunt in redemptione illarū
damni scripto Ep̄i banno in omnibus mediis
partem accipiant. Siquid vero culpa
presbiterorum negligentium fuerit nullum
inde damnum incurrant. Actum Colonię
anno salutis M. C. LXXIIII. Anno domini
Henrici quarti Regis. Viii. regni vero
Septimo.

Wilhelmo Ep̄o a sancto Comaribus natione
Sutunib. Electus et promotus contutu
Henrici quarti Imp̄. cuius interitus fuisse
asseritur p̄ Ep̄os constitutus. Jam
filius florentis Comitis hollandie quorum
supra interitus ad p̄terita hereditate
respondebant sublati h̄c fuit in Wilhelmo
Ep̄o. Spectasset heredes extirminatos

et Comitatibus Imperatoris devotissime impetra-
 illum ut de cetero iuris sui esset et terram
 artem in yselmonda inquit inuicissimam
 eo anno quo obiit primum Conradus iste
 profertur primum et propugnaculis adornatis
 hinc sub regis et flandria theodericus hinc
 cum auxiliariis copis artem huiusmodi
 obsidie statuit quibus Conradus cum
 validis viribus exercitu laborantibus suis
 latens supplicat restitit proho res et in
 fugam verso exercitu regis se in artem
 recepit eam valide expugnata fuit deinde
 reartus est raptus regis et demolita ad
 civitatem suam redire permittitur et
 theodericus in comitem sublimatur et
 duxa wathildis filiam ducis Saxonie in
 uxorem et qua genuit florentissimum
 decessit anno m. c. lxx. cum presumpsit annis
 stultus Eymonde Paulo ante
 basilica dny petri in montibus iurata aulicorum
 henrici quarti imp. apud Crantid refragant
 quod illi dolens dedit ad restorationem amplas
 possessiones in hunc modum prout ipse ex
 originalibus expressissimis ut appareat quanta
 fuerit ipsorum prout regum in talisiam
 liberalitas ac pietas

In nomine sancte et individue Trinitatis
 Henricus divina favente clementia rex
 libere et perfecte regis regnare est illum
 pro quibus regis regnant pro in sanctis
 suis honorare inter quos etiam sanctos sanctos
 integre fidei confessores regum vel imperium
 defensorum apostolorum principum beatorum
 petrum apulum in reparanda Crantid ecclesia
 sua placando honorare necessarium dignum
 et nam iurisdicte consumptam vobis fitis

predm. bruoche

imputandis Ingentiummuiti Unde in reparatione
Eiusdem ecclesie predicta quoddam nomine
bruoche cum vniuersis appendicijs hoc est
vtriusq; sexus mancipijs Arcibus edificijs
pratib; pastuis terris cultis et incultis bys
et Indijs siluis Venationibus aquis aquarumq;
decursibus molis molendinis piscationibus
exhibus et redditibus que sunt et antiquitatis
et cum omni utilitate que vel eorumque
moria vel scilicet petri scto petro in ipsa
ecclesia robusta firmamur tradidimus
tradend; firmamur. Summoneusibus ac
rogantibus beatha et Regny et Chorj soria
Sigisfud Mogontino. Hiltolse Coloniensi
archiepiscopo. Vroptero habenberges Elboni
Humburgensi Episcopo Erantibus vero Episcopo
Conrado coobnoptis quo restant ritibus
succumtate Cuius predicti sunt est in
pago velue in Comitatu duderrey. Admum
autem ea lege ut eadem ecclesia sancti petri
permaneret alijq; omni contradictione obtinet
et interdumur ne alioquin violentia inde
auferat vel alio transferat. Cuius firme
traditionis testem cartam presentem scilicet
missimus. quam ut infra videtur potest
propria manu corroboratam et sigillis
nostri Impressione insignitam omnis
generationis tam future q; presentis
notitiam relinquinimus. Datum Anno
henrici quarti Regis Inuictissimi Adalberto
Cancellarii Vice Sigisfudi archidiaconi
regni Anno dnce incarnationis
millesimo lxxvi Indictione d e hat
fun data anno aut incarnationis dnce
henrici quarti Regis dnce Regny vero
dce Artum Wormatis feliciter. In nouo
die. Hinc dnce

Hinc Conradus hinc quartus conquisit
 Comitatus in Staverio quatuor Elbertus Marchio
 Imperatoris consanguineus qui Comes Hol-
 landie et orientalis frisia violenter spultra-
 et spoliaverat ob perfidiam per sententiam
 principum publicis hostis iudicatus amiserat
 anno M^o CCC^o anno ordinatus Dominus
 Henricus regis sui CCC^o Imp^o q^o Actus
 Vatisponi. obtinuit etiam ab Adelhyde
 Comitissa filia Euerhardi procius Ortman
 cuius fides amiserat cuius virginitatem dedit. In
 proterva unam curiam verdam s^oz in batua
 iuxta Albi sitam et Watua prope Cuelam
 et cum dimo lapida quatuor prebendas Crant
 Contulit insuper ecclesie Crant secundum
 mensuram ad similitudinem altaris ecclesie
 iuxta certam terram sicut supra. tandem a
 fundamentis construxit Basilicam dicitur
 virginis marie in Civitate Crant secundum
 mensuram ad similitudinem altaris ecclesie iuxta
 muros urbis mediolanensis in eius honore
 dicata et per ipsum Conradum cum
 interesset expeditioni per Imperatorem
 facte in Italia dicata quam habundanter
 ditavit. Eandem die quem interitum
 vocant in paschali hebdomada peractis
 missis sollempnibus dum in aula Episcopi
 solus oraret insidioso ministerio fusis inter-
 mitur anno salutis M^o CCC^o mensis Aprilis
 cuius presumpsit annis CCC^o. sepultus in
 ecclesia quam ipse fundaverat qui utro
 scilicet perstravit / aufugit impune
 postea regia auctoritate capite plectitur causa
 mortis sue variam scribunt alij ab uno
 suorum alij a pluribus occisum voluit alij
 patrem illum architectum qui secreto allectus

præter templum ipsum in ceno et fluida terra
fundavit et columnas firmavit auctore
nostris assensit obediunt utroque in ipsum con-
ceptum ego crediderunt per Eberthum occisi
fanctores paratum dñm

De Ebertho viro isto ita scribit Albas Vespere
genis recepto iam a Saxonibus pacifice
Imperatore Henrico quibus Marchio Eggibertus
Imperatoris thauri consanguineus armis
struunt et animosus atq; ditissimus iteud
in Saxonia contra Imperatorem Cyranidem
sustinuit quia cognita Imperatoris in
Franciam proptere redijt

Anno Dni M. LXXV. Imperator Henricus
congregata exercitu oppidum quoddam marchio-
nis Eggiberti in Turingia possum minus
foram Olire ductum obsedit in vigilia vero
natalis domini. dimisso scilicet die ad magna
parte primario ob diem festum tam abiret
Eggibertus suis consulens audacter impe-
ratoris incedit et namque primo resistit
tandem redire compellit. Hic Burchardus
Lofanus Epus qui ea die sacram imp.
lanciam fecerat occisus est Anno Dni M.
XX. Henricus Imp. Italiam Ingressus
ibi per septem annos moratur. Prædictus
Eggibertus a quibusdam Imperatoris fidelibus
in quodam molendino paucis diebus
hinc sub turpiter occubuit

De Burchardo Epō

Burchardus Conrado successit in

Cathedra pprii Epus viz admodum pmb et
 prudens cum gentalogiam non hinc
 hic thany ordinat manu sua conspuit et
 consecravit presbiteros et diaconos presunt
 annis pp decessit anno salutis M. C.
 pp de catho liny sepultus in occidentali
 parte ecclie Draustoy tempore hinc
 quid tempore cum anno pp M. C. pmo
 vel vira henricus Crassus germanus
 cum suis filij dunt et hinc fraude pp
 cumone oris in hinc nati senior dunt
 in fasis Marzay in pterat reb arturib
 proficisitur a vulgaribus fustibus
 quibus dominacione sue linc grane fuit
 obsequio pstant vallatur re quoq cognita
 fugiens ad mare vulntratur a navib
 simul et suffocatur hinc tany viz qui
 in mura totius Saxonie principatum
 secundus a rege regabat pterat ab
 univervo regno tentorio graute ferebat
 fuit Marcho in Saxonia potentissimus
 hic admodum pcedunt pterat inter
 Litzay et linc flumina per Arnoldo
 de Volthe et henrico de buch dunt occupato
 ecclie maioris et sancti saluatoris Draustoy
 et ut lincat no hinc matrem eccliam
 restituere indulset Anno M. C. Octavo

De Godbaldo Epo

Sequitur Godthaldus fustibus
 viz voluit pprii Epus non hinc
 merito suoz pcessoz religionis obsta
 vantissimus hinc tempore pterat dunt

clarenallegi celebris habetur / Et Henricus quintus
anno 1552. p. m. contra quosdam in loco
palustris ultra fensum vesulas habi-
tantes manalem expeditionem multo studio
instituit sed rebellionem Agrippine Coloniensis
renovatur. Hic Henricus in territorio Crantich
in loco palustris qui dicitur Oostbroek dicitur
constituit monasterium pro comoditate
religiosorum virorum et feminarum in honore
beate marie ac Laurentii Martiris quod
propter strictam religionis observantiam
Cisterciensis ordinis primum dicitur Voluit sub
professione sancti benedicti anno 1552. C.
1552. Idem in medelburgo oppido Balarie
Canonicos regulares propter eorum petulan-
tiam amovens Religiosos ordinis premon-
stratensis ex antea in locum eorum
arabes instituit. Paulo ante videlicet
1552. 1552. 1552. Martij obiit florentinus
crassus Comes hollandie viij. et fratris
amoris sicut Crantich dicitur cum
profuisset annis xxx. tumulatus egmonde
cum uxore petronilla constituit monasterium
iuxta artem suam in Wyusburgh ubi et
quiescit / cui succedit Theodoricus eius
filius Comes. p. Durandus in uxorem
Sophiam filiam Ottonis Comitis Fironagii
ex principibus palatinis / ex qua genuit
florentinus successorum. Ottonem Comitem
de bentheim Baldebrinud episcopus peregrinus
prefectus arabes leides / ac tres filios
Henricus quintus Imperator dona-
tionem de Isla et lake confirmavit

Sub eodem tempore idem Henricus Imp.

pentecosten apud Trarctum celebrat subortur
 lony de causa tumultus inter antioch Cesares
 et Epd Ita ut Epus intra monasterium aliquibus
 de suis captis / alijs turidatis salute quere
 impelleretur / captus tamen coram Imperatore
 sistitur / et custodie mancipatur / a qua no
 longo post tempore elapsus est / voluit
 huius tumultus auctorem fuisse quendam
 Giselbertum Epd Vestrum quem iunge
 pena capitali animadvertendum censuit
 Abbas tamen Vrspergensis hoc mod scribit
 Anno dno incarnationis m. c. xxxij Imp.
 henricus natalis dno Trarcti celebrauit
 Oritur in ipsis festis diebus quodam simul
 talis inter antioch s3 et Epd ministeriales
 que etiam eo processit ut inuita curia
 simul et Civitate Cometa utriusq partis
 armate concurreret / fu clamor
 confusus / quasi a Trarctensibus in temp
 Romano fit facta . s3q illis vermentibus
 et t3is resistentibus acis committitur pugna
 adeo ut multi caderent plures de opidano
 raperentur Aliqui in turrim formissimam
 que illis erat confugerunt Pontifex
 etiam ipse quasi pany consily participes
 et ob hoc manstant reus habitus custodie
 traditur a qua postea magna pecunie suma
 multatim multis etiam primoribus illaz
 partu interuenientibus et magno Frederico
 Epd Colonijs Archiepo us redimitur
 Tandem apud tandem Civitate pentecosten
 celebratur egretudine quam tam diu
 celauerat superatus / ad extrema cepit
 profinquare voratiss qy s3rum aderant
 West regna Mathilde iunge sua
 reuersis primaribus prout soluit de

Hamersheim castellum
aly Hejmerstein

Regni statu consilium dedit coronam retraxit
regalia usque ad reventum principum conservata
in castro firmissimo quod Hamersheim
dicitur reponi disposuit. Sicque viatorum
sacramentorum committant denuclaudat
et tunc. x. Calo Junij. Cuius corporis
more regio curatum. Spram est delatid
et cordi multitudinis multum et infirmitate
clericorum atque laicorum in parta maiorum suorum
mansolea honorifice conditid anno regni
sui .xx. Impetio vero eius. qui firmid sub
spere dignum patrem et promittatur
impetio primum reformatus in honoribus
mores mutavit. Sed post iniurias
aptus sibi illatas. semper se ipso infirmitate
fuit. Cuius etiam tunc geminare
disordie illius deminuatid que sequitur
estate magno illius regionis damno
(que vulgo hollant vocantur) morose et
laboriose. et usque tandem ipso imp. copiosid
illo exortum ducere terminabatur
ubi matrona quedam cuius nomen excedit
soror nimirum Lotharii Ducis ruit et
patrocinio confusa Imperatoris obollare
presumebat. Anno vero M. C. xxiii.
Henricus imp. movit expeditionem contra
eos qui sibi in regione hollant cotraque
trant hisque licet tarde subactis ad superiores
se partes contulit. Ista fuit ista
Petronella uxor florentis Comitis
et Soror Lotharii postea Augusti

Hic Goldbold Calixtus Romanus
 pontifex ex concilio Verdeni ditione
 validius laboraret per Episcopum suam
 absentiam excusantem et potentem pro se et
 successoribus concessit mitram archiepiscopalem
 pontificiam que Episcopus Crantze ob clades
 passus multis antea annis usi non
 sunt hic Episcopus recuperavit bona in
 distichis alienata Anno 95. et 96. Et
 Henricus quintus Imp. donationem de
 Comitatu frisiae per Cuntorum suum
 Conradum Episcopi factam renovavit
 Item Henricus confirmavit donationem
 de Isla et Lorka anno 95. C. 99
 Crantze

Hic idem prebendam Episcopum perpetuo
 adiungit deano maioris ecclesie dicitur
 hoc proverbio. Corpus dum ardetur
 penuria haud facile contempletur
 celestia Et similiter totum in oritur
 frisia q. Medembloch vocatur cum suis
 appendicijs et censu ad Cameram Episcopum
 pertinentem et curiam et oblationibus contulit
 Canonicis Crantze Restituit etiam
 dictante Lothario aug. per Justitiam
 ipse maioris paludum ad Amrumgon et
 Thormen et Coken quam ipse alienaverat
 illo volente pro necessitate sua (redo
 redemptione captivitatis) cum decimis
 exceptis his que spectant ad ecclesiam de
 Amrumgon tam de illa palude quae est
 de Weterunden et deest adiacente palude
 supradictae ad eandem partem Thormen dictam
 anno 95. C. 99 Episcopus sui 99.

Circa eadem tempora puto qd. c. 986.
Mathildis Regina contulit eadem tra-
actum proprietatem suam in Ruythkerke
pro salute henrici regis Anglie, consortis
sui / pro perpetuis rebus que Henrico
hoc tempore concessit matre apud
Traiectum cuius testamentum condita sub
fide medio choro maioris ecclesie in
vicinia Curie imp. an. sui reg.
successit Lotharicus

De obitu Godhaldi Epd

Godhaldus tandem migrans in
monacho professionem monachalem
in benedicti in Westbroek assumens
plenus sanctitate decessit anno salutis
M. c. xxvii. secundo Idibus Novembriis
cum profuisset annis 20 ecclesie
Traiecte sepultus in eodem monasterio

Godhaldus defuncto successit Andreas
Comitibus antiquae gentis Cugrenor
vel Epd vir prudens et gravis / pax
et tranquillitas suorum multum intentus
hic Hermanicus Comes Cugrenor
sine fratre sine nepote sumus (incom-
petens habeo) a Theodoro Comite hollan-
die in ultionem floridus proam sui
apud hamerthum cruce palam et
occulte hostiliter impetitos ac similes
Godofredus Comitem aquilum montis
hinc de Arnhem (Hinc de Cugre
vulgo appellatur fratres) Egre illi

reuoluerunt pariter composuit hoc radice
 alias insperatam / hinc inde promulata
 et liberatione animis omni Comitibus a fun-
 damentis tunc monasterium atque dotaret
 in perpetua memoria Unde factum est
 quod in agro qui Rheno et Warhal interuenit
 hanc longe a flumine ligna corrupte linea
 rectius sit vocato quia labore militum
 Romanorum lustrar regule hanc fossam ex
 Rheno in Warhalium ac Mosam deduxerunt pro
 exsistentibus aquis adiuuandis insigne
 redderetur Cuiusmodi in quo religiosi (quos
 promonstrates a loco alij Northartinos
 ab auctore nominant) quorum vita quia
 tunc rectius institutus ordo magno in
 pretio habebatur acritate ex laudibus rollo-
 rantur quibus etiam presertim Abbas
 Robertus non minus sanctitate quam Regis
 sanguine clarus. Hinc autem inditum
 insula Maris ipsi loco quem Rex Anglie
 contemtu ipsius Abbatis Calix auro /
 insulis auro Censuram contempserunt necne
 tunc legem reprobo ac paucitate Chessalato
 quod adhuc visum opulenter adornant
 habuit itaque duntaxat eadem reuolucione
 Anno scilicet M. C. xxvij. quarto Calo Julias
 Sed hinc manet alta mente repostum /
 hoc contempserunt edum ut verbis utar
 Virgiliis / fuscis enim rebellantibus
 florentibus regnante niger se iungit
 aduersus Theodorum fratrem / quibus
 suppressio dicitur florentibus in gratia
 ex auctore Lotharii Imp Augusti Atque
 andree / postquam alouaria oppidum atque
 prouincia Cantabrum (centumarios
 vocant) iam ferro igneque vastata erat

At florentius Comes instigantibus nobilibus
quibusdam helingum puellam fornesam hermanum
atque Godofredi Comitis et sorore nepotum et
principis de Vothem proutam sub tutela
hermanum de gentem et inconsulto in matris
morum appetebat. obsequit hermanum conatibus
florentis adiutus viribus Godofredi Comitis
atque Andree Episcopi unde recrudescente odio
florentius infert molestas. At Crantensis
raro concordat cum Episcopo partem metu lotterij
Cath. partem affectione florentium in
Civitatem recipiunt et emittendij dixeruntque
se potestatem faciunt. anglicos fouent ita
ut in Episcopo opprobrium presidium Episcopi ac viros
aliquos flammis consumit et inter quos
erat et pagus quem Orany hinc flu. sine
Lex mundam vorant. Cuius prouocatus
hermanus atque sermum in animo dudum
quoniam pacto iniuria videretur illam
tendit ad insidias et submittere latenter
qui presolarietur mane egrediente Crantem
cum paucis ad Venationem hanc longe ab
urbe in loco dicto Abste de frustra querente
fugam collabente equo occidit. Ipse
autem hermanus parator per lotharium
Augusti. qui eadem negotio permolestus fuerat
et sua principum dignitate ac titulo
Comitis quo fulgebatur primatur perpetuo
Theodericus quoque Comes in vltione fratris
hermanum atque Andream Episcopum
profugant exiens illum cum domino
suo quod etiam in solitudinem redegit incolas
omnes percutiens in ore gladij. Ambo tamen
post obitum lotharii in gratiam a Theoderico
Drogh ad sua redierunt. Cuius tempore
fulboldus quidam milites conseruit natus

hinc ex arte sua que barum dicitur circa
 mofam sita. qui vndictam Theodorici sua
 frat pro reuocillatione constupit entiam
 ac monasterium similiter ex professione
 promonstratentim quod etiam nostra etate
 pte Abbatem regitur At Andreat Epus
 amonitus sacerdotis ab Stauridy vntia ob
 dissolutos mores traduxit Illic viros et
 feminas religiofos ex ostbroetz. Cuius
 Fay vtiliter et honeste per . 8. annos
 vltiam sibi commissam administrasset dresse
 re Calo iulij. Sepultus apud pdrassores
 Anno M. C. CCC. lxxij. alibi xxxij. hinc
 Conradus T tertius Romano p dng
 duonant donationem Comitatuum de
 Oostergoy et Westergoy per alios reges et
 Imperatores antea vltatoz quos lotharud
 dng. eadit Hermy admerat Et comitatu
 hollandie vmerat prebens perpetuum dycor
 dnam fomentum pro confirmacione aut
 hinc re subternum litteram Conradij
 Regis

Restitutio Comitatuum Ostrogondie
 et Westrogondie

In nomine sancte et indidue Trinitatis
 Conradus diuina largiente clemencia
 Rex Romanoz ij. Scimus et vere
 credimus quia qui repositus est in nra
 pte quem et Reges regnant propter
 hoc suos constituit retores in hinc
 ptegrinationis et seruih via ut bene se
 regentes et alios postmodum seruih
 regnent in patria. Quod nobis vltis
 fuisse et misericorditer speramus euenturum

si vnicuique iustitiam pro viribus nostris conser-
uemus. In ipsiusque iustitiam pro dei amore
fideliter intendentes. Notum est volumus tam
presentibus quam futuris omnibus pro nostris fidelibus
qualiter Comitatum quendam fuisse nomine
Hospitum et Westergouthe beate Martine
ad ecclesiam Crantze monasterii et petitione
venerabilis et fidei nostri Andree eius sedis
Episcopi iuste designamus quem iniuste eadem
ecclesia ablatam pro certo comprimus
Aderat sane factum comitatu Crantze
solum dicit recordatione Henricus tertius Imp-
erator tunc pro remedio anime sue. tunc
propter amorem et scientiam venerabilis
viri et fidei sui Conradus eiusdem sedis
Episcopi cum demum filius eius Henricus
bone memorie quintus. quartus vero Imp-
erator. Utriusque renouavit et renouando
ante et privilegio suo confirmavit. Nunc
igitur quia aliquando sub predecessore
nostro Lothario Imp-eratore predicta ecclesia suo
iure et predicto Comitatu caruit. Utriusque
eius suo iure carere volumus. sed secundum
monitione fidelium nostrorum in debitis statum
reddendum et Comitatum tam reformandum
secundum hoc quod in privilegiis ecclesie
veritatem invenimus. Ut igitur antiquae
constitutionis et nostre designationis auctoritas
immobit et inconvulsa per succedentia
tempora permaneat. huius attestacionis
paginam conscribi et sigilli vestri impressio
insigniri iussimus. Testes quoque subnotari
iussimus precepimus quorum nomina hec sunt
Thuribinus Sancte Rufine Cardinalis Episcopus
et apertus sedis legatus. Arnoldus Coloniensis
Archiepiscopus. Alberto Treverensis Archiepiscopus
Emburo Vitzzeburgey Episcopus. Alberto Leodunensis

Episcopus. Wazentius Monasterii Episcopus. Ado
 ostburgensis Episcopus. Stephanus metensis Nicolaus
 Cameracensis Episcopus. Walramus Dux. Willhelmus
 Comes palatinus. Godfridus Comes
 namurcensis. Henricus Comes de Suthem
 Arnoldus Comes de Inno. Adolphus Comes
 de Saphenberch. Adolphus Comes de monte
 Conradus Comes de Bonna. Arnoldus Comes
 de Ley. Conradus de Hagoy. Henricus de
 horsessusay. Theodoricus et frater eius
 Rotgerus de Dura et alij plurimi. Anno d.
 Idus Aprilis Indictione prima Anno d. d. c. c. lxxviii. regnante reuerendo
 rege Romanorum in primo anno regni sui
 dictum Colone in xpo feliciter d. d. c. c. lxxviii.
 Signum Conradus Regis Romanorum in
 xpo d. d. Arnoldus Cancellarius Droghoy
 et reuerens viri Archidiaconi Magistri

Idem Andreas abbas ac monachus sancti
 Trudonis concessit in villa Alburch que
 et Babiloma ecclesie ac decimas que ipse
 esse consueuerant quia profugus illis
 forsay receptus fuit. Discordiam quoque
 inter maronem atque sancti Saluatoris
 ecclesiam super ordine ministerij in pascha
 pentheroste atque natali xpi seruando anti-
 quatam extinguit et ne in posterum
 excusitaretur rotulavit de suis in pultra
 et Emello supradia perpetua et intuitu
 eius Lutzardus Episcopus Cameracensis
 rotulavit utriusque ecclesie altaria duo in
 Westerlo et oulo M. c. lxxviii.
 Contulit Andreas rex ecclesie sancti
 Saluatoris res et proprietates ad istam fl
 versus gauda et haestrecht Et ecclesie sancti
 Wilhelmi transthy prothia in buesichem M.
 c. lxxviii. sub Lethario d. d.

De hereditate &c

Post Andream eligunt Hardbertus sine hereditate
vbi videtur nisi testatur &c &c
natione fusiunt & loco bizon vir integritate
vtriusque statum ad pristinum vigorem ducit
hic dum Romanam accedat pontificem
consultant illum rebus de causis rediens
inuenit apud Crentanos magnos tumultus
concordatos auctoribus/ Grunib quoz pars
Campum sine Walburgis occupant et
munitat quos per crebras occupationes
ad aditionem cogit. Intendunt vbi
structura mentum committens duobus fratribus
vni in Gruninga aliter prefectura in
Concordia/ perperam in hoc postibus consulat
nam vsq in hunc diem Episcopi & p
libere quid iudicabant

At Otto Comes Romanus & stirpe palatinorum
prefectus in Bentheim Sororum Theodoric
Comitis grassabatur in Crentanos cum
pontifice habebat viribus impaz nec
valens desistere/ accito tandem in subsidium
hugoni cognomento Butro & nobili
familia Alroy de Arulo cum magno equi-
tatu/ tandem apud hemsheim sine
Omersheim iuxta alios iuxta rindeh pugna
occisus multis alijs partim captis partim
per labula suaz salutem conuertantibus
Otto rapitur. cadente Ottone Comite in
biels et Crento deducitur. Quod
auditus Theodoricus Comes illius rindeh
vallis vrbem obsidione adiuncto filij
Iuanni principis de Arulo fratris ipsius
hugonis Butry quo ante Comitis irati
sibi reconciliaret quia fratris adhibebat
&c. Ignarus Episcopus salutem humane
sz ad obsequ subsidium intendit cum

Derretum fuisse oppugnare Comitatum quo illud
 ab ingruente periculo liberaret / prouocat
 hostes ad pugnam / designatur locus et
 arbitrio stans / at ingruente die pugna
 Epus iubet rursus omnes esse in armis
 quos custodis ferrum ac puerum distulit
 prohibens nequibus portas aperat esse vero
 congregata factio et omni ordine clero
 pontificalibus indutus / rebus iuxta digni-
 tatem religiosis vestibus armatis / et
 vexilla atque insignia rursus ferentibus
 portis aperit hostibus obviam procedens
 qui e conspectu cedentes exercitum armatum
 propter raudorem resplendentem aduentare
 ad prelium se preparant / Appropinquans
 autem intermis Epus sacro rursus exercitu
 admonuit Comitem ab oppugnatione
 desisteret / obsidionem solueret atque retrocederet
 in anathemate ac Divis fieri vellet / At
 Comes compunctus pietate ac religione
 animo flectit ab ira / ponit furorē conceptū
 factus restans / ac depositis armis suppliciter
 petit veniam et mittitur / datusque osculis
 et furtis dextero fit amicitia / ac
 fedus novum percutitur / liberatur Comes
 a captivitate qui arce suam Beuthen
 beate Martino tradidit ob directionem et
 rursus in beneficium recepit / sed et hoc
 ut Epus liber esset / introitus / et regnum
 in arce / in qua et oratorum et aulam
 pro residentia sua sibi restitueret / Erat
 hic forma corporis Egregius qui paulo post
 ab hincmano Comite de Stahlberg
 vel Stahlke dolenda morte perimitur
 et Otto filius Theoderici nepos eius
 successit in Comitatum ac prefecturam
 de Beuthen Anno quoy M. C. CCC. CCC.

percepit Theobaldus Comes hierosolimanus
deuotionis causa et sequenti anno reditum
faciens per urbem Romam ubi monasteria
in Eymunda atq; Roymsburg a maioribus
suis partim fundata atq; Instaurata
protectioni sancti Petri sub annuo censu
submitit que Innocentius p[ap]a. iij. suscipiens
perpetuo ab omni ordinaria potestate exempt
faciente et approbante herberto Ep[iscop]o non
longe post videlicet anno M^o C^o XLVij
conflagravit maior pars civitatis Cra-
vith / maior et sanctorum petri et pauli
atq; Joannis templis omnino consumptis
flamma unarum oratorio sancte Crucis
Eccl[esi]e sancti Salvatoris non absq; miraculo
et tanto furcudis intacta remansit cum
Imagine saluatoris ex famillis asseruata
que adhuc visitur Cum futuris periculis
perspectum est pro aquarum comoditate vnder
acquirenda / ordinare fessit per urbem atq;
aque e vltimo ducte que in Vertam fl
perpetuo decurreret. Unde tam urbs et
fontibus ornator et sedandis incendijs
vehementissimis remedijs longe instructior
apparet

De obitu herberti

Herbertus itaq; plerumq; ditum cum annis
presensset ex vltima nature persoluit
debitum in Idus Novemb[ris] anno M^o C^o.
L^o aduinctus predecessoribus suis in
maiori basilica hic inpetrauit pro
Eccl[esi]a Cravithensibus a Conrado m^o
Ro. Aug[ustini] auctoritatem Eligendi Ep[iscop]i
quam Eugenius papa feliciter approbavit
ut ex his subnotatis constat

Potestas eligendi Ep[iscopu]m

Eugenius Ep[iscopu]s Straub[urgensis] senioris de
 dilectis filiis Decano et Capto ecclesie
 Cracovie[m] reddimus gratiam gloriam et
 aptam benedictionem. Supplicatio Chariss[im]i
 in xpo filij Conrardi n[ostri] Regis Romanorum
 Illustris nobis per dilectum filium
 Conrardum ipsius fratris vestre ecclesie
 p[ro]p[ri]um propter hoc ab eodem rege ad
 Romanam Curiam destinatum continebat
 et privilegia per Romanorum Reges et
 Imperatores antecessores suos ecclesie v[est]re
 concessa. Antequam privilegia ab ipso ecclesie
 v[est]re predicta concessimus antequam apostolica
 dignaremur confirmare. cuius privilegii
 tenor talis est. In Nomine sancte
 et Individue Trinitatis Conrardus divina
 favente clementia Romanorum Regis scilicet
 de ecclesiis de amplificationibus et eaz[um] iura
 regali antequam tenemus et confirmamus
 antecessor[um] nostrorum proinde Regum vel
 Imperatorum exempla mutamus et hoc
 nobis ad regni nostri celsitudinem et p[ro]p[ri]e
 ad anime nostre salutem profuturum non
 ambigimus. Ea propter tam futurorum quam
 presentium q[ui] nostris fidelibus regni monent
 industria q[ui] nobis apud Cracoviam Civitate[m]
 residentibus et de pace ac de statu regni
 tractantibus fidelibus nostris Hardbedibus tunc
 h[uius] venerabilis Ep[iscopu]s Conrardus frater
 noster p[ro]p[ri]us Decanus et Capitulum
 maioris ecclesie dicte Civitatis ad nostram
 presentiam venerunt. nostre celsitudinis
 supplicantes ut sicut antecessores n[ostri]
 p[er] h[oc] Reges et Imperatores ipsa[m] ecclesiam

Cravertij multos honores et privilegia dota-
uerunt. Sed nostra regalis excellentia vestros
vestigia imitanda. Dico scilicet aliquid honoris
privilegia concedere dignaremur. Nos
igitur considerantes quod regalem deus excellentiam
illos honorari debere privilegia ampliorum
quorum auctoritate continuis obsequiis optinuerunt
Attendantem etiam nos et antecessores nostros
reges et imperatores in dicta ecclesia a fundatione
suis Antea Canonicos primum locum obtinere
nostramque prebendam in eadem duo deservimus
sacerdotibus pro nostra salute et regni tranquillitate
habeat ac pace dum orantes. Dicitur Hardbetti
Venerabilis Episcopus fidele servitium ac dilectionem nobis
Dei et Capiti grata obsequia et devotione
frequenter qua nostram regalem excellentiam
et dilectam coniugem nostram. Et tunc
Reginam per aliquot tempus in ipse cum
satis remozantem plurimum honoravit.
Et propter hoc volentes tandem ecclesiam
maiorum Cravertij honoris privilegia
specialiter sublimare ob remedium anime nre
et animarum domini Henrici in cuius nostri
cunctis vestra in ipse ecclesia pro pignore
sunt sepulta. et Henrici in. Amen. hunc
Imp. necno futurum dilecte coniugis
nostre. G. Regine predicte ac Conrardi
fratris nostri Charissimi eiusdem ecclesie
pph. sub eligendi et instituendi Episcopi in
ipse ecclesia quod ac Regis Ro. et Imp.
perpetuo dinoscitur. et ab antecessoribus
nostris regibus et imperatoribus. Usque
ad nostra tempora est devolutum et
deductum. Dicitur deus pp. et Deiano
ac Capto ecclesie sancti bonifacii eiusdem
loci videlicet maioris ecclesie ab eorum fundatione

Archiepiscopus Imperiales

Regis Romanorum
Josephus Tra:

speciali fraternitate ut nobis firmatus
 Communitate in donationem perpetua legal
 magnificentia concedimus in domum
 et domus potestatem nostram omnimodam
 a nullo successorum nostrorum infringendam
 ut cum Episcopatum predictum vararum
 contingerit. ydem prepositi de canis et
 Capta maioris et sancti Salvatoris
 Cranchies antedicti et nulli alij nisi
 suarum ecclesiarum Canonis. Episcopi alium
 eligendum plenariam habeant potestatem.
 Et autem hec nostra donatio donum et
 privilegium regis magnificentia voluntarie
 ac liberaliter concessa eisdem perpetua
 sunt et rata et credantur ab omnibus et
 in omnibus omni tempore consisten-
 ventur hanc in cartam scribi iussimus
 manu propria ut infra videtur corrobora-
 rantes ydem testes qui presentibus aderat
 subter notari fecimus quorum nomina
 hec sunt / Anselmus Hamelburgensis
 Episcopus / Albero Leodivensis Episcopus / Abbatibus
 monasterii Episcopus / Wido Camerarius
 Episcopus / Wido osenburgensis Episcopus / Walramus
 Dux / Wilhelmus Comes palatinus
 Henricus Comes de Suthene / Arnoldus
 Comes de Clino / Adulfus Comes de mote
 Henricus Comes de Gelle / Conradus
 frater noster propositus / Eino propositus
 Sancti Bonifacii / Conradus Cylis
 propositus Lambertus Sancti Petri
 propositus / Godfridus de reney / Marsus
 de megeur / Otto propositus Cranchies
 Egbertus de Amstelro / Beroldus de
 aldensel / Jacobus de Saterfloe. Signum
 dno Conradus Ro. Regis in Ego Arnoldus

Jus eligendi Episcopus Capitis
 maioris et sancti Salvatoris
 ecclesiarum concessum

8
Cancellarius Vire heronij inoguntij archi
episcopi et archidiaconi Drogonij anno
Duce Inuarationis M. C. glv. Indict.
viii. Id Calend nouembz regnante
Conrado Ro. rege. in. Anno vtro regis
eius vni. Data apud Trarctum in xpo
felicitate / Ea propter nos pro salute
ecclesie reuerentia et eiusdem regis suppli-
cantiis Instantia inclinatj consideratis
etiam ad archiam vram diti regis dona-
tionem qua ipsam Regali magnificencia
favorabiliter et excellenter honorant
antedictum privilegium cuius tenor hys
in apostolicis litteris de verbo ad verbum
est Inscribitur et omnia illa privilegia
per vo. go. Reges et Imp. ecclesie vestre
ad honorem xpi et ecclesie exaltationem
concessa ante astra confirmamur / Inhi-
bitis sub anathematis vinculo / nec
Imperialib. vel Regalib. aut Episcopis. vel
clericis aut laicis persona aliqua
cuiuscumq. status et conditionis existat
ipsam ecclesiam Trarctum contra hunc
privilegium et nostre confirmationis tenore
molestare / aut in eiusdem privilegij
in premissis quidquam impetpetum audeat
attemptare decernentes irritum et inane
si quid a quoq. in contrarium fuerit attempt-
atum / Nulli ergo omnino homin. liceat
hanc nostre confirmationis paginam infirm-
are vel ej. ausu temerario contrarie /
Si quis autem hoc attemptare presumpserit
Indignationem omnipotentis deij ac beatorum
petri et pauli aploze eius se noverit
Incursum datj Rome apud sanctu petru
Id Calend April Pontificatus nostri
Anno primo /

Hanc confirmationem a dno Eugenio
 papa tertio esse sub Conradus Rex
 qui privilegium ecclesie predictae de
 electione Ep[iscop]i Bonamur impetravit et
 fratrem suum d[omi]n[u]m Conradum ecclesie
 Cracovie antedictae prepositum in sub
 scriptis ad Romanam Curiam propter hoc
 destinavit que postea per Interf[er]os
 Roman[os] pontificis et Imperatoris
 confirmata

Similiter Comitibus de Osterreich et
 Abbatibus predictis concessis Henricus de
 manu regis accepit iuxta exemplar
 litterarum infra scriptarum

In nomine sancte et individue Trinitatis
 Conradus divina favente clementia
 Romanorum Rex secundus Si ecclesie
 de amplificatione et earum iura Regali
 auctoritate fuerint et formantibus
 cessis nostris pro rebus Regni vel Imp[er]ii
 exempla imitamus et hoc nobis ad regni
 nostri celsitudinem et precipue ad animam
 nostre salutem prefuturam non ambigimus
 ea propter tam futurorum q[uam] presentium
 q[uod] nostris regni fidelibus nonent industria
 quod nobis apud Cracovie civitate confir-
 mantibus et de pace ac de statu regni
 tractantibus fidelibus nostre habebimus
 eiusdem loci venerabilis Ep[iscop]i ante
 presentiam nostram venit et iustissime
 privilegiorum eius nostri Henrici tertii et
 andree nostri Henrici quarti Imperatoris

nobis presentavit in quibus retinebatur
qualiter ipsi prefati scilicet Imperatoris Com-
tatuum Costrigoules et Westrigoules cum
omnibus appenditiis suis beato Martino et ecclesie
Cranestis contulerunt rogant itaque quod
hanc eamdem partem regis Episcopus unus cum
clero beneficiatis et universa eiusdem
ecclesie familia quibus iuxta privilegia
tenorem et imp. donationem predictam
Comitatus et et ecclesie sue in perpetuum
valitura confirmaverimus. Et quoniam
benivolentia regalis nulli in futura
sua desse debet et nos sine iudicio
ordine nihil huiusmodi facere possumus
^{prohibet} predictis privilegiis quod super hac re
nobis esset faciendum iudicio principum
a Comite Henrico de Gelle sententiam
exquisimus. Ille vero communitate tam
principum quam aliorum plurimum nobilium consilio
iudicavit quod nos iure possidemus et
debitis antiqua privilegia innovare et
pristinam imp. donationem nro privilegio
corroborare. Eundem igitur Comitatum
Costrigoules scilicet et Westrigoules quem
predicti imp. beato Martino et ecclesie
Cranestis tradidisse et concessisse noscuntur
nobis quoque instanti iudicio iuramentum et
dilecte comitis nre Gtitudinis regine
et petrone fidelis nostri hardberth eiusdem
regis regis Episcopi aliorumque fidelium nostrorum
beato Martino et ecclesie Cranestis perpetui-
taliiter possidendum sanctitatis per
presentis privilegii paginam obsequi fideliter
future distributionis confirmamus. Et
ne aliorum mortalium nunc vel futurorum
facultas aut occasio retractandi valeat

suborari potest que aliquo modo moueri possit
 calumnia. edito Regali submonitione /
 Statuimus ne aliqua unquam persona magna
 sine parua Imperatoris donatione et
 nostram confirmationem aliquo iure
 infringere presumat / Sed ecclia Cracouie
 libere ac sine omni contradictione prefatum
 Comitatum cum omnibus sub pertinentiis
 omni tempore possidet / Si quis
 quod absit huic nostre confirmationi
 edictum infringere temptauerit / mille
 libras auri purissimi reponat quarum
 partem dimidiam fratri nostro. Reliquam
 vti predicta Cracouie ecclie soluat
 et antequam hoc ab omnibus recedatur et
 inuoluntate omni tempore confer-
 utatur / manu propria et iure videtur
 corroborantes admodum testes qui presentes
 aderant subter notari fecimus / Et nota
 nota hoc sunt / Anselmus hamelbergensis
 Episcopus / Conradus frater noster et
 eiusdem ecclie p[ro]p[ri]us / Eius p[ro]p[ri]us
 sancti Saluatoris / Conradus Ecclie
 p[ro]p[ri]us / Arnoldus p[ro]p[ri]us s[an]c[t]i Marie /
 Luidbertus sancti petri p[ro]p[ri]us / Anselmus
 decanus sancti iohannis. Symon rami-
 rarius. Henricus Comes de Gelic /
 Godfridus de Arnesberg et frater eius
 comes herimannus / Theodericus de
 Altona / Adelbertus Comes de Noruimth
 Godfridus p[ro]p[ri]us nurebergen / Robertus
 Comes de Luxemburg / Godfridus de
 Vinen et filius eius. Hugo / Giselbertus
 filius hugonis aduocati / Gerardus de Marto

Defuncto heriberto oritur non modica
 contentio de futuro Ep[iscop]o Theodoro holland[ic]o
 herico G[er]m[an]o. Theodoro vero Clun[ic]i
 Comitibus. Hermannus ep[iscop]us Comitibus de
 h[er]ic[is] p[ar]t[ib]us sancti Ger[on]i Coloni[en]s[is]
 promouentibus Comitibus vero r[ati]onalior[um]
 op[er]um v[er]o fr[ater] d[omi]ni h[er]ic[us] postula-
 tibus prevaluit tunc ipse Hermannus
 fr[ater] d[omi]ni Comitibus holland[ic]is qui
 d[omi]no aduersarios sibi redogit in subter-
 roneo transacto hoc modo b[er]n[ard]o de
 d[omi]no legatus ap[er]t[us] apud Loduic[um]
 Curant utrumq[ue] electum v[er]o vultu
 Conrad[us] Regis eo res aduocatur ut
 Hermannus v[er]o restitueretur Ep[iscop]us
 v[er]o parum v[er]o v[er]o adeo ut ignaue
 notaretur nam latronum et redib[er]at
 vulnera mutua inter eos agitabantur
 in suis respectu in quos aduocatus no[n]
 audebat nec vulgi sibi subdit[is] potuit
 coherere petulantiam qu[am] qu[am]q[ue] scelera
 in suos atq[ue] exteros perpetraret unde
 propter h[uius]modi licentiam r[ati]onalior[um]
 f[aci]ss[im]i in diuersas affectiones mutuum
 dedit inuestitur[am] factionibus que adhuc
 persistunt Anno M. C. Lij. Vj.
 Caldo ap[er]t[us] exhalant Hermannus
 Ep[iscop]us spiritum. Sepultus in maiori
 ecclesia cui sedisset Anno D[omi]ni

Prodigia

Huius temporis circa lunam visus est
 Circulus iustar[um] fructus cuius quatuor radij

protensio ad formam Civitatis dicitur est
Ingrus terrarum ad quod annos fuerunt
multas preclaras urbes subiectas inter
quas damascus et antiochia fumantia
sunt mortalium multitudinem oppressa. et tunc
non magnam temporis varietatem quidem
scribitur Civitas usque Anno M. C. Lij.
et cetera dicit. Alii M. C. lxx. quo tempore
fredericus Augustus urbem mediolanensem
rebellantem tenuit et Rodolphus archiepiscopus
tunc magos Coloniensem adduxit. At frisy
quos Dactylos appellant aliquot loca
conterunt quorum motus cum magna
vorum clade subito compressus harlem
manu aditus rustrana

De Godofredo Ep

Discordia post obitum hermanni super
electione eius suborta ante fredericum
Imp/ superuenientibus illis paratur ut tunc
prudenter providit ut et Canonice et
sua parte Godofredus de Rency maior
fuit virtutibus utamur electus. Quis
vix appetens glorie atque iustitiam animi
Sub hoc tempore obiit Theodericus Comes
hollandie postquam repperit Comitatum annis
pl/ secundum alios septem. Sepultus
Edmunde Anno M. C. lxxij Non Aug
Civitas vix Sophia sanctitate pspira
orationibus et ptegrationibus dedita
tam tunc pergens Hierosolimam illu
moritur et sepelitur. Succedit floridus

tertius. Comes x. qui gravissima bella
 contra philippum Comitem flandrie
 et alsacie gessit a quo tandem virtus
 et captus in prelio. abduxit perpetuo
 medietatem terre sue in occidenta parte
 Schelde fluv. que vocatur Viasia sine
 Viasia incorporata nunc flandrie
 tandem utroque partibus conditionibus dimissa
 duxit ad am. filiam Regis Sclavorum
 uxorem ex qua genuit Theodericum
 successorem, Wilhelmum orientalis fuscus
 Comitem florentinum fratrem Crautem
 Robertum presidem Hennemarie et
 quatuor filias. Hic Godfridus Epus contra
 Cremonos auctoribus nepotibus heribech
 pro prefectura Groningensi filij aduiz
 factus fuit magno adiuventio nam pene
 captus ab hostibus liberavit quos etiam
 continuit et urbem ipsam magna pressa
 obsidione crebris oppugnationibus eam
 appetens resistens Comite Gelrie cum Theode
 rico balenburgeny qui rimbis suspectas
 venerant donec res per arbitrium huius
 fredrici mandatis negotio Remaldo archiepo
 Coloniensi fuisset composita. Sed hanc
 longe postea hinc res acta est subortur
 inter Godfridum Epum. atq; florentium Comite
 no modica discordia occasione sub parte
 orientalis fuscus q; Lanre fluvio adiacet
 quem Carolus et lutharicus dux Comitibus
 hollandie. dly vero huius Epus atq; vobis Crautem
 tradidit at florentibus totum silij vendi
 rabat. Quos se videns uribus inferiori
 Innotat Cesare fredricum qui descendit
 fano qui sequitur ex quo duxit recordam

Concordia inter epum Crantoch
et Comitem hollandie Super
parte orientali frisie

In Nomine sancte et Individue Trinitatis
Fredricus divina favente clementia Re.
Imp. et semper Augustus. Controuersie
que sua vel concordia sequuntur ratio
suggerit ut scriptis et testificationibus
designentur / ne forte ^{tor} diuersitate duntaxat
inter tempore discordia recidua desurgat
et habeat seruitura posteritas / quod de statu
precedentium fraudibus malignantium
conuenienter exponat. Ex parte retro
necessarium que inter godofridum venerabilem
Crantoch Epum et florentium Comitem
hollandie de Comitatu frisonum agita-
batur nos de Consilio Curie et fidelium
nostrorum concorditer deidentibus vobis
favorabilis amiche reconciliantes dignum
duximus ut vniuersus tenor concordie
describeretur quemadmodum subiungitur
Statuimus igitur ut eque participent
de predicto Comitatu frisonum Episcopus
videlicet et Comes et nuntii eorum alio
manu habeat in hoc Comitatu quemadmodum
vel profum ambo concorditer eligent
sibi Comitem qui vices eorum gerat in
predicto Comitatu qui presentatus ab
eisdem dno Imp. hanc et potestatem
inducant a manu domini Imperatoris
accipiat et iuramentum prestat
quod pro dilectione vel odio vel pro
argenteo vel auro vel alioquin Re
pro in predicto Comitatu nuntius

faciat Inuiziam nec unius magis pro-
 mouebit remedium aut proficiam qua
 alterius Epus etiam et Comes ordi-
 nabitur de utilitate electi Comitib
 totum in predicto Comitatu. Quod si
 ipsi Concorditer Comitum eligere non
 poterint Dub Imp. pro consilio suo
 Comitum eliget et illi dabit banum et
 ordinabit de sua utilitate. Si vero displi-
 cebit Episcopo vel Comiti vel utriusq
 Epus et Comes quem vel ipsi elegerit
 vel quem Imperator sibi dederit mutare
 possunt eum quando voluerint. Cum
 vero Intrandi in predictum Comitatu
 et Judicandi May tempus aduenit
 Epus videlicet et Comes hollandie
 simul Intrabunt utriusq eum xxx. mili-
 tibus vel si forte in maior vel minor
 numero militum conuenierint et postea
 Intrauerint eque diuident omnes redditus
 curias ad Comitatum pertinetes et omnia
 comoda et emolumenta que de Comi-
 tatu vel iudicio Comitatus pertinent
 equaliter Impartientur. Damna et
 defectus Comitatus sibi separatim utriusq
 in hospitio suo faciet expensas pro voluntate
 sua Communis quoq consensu et dono
 Investiture locabunt et ordinabunt officina
 sua utriusq autem pro libito suo accipiet
 sibi aduocatum communibus tamen negotiis
 Idem. Si autem aduocatus Episcopi
 Comiti displicuerit ad nutum Comitib
 Epus illum deponit et substituet aliud
 sui comiti placet. Si vero aduocatus

Ep̄o diffinitur deponat tunc Comes et alius
qui placet Ep̄iscopo substituit. De Introitu
Amboꝝ Ep̄i videlicet et Comitibꝝ exercitibꝝ
Comitibꝝ totꝝ Indina et Justiciis Comitatus
dunt peragantur vñ septimanis infra
has octo septimanas quibꝝ non exercit
aliqua Synodalia vel Ecclesiastica Indina
transacto autem hoc spatio Comes Holtan
dñe si vult exercere potest et si vult dimit
tere / ad negotia si qua sunt pluribus
peragenda. Et quibꝝ simuliter dimitatur
ad Ecclesiastica Indina facienda. Ambo
autem in Mayo debent Introire ut
exercitibꝝ singularibus negotiis et
Indinis. Synodalia quoqꝫ negotia ante
Incommoditatem hinc valeant promoueri
venit si aliter eorum Ep̄iscopus videlicet
et Comes remouentur ab alio vel in seipso
Imp. vel alterius domini sui vel graui
Infermitate occupatus vel qualibet Incom
moda causa detentus. Vel pro voluntate
sua Comitatus non Introire mittet
condictam miliam vel quantum tunc
oportunitas temporis exigit et hinc Intro
si conuenit et equaliter portionem accipiet
et sicut supradictum est omnia simul
bona et mala partientur. Si vero neuter
eorum Comitatus Introire potuerit vel
comuni consensu Introire utauerit
mittent Comitatus suum ad exercenda
Indina Comitatus et cum illo mittent
milites quotquot voluerint vel indies
Et quidquid super sumptibus illorum
residuum fuerit equaliter diuident inter se

preterea Comes hollandie habebit Episcopus
 per Iherosolimam vel obsidionem quam cum
 ipso faciet vel per quatuordecim castella
 deponere deventrem Et si quomodolibet modo
 illud compromissum conderit illud Comitatus
 in feodum salua vniuersisq[ue] iusticia
 Et Episcopus habebit in eodem castro domum
 et Capellanum et granarium et requiriam et
 ponet in eodem vniuersum liberrimum hominum
 suorum. et duos ministrales suos et libere
 ingredietur et egredietur quando voluerit
 Comes autem habebit vniuersam munitionem
 et fortitudinem castri et fundabit mure
 Episcopus Si autem Episcopus Iherosolimam habuerit
 cum aliquo amiro vel homine Comitatus
 contra quem Comes saluo honore suo
 Episcopus firmare non potest salua castella
 in potestatem Episcopi et habeat illud quodcum
 Iherosolima durauerit accepta tamen seruitate
 et finita Iherosolima et restituat Et autem
 vniuersam concordiam Episcopi et Comitatus
 perpetuo teneant et obseruent fide data
 in manu nostra firmiter compromiserunt
 Et nos ad maiorem huius concordie fir-
 mitatem sub obtentu gratie nre et
 sub pena quingentarum marcarum argente-
 rum vniuersim omnino tempore obseruanda
 Ceterum si aliter ipsorum hanc concordiam
 violauerit et contempserit ab alio infra
 .xx. dies non emendauerit nos
 Comitatus qui hanc a nobis habet in
 presentiam nostram vocabimus et ab
 ipso et ab alijs sex boni testimonij viris
 tribus videlicet ex parte Episcopi et tribus
 ex parte Comitatus quos ad hoc eligerimus

quib in huius violatione concordie reus sit
investigabimus hy septem iurabunt quod
bona fide veritatem dicunt. Cui autem
ab hys septem viris vel se discordie
fuerint a maiori parte reus esse iudicabitur
quodgenas marcas argenti ^{infra} ~~supra~~
xx Ebdomadas rannie nostre persoluet
et reatum suum digne emendabit

Motus Fusciorum et prodigia

Hoc quoque tempore subit M. C. lxx.
Fuscij vadum Obenward transierunt
grassantur in hollandiam vltra quos
et florentiam aliquot annis sub vario
fortune eventu perlatum est. Tandem
vasta vinchot cum Niddorp, ac
Cypalia et Wrangia insulis subactis
a florentino. Fuscij ad pacem redditionem
varty sunt. florentibus demum visis
hierosolimam tetigerunt etiam vniuersa
et horrenda prodigia. Agnus nascitur
cum vno capite ac semis pedibus.
Gemmaque cauda. gemellus videlicet a
parte posteriori anno quoque M. C. lxx
in autumno mandata tempestas Oceanum
excurrere terminos ad antema Crantij
urbis pertigit sequenti vtro multo altius
effertur per vniuersam prouinciam
similimum Cathablisno. In natali dnicco
visa fulgura audita temetina. et ante
tempus fruges ac flores huius arboribus
volatilibus et animalia quousq. durebant
fetus. Et rursus magna pars Crantij

interduo consumpta unde tenuit ad
 penitentiam publicam iudicata Godofredus
 vero inter tantas calamitates animo
 minime consternatus oppidum ruteny
 cum residua hereditate sua contulit
 ecclesie Cravenstons. Et protectione sue
 dilectionis constituit archiepiscopos quatuor mi-
 nistrissimas videlicet heresmy ad Gebuoy
 Montfort hollandy, Wotiden Cravenstons
 Vollenboe frisy et insulub romasfordos
 et cum annis xxx feliciter ecclesie fuisset
 obdormuit in domino. In Calo Junij anno
 m. c. lxxv. Adhucatus baldrico
 Episcopo

De Baldrico Episcopo

Godofredo successit Baldricus et Comitibus
 hollandie regnabat de Benthey. secundus
 hunc vocat Aldensaley et beate Marie
 Cravenstons Berthay p. t. xxx. Episcopus
 vir modestus et castus frater florenty
 Comitis et Theodericij p. t. majoris
 postea Episcopus atq. Ottonis Comitis in
 benthey. quorum adiutorio subduos suos
 in pace aliquandiu regit. Inimici ab
 hostibus ablata recuperavit. Insuper cultor
 insignis. Solus tunc dux Lotharingie
 vni prebante qui Comitatu velue
 in beneficium tenebat ab ecclesia. et ea
 inconsulta temerarie in Comite gebue
 transportauerat. Quis contempsit et
 in pro dno statuto tempore drognostere

201
Iustitiam unde quod iuste procuratoribus nec
tantam rebelliam equanimiter ferant
Conradum Comitem Gelrie & velua pro-
pellet campis tamquam iure debitam vendi-
ram sibi / Conradus Comes dicitur se
regulam dominio / illis congregatis quatuor
damentis obsidet. Unde Interuentum
fredrico Imp. iussu descendere per
Industria res componitur. Interdum dicitur
Conradus Comes absque liberis quibus
veluam rursus sibi vendit territorium
Comitatus Suthamie. atque huiusmodi
invenio et rapine quibus adiutorio
Chinensium / In tanta vero re necessitate
Otto Conradus frater succedens nec desiste-
potens veritas adversarios tandem
fructus Anglie quibus agrorum et
Monasterium dicitur hitharingie ac
Comitis Motes / Iterum damentiam
arce una pressit obsidione in qua erat
presidia / equitibus turme Baldvini
Ep. et dicitur res in periculo nisi
quod iterum contracta exercitu sub
supplicibus ferre statuisset. Unde resoluta
utriusque partis discrimine. fredricus
Imp. descendit et discordia arbitrio
terminavit / talis ut Otto Comes
veluam quiete possideret donec super
hoc de principum consilio aliter foret
diffinitum. Interuentum autem pro
Comite Gelrie. Henrico dicitur hitharingie
Henricus Imp. sextus eius nomine
filius fredrici suam promulgavit
super hac questione sententiam cuius
exemplar

Sequitur

In nomine sancte et indubitate Trinitatis
 Henricus septimus divina favente clementia
 Romanorum Imp[er]ator semper Aug[ustinus] et It[aliae]
 Similiter Imperatoris maiestatis nostre
 debemus exposulat et requirit offitium ut
 ea que inter fideles et principes Imperij
 rari et fontem dant discordie lina
 correctionis et diligenter omnibus modis
 curantibus ad firmam pacis concordiam vigilanti
 studio ipsos satagamus reducere. Quapropter
 notum facimus vniuersis Imperij nostri
 fidelibus presentibus et futuris quod nos
 questionem illam que tandem vertebatur
 inter consanguineos nostros Baldouinum
 Crauentis Ep[iscopu]m et Henricum Duce[m] Lo-
 tharingie super Comitatu de Velouwe
 in eo videlicet quod ipse Ep[iscopu]s Comitatum
 illum de concessione Imperatoris sibi et
 eiusdem Crauentis asserbat pertinere et
 contra Ducem Lotharingie dicebat quod
 ipsum Comitatum de manu nostra tenuisset
 in feodo ad hunc finem deduximus quod
 ipse Dux iuriam suam recognosceret
 omne quod in Comitatu illo videbatur
 habere in manibus nostras libere signavit.
 Nos itaque predictum Comitatum cum omnibus
 suis pertinentiis imperiali clementia
 predicti eiusdem Crauentis et dilecto
 consanguineo nostro Baldouino tunc
 Ep[iscopu]so solemniter retulimus et imperiali
 auctoritate presentis maiestatis nostre privilegio
 in perpetuum confirmauimus. Hic vero Ep[iscopu]s
 eundem Comitatum cum pertinentiis suis
 et cum Duce predicto consanguineo nostro
 Henrico Duce Lotharingie in presentia
 nostra benigne concessit sub eo tenore

221
ut Adm Comitatus ad eum heredem filium
suum vel filiam libere transeat et Integre
Statuimus quod et Imperiali edicto
sanctum ut nulla eorum persona in postea
hanc nostram ordinationem et confir-
mationem aliquatenus infringere audeat
vel perturbare. Et si quis attemptaverit
Centum libras aurei pro pena componat
Dimidum Camere nostre et reliquum passibus
Finanziam. Ad cuius rei certam in perpetua
evidentia presentem paginam inde respectu
Iussimus et manifestatis in sigillo aureo
communis. Huius rei testes sunt
Goldolphus Magdeburgensis Archiepiscopus
Hartbertus Brunensis Archiepiscopus Henricus
comes Langranus Thuringie Otto Comes
de Genthin. Comes Lambertus de Esfordia
Guerhardus Burgannus de magdeburg
Comes Albertus de Werunimetrode Rulth
de Chum. Comes de muntebrach Marquardus
dapifer. Trushardus de bestenebter
Henricus Camerarius de Broz Henricus
pincerna de Lut. Gerardus de Grimbitz
Arnoldus de Wessmar et alij plures
Signum domini Henrici septimi Regis
Imperatoris et Regis Sicilie. Ego
Conradus hildensherensis electus impe-
rialis aule cancellarius vice Conrardi
maguntine sedis Archiepiscopi et totius
Germanie Archicancellarius Drogonis
Acta sunt hec Anno Indis Incarne
tionis M. C. et. vij. Inditione xij. regnante
Dno Henrico septimo Re Imp. gloriosissimo
Anno regni eius xxi. Imperij vero quinto
Et regni Sicilie secundo Datum apud
Görlitz h. s. y. non Martij

De Frederico Ornatore^{to}
Sive Barbarossa Imp

Hic Henricus fuit filius ipsius
 Frederici Imperatoris regnamento
 Ornatore sive Hahre Barbarossa Cla-
 rissimi Principis qui genuit hunc
 Henricum qui duxit in uxorem Constantiam
 filiam Regis quondam regis Svecie
 iocunda Canredum Erannid. Item
 alium filium nomen Fredericum Turan
 Guanoze in desponsata fuit filia Regis
 Hungarie qui morte preueniens ipsam
 non regnavit, moritur dum in obsidione
 Arconis urbis exierit suffertur patre
 voluit preterea Italici scriptores tertium
 fuisse filium nomine Ottonem. Patre
 namque sollicitante Clemente in pontifice
 Ro per legatum Cardinalium Anno m.
 C. lxxviii. duxit expeditionem magnam
 pro redemptione Hierosolime que
 traditione Hugonis Comitis Capolitani
 Saladinis Babulone cessat. Subingant
 sibi Turcas Armenios aliasque nationes
 et ipsam Saladinum obsidentes quanto
 autem discrimine et perfidia Impera-
 toris Constantinosopolitani per Hungaria
 Bulgaria Thraciam ac Lycaoniam
 aliasque provincias exercitum duxit
 (Quidem dum verum quendam hinc
 consuleret de itinere accepit in fatis fatis
 se periturum a quibus quam obrem vnam
 maritima delinam) ipse sub litteris
 ad Henricum filium insinuat quare exemplar
 ob vetustatem partibus fusturimus

Epistola Frederici Imp ad
Henricum filium eius ex
raptis

FredERICUS de Gratia Romanorum
Imperator et semper Augustus
per dilecto filio suo. H. Illustri Ro. regi
augusto salutem et sinceram paternam dilec-
tionis affectum Excellentie tue hinc
plena mentis et animi firmitate nra
Imperialis et regie benignitas. Quia
honore plurimum exhilarari super condes-
centia tua spei firmam recipimus et
optatam. Certum quia de persone nra
statu et glorioso exercitibus unificari
curis progressu tua Regia desiderant
et decem scientias. Ad primum significando
occurrit. Quod nos ut fines iustitiae
fratris nostri Imperatoris Constantino
nopolitani attigimus in raptibus
et occisione nostrorum non modicum suste-
nimus detrimentum sicut ab ipso
Imperatore indubitanter dimostatur
procuratum. Nam quidam latronum sagittarum
peneb publicam stratum in utrumque condemp-
latitantes et impromiso sagittis torpente
pluribus ex nostris Interitus et minus
rante ambulantes affligere non cessant
Donec consilio maturiori a balistarum et
militibus nostris videlicet Vallan atque
flagrante maleficio deprehensum redignas
meritis penas desolverunt. Quippe
in una die et uno patibulo. Regni
more lupino suspensi vita rudenter
terminant. Nihilominus hinc residui
malefactores a latere per diversa

montium per totam Bulgariam nemine nob
 persequens. nocturnis rapinis nob molesti
 tandem quibus innumeriabiles varis
 tormentorum generibus ab exercitu nostro
 vicissim sunt rursus. Porro profanus
 Imperator Constantinopolitanus non
 solum Universa que habuit a Cancellario
 suo in Asia usum et rapuit apud Nuzem
 brigam furata noscuntur. Insuper et
 dubitant utrum etiam sub futurum
 fronte pene corambum et foris nob
 saltragit. Dicit quoque viaz surris
 arboribus ac sapis lignentibus obvolutis
 missis preludis et quaedam antiquas
 clausuras vetustate collapsas robur
 solinet ac munimenta totius Bulgarie
 in vesperis ac propugnaculis contra
 honorem dei et vindicare curis in usum
 et totius christianitatis exordium precepit
 comminari. Nos vero relictis suffulsi presidio
 grecorum Maximianis ignem apponentes
 robora cum sapis in famulam redigimus
 et emerem. Itaque Universis clausuris per
 de gratiam virtuosos transitus in terra
 planam circa ibi omnibus bonis defectis
 pervenimus et sic in peragracione
 Bulgarie. Sex hebdomadas laborose satis
 expendimus. Rursus inde profusi profusi
 curas philippopolim Civitatem seu naturalem
 ac manum artificum minutissimam atque
 opulentissimam prorsus deserta tanquam
 pro delicta occupavimus et tunc die
 sequenti ludo maximo festu receptas
 ab Imperatore Constantinopolitano
 recepimus que pariter omnia laudumita
 dolo contumabant. Cuius autem primus

De captivitate legatorum nostrorum manasteribus
videlicet Episcopi Comitis Roberti Marcomariti
Camerarii ad plerumque summis etitificatis
quos sepe dicitur Imperator dum adhuc
in Ungaria esset instituit in rotundi-
liam creaturis et cum scandalum sus-
ciperet fuisse captum et fame suo
minimo consulens contrarium univ-
ersarum nationum et legatorum ignominiose conditio-
nem carere fore atque talibus auditis
universis cum exterritis infirmis
et postmodum Civitates Castellae. Viros
de populari atque occupare non cessant
quoadusque Imperator Constantinopolitani
magnificentie nostrae legatos in magno
honore ad nos redituros trans suam bene-
nobis significavit Tandem vero post
multas legationes atque legatorum diligentes
Johannem quem fraudulenter contra nostram
benignitatem conceperat in hinc
assuetate transitum unum prosequant
artificiose persequi Sicque legatis nostris
tanquam rebus benigne ad nostram maiestatem
remissi de ipsorum pecunia plusquam duo
milia marcis detinuit iterato permissis
transitum securum narium habundantia
forum bonum / consuetudinum / consuetudinum /
utrumque quia in vulgari dum solet proner-
bis / istud tunc in Gregorio fura-
mentis et simulationibus nullam prosub
habentes / fidem apud Philippopolim
hyemare detinuit / filiolus vero
nostris dum sursum fratris tunc sublimitatis
moram in alia futurus est Civitate
veroy nomine cum magna exterritis
parte que distat a Philippopolim de munitaria

terre nostre dicitur hinc hinc auri hinc mentis
 utinam temperatissimas. Omnino tamen
 impossibile est transire nos per brachia
 sancti georgii nisi ab imperatore constanti-
 nopolitano. Clertissimos atque omnes scriptores
 maiores obtineamus obsides et tota Romania
 nostro subiciamus imperio. Regni nobilitatis
 tue prudentia. Commendamus rogamus quibus
 ydoneos scientibus tue legatos famam
 utriusque auronam. pisam et alia loca
 pro galicorum atque varelloze transmittas
 presidio ut Constantinopolim circa mare
 martini nobis occurreret ipsi per mare
 nos utroque per terram (mutaloni oppugnemus)
 quam tamen magna militum gaudeamus
 copia orationum instantia ad diuinum
 recurrendum est subsidium quia res non
 saluatur in multitudine virtutis sui
 Sed per istum regis gratiam. Rogamus
 Itaque quatenus apud religiosos nostros
 imperii personas studiose obtineas et
 iugis vigilantia responsis pro nobis fundat
 orationibus. Consulimus autem dilectionem
 tue ut iudicium accipiat et in se malefac-
 toris regis dignitatis zelus exardescat
 profecto per hoc gratiam dei consequeris
 et favorum hominum. Legatos etiam a dno
 papa mitti facias qui precipue faciant
 contra grecos quia patriarcha eorum
 presentibus legatis nostris monasterium
 Ego et collegio suis in ecclesia sancte
 sophie publice predicant quod quidam
 grecorum ventum peregrinos occideret
 si viginti grecorum reatu incurrisset
 Indulgentiam consequeretur a deo

apud philippopolim tam Inodrim hōdo
madat complēnimus. Vsz constantino
polim non Indentur casti vel cum
tatis habitator Datum philippoli
die Calto decembre

Quamvis ultra receptum propositum
tam non hysoriam sed tenet omnibus
quibus merito Ingerminandas scribam
Huius quod difficile mutantur decreta celestis
Indris. fredericus de philomena et
Frono alyssz Cūitatibus triumphans
et omnia ferro victorose filij aptatus
devenit in armeniam vbi dum Ingerit
causa propter intensum estum In flumine
Saram descendisset quazus mandy In
verticem montis a precipite flumine
absorbtus est sepultus antiochie anno
M. C. et Cuius Intraus damnum
Inreceptabile intulit religioni Christiane
futuram Comitibus francoz atqz angloz
reges. ac fredericus Dux Suenoz
Conradus Dux austrie florentius hol
landie philippus flandrie atqz Otto Celles
Comites cum alijs Inrimis Ducibus

De frederico Inno

Fredericus vero dicitur Dux pagani
apertus Vilhelmus vero filius
florentis Comitibus hollandie patrum cum
non speranda classe secutus per

singularium Industria auctor fuit / omni
 fraude damnato mortuoq; patre florido
 eodem anno quo fredericus Imperator
 puenit cum populo regisset hollandie
 asseratur sepulchro frederici / ipse frederico
 dux per quinquennium pcurat et belli
 sociis magna sibi a hennemaris sub eo
 militantibus parant gloriam / miserat
 hennemaris destituta spiritum suspectas hinc
 parum videtur esse hinc expeditionem que
 parum profuerit / Sic pia cepta mansere
 frustrata / Cantuar Imperator iste narratur
 virtutum et nisi discordia cum Romano
 pontifice quod tamen tunc vicarium Ep
 adrauerat atq; casus aduersus obstitisset
 rediret proinde ordo per ipsum potuisse
 restitui / restituit leges penitiles que
 extant / Confirmant et Godefrido
 Ep'o litteras Ottom's secundus de villa Annida
 cum theodone ac p'statione in almitre et
 terra Ottom's Comitis in Loua et quidquid
 in utraq; parte fluminis quod dicitur Verta
 habebat / Insuper et terram eiusdem
 hattom's Comitis in Ebi cum potestate
 eundem monitum in Cranto anno M^o C.
 lxxx. Imptum vero die / in / Idus octobris
 aquisgranis

Concessit etiam auctoritatem transscedendi
 Rodam iuxta litteras quas pro notitia
 horum et v'q; memoria hic subnequit
 videlicet

De ap'ruend' alioo thom fl. quo
 lib'um dicitur

In nomine sancte et Individue Trinitatis
FREDERICUS DIVINA CLEMENTIA REX ROMANORUM
IMPERATOR ET SEMPER AUGUSTUS DIGNITAS IMPERII
ROMANI HOC ERIGIT. ET AD HOC IMPERIALIS HO-
NORIS RULMEN REGENDUM A DEO SUSCEPIMUS
UT NECESSITATE REGI PUBLICIS SEMPER PER Oculos
ET MANIBUS HABEAMUS ET IN OMNIBUS OPTABILIBUS
FUTURE IPSA CLEMENTIA SINE QUAE DEO PLACERE
NON POSSIMUS. OMNI TEMPORE NOS COMITETUR
CUM CUM HONOR IMPERII RECTO TRAMITE
INCEdit ET IN MELIORUM STATUM ROBORATUR
QUANDO ET SALUTI TOTIUS PATRIE UTILITER PRAE-
DETUR ET NECESSITATIBUS PAUPERUM MISTRORUM
DUM SUBVENIATUR. Ea PROPTER COGNOSCIANT
UNIVERSI FIDELIS IMPERII PRESULTES ET
FUTURI. QUOD NOS PREMISIS AMORE DEI. Deinde
PRO PETITIONE FIDELIUM PRINCIPUM VIORUM
GODEFRIDI VINDICIT EPUS CRAVETENSIS ET FLORENTINUS
COMITIS HOLLANDIE. HENRICI ETIAM COMITIS
SILVENSIS ET THEODORICI COMITIS DE CLIEVE
ET PRO FIDELI STANTIO ALIORUM HOMINUM PLURIMORUM
DE EPISCOPATU CRAVETENSIS quibus cotidie
IN TERRIS ET BONIS EORUM GRAVIS DESTRUCTIO
ET INTOLLEBILIS VASTATIO PER ASSIDUAS
AQUARUM FUNDATIONES quasi morte quoti-
DIANA IMMINEBAT. Ipsi HOMINIBUS PREDICTIS
SIC AFFLICTIO TAMQUE MISERABILITER AD NIHILUM
REDACTIS HANC GRATIAM INDULSIMUS. CUIUS VRA
IMPERIALI AUCTORITATE BENIGNE CONCESSIMUS
UT TERRA ILLA QUE VULGO NODA ALIAS NODAM
DICITUR AD FACIENDUM AQUE DUCTUM AB
VINDICIS PROVINCE QUI TAMTO DAMPNO ET
PERICULO AQUARUM SUBIACEBANT. Ita PERFO-
DIATUR QUOD AQUA ILLIUS PER EUNDEM EFFLUAT
IN MARE QUOD ILLUDICUM EST SINE LESIONE
IMPERII FLUAT ET DETURRAT. Cuius nos
IMPERIALI AUCTORITATE nostra CONFIRMAMUS ET
UT IN PERPETUUM ITA PERMANEAT ET OBSTRUCTUR

presentis privilegio roboramus. Preterea obstructio-
 nem illam Them que vulgo dicitur dam
 prope villam sine in villa que appellatur
 ibid que ad remouendam tam gram aquarum
 peritiam antiquitus facta est nos pro
 petitione predictorum principum et pro
 fidelis scintio hominum illorum qui hinc
 generalis malo aquarum petrigebant ratam
 habemus et nostro Imperiali edicto renfir-
 mamus. Et ut etiam hinc inuicissim in
 eodem statu permaneat et conseruetur
 presentis Iussione decernimus. Aliam quass
 obstructioem Veni quam Comes hollandie
 in loco que dicitur Stebed sine Suadeburg *De suadeburg vide infra
fo. 134. in coposet.*
 iniuste et violente recepit et fecerat
 per quam etiam innumerablem hominum et
 horum submersioes frequenter euenerunt
 nos ut iudicio curie nostre cassauimus
 et penitus destruy precepimus. Statuentes
 et Imperiali Iussione confirmantes quod
 predicta Clausura destructa aqua them
 libera et regia strata sine omni obstaculo
 ibidem omni tempore fluat et decurat
 sicut antiquitus solebat. Quod ut utrum
 credatur et ab omnibus diligentibus obser-
 uetur presentium inde paginam roscaly
 et sigilli nostri impressione insigniri
 iussimus. Adhibitis tamen testibus quorum
 nomina sunt Hermannus fardus quod
 Euerardus ratiffones clertus / philippus
 de ramis maioris ecclesie in Colonia
 Arnoldus propositus ecclesie sci andree
 Adolus Godslariensis propositus / Reynardus
 pffus / Volurus dux de boemia Mar-
 quardus de grumbach Comes Euerho

de lunnige Comes / ffoldeमारु de Sarrwerde /
henricus marshalus de papeneham Conradus
Colbo pincerna / Wilhelmus de clunio Rodolfus
de stuberde Constantinus de bryge / Cuno
Camerarius / Dietolfus tuscamerarius /
Cuno de malbryge / Henricus friso / Menardus
Comes de Normage / folbertus / Gerardus
Trarites / Gualterus / Wilhelmus de
Bractredin / Luthertus de odyth / helyas
rybertus de amestel / Henricus de bordene
et frater Godofredus et alij / Theodericus
de midifap / Albertus panno et alij / plurimo
Clericij et lay. Signum domini frederici
Ro. Imp. Inuictissimi Ego piamus
magistricus sedis electus et sacre palatii
archicamerarius recognoui / Acta sunt hec
anno dominice incarnationis .m. c. lxx.
Indictione viij / Regnante dno frederico
Ro Imp. Victoriosissimo anno regni
tuis viij Imperij vero xi feliciter

Item fredericus confirmavit Theolonem
in Annida et pascariam in Almitra

Qum autem Henricus hunc nomen
septus Imp. regni potuitur. Orta est
magna discordia inter Theodericum
Comitem successorum florentij apud
Aurhorthiam de furch. ac Wilhelmum
fratrem eius tam reuersum / Henricum

Inter ipsum Theodericum et Baldericum
 Comitem flandrie qui cum potentibus manu
 tentant recuperare Waltriam, hinc
 Theodericum ruita eade profligant
 Wilhelmum vero armis reconciliant eo
 facto ut fuisse orientali dominaretur
 At Baldericus Epus qui usq[ue] mod[um]
 Cretoniam cum Tutantibus pacifice guber-
 naret magnam ex provincialium oblatione
 subijt calamitatem auctoribus florentibus
 atq[ue] folbero prefectis rotomagensis per
 inspirationem Ottone Comitis Gelrie
 fauente Episcopo Ottone Comite de
 Bentheim Intercepta questione per Agap-
 pines et Moguntines Ep[iscopos] et demum
 renouata cum mod[um] Ep[iscopos] mod[um] adue-
 superuoribus essent occasione belli ignaue
 duno brabantie assueta Eandem vero
 Henricus Imperator descendens per
 defunctionem sententia ducem rotomagensis
 extirp[avit] aduersus Inducis quo recedente
 Cretonensibus rursus rursus uia inferunt
 unde Episcopus miseratus Cesarem
 usq[ue] maguntiam perfidiam deligit cum
 iusta querela. At Imperator no[n] dimisso
 ad iram promouetur presentando dicitur
 in hostes auxiliium. Sed Austriacum tam
 uerbis Ep[iscopos] re infecta intra paucos
 dies anteq[ua]m magna absolisset/mors
 Intercepit q[uod] Cate May alij q[uod] nouebus
 anno. 1100. C. 100. cum profuisset annis
 100. Deuotum finibus ad maronem
 scilicet Crantich q[uod] quiescit cum
 predecessoribus

De Theodoro Epō

Sublato itaq; balderbino seruate electio
sub discordia per impressionem Theode-
rici hollandie et Ottonem Gelicie Comitib;
parte Theodoricum maiorem prepositum
fratrem balderbini mortui et Comitibus
hollandie filium florentij Comitib; et
Sophia filia Ottonis Comitib; Frenonag;
natum parte vero Arnoldum de ysenburgh
prepositum danentium preterunt. Ille
hollandie. hic Gelicie Comitib; qualuit
et per Henricum Imp; Anulo et Sambura
innestitur suborto tamen perfactionem
utramq; bello / ac Comitatu vltus per
Theodoricum comitem in famillam redacto
Otto Comite apud haymomb; montem
suptratur et fuga vix salutem restituit
Tandem controuersia per sententiam
pō. pontificis diffinitur Arnoldo conse-
crato epp; in ordine Epō quo paulo
post videlicet viij Aprilis Anno M^o
C. xxvij Rome defuncto et sepulto
ad Theodoricum reuertitur eodem admi-
nistratio que ab eodem pontifice pō
continuetur Episcopus iussus redire
ad gubernandum sibi populum commissum
que arriuetus itiner; Citius veniens
vita defungitur et illic inhumatur

Quum hoc aguntur venit Wilhelmus

Comes ex orientali frisia in hollandiam
 accedens fratrem Theodoricum in archie-
 piscopatu pro functione dilecti Cranchii
 tunc agentem congratulandi causa de
 victoria obtenta ubi iustitiam (necesse
 causa) acrius carceribus mancipatur
 quibus tandem extractis Wilhelmus ad
 Ottonem Comitem Sclavie se contulit
 a quo (fuerant enim contubernales in
 expeditione ultra marina) humaniter
 excipitur et Adalheide filia pro uxore
 futura donatur ex qua genuit florentium
 hollandie Comitem Ottonem Cranchii
 Episcopi Wilhelmus presidem et binas
 filias celebris nuptis apud Stauriam
 ipsos Wilhelmus a fratribus orientalibus
 hilariter ac magnifice recepto paulo post
 ipse hollandie ac Sclavie Comes
 in annuntiam rediit desponsata
 Adalheide filia Theodori Henrico filio
 Ottonis parum tamen super uxore
 sepulchrum in monasterio Kempsburgensi

De Theodoro de Arca

Ecclesia Cranchiensis pro discordia
 pontificum predictorum iam multi-
 pluribus afflictis atque pastore destituta
 asperantibus visum Comitibus ad
 aliquem ex eorum amicis sufficientem
 divina inspiratione obauditis eligunt
 Theodorum de Arca secundum eius
 nomen absentem in Italia esse quibus

qui rebus clausis collapsis sumerzaret vix nobilit
et magni consilij preposuit Crantok ad
mosam non mediocribus auctis apud Henricum
et philipum eius fratrem Augustos quos etiam
vsq; in Sicilia Comitatus est. Alibi post
Theodericum de hollandia electum Galesi
Wynon de amstel sed nec sub acta / nec
fines vite inditum potum / Theodericus
tandem euoratus ex Sicilia ceteris Itineris
Crantokum appulit Inuenturissis dignis
fatem suam magno et granatam
suasu suorum ad colligendam pecuniam
procedendum de his contractis animo
intendit sese primum in orientalem partem
transferrere ut ex Turundo aduentu atq;
administratione prefectorum iuxta fuerit
Augusti factam concordiam ratione susci
perit. Quod Wilhelmus Comes Indigne
ferens et redens animos populi tam
satis prout filij magis demerere Epum
mōre Stauis post sacra peracta armata
manu cepit et custodie in Carcerem apud
Ostrosset deputavit / quem nonnulli religiosi
at alij ex populo pietate moti detestantes
turpe facinus Comitis per vni libere
merunt vnde iustissime promouatus Epus
in Wilhelmum dicit / At Theodericus frater
et ottot forte sese Wilhelmo Inuiguit
odatisim Epum Sora prouinciam
vna cum Dauentria vtra / frater vero
eis yselam filij subiungat et Crantokum
premiunt obsidione. Ottobro forte per
Insidiarum Instructu Ottomb Augusti
atq; Eddelphi Agrippine Enche Epi a
Iure Libabantur Capitur Theoderico
vero Comes Intendens ad liberationem

Ottonis solum a Cracovia obsidionem et
 silvam Duris epidum non spectandum circa
 vallant die viij^a ad deditionem vocat
 In quo Wilhelmus frater Duris cum
 multis nobilibus cepit et magna preda
 omnia in provinciam suam redire
 festinans interceptus per ducem brabantie
 cum potentis manu aduolans et post
 constitum prelium captivatus in oppido
 Guersdem. Statimque contra hostes suos
 tam raptos nactus oportunitatem ut in
 provinciam depopulatus ingens abducit
 predam peragrataq; vicia ferro et igni
 omnia contaminans Zutphania insigne
 oppidum aliquot diebus obsessum cepit
 Sarentuam cepit et plurimos captivos
 et immensum thesaurum asportavit
 At Theodericus Comes pensatis damnis
 per illum illatis cum magno fendo
 auxilium rogatur et Episcopus se in pace vivens
 perpetuam usq; ad mortem vitam cum
 illo stabilivit et servavit amicitiam et
 anno M. CC. m. sennudo Mo. Novembri
 apud Dordrachum cessit et vinctus cum
 regisset annis xij vincta filia non
 ada relicta. anteq; illi conquestus multo
 de absentia fratris sui Wilhelmi Comitis
 tutorem non designasset transfretus
 Edmundam apud marozes. At conu-
 vinctus habens Wilhelmum Comitem hospitem
 et regni cupida nondum adimpletis
 requis quo summa rerum penes tam
 maneret accit Ludovicum Comitem
 hospitem ex arce Altra in prope adus
 munit Dordrachum despondet Adam
 filiam et nemis misentur mixtis
 At Wilhelmus Comes audita morte

fratris sui ut interesset exequiis applicuit
ad portam Sige nec impetrare potuit
sibi ut ad locum facere sciret / sed
repellitur / Cui deinde multo prorege
commissarij ob illam finem sese
ingerunt et stimulat adyrium fidem
dantes ut securus ad eos veniret
qui Intemj portatibz hennemaribz atqz
Rhenanis Ludmirus cum Adalberto
harlemo pellunt reatos noctu refuges
ut sub Cracovium / Sed et apud
Londres ipse resit rapti Ada fundula
cum aliquot equitibus quam Intellecta
re ipsa supereminens Wilhelmus in
Cyprianam insulam custodienda direxit
totum Comitatum brevis ditionis sue
submittere / Ludmirus vero animo
constitutus Episcopus Leodivj duxem
Lymburgem ac Comitem flandrie
una cum Episcopo Cracovienj sibi
efficiens stipendiarum magna vim
contrahit in Cracovienj Episcopo precepta
sibi collorans quomodo et bellj et pugne
formis cum multis auro sibi demerit
pariens se accepturum Comitatum
hollandie ab illo in prerariam vj annis
tradens Episcopo fratrem sine obside
Wilhelmus itaqz securitati sue providens
omnes confortabat presidia firmabat
et novas artes unam in buscho Altra
in Suadenberdam construxit et aggere
ad flumen Amstel Intercepit quo
ditionem ac territorium Gyselbergh
vndiqz aquis et Intudio erexit
vsqz paludem quam broctant vocant
ingentem in hennemariam nam abduces
predam / Episcopus vero Cracovienj hanc

Alaricus in unam in qua midzatum egredi
 tionem dunt in hollandiam utamque
 primoniam expugnans et Comitum
 de Bentheim fugans prelio cepit floren-
 tium partem marorem fratris Wilhelmi
 in artem horrestam multum custodiendum
 progressus Ludovicus invenit Ludovicum
 Comitem recepta Wilhelmi provincia
 ad harlemum tendere qui multatis
 benemeritis et in fidem reductis pago
 sine agate quem benemeritis vocat
 Turcense Egmondam progressi Ludovicus
 sine solentibus Alberto redierunt tota
 provincia hollandie in potestate Ludovicus
 redacta et insulis quas Zeelandie
 asserunt paulatim in eius gratiam
 redierunt Alacra per Comitem
 Namurcum nomine Comitis flandrie
 tentata Wilhelmus in auxilio desi-
 titus via schapha piscatoria obtutus
 rethibus non absque miraculo evasit
 Tandem insulam ipse obsidentiam
 in se in Ludovicum ad Wilhelmu Comite
 rursus a fratribus ac benemeritis
 rebellantibus post varios conflictus
 Ludovicus prelio vincitur et perpetuo
 ab hollandia profugatur Wilhelmus
 vero succedens in patrum hereditate
 per Comes constituitur qui bene post
 fauoribus Episcopi bellum intulit Aspina
 munitionem totum destruens et
 adverso Gerardus Comes de die frater
 Episcopi Dordracum incendit tandem
 humiliato Comite conditiones pacis
 proponuntur ut pro damno illato mille
 talenta argenti penderet ablata resti-
 tueret et cum quingentis militibus

781
mudis pedibus terram ecclesiam benedixit
pro eo quod Episcopus in Italia captivus
tenuit ac fuisse / hoc modo pag. refo-
mata Episcopus vero ex tot prospectibus successibus
sibus ditatus deperditas atque impignoras
lora redemit / presidio amonia prouidit
ac ecclesiam ab omni iudicio vniuersi
relinquit residuos dies agens per
quintem / Wilhelmus vero de finitio
Ada nepos comitatus a feudum in
Caesare in beneficium accepit atque
deinceps regis tranquille ad quem
regnum Sclavorum per obitum Magolm
regis andree sui iure hereditario deuol-
uebatur / et contracto exercitu cum
adituro regis francie transfretant
multas urbes atque castella regni illius
sibi vindicant sed dum futurum Lud-
uicum Comitis losschy tentaret nonob-
stante motus renouatus in hollan-
diam a rege secundis desist

Theodericus autem Episcopus plenius dicitur et
rebus ecclesie paratis ultimam naturam apud
Gauentiam persoluit delatum Theodericus
anno M. CC. VII. cum profuisset annis
VII. Corpus eius translatus in ecclesia
sepelitur in maiori ecclesia / Et duo annos
ab Innocentio III. pontifice Romano
celebratur Iubilum Rome et Confalium
generale Inditur / Hic Theodericus
scilicet electus anno M. CC. VII. alibi
M. CC. VIII. et profuisset annis VII. vel
VIII. et obiit anno M. CC. alibi M.
CC. VII. Sub hoc Episcopo reueneret
Joannes Petrus vir redenda de quodam

Lucumacho administratoz domesticoz
reuzuz ipsius Epd q mortuo reuzitatato
Cui phub secundus huz / reuzuamuz
puzilegimuz traustozendz Chodouemuz q
Chano in alimuz locum q Sequitur

Prumlegimuz philippuz Aug

Philippus secundus de gratia Ro Reg
et semper Augustus Regalis exaltatio
nostre fessit possit benignitas ut sub
amplioz favore et gratia in agendis
suis respiciamus quos ad exaltatione
nostre gloriam firmantes iuuenimus et
fideles Quapropter mouimus vniuersi
fideles Imperij presentes et futuri q
nos reuzidantes puram fidem et stantem
deuotionem quam dilectus consanguinitas
nostre videmus Craxituz Epuz ad
sublimitate nostre promotionem restate
q habet et est exhibituruz de resueta
manifestis nostre clementia dantuz et
concedimus et plenam auctoritatem et
licentiam et Chodouemuz quod de
concessione Imperatoz sine Regum
ab antiquo tenit in loco qui Chana
dicitur in alio sibi conuadiuz loco vbi
voluerit infra terram que pertinet ad
officium Sancte Civitate Craxituz
loca et reuzituz et super hoc nullus
persone vuzq habeat impedimentum
ad eumz reuzituz in posterum eundem
tram hanc cartam huz reuzituz huz
et bulle nostre reuzimuz Ceteris huz

201
Sunt Conradus imperialis ante Camerarius
Wolfgangus putandus Epus. Conradus
episcopus Epus. Comes Fredericus de Zolhen
Comes Ludovicus de Helfmeston Comes
Hartmannus de Wetzemburg, Henricus
marschallus de Kallindum. Henricus dapifer
de Walsure et alij quilibet. Datum apud
Norimburg anno Incarnationis
m. cc. Indictione m. q. vi. Calis octobris

Et comes Ludovicus concessit occasione
fandis que Comes hollandie ab Episcopo
obtinuit in hunc modum sequitur

Ego Ludovicus dei gratia Comes de
his universis pro fidelibus tam presentibus
quam futuris impetimus cum omni studio
quod forte meus bone memorie Theodericus
Comes hollandie ab antea tractatus fuisse
possederat a manu domini mei Theoderici
tractatus Episcopi in eo iure quod
Lysflucht appellatur recepisset et sic sicut
legimus homo legiam fidelitatem servare
irassens ne unquam aliqua occasio discordie
de cetero inter Episcopatum tractatus
et Comitatum hollandie possit realiter
ad perpetuam partem nostram talis inter
nos ordinata est compositio. Omnes
ministeriales vel servos qui ad episco//
patum pertinebant in terra Comitatus
hollandie manentes exceptis militibus
et eorum libertis dedit michi et meis
successoribus dimittis meis tractatus
Episcopi Ego similiter deq. vobis omnes
ministeriales vel servos qui ad Comitatum

Sicadenburgh

Comitatu ad terram Ep^{is} ^{quibus} mansam in
cum d^{omi}nio mansam elegimus. /
Ego etiam et homines mei iuramento
promissimus quod de retro nulla v^{er}
occasione venis apud Sicadenburgh
vel alibi obstructur. / Item promisi
et iuravi q^{od} n^{on} q^{ui} prohibebo mercatores
quoscumq^{ue} de terra saltem vel quascunq^{ue}
alias mercatores ad terram Ep^{is} et civitate
mea Ep^{is} prohibebit aliquos mercatores
Fu ad terram meam de Comitatu fusi^o
in Ostrogo vel Westrogo et sustinet hor
est adiectum q^{od} compositio quondam
ordinata inter Ep^{is} Godfridum et
patrem meum Comitem florentium
etiam inter nos ineluctabiliter obstina
bitur que talis est. / Ep^{is} et Comes
communi consensu mittent Comitem
v^{er}um in fusi^o ad servanda placita
secularia et quidquid de redditibus ad
Comitatum pertinentibus vel de prouten
tibus placitorum secularium deductis
expensis expensis equaliter dividet^{ur}
inter Ep^{is} et Comitem sed quando
contigerit Comitem illum non intrare
fusi^o inq^{ue} Ep^{is} et Comes hollandie
simul ibunt in communi expensis collig^{er}
redditis ad Comitatum pertinentibus /
M^onetary / Th^ol^onary / Schult^{er} / Vill^{er}
et omnes beneficiarij in Comitatu illo
manentes fenda vel officia sua prim^o
recipiant de manu Ep^{is} et postea de
manu Comitis hollandie et utiq^{ue}
iurabunt fidelitatem. / Item de

Jurisdictione in hese Wyche iuxta munfort
 sita hoc est conditum quod videtur Epd
 in ea servabit placita secularia et
 quartam tantum partem eorum que inde
 proveniunt habeat Comes hollandie
 reliqua omnia libere cedent Ego/ Petrus
 de distinctione terminorum inter terram
 Epd et hollandie sic inter nos convenit
 qd si de aliqua terra vel decima quod
 questionem foret mihi vel hominibus
 meis libertatem eam dimittam Ego vel
 furabo eam de iure ad me pertinere
 Similiter si ego questionem mouerem
 Ego vel hominibus suis de aliqua terra
 vel decima quod mihi eam libertatem
 dimittet vel unus priorum suorum aut
 ministerialis ecclesie terra manum furabit
 terram illam vel decimam ad ecclesiam
 de iure pertinere et sic libertas eius
 ecclesie fore insuper concessum est
 quod si aliquis hominum Epd offensam
 eius forte iuraret nullum ad
 me habebit refugium nisi ad hoc tantum
 ut per me gratiam inveniat vel in
 curia Epd iudicio reparand suorum
 sistat et convenerit dicta sunt hoc
 ab incarnatione dno anno m. cc. m. lxx.
 pontificatus dno Theoderici Epd anno
 vij. apud Crantich coram altari beati
 Martini super quo obtulit homines
 nros quos pro suis committam in quo
 etiam iuram et homines nri Wolterus
 de Eme Albertus bawaro. Fardus
 hugmus de leyden Gysellertus de lathie
 Albertus Vinsus et alij Epd et homines hys

Henrico duci Loth. Otto Comite Gelie Gerard
Comite de Arce Henrico de Eura Gerard
pauze. Walthero sancti petri Bernardo
Cyb heroldo alder. Bertholdo sancte marie
proposus. Elia sancti petri Gysberto scti
Ivanis. Henrico sancte marie Ieramo
et vintisob tam ministrualibus quam
cumbus Cravertis et alijs episcopatibus
Compositionem hanc sicut scripta
est invidabiliter observare

De Ottone Episcopo in aurore
a sancto et alio Ottone eius
successore

Post Theodericum patrem adolphi Comitis
Ottone monachi et gerardi Ostraburgis
fratrum pontificum Wilhelmi Hollandie
atq; Ottone gelie Comitis eligitur
Otto propositus xxviii. Junij anno
anno fratris Ottone et sororis Wilhelmi
Comitis optime fidei ac forme egregie
qui cum Romanam urbem pro statu
dissensanda accedere proposuerat apud
Noerthusen iuxta alium febre captus
obijt by Calo April. Anno d. cc. xv. et
presenset annis in vel ij. et semper datus
Cravertis Administravit rem ecclesie
sue plusq; statu datur prudenter
instans ac parvo observantissimus cum
sequis dum prefati Comites interesse
obtinerent ut Otto secundus eius nominis
ex Comitibus Lypie maior propositus

eligitur Episcopus regni qui apud fore francos
 ex consensu Metropolitanus sub benedictione
 et per Fredericum cesarem temporali Jurisdi-
 ctione investitur et concessit provinciarum
 suarum regimine Hermannus frater viri
 industrio rure signatus cum Imperatore
 trans mare in soribus fuit Entzmarhus
 resuscitatus ac Joannes Scholasticus paucis
 militavit annis pluribus. De Waltero
Abate Clari circa haec tempora vir
 Walterus ex tracto Inferior nobili fami-
 lia orundus Abbas Villariensis de miris
 mira sanctitate et doctrina praeditus et
 etiam in vita fulget miraculis de quo
 plura scribuntur eius sententia haec
 feruntur Insuper Indico Deus permittit
 homini cadere in peccata sed nunquam novit
 quia ea que novit non cavet. Et quod
 homo dum ardentius amat tanto clarius
 peccata sua videt et mala patitur desiderat
 et acquiritur timor dei qui valde utilis
 est. Preterea duo consideranda sunt
 presentia dei et morbo Diabolico timor
 est quando homo peccatum timet et non
 cavet. Sanctus vero timor est qui
 homo timet de bono que agit quod non
 facit sicut iuste fieri deberent et
 hoc timor omnia purificat Item tam
 magnum peccatum quod facit in peccato
 quantum in conscientia sua esse iudicat
 Iudicio conscientie post perpetratoz nec
 minus nec minus fit humilitate cum
 illa delitur et multa alia id genus
 Et utique reversus ab expeditione et in
 magna felicitate constitutus gentilitate

884
potens in rebus operibus iumentis omnia placida
et tranquilla administrata sed non
correspondent ultima primis Nam inter
Comitem et Comitem Ottonem Gelrie grauis-
sima et perniciosa exortitur contentio
petulantia aliquorum prefectorum Episcoporum
qui Salios tributo nimis gravabant
unde Hly de Buchorst Comitem Gelrie
ad arma sollicitauerunt cuius occasione
Episcopus castra diuisum sine voce destruxit
et Buchorst sine clamore fugam dedit
incedit. Et aduerso dominis Episcopis
cum pago gheyn per Comitem hollandie
robustior et partibus utrimque magnis
viribus etiam confluentibus principibus
et loco ac tempore pugne designatis
superuenit quidam Conradus Cardi-
nalis portuensis legatus qui furorē
ante sua sedans per arbitrium eos
composuit Insequendo sententiam
per Henricum Imp. paulo ante latam
anno 1171. c. 12. inter Baldunum Episcopum et
Henricum Ducem Lotharingie superant
expressam et postea remisso rancore
omnia damna et iniurias compensavit
Insuper pactum extitit quod Episcopus traderet
in prerogativam Comiti Gelrie quicquid
in Elstensi motusue Sancte Odilii
pagis haberet iurisdictionis aut
proprietatis preposituris et hominibus
fide astutis sibi reservatis Et Comes
hollandie si quos haberet sub ditione
Gelrie francie sibi fide aut scutro obli-
gatos arrepto eis manumitteret. Ut antea
conventu fecerat inter Theodoricum Episcopum
et Ludovicum Comitem lotharingie et similes

Episcopus et Wilhelmus Comes Hollandie

Eodem tempore offerunt apud grunov
 mgtus anctus dntoribus Euzardo
 grunov et Rudolfo Varrifory vulgariter
 Cotnordie presertim qui severitate Episcopi
 compressus interdicta utriusque pena vice
 ne quibus conditionem parit per Episcopum
 datam violaret Absente rursus Episcopo
 Rudolfus primum obstinate omnia infringit
 fugat Euerhardum opido arctumq sub
 demolitur Ille hanc sequis obsidet
 rursus adversarum fuit redit et rapine
 non modice adeo ut Auctoritas Ep
 pessimidaratur et subdit opprimerentur
 Cumq in rebellionem animi aduertit statisset
 collecto Ingenuo exercitu et principibus
 rursusq vel sanguine vel federe iunctis
 in auxilium accitis qui non a facie duxerit
 arum versus Varriford sine Cotnordiam
 dum vel iuranti vel munit urbibus suis
 confisi soluto ordine intendunt ab aduer
 saris urbibus impari et dolo intento in
 locis iuris et paludibus quas verita flu
 uibus effert mister obruntur non pariter
 cuiqua sed sentit in omes Indifferenter
 et crudeliter in nobilibus Quam illis urbibus
 destitutis cum reperissent atrociter Ingu
 larunt abridentes rapitis verticem nec
 rede suis parat iam mortuum cadaver
 pluribus vulnibus confodunt et su
 sanum immiserunt rotis Quod paulo
 post clauiculus extractus dlatum est
 Cravertum plancu publico reconditum
 in ecclesia maior. Contigit hoc nefanda
 strages Calo Aug. Anno q. et vrb. Cum

sedisset annis xij secundum aliquos hinc
contulit Ecclesie sancti Iohis Cranchie annos
quos nonales vocant in boesethen

Tempore huius Ottonis anno saluta m^o
et xij^o secundus Idus februarii obiit
Adelth Adelhoidis Comitissa sepulta in
Wensburgh et Wilhelmus duxit secundam
uxorem Mariam filiam ducis Lancasterie
cessit anno d^o et xx/ij^o no. februarii
fuit et Hollandie profuerit annis xij
adunatus prioris uxoris cui successit
florentinus quartus eius nomen dux Comes
duxit in uxorem Mathildem filiam
Henrici ducis Brabantie matrem sibi
Elizabeth filie Andree regis Hungarie
ex qua genuit Wilhelmum successorem
Comitem et postea regem Romanorum
florentinum presidem et duas filias

Sub hoc tempore Fredericus
Secundus Ro Imp. fuit conse-
cratus cum Episcopis principibus
Germanie in hunc modum

In nomine sancte et Individue Trinitatis
Fredericus secundus divina favente
clementia Ro Rex et semper Augustus
et rex Sicilie digna reverentis ad-
versione quanta effratia et fide dilecti
fideles nostri principes ecclesiastici nobis
hactenus operantur ad cultum Imperii

740
nos promouendo promotos in ipso firmando/
et dominum filium nostrum henricum regem
regem sibi. et dominum benedictum ac
concorditer eligendo / re-suscitans eos per
quos promoti sumus semper promouendos
et per quos firmati sumus una ad ipsorum
ecclesiarum semper fore nostra defensione
contra omnia quae firmando / tunc
quia in formis granarum quedam consue-
tudinibus et ut utrum dicimus abusionibus
ex longa perturbatione Imperii que per
gratiam dei nunc quietis et quietis
involuerat / in nomine Theolonie et
monachis que se Inuenerunt ex similitudinibus
ymaginibus destruit consueuerat in guttibus
aduersariis et alijs malis quorum non
est numerus / statibus quibusdam eiusdem
abusibus obuiamus / Primo
promittentes demerere quod in morte
vniuersarum principum ecclesiarum aliquas
suas fisco vendicabimus / Tutelantes
etiam ne laicus quisquam aliquos feodum
sibi eas vendit sed redant successoribus
si antecessor intestatus decesserit / Cum
testamentum siquid iudicet volumus
esse ratum / Si quis vero contra hanc consti-
tutionem aliquas sibi vendicare presumpserit
proscriptus et exiles habeatur et feodum sine
beneficio siquid habeat permaneat desti-
tutus / Item nova Theolonia et nouas
monetas in ipsorum territorijs sine
Iurisdictionibus eis inuolutis seu molon-
sibus non statuimus de cetero. Sed antiqua
Theolonia et Iura monetariorum eorum ecclesiarum
concessa Inuolutis et forma restimabimus

et turbemus, nec ipsi ea infringemus, nec
ab alijs locis permittimus modis aliquibus
ut forte montes turbare et violare solent, sicut
lupinibus imaginem quod penitus prohibemus,
Item homines quorumque gentis servitutis
ipsis attinentes quandoque causa se ab eorum
obsequijs alienaverunt in nostris Civitatibus
non recipimus in eorum preiudicium Et
idem ab ipsis iure se usque a laico omnibus
Universaliter volumus defendi, Item
statuimus ne quis volens aliquid in bonis
suis dampnet occasione aduocati eorum
bonorum sed si dampnauerit dampnum
in duplo restituat et Centum Marchas
argenti camere nostre soluat
Item si aliquis eorum vassallum suum qui
forte tunc offensus iure feudali fuerit
et sic feudum tenuerit, illum sub visibus
tenebimus, Et si ipse feudum de bona et
liberali sua voluntate videri conserere
voluerit, recipimus amore vel odio non
obstat, Quorumque autem modis sine etiam
ex morte in feudum principis contractum feudum
aliquod vacare coegerit, illud auctoritate
propria ymmo violentia nullatenus
firmaverimus, nisi de bona voluntate
liberalique concessione sua petuerimus
obtineri, sed cum effectu sub visibus
studebimus defendere, Item sicut iustum
est excommunicatos eorum dum tamen
ab ipsis vna voce vel per legatos eorum vel
per honestos iudices fidedignos nobis
demonstrati fuerint vitabimus, Et nisi
prius absoluantur non concedemus eis
personam standi iudicio Sic distinguendo

qd excommunicationem non eximat eos a Respon-
 dendis Impetentibus sed sine advocatis perimus
 autem si sub iure et potestate ferendi sententiarum
 testimonia et alia impetend / Et quia gladius
 materialis constitutus est in subsidium gladii spiri-
 tualis excommunicationis si excommunicatus in ea ultra
 sex septimanas persistit predictorum modorum
 aliquo nobis constituta nostra prescriptio subse-
 quatur non renovanda. nisi prius excommunicatio
 renovetur Sic utiqz aliisqz modis omnibus iusto
 videlicet et effragi iudicio officio pdesse atqz
 preesse firmiter et promissimus et hinc versa
 vice fide data promissimus q contra omnem
 hominem. qui tali nostro iudicio ipsis exhibito
 violenter resistit nobis pro viribus suis
 effragari assistens Item statuimus ut
 nulla edificia castra videlicet seu Civitates
 in fundis ecclesiarum vel occasione advocatie
 vel alio quoquo precepto construantur Et
 si qua forte sunt constructa contra voluntate
 eorum quibus fundi attinent serventur
 regia potestate Item prohibemus ad
 limitationem auz nostris felicis memorie imp-
 frederici ne quis officialium nostrorum in civita-
 tibus eorumdem principum jurisdictionem
 aliquam sine in theolonibus sine in monachis
 seu alijs officijs quibuscumqz sibi vendit
 nisi per octo dies ante curiam nostram ibidem
 publice iudicetur et per octo dies post eam
 finitay. Nec etiam per eodem diebus in
 aliquo excedere presumat jurisdictionem
 principis et consuetudines civitatis / Cunctis
 tamen autem ad aliquam civitatem eorum
 accessimus sine nomine publice curie nihil
 in ea iuris habeant sed principis et sub
 eius in ea plena gaudet potestate Danc
 quanto fidem amphorum predictorum principum
 circa nos fuellipimus tanto excellenter
 eorum profectibus semper iustordimus
 prosperare Et quoniam acta hominum

101
Olimo trunca memoria per longa tempora
evolutionem spectare solet Diligentia vigi-
lancorum adhibita hoc nostre gratie beneficium
vobis impensa perpetua volumus
Statuentes ut heredes nostri et successores
in sumptibus ea rata constent et
consequantur et faciant in subsecundum
vobis a laicis universaliter observari
Et ut futuris tunc sciant et a posteris
non excedant memoria sine notitia
ea ferimus hinc pagine annotari et
paginam subnotatione nomini eorum qui
interfuerunt Principem videlicet et
sigilli nostri munimina insignium testes
hi sunt Gislebertus Maguntinus archiepiscopus
Albertus Theodericus Treverensis archiepiscopus
Engelbertus Coloniensis archiepiscopus Albertus
Magdeburgensis archiepiscopus Hugo Rodolfus
episcopus Otto Franconensis episcopus Engbertus
Lamburgensis episcopus Conradus Vatisbonensis
episcopus Henricus Egghedensis episcopus Theodericus
Monasteriensis episcopus Henricus Wormiensis episcopus
Engelhardus Murburgensis episcopus Henricus
Basilienensis episcopus et alij quidam plures Sigmundus
fridericus secundus Rex regis summissimus et
regis Sicilia Ego Conradus Mettensis et
Hermannus episcopus Imperialis aule cancellarius
vire dno Gisleberti Maguntini sedis archiepiscopi
et totius germanie archicancellarii regnoque
Acta fuerunt hoc anno dno Innocentio
M. CC. pp Indictione nona Regnante dno
friderico secundo Rex regis et Sicilia
gloriosissimo anno regni eius in germania
vni in Sicilia vero. pp. Datum apud
frankonfort vi Calendas May

Item frater noster Gerardus de Tunc
inhibuit Gerardus Tunc Comiti
Gelis in Tholonem statueret
in ditione sua

Fredricus de gratia Ro Imp deinceps Augustus
et Rex Sicilie Vniuersis fideles litteras
inspiciatis fidelibus suis gratiam suam et
omne bonum. Cuius cum apud francoburgum
in curia sollemniter iudicte iudice preside
rentur per principes qui ibidem aderant talis
data fuit sententia et ab eisdem approbata
quod nullam auctoritatem sine iurisdictione Tholonem
in ditionem vel preiudicium aliorum nostra
prestare forentas potuisset Quare cum de
Comite Gelis sup Tholonem quod se a
nobis assensu tenere clamor conuenerunt
non modicum auro excellente nre pulsauerunt
sub obtentu gratie nostre eidem Comiti adunq
in mandatis ac preceptis prohibuimus quod
nullum Tholonem apud archiepiscopum vel
episcopum seu locum vel in quocumque loco
sup Tholonem auctoritate acciperet vel haberet
non obstante aliqua iurisdictione si quam se
dixit habere nec aliquibus libis obuiantibus
a nobis vel predecessoribus nostris impetratis
Supra his libis apertis vniuersis et
inspicientibus desinamus utrum quia
Item Comes in his mandatis et scriptis
nostris sentie contraire presumeret postmodum
Tholonem sibi prohibuit non solum
extinguere immo etiam quod grauius est
in ditionem Episcopi francie et siclic sue
homines suos de Gaucunia et Sallandia
nomine Tholonem exactionibus apud
lithico presumpsit aggrauare uolentes

igitur. Et per violentiam Comes prefatus
Episcopo iam dicto et ecclesie ipsius vias sine
premissis Theolonie aliquod preiudicium
fieri ultimum Litteras quas super Inhibi-
tione eiusdem Theolonie iudicium
confirmatis et monuit ac iterum impe-
riali auctoritate Warandiam Theolonie
apud loca memorata et in alijs locis
super Theolonie predicta Comitum contradi-
cunt. Et ne Theolonie dicitur amittat
premissis Inhibitionibus. Si vero idem Comes
quod non redimunt hinc nostre contradi-
ctionis ac Inhibitionis contrarium existit
ipsum etiam indignationem nostram culmi-
nit incurrisse et a gratia manserit
nostre exclusum penitus cognoscatur
Actum apud Prachnam. 4. No. Januarij
11. Indictione

Epistola eiusdem ad Comitem
Gelicum

Fredericus de gra. Ro. Imp. Imperator
et Rex Sicilie fidelis suorum. Comiti Gelicum
gratiam suam et omne bonum Intellegimus
quod tu post Inhibitionem mandati nostri
apud franchenborde in solennibus curia
sententialiter factam. Veni. Erant
Cum dilectum consanguineum et
principem nostrum et ecclesiam ipsius
indebitis exactionibus Theolonie apud
lobbe et alijs gravaminibus multipliciter
aggravas et molestas. Immo quod gravibus
est ab hominibus castri sui darent et
terre sue Gallandie de novo Theolonie
extorques in ipsius et ecclesie sue preiudicium
et gravamen. Cum igitur ex officio

remissi nobis regimur etiam iura defendi
 tenemur ac conseruare fidelitatem tue
 sub obtentu gratie nostre formis scriptis
 mandamus quatenus ab huiusmodi exar-
 tationibus theolonicis et alijs grauaminibus
 que eidem episcopo et ecclesie sue hactenus
 irrogasti et adhuc irrogare non formides
 omnino non desistas theolonicam et maxime
 ad grauamen episcopi et hominum terre sue
 per te de nouo instituta penitus abolenda
 indubitanter scaturus quod si quicquam huius-
 modi mandati nostri executione iterato tibi facti
 quod tenorem litterarum quas super his omnibus
 nos suscipimus de nouo direximus
 negligentem te gesseris non solum manes-
 tatem nostram offendisse. Sed a gratia
 nostra te scias penitus alienum. Datum
 apud Westm.

Executoria sup premissis

Fredericus secundus de gratia de rege
 Ang et Rex Sicilie fidelis et dilectus
 principis suo E. S. Coloniensis ecclesie
 archiepo gratiam suam et omne bonum
 Nobis apud francford in curia
 sollempniter iudicata iudicio presidentibus
 talis data est sententia et a principibus
 approbata. quod nullam auctoritatem theo-
 lonice sine Warandiam in dampnum vel
 preiudicium aliorum prestare possimus
 Cuius igitur super theolonicis quod nobilibus
 vir comitibus et alijs se assensu tenent
 a nobis quecumque non modicam

audierimus Regia maiestate tibi mandavit
quatenus ante nostra et sub obtentu sig
nostre Idem Comiti firmiter precipias ut
nullum Tholonum ab durubus vel
oosterbeke seu lalbede vel in quocumque loco
supra Thim demorep accipiet non obstante
aliqua Warandia si quam se dicit habere
nec litteris aliquibus obstantibus a nobis
vel successoribus nostris Impetrare Datum
apud frambredorde in Curia nostra
solempniter indita. y. Calo May

Concessit etiam auctoritatem Gerardus
Tholonum in ghano in quocumque alio
loco ut philippus Rex antea fecerat
Sub data anno nre et re. pmi Calo
May apud forz francoze

Henricus quous Imp Concessit
Othom Ego aduocatum Salandit

Henricus de gra Romanorum Rex et
semper Aug Unicusis pnt scriptum
Insuper salutem et omne bonum
Notum sit omnibus q aduocatum Salandit
quam habuit Gerardus de buchors et
quam Gerardus Comes Gelris ab ipso
emerat ab eisdem nobis resignatam et
libere nobis Warantem Therto pntis
nostre Othom Ego Crauertes et eubie
sue suisq successoribus Impetretum
contulimus possidendam Et Joannem
notarium Thim Canonum sancti
petri Crauertes nomine fedisti Ego et
eubie francoze de manu nra protestauer

recepisse Datum apud frankenbort anno Ind
M. cc. xlv. v. Calo Martij

Henricus de gratia Romanorum Rex et
semper Aug. omnibusque fidelibus prout
scriptum inspecturis imperpetuum Notum
esse volumus tam presentibus quam futuris quod
formam compositionis et pacis per Regem
Dominum C. portuensem et nostrum sancti Ruffini
Episcopum aplice sedis legatum inter dilectum
T. Ottone^m Principem nostrum Episcopum Treverensem et
Comitem Gebich ordinatam ratam et firmam
habentes ad petitionem eiusdem Ind legati
advocatum quam Gerardus miles de burchof
habuit in Gallandria et Intus Comitibus Gebich
ab ipso emerat in manus nostras ab eis
libere resignatam nobis vacantem prefato
Episcopo et successoribus suis et eorum sue Treverensis
contulimus cum alijs beneficijs et feodis
que ab Imperio obtinet perpetuo possidenda
Ad hunc igitur nostre donationis firmitate
et evidentiam perhermenem hanc paginam
sigilli nostri appensione munitam videlicet
et Episcopo Treverensi perpetuo firmam
assignari sub obtentu gratie nostre
inhibentes ne quis hominum hanc nostre
donationis audeat contraire Datum apud
frankenbort anno Ind M. cc. xlv.
v. Calo Martij

Ottone esse sollicitante florentio Comite
hollandie Umbriacus^{1. Oldenborch} of suaburgensis
Episcopus filius Comitis rasti^{1. Oldenborch} veteris (ut
eadem illatam dicitur) erat enim
fortis et audax animus tunc abfuit
in Italia dicens legationem imp. postulare

et a gregorio papa ad ecclesiam transferretur trans //
E. epeo constituitur Epus qui illis ad //
uertit ad parandam / Ottomus Rudolphum
principem anathemate percussit / et omni
honore sententia nobilitate privauit / Duxit
Augustum et fuisit hortatione Vo. penti.
armatis abssz gentibus in Trentonibus et
varreformis Cotuordiam spiritum / quos
subterit non abssz sanguine et clade suoz
Cotuordiam ad Aditionem compulsi induta
Voldelfo milita ut artem traderet / iurisdic
tionem provincie abderet / Augustum viny
amz persolueret / Centum equites in lino //
manz mitteret / in loco cladis passe Collegium
epi Canonicoz fundaret / Monasterium
religiosaz feminaz quod nigra aqua
Duxit constitueret / Duxit tandem
penitentia postq abfesserat Epus ob
graves conditiones quas impleret / illis
corruptis custodibus artem dolozi duxerat
et iternz roatus sese dedit Danti Rudolpho
Dum hie artem eo indine constitueret
Sed quantum valuit defendente per
tumultum extractus cum sero ignomii
mose turidatur / Impositus rotastipite
spaltatus / qd maxime apud Germanos
inducatur infamie / Sed Trentones
rursus suoz natura est gentis bellant
et noua auxilia per federa arquirunt /
in quos Epus sententia agens / nec
sepiu parens / frustratus proposito hie
corum destinationem / et cum aduatis viribz
sostud retrocessit / artem et loca confina
maioris munitis presidio et re infecta
dixit Vn Cald Aug. Anno M. c. cc
xxxij cum presisset annis octo
Sepultus traueit apud ecclesiam sancti

Devotus enim primus fuit fundamenta
 Nihil scribitur primus propositus Stephanus
 et a magna parte rapti aliquando electus
 in propositus Crantzes, deinde hildesheimis
 propositus, et tunc effectus Episcopus
 padeburnensis, postea fuerit fuisse electionis
 sue, attinissetque Comitibus hollandic atque
 solus sanguine proximo, frater Comitibus
 castri viterbi sine Oldenburg in omni sua
 expeditione habuit fusiob, veritas, Salicis,
 Tututanob, Tamentrensibus adiutores. qui
 cum summa virtute et perseverantia mili-
 tabant, sed Crantzes parum laudat tamquam
 timidus, effeminatusque, qui nec viribus nec
 tunc aliquod probum adiumentum nisi eo
 anno, qui post eadem etiam sequens tunc
 lassus est absque spe presentia, qui protracto
 negotio sue postulacione. Ro pont. accessit
 tunc tunc Groningam Tinarunt contra
 clavis hostes et in fide tenuerunt, celebrat.
 hic vnilibrandus claritudine famelic, Splen-
 dore armorum, quibus experientatus erat annis
 aliquot per Italiam atque vtriusque Sicilia,
 causas omnibus frederici in sup. strenue
 peragendis, bys transfretatus in Syriam deo
 militans, et tunc non minus Gregorio
 re ac singulis cardinalibus, qui ipse Impera-
 toris notus et acceptus, quem facta nimium
 repute periculis ecclesie prope cupit,
 qui si superuigisset, haud dubie longe
 proculisset.

De Ottone in Episcopo

Post vnilibrandus rebus adhuc in auxilio
 consistens, tunc omni voto Eligitur
 Otto ex Comitibus hollan ex Regia stirpe

vincunt ex multis terris factus miles celestis,
qui dominabatur fuisse oritur, quam in
partem hereditatis a fratre susceperat subter-
uandam, et postquam constitutus fuit, vir
utque frangi nam ubi fuit illis Episcopus
ad moxiam redactum ex continuo bello.
atque de possessione Treutanoz uniuersis patimo-
nium publice vendidit. Vniuersamque ex-
quisito, ab omni oppressione liberauit, in
pristinam libertatem restituens, et per singu-
larem providentiam, ut timidas res equas,
que per subdacionem assiduam agrum Treutanoz
possiduerat, recederet. Induxit florentium
Comitem fratrem, ut sub imperio latissimum
ac perpetuum agerem ab Amtrouga usque
bellam Curiam quam Schoonhouiam vocant,
iuxta Rhenum diceret, cum conditione ut
Episcopi successores haberent curam conser-
uandam. Sub hoc tempore Stadingi populi
breuitate provincie primo a fide quada-
m heresi, et deinde in gentilibus erroribus ad
culturam deorum trahere avaritia et
culpa unius sacerdotis aduersum quos
sepe a Ro pontificis atque Imperatoris per
legatos ut resipiscerent monitos quibus
modum dandis sed per furoribus partium
morte partem magna iniuria contra sub-
stantiam adfectis. Henricus Dux
Brabantie florentium bellandie ac
Theodoricus Cleuius Comes hortatu
Gregory, et expeditionem cepit, et iustitiam
uentionem cum cuncta pugna tradidit,
nulli sepe atque aut etiam parantibus, ita
ut eorum memoria funditus deleta sit.
anno M/CC/CCC in quarto Calo Junias
Quo anno florentium Comes cum multis
nobilibus germanie, intravit gallias, ubi
Comes Claromontis ludos hastros ac
gladiatos publicauerat fusidus. Hinc

Comitis Claromontis, dum ludos ageret, interfe-
 ritur: ex suffocatione zelotypie de uxore recepte,
 eoq; illa syrogia florenty laudaret facinora.
 florentio insente, nec nihil minus cogitante
 in riuus Almonem aduicibus Comitis Cleuid,
 ipsius Claromontis ex dolo morte tacta
 Comitem eodem in loco trucidant. Uxor Comitis
 Claromontis ex dolo morte tacta. Diem
 breuiter post obiit, et principe nigello fugato,
 sui letaria in pulchrum versa luctu Tragedia
 hoc acta est apud Corbiatam diei Calo Augusti,
 finibus cum planctu delatum apud Mönzium
 remsburgis postquam repperit amicus ex prin-
 ceptis morum strenuitatem armisque clarissimis,
 Wilhelmo Willhelmo filio adolescente pro successore
 riuus tutelam atq; Comitatus administratione
 Fidem Otto Guis suscepit, tantam sibi ex hoc
 parentis auctoritate seducissimos titulos
 subingaret. Diem Concordie cum tota pro-
 uincia oppugnando caperet, et cum principe
 Nigelli fratris redit consilio pepigit, et in loco
 comissi sceleris ecclesiam construxit. Sub hoc quoq;
 suo ymago dicitur virginis quam sancta Elyza
 beth tunc clarens Matildis filie ducis Braban-
 tie ac Comitis hollandie dno dedit apud
 harum Comitis sine hystansande in pretio
 habere coepit. Et sumbitur prodigium tunc
 contigisse ferunt de Matildis filia Comitis
 oris, uxore Comitis Henrici regis, parente
 ad infantum ducum, annis multosam pudentem
 apud Lusidum ex impetracione cuiusdam
 mulieris mendicantis, adhuc pictura extante
 celebratum, ubi et sepultura eius postq;
 baptismo initiata fuerant, in memoria habet.
 ubi et ipsa mater reuocata est usq; annu
 11. et. Legdy sustinentes denture eius
 ipse Matildis uxore florenty antea rita
 annu 11. et. Legdy. q; Calo Januarii defuncta
 fidei sepulta monny Erature, tumulus

et fabulis similia hoc tempore recitantur de
quodam folbeto dno led et traictelast
nunc haestelst homine fupissimo qui
ob detestanda scelera in corona multorum
hominum stantem et eorum cunctis videtur
in aeternum raptum missus comparasse astant
Arx Ledia in qua morari solebat ob nocturnas
nos horribiles atq; horrenda monstra aliter
stram per diem visa atq; audita animo
mansit inhabitata. Et tartarum genus
cissima atq; immanissima antea incognita
tam in Europam traxerit et plurima
regna subdidit tantam in populum grandem
agentes redem atq; nobilium urbium destructionem
quantam nec tunc legimus factam nec
adhuc audimus contigisse. Quibus fides
et alij homines perditissimi sese iungebant
etiam ex quibus ita ut innumerabilis
conflaretur multitudo que solo semestri
supra xxx regna subdidit et suscipio erat
de favore Imperatoris in odium Gregorij ppe.
At Wilhelmus filius florantij Comitis orisi
transactis annis pupillaribus secundum
hunc morem in regno constituitur Comes hollay
duxit in uxorem Helizabith filiam ducis
brunsvicij ex qua genuit florantij
successorem armis oblectatus animi fortitu
dine precepit unde fratre Imperatore
contra Ottoneum electo et filio suo Conrado
Cesare designato per Gregorium ducem per
russis ac Imperio et regno primatis super
electo haurito cognomento Vasse. Comite
promittit Thuringorum (Langranob vocat)
filio sancte Helizabith qui dicitur Conrado
in prolio iuxta for francorum (quod franco
fort) dicitur) rem fultus morte repentina
subtrahitur in cuius locum Wilhelmus
est adveniens Innocentio pontifice romani
voto principis ut puta qui animi et
corporis vigore aculentissimam prestabat
ceteris, suffertus est anno salutis M.

Cravetto. hic Episcopus quem pene exhausto
atq; spemantem invenit libertatem atq; opulentiam
relinquit. Dequenti vero anno federe temp.
in apulia mala valitudine laborantem
Manfredus filius ex roboribus ad pulmonum
mortem arretravit. Hinc Wilhelmus
Rex Imperator solus et quietus. Cum
quante potestate in deum ac mansuetudine
in Ecclesiam fuerit. Vel ex hoc conspici
hinc q; quereute ecclesia sancti Joannis
Cravetto se in jurisdictione temporalis
ab illo hedi, illius (quod raro contingit)
causam cognoscendam remisit. nec iudex
similariore aliqua vsus dominum suum
condempnare non timuit. Ut ex utraque
hanc sine consensu hinc et Caruit et
omni ambitione, nam cum manu militum
urbem cravettum ingressus, potestatem
sine favore possit. etiam absente Episcopo
et suspicionem tolleret post nihil sibi
appetere aut vendicare velle contestatus
est. idq; facto comprobavit. Erigit et
Capellam in portum ecclesie dicitur virginis
sub honore martiris Georgii in sui
memoriam, gessit pte florentinum
gravi bellum, cum margareta relictis
flandrie, que maximam exercitum miserat
in Tuscanam vidualare, qui pene ad futurum
intentionem delictus est. raptus liberis dicitur.
Corruit et fratrem regis francie, qui
subarratus, cum magno copio intra
verat hamoniam, sola sui pedia,
tandem principio anni m. cc. lvi.
occiditur in rogantibus deo fusorum
bellantibus v. l. Cato february Cum
presensset Comitatus annis p. Imperio
vero annis vij.

Capellam

De goessuino Ep̄o

Ottone vita functo Goessuinus ex
 familia nobilium de diuetsil prepositus
 sancti Johannis p̄p̄t̄y & eligitur Ep̄us
 vir mansuetus et simpliciter inceptus ad
 tante dignitatis munus supportanda
 p̄t̄e tunc negligentiam, publica res
 minus prospere suo anno administrabat
 sed rursus declinabat, accessit etiam q̄
 minus gratus erat Wilhelmo Regi p̄p̄t̄
 gentibus, unde in publica synodo presente
 Rege. ac Cardinali portuensi legato,
 Ep̄us remissus minus valens q̄
 redire, cui sufficitur Henricus ex
 gente Illustri Viennae archidiaconus Coloniensis
 ecclesie consanguineus Ep̄us coloniensis, ipsius
 commendatus, quem Cesar amulo atq̄ hanc
 pastoralis iunctant: Prefectus itaq̄ in
 demstel ac Werdem indigne ferentes
 amotionem Goessuini Ep̄i, etiam se iungunt
 Comiti Geluc: Henrico Ep̄o. bello iustitiam,
 cui de signato loco ad preludium, inuocatus,
 congruentibus omni fausto. per dationem
 amulū ab Ep̄o coloniensis, adducto qui in ciuitate
 presidij loco mansit q̄ victor rediret
 fiduciam sese arripuit, anteq̄ Wilhelmo
 Cesar qui dissidua interuenire ac remordere
 te auctoritate tendebat adueniret, victoria
 confertus strimig hostium adduxit captiuos,
 quibus tamen p̄t̄ione resarcio peperit
 atq̄ in Comitem Geluc motus reusum
 arma conuertens vena exussit, et de
 hostibus occurrentibus post magna preda
 reartam triumphauit. Eximilato thesauro
 presidium Wredlandt amplū et munus
 tissimū contra Helionem viciniorum

constituit. Videtur etiam ecclesiam maiorem
traverit ob vetustatem minantem unda
sicut fundamenta celebrabatque formosioribus
operibus prout basilica tam resumpta
ostendit. Paulo post duxit exercitum in
auxilium ad Colonienses contra Comitem
Fulcherum, cuius rogiis stant: virtutes
data provincia invidio. cum spoliis
amplis ad sua rediit et Colonienses
hoc pacto ab oppressionibus liberavit.
Monasterium quoque sanctae virginis
in horis ad flumen hominis prope
Saventum multis domibus atque fontibus
adornavit. Collegium etiam in canonicorum
in Scholasticis instituit. Decessisse dicitur
2° Novembrii anno MCCXV^o sepultus
est Traverit ad iunctis predecessoribus
suis profuisset annis 88° quod si
vixisset futurus magnus ante aut in
sequentibus commissus est error.

Henrico

Henrico succedit per electionem Joannes ex
 comitibus Nassovum vir in ecclesiastica disciplina
 nimis versatus. Simplex nec industrius
 episcopus sub quo Venoniarum assuetibus
 fuscis. periculosos motus in nobiles vertant
 perudgantes virnas provincas. artes. et
 quosq. presidia eorum expugnantes/prostrantes
 bona et Cistercium profatum Amstelredam
 in partes suas partim sponte partim metu
 allucunt. Constituentibus qui duces et caetera
 obsidione ringunt, et Civitas similiter ad
 motus concurrant, qui nobiles et optimales
 urbe pellunt atq. Magistrum magnam
 terrorem civitatis incutientes nobilibus ita
 ut episcopus una cum Comitibus Gelvie idcirco
 confederari non ausi sunt illis obsistere aut
 manum conferre pre multitudine. Occasionem
 cepit ex eo. qd. orriso Wilhelmo Cesare
 zelotus est florentinus eius nomen quintus
 puer hinc. annu nondum natus. subtutela
 florentinorum constitutus. quem post tres
 annos in ludo hastato lesum amisit autur
 pia. Deinde Henricus Durumbrabantie
 cepit tutorem, qui vitio suorum a provincialibus
 expellitur. Postulatus ab aliquibus pro tutore
 Comitis gelvie. ab alijs Adherens. Sorore regis
 Wilhelmi uxore Comitis hannome. Unde
 magni belli discordiaq. fomentum prebit
 precludit tamen Comiti Gelvie amiculum
 adiutorio populi. nec episcopus urbe sua potius
 est nisi post biennium. Licet cum adiutorio
 suorum eam arcta obsidione premeret qua
 absoluta non sperans eam consequi. obsedit
 Amersfordiam oppidum. cuius civis sepe
 Venoniarum federe impetrant eo qd. per
 Comitem gelvie in additione accepto et ob
 contentiosa verba pene diruto. Episcopus
 Darentianam concessit. omni spe dirupta.

104
Vrbis frustratus donec Suedibus profertus in
boosichem milib annis strenuis, roadunata equib //
forum manu Vrbem cum industria intraret
occisib hincinde plurimib et Victor plebium
magistratu Vrbis pelleret et pulsos restitueret
et paulo post plebes proscripfit, rursus eam denu
dentib, non modicam experientia redem / gras //
sancto hoc modo Civib discordia, Nicolau
Catho milib egregius qui florentie comitis
tutelam adhuc exercebat valida strabat
manu aliquot auxiliis Craxatu petijt,
portas confregit et in medio Civitate
pro tribunali stans supra mille Al.
auctores motuum pscrupit, fura distant
et officina pro voluntate disposuit demum
arcessit aliud manu inmodum, nam ex
cuiusdam mulierule vj fama est
Vrbe incendiu passa est, quo maior pars
eius vna cum templis sanctorum petri, iohannis
Catarini, atq; beata Maria cumlib corflagrant
mense februario Anno. m. cc. lxxij. M
ipse iohannes quid omnia negligens qui
presidia cuncta spatus et hominista
et arma promissa inuenit, modum no
constituant. Sed artem terre parifere
vulgariter vradlandi Dntary proferto
Amsterlandie qui adiutorio hennarorum
frustra illam occupare tentauerat et
artem Montisfortis proferto in vnoctidij
pro pecunia in pignus dedit totius
populi non immerito ex hoc indigna
tionem prouocant. Vnde anno domini
m. cc. lxxvj. iudicio concilio publico
quod Capitulu vocant gñale apud Craxatu
et vocato florentio Comite hollay et alijs
nobilibus. Idem iohannes electus postq per
annos xij tanq secularis et non in
sacris constitutus et publicis male
ministrando exopulenta exhaustam et
libra debitis numeris obnoxiam reddisset

021
Cato filij florentino Comes Sincera respiratio
(nam altitudo operum violantur) confossus
erat in vindictam stuprum, viro auctore nullo
rapti, et vasti clamore infensis inclusis. Anno
Septuagesimo post longas volutationes extracto,
atque vota imposito, omnique gentilitate usque
in novam generationem delicto, et quum
raribus principibus Joanne filio, apud Angliam
ubi Regis filiam duxerat in uxore nomine
Elizabeth, habuit unum florentino ortus
et beatrice filia Comitis flandrie quodque
filios ac quatuor filias. Sollertiam itaque
nobilitatem hollandie auctore abbate heghno,
denique apud Angliam Regem ipse Joannes
dicitur. Cui una cum uxore dimissus non
non spectanda classe aduehitur et in
Comite dicitur. Inde institutus sibi
dignitate fusiarem abellantem, accessit ad
magno pedatam atque equitatu armorum,
et fusiis occurrentibus in agris vromensibus
vicinis illi oppido, ingens committitur
prohinc, multo hincinde ortus sub
anonymi fortuna. Vnde balis aprilio anno
m. cc. p. lxxi. arduente tandem victoria
Comiti quique paulo post arma in aliquot
nobiles subditos ac Comites suos convertit
et suggestionem adulatorum, et dicitur
mormont in provincia zelandie
At Wilhelmus Rex Imperatoris cladis
fusiara ad orientales se contulit fusiis
quos proposita pitorum remissione in
angliam sollertiam. factus voti rompes, euestigio
ingreditur in occidentalem fusiarem, a qua impulsus,
amissis suis et in fugam versis, ipse solus ad modica
turba vix evasit, ad provinciam transisulanam
sepe transfertur; Comes vero quo conatus ipse
dprimores, violentis occupat presidium dicitur
iseltam raptivitate prefertis illud, ut et illo
denastaret ditionem transtentem, Sed morbo

Interrumpit restum propositum. Nam anno. M.
 et cccc. m. cado nouembrio cum recessisset
 annis tribus et semis moritur in oppido
 harenno absq. libertat; Cui succedit Joannes
 Comes hannonie, nepos Wilhelmi Regis
 et sorore Adalheidi, et ipse constituitur
 Comes, qui Guidoni fratri contulit preser-
 tuat de Amstel. ac Vnotid. Duxerat
 Philippam filiam Comitis Luxemburgie
 uxorem. ex qua genuit quatuor filios et
 duas filias. Hic Alberto Regi Romanorum
 deserventi Neomagno ut punitas hollandie
 tanq. ad Imperium devolutas sibi vendicaret,
 animose occurrit, et discordie compulit,
 fuit Cesar Albertus ad hanc partem per
 Joannem ^{de Fueness} ~~Vence~~ promissio adiutorio Zelan-
 drum dum per dressum Joannes Comitis
 ipsas punitas Imperio vacare suggereret,
 Nam ut sit cum ipse Joannes Comitis de la-
 toribus auzem preberet et eundem Joannem
 falso accusatum, magna affertur iniuria
 in ipsum persequendo atq. artes suas exponendo
 ac demoliendo nec excusatione minorari
 aliquo parte admittet. Erat ipse de
 salute desperans ad quosq. extrema intudelat
 et gravatos insolito tributis seu aliis oppressis,
 iniuste ad iusta arma conuertant in sui
 favorum suam cum populo saturato sicut
 dicitur plebat auzehamms Augustus nihil
 letius fore noscatur. Ita iniuriato atq.
 oppresso quid avaritia petulantiaq. nobilium
 plerumq. retinuit dum inopia atq. fame
 premitur nihil tristius ac ferius vel ad
 motus promittit. Verum ipse Cesar dum
 se a Zelandis delusum atq. frustratum
 sensit qui se a auxilia tulere, fuit
 condonatus parit. Interventu Episcopi

Coloniensis magis necessaria pro honore Alberti,
quod utitur et Joannes ^{de Vinsse} ~~Vinsse~~ et fidei amico
factus hostis, tentavit animos multorum
contra Comitum Hollandie consociare. Nam
et flandri cum illo irruerant in zelandiam
quam etiam multis ac cunctis prelyb
attrinuerant donec idem Jo Vinsse

— Dum haec aguntur

Willelmus Epus respiratoribus Suedero
Montisfortis. habito vianti Joanne ^{Vinsse} ~~Vinsse~~ ^{Vinsse}
prefectis a Jacobo lichtenberch procuratore
Cranich in ipsa sua Civitate et edibus
proprie sacre raptum detinetur ad integrum
ferunt annum. qui tandem rustrana manu
laxatus, nihilominus a sede propria dimittitur
qui ad transilanos confugit honorifice ab
illis susceptus, paulo post ut tranquillitas
et fidei totius Epatus consulere, petijt
Romam pontificem, exponens se a cura
et sine dispositione Ecclesie restituens pontifice
vero fructus vicarii fortis et Justum
venit cum exponere. Vixit Episcopo
Menduz ut sibi oportuna contra diasores
ferret auxilia. Rediens itaque dum apud
Angaros venisset vidit signum quod mortem
suam presagebat. Solem brevem instar
detestantis lune cum radiis circumstantibus
purpureo fulgorem, de progredu regnato
apud th islanos valido exercitu aggressus
est transilanos, ut sibi libere ingressu pararet
repulsus statim manere in campis ad elucendum
hostes in certamen. Unde readunatos ex
hollandia plurimos qui eum inveterato
odio persequuntur, et Jacobo lichtenberch
favebant, itur in pugnam, fit redit
ingens, tam cessat pene victoria Episcopi, sed
renouatio auxilij hostium, quibus ipse Suedis

Surrexit / declinavit ad hostem: nam Epus
 cum velocis equo nimis audax simul atq;
 utroq; hostibus transfurcatus turbas. hostes
 tandem manus retinuerunt a Christo
 Dno ob veneratione utroq; peremerunt
 tunc videri tentans. prostratus erubuit
 Anno M ccc primo m^o Id^o Julij que est
 translatio Martini / haud longe a monte
 fortis / Corum hooche vicinis sine altari
 insulam vocant / quo tunc Crantius / ubi
 iam lapidea curia tecta conspicitur
 in memoria / cadente factus aliquandiu
 insepultus. tandem a fratribus ordinis
 sancti Wanni hincoblenitani ad eorum
 ecclesiam delatum et postea in ecclesia
 majori sepultus est presens annis
 quinq; turbatis semper rebus

Vultelino orso. Diversis suffragio citatis
 alijs Guidone fratrem Comitis hollandie
 Rich^o Ledw^o Chesaurard / alijs Radulfum
 et Comites de Waldese ipsius ecclesie
 prepositum eligentibus. Utinam Guido
 maiore factus auctoritate / Nam ex fratribus
 omnibus hollandie atq; hannome Comes
 aliter vero Princeps Maneranc^o / Certus
 vtro Mediomatens^o et quartus Camerac^o
 Epus Ep^o Cardinales erant / Longe fuerunt
 competitore sese transfereute in quinnia
 transyolanam; Guido vtro plij Consti
 tulus Epus / primum reu administrationem
 accepit annuum apphavit ad pacem et
 tranquillitatem plebis sibi commisse: nec
 quiss^o ausus in ipsum aperte quicq; machi
 nari. licet et cum Crantensib^o et alijs
 inter se digladiarentur / omnes tamen
 recognoscebant Epum. Cui Joannes
 Comes hollandie instituit ecclesie ablata

ante Comitia Amstellana et Vuordam
fuit vir magnanimus affabilis et prudens
amator pacis ac iustitiae. Contigit paulo
post Anno vultus a. m. 1170. x. Julij atrox
pugna inter philipum Crassum Regem
francorum ac Robertum Comitem flandrie.
in qua Joannes natus maior Joannis
Comitis prefati occubuit. et cessit victoria
Roberto. auctoribus Joanne et Hugone de
archel propugnatoribus principibus Anno
vero a. m. 1170. Gundo Comes flandrie
instituit validum exercitum traductis in
vualaciam. Cui Wilhelmus frater Joannis
omni futurus princeps hollandie occurrit
vsq; cassandiam. profligans adversarios.
et cum magna laude ad suos revertitur.
Eiusdem Gundo Comes redimato exercitu
electissimorum militum vualacia intrat.
cum Wilhelmo uno die bimeste confligit.
et vincit. Deceptum fraude suorum et quicquid
nova subsidia insensit obsequit in oppido
Zurpore, quod valde etiam oppugnat
continuo fere bimeste. Tandem Wilhelmus
rebus ad desperationem tendentibus clam
trumpit magnam cedem agens in hostes
et Gundonem episcopum patrum accedens
necessitudine sanguinis obnoxium cum
magnis copiis adiutorum sibi convehit.
et cum iam simul dimicatis viribus
appropinquarent castris adversariorum
et timore fatigati et quicquid oppositi nonnulli
de ipsis cupiditate prede in audacia ducti
resertur alijs ignorantibus temerarie
inter arma instructa. incendia stant
Spolia reducunt, quos hostes insensit
in reliquos dimicantes verunt et per
obscuram noctem stant redunt et
turpiter profligant. Gundone episcopo
castris. princeps vero Wilhelmo et
Comitibus de hoorn. maiore preposito

cum pluribus nobilibus occisio. Wilhelmus
 princeps vix per fugam in Cyrugeto
 castris / Interim apud Cravertum orta rotta
 mutua federa seditione, Jacobus lichten-
 berch auctor eodem Wilhelmus epus occidit.
 cum plerisque alijs Guido vero Comes hanc
 totius victor secundam sequens fortuna
 hollandiam intrat / opida pleraq; in editione
 amicit / pars etiam esset Joannem ducem
 brabantie / ac Cravertum procedens regnum
 vrbis sibi vendicat, reconstituens iudicium
 et ecclesias tentavit ut abrogato Guidone
 epus, Wilhelmum Inharen eligere, nec
 parum absint / Desiderij forte resob
 in exurgentibus benemeritis ac fusiboribus
 dentibus desiderij defersent tunc dantes
 quotquot ex hostibus hinc inde vnde
 non absq; confusione receptis rancibus ad
 instructionibus regis opida Cyrugeto
 rursus circumringit arcibus scitis et
 assiduo ariste Catapultis. machinis
 bellis. balistis et omni genere missilium et
 sagarum violenter oppugnat, in hac missilia
 constitutus Wilhelmus princeps, quotquot
 potest auxilia congregat: Cui philippus
 rex francoz ingentem classem mittit
 suppeditas / cum quibus iunctis p^a Augusti
 mensis que fuit laurentio Martij baria
 in hostes secundis velis proficit / pugnatu
 utrimq; ardent per diem ac noctem continua
 auditur mirabilis armorum ac telorum fragor /
 tandem Guido inferior factus post eadem
 tentam a prefecto clasie fugie rapitur
 sine fore omnibus ex tanta pugna fessis
 facile cesis aut submissis. procuratumq;
 fuit. ut pro Guidone Comite Guido epus
 relaxaretur per commutatione a captivitate /
 processer multa prodigia hanc cladem et
 signa visa in celo presagientia, ut Joannes

121
Hinc
Vires quem Wilhelmus Draveto pelleris resti-
tuerat rebus suis diffidens. dum Rhenum navigio
transire festinat penderit omnino pressus
submergitur hic infestissimus Comitibus
hollandie Cesarum atq; flandrie principum
aliq; populos in eos ad arma conuertentur
mura itaq; promeratus ditione pfecti
vires cum supra meminimus. in Comitibus
minimus dicitur atq; creditur at Joannes
tanta filij victoria nimis letatus ultimam
naturae persoluit debitum. quinto Idus
decembris. Sepultus Valentianae oppido
quod pfecti fescum Regium regnominauit
in confinibus Imperij germanij ad scalden
fluvium sito postq; recessit hollandiam
anno pmo. sequitur mense aprilij
proximo philippa et thoy et sepulchri
soria. At Wilhelmus princeps exahat
Comites pbr in hollandia vir magni
nominis et fame ob clara gesta Imperi
uoxem Joannam Valensiam sorore Regis
francie ex qua genuit Margaritam
Augustam Joannam uxorem Comitis
Julianij Philippam Regiam Anglie
Wilhelmum successorem atq; adhuc genuit
pcedem. Guido vero spūs iam restitutus
quo amplius dominum sibi vendicaret
intebatur et jurisdictione ecclie sancti
Joannis sibi usurpare. At ubi conceptum
ratione fundare inquit. primo sententiam
prelatorum episcopi qui defuerunt solam
eccliam sancti Joannis in ditione sancti
martini habere sub glady. hoc no retentis
restunt audire iudicium parum. At illi
confirmarunt eandem sententiam adim-
gentes nisi siquis alius per lras et
privilegia similes jurisdictione probaret.
Cum contentus confirmavit quicq; ecclie
concessa. Adhuc continua mansit

Templarij deletur.

discordia inter eum traictum et filium
 fautoresq; illius de lichtenburch et
 commissis extra urbem aliquot prelio
 prevalente cum circa hoc tempora
 anno videlicet M ccc lxxi. Delectur per
 orbem universum professoris quos templa-
rios a custodia templi hierosolimitani
veritant / consensu Romani pontificis atq;
francie Regis / plus unum opus quibus
abundabant q; cummo altius damnati.
 Secuta famis mandata post hierosolimi-
 tanam sub Ego nulli secunda qui magna
 partem mortalium misere consumpsit
 carnibus rudis atq; herbis mortis ad
 restringendam mediam no suppeditatis
 redimus est. in ultione sceleris perpetrati
 At Guido d'us d'um animu intendit
 ad sua que confirmanda arces ruina
 commentes instaurando et novas fundando
 quo securus suis consulere et frustora
 rebellis motus reprimeret Invenitur
 ad Concilium viterbense a Clemente quito
 a quo humanitate acceptus Salernum
 purpureum qui insignis Cardinalis est
 sponte oblatum respicit. At philippus Rex
 considerans integritatem et modestiam
 vii annua designat ex publico erario
 stupenda quo federe perpetuo annuere
 illum sibi dimitteret / elaborans Comites
 hollandie atq; flandrie componere
 interim nonnullis fuscis modis constantibus
 renovans sola sui presentia arces
 volentior liberant obsidione / et seditiones
 ad ditionem compulsi licet non
 sperandum contraxisset exercitus qui
 tempestate vastus fuit retrocedere
 Consperrens Nam quidam sese alieno
 tre admodum gravata / quo partibus viceret

Idem in gallias annis aliquot illis moribus
regibus ab anno M. ccc. xl. usque obiit / nemine
in absentia sua quidquam immouante. Veniens
annuaduerit in pranos ac felicitates quosdam
iuxta exigentiam delicti tutoris autem
principis de hoc rationem rationibus
reddere deus dicitur, compulsi ut redderent.
obsequia arce illius atque dedita, et paulo post
cum suis curam illius commisit. Urbes
desertas decessit in illis annis anno supra
scripto. cum profuisset annis ob sepultus
in ecclesia maiore cum pompa funtali / Eius
sepulchro vtroque suo ex arce gloriy audita
tunc morte. Tutoris priores curandis omnibus
resumptis Constanti inter cetera tres
arces furoris et audacie vulgariter dicitur
Dulliborch Ghorz Stontenborch. soluit fisco
apostolice debita maxima per predecessorem
contracta / relinquens episcopatum ab omni
omne libertate. quem potentia ex parte atque
prolepti contra quosdam principis in vita
Wilhelmo vero Comite defuncto patris
cursum sibi usurpauit domina per Joanne
patris restituta tanquam hereditaria in spectaret
ecclesie. Et Henricus Imperator anno M. ccc.
xii. porrecta per Bernardum quemdam profes
sorum ordinis dicitur Dominum Eucharistia
veneno intincta sublatum est / et successit
Ludovicus Banarum. fuit retro ab aliis
tentatum ipsum Imperatorem aqua venenata
salicem aureo fopirato sustollere. Sed magis
magistri principum ordinis predicatorum
ultimum malum auctores fuisse acceptis a regibus
francie. Sicilie atque Navarre. ac principis
Carentino et milibus aureorum. qui hunc
instituant tradere venenum / precessit
presagia mortis Cesaris que alibi tanquam
Summa contentum erat

In deo Gaudone eligitur Fredericus Syculus
 proprius ecclesie sancti petri in curia Romae
 constitutus, qui cum ex magnis debitis con-
 tractis indigens operum inveniretur, cepit
 omnibus suis esse contemptus, contra quos
 aliqui bellabant, incendia et a vapores
 agitantibus, quibus illi virum imperator nec quicquam
 desistere tentavit. Brevis spatium (quod liberum
 invenit) peritus exhaustus, multis oculis
 rursus involuit. Quapropter ad Rhenodunum
 Comitem Godefridum confugiens frustra expetit
 profide obtinere ab archidiaconus auctoritate
 contra vicarios de Linden, Rostertum, Otmarum
 ac alios quosdam qui agrum Dullenbercha
 Gaudone deo factam contumaciter et
 multas sibi insidias tendentes, nam paulo
 post Comes a proprio filio raptus est
 Fredericus itaque eodem iure Wilhelmus
 Comes Hollandie imploret adiutorium
 cuiusmodi sequitur illi validas accommodat
 copias rebelles per festum ferro atque igne
 in statum deo redigit, penas dignas
 exolvere rogat magna multatos pecunia
 Sub hoc Episcopo Curia expressa nimis que
 ecclesie maiorum iam immittit a fundamentis
 primivis copta mensis Junio die qui
 Joannem et Paulum martiribus dicatur est
 anno M ccc lxxv. Festum autem opus
 post annum plij. Anno vero lxxv. re sit
 Juliae aggere interrupto excurrere thum
 agros ac quosdam pta circa utramque oram
 veteris thum. Vix ad littus Oceanum
 abundantem ingentem vasturam adferens
 Unde prudentia Wilhelmi Comitis
 restituito aggere partim est ad Craventam
 et eorum cura atque impensa illud opus
 profecturum ne simile in modum exoriat.

quo anno p[er] Augustum Fredericum Ep[iscopu]m
morbo articulari laborans concessit naturae
apud Horstum quod profuisset anno quod
Sepulchro Cranchi in ecclesia maiori

Varante iam sede fuit non modica cum
remotio nam cum sanior pars baronum
Fardum ex Outshorne Deum alibi
proposuissent maiorem eligisset Ceteri
Jacobum Budey Ep[iscopu]m Commendatorem ad
Duce Catharine fratre petitione Valhilius
Comitis Lem rursus a populo romanorum
visum postularent. Videns itaque Budey
Ep[iscopu]s se suffragio impare nec iure
posse asserere desit a repto parump[er]i.
Sed ubi conuictus alium debilitari nec
magnam spem longevae vite adesse vidit
videns Romanum Pontificem et dispositionem
sue occurrente variatione distulisset remouit
Comitis utro terrore concessus indignatus
ob furor populi Archiep[iscopu]m amenssimam
in Chocine et quidquid vendicaret
Florentie maiori proposito et tunc
in familiam ac vastitatem redegit
Fardum tamen ex Outshorne consecutus
prius ab Henrico Archiep[iscopu]o Edom[en]si
plurim[us] Ep[iscopu]s constitutus et obtenta mo-
sine magno v[er]o quo totam familiam sua
venerant a Romano Pontifice confir-
matione literis Edom[en]si v[er]o delatis
vita finitus est non sine aperta suspitione
veniens. quod per adversarios clam datum
voluit. Vbi illud promotione ratione aut
arum imp[er]are inquirant alij scribunt
ex morbo incurabili perisse. Desit eadem

anno quo electus est p[er] h[ab]it[um] octobris sepultus
in maiore basilica. fuit vir omni morum p[er]bitate
ac scientia et devotione in ditione insignis.
sed brevis pontificatus impedit illius
gloriam

In hoc faculo Eligitur reuerendibus votis
et familia eorum de branthorst prepositus
ecclesie sancti saluatoris et illius administrationem
sibi profertur p[er] h[ab]it[um]. Utinam Romanus
pontifex Ioannes xxij. non absq[ue] iniuria
ipso abrogato ad p[ar]tes ducis Brabantie atq[ue]
Hollandie et C[om]itis Comitis quos vassos
sibi tractat[ur] verum tamq[ue] b[er]n[ard]ina ab
illa tunc tunc p[re]fuit Ioanne p[er]fectio
opidi Diest[er] p[re]positum Cameracensium
quem conseruauit. qui potens manu hor
modi introductus p[er] h[ab]it[um] p[er] h[ab]it[um] conseru
fuitur q[ui] inmoda aliqua sensu in
suis v[er]is atq[ue] rapellis ob redem[um] rursus
indico Wilhelmi ex diuerso q[ui] atq[ue]
horstam inuendit. impulsus tamen p[er]
p[re]fatum archiep[iscopu]m et cum maiore parasset
aduersus Ep[iscopu]m reorab. apud Culum dum
Ep[iscopu]s cum suis impetuerat obuiam re
statuisset ille iubetur p[er] Comitum
Hollandie retrocedere nec quicq[ue] moliri
in Ep[iscopu]m Henricum quoq[ue] p[re]fatum in
hagstam inuersione p[er] h[ab]it[um] exercite
auxilio Wilhelmi Comitis conuenerunt
cunctis rebus atq[ue] possessionibus afflictis
et subuersis Wilhelmo Comite statuit
demptare frisiay que ad laura. flum[en]
sua est quam terra ac mare infestabat
et ad tributa ac solita p[ar]ta p[er] h[ab]it[um] regula

3. 81
anno m. cc. lxxviii. mense Novembrii. Die
Clémentij pape bullist. Ottavio ad Ventis
at Comitibus transfundens quoslibet aggraves
et Infinitos mortales cum multitudine p[ro]p[ri]e
subintigens plurimos ad littus maris subiges
suos et sequenti anno Comes G[ab]rie cum
Craventano imp[er]avit ip[s]is fr[an]cis bellu[m]
et comisso p[ro]elio apud vicum barlesise
haud longe a castro Voltubor. Summatim
fr[an]c[is] cum ingente suoz clade. Anno
vero p[ro]p[ri]i apparuit Comes et Wilhelmus
Comite hollandie vita defungitur vi. filius
vini cum p[ro]fessit annis p[ro]p[ri]i. Sepultus
valentiane. Eximius cultor iusticie de quo
exrogat ac memorabile facinus enarrata
Erat in fortitudo op[er]is dordracij quod
viltory dicunt. Eximius quidam multo
gracioso prolebus vnam possidens vana
rune lante illas fovebat p[re]stantiorem
reticordibus quam fama illius cognita
p[re]fectus iusticie (balnos vocant) appetebat
p[ro]p[ri]i offerens quod dno d[omi]ni. Dolens
p[ro]fectus se contentum quo tempore v[er]u[m] ficit
exrogavit rimen quod pauper[um] falso
imp[er]at et bonum in t[er]m[ina] p[re]solucio
compulit. paulo post ip[s]e p[ro]fectus meditant
substantem Comite. aliam elictam vana
in bonum accepit pauper[um] remisit et crede
retur facta commutatio. Vt cum ip[s]e adhuc
non contentus suase aliquoz accessit
Comitem agendum in harmonia. v[er]u[m]
querelas profudit Comite retinuit annu
p[ro]p[ri]am et p[ro]fectum occupatorum p[ro]p[ri]e
hab[ere] accessit iussit. Deumbeus in lecto
ad quem tamen lib[er] subditis patebat
accessit. Comparantem p[ro]fectum cum
p[re]sidi dordracij interrogat Comite

De statu hollan[di]e dicitur omnia bene et
 tranquilla se habere. Subiungit Comes
 quoniam parte omnia se bene ac tranquilla
 habent. Vbi iustitia negligitur et rapine
 dominantur. Quorundam pauperum in
 prefate inquit quoniam immerito spoliasti
 dupliciter illum deliquisse et pro delicto
 multatum. Varras respondit Comes fidei
 deliquisse cum accusat ut Varras patreus
 Comitum. Itaque nec sese purgare valens
 promulgat Comes etiam debet emendam
 presoluit quam dicitur ad quam illi
 sese purgare valentem promulgat
 paratum obtulit sperans aliquid gratiam
 aut Comes subuenire pauperi sua dicitur
 Varram et pro damno passo etiam auctoribus
 et pauperis contentis subiungit. Nam
 contentus est pauper. Vt cum quia fuisse
 oppressor pauperum et Varras offendit
 nos et iustitiam quod criminis non nisi
 rapine fraudum vult. Itaque esse rapine
 tantum cadant iussit de se de dicitur
 et ab omnibus hollandis prefectis ad
 hoc conscriptis publicis et fuisse inhumane
 in exemplum et terrorem. Cui
 successit Wilhelmus filius Comitis pro
 dispar moribus patris qui dicitur in
 uxorem Wammam filiam ducis brabantie
 Et cum Luduico Imperatore iungit se
 Regi Anglie contra philippum Regem
 francorum. quoniam in prelio occidit
 de Joanne. Quod obdormit in die
 anno 1300 et cum profuisset annis
 plurimum vultus. Nam castella
 Flandria cum feodis adiacentibus
 hollandis Volkenhor Githu Comitum
 atque alijs alia impignoravit. Lora

consilio secessit in Gallias et Ignotus prima
 tussis mansit aliquandiu Gratianopolis que
 ad hysazam fluvium sita est sed administrati-
 one Roberti fratris remissa quo fuga
 hinc vitam agit Sed Wilhelmus
 Comes Hollandie rediens ab expeditione
 preterita urbem transtis gravisima
 pressit obsidione cum tam in preloretia
 cum omnibus virtutibus suasisset exercitu
 quem duxerat in fusiis orientales prius
 congregato quem ob contentiones finclab
 colloquendo habitas in transtis rontitit
 vel ut alij volunt quia transtis
 eo absente abegit predas et rapinas
 a suis nihil ego imputans factis
 rebus insultibus et cumibus valde
 obsistentibus Comite in p. d. Lagitta
 sanriato Idcirco opus pte fratrem
 ut urbe pressis pressis ferret suspectat
 reloreu parat reditum et ingressus
 illam habito colloquio rontipuntur
 indurum ad mensem octobris rimbis
 veniam suppliciter precantibus ut
 interim arbitrio discordia finiretur
 sed nihil subsequitur Cum Comes
 ante illud tempus a fusiis orienta-
 libus resus occubuit Comitatu ad
 Imperium devoluto non diuta prole
 soluta fuit obsidio pridie diei quo
 Marie Magdalene dirata est in cuius
 Rey memoria sequenti die lustrationes
 atq; annue sunt supplicationes hic
 Comite claris nominibus exstitit apud
 gurto iuribus fount electione Ludmij
 Imperatoris contra fredericm duxem
 archiducem quem desuper Colonie

821
elegit. Unde Wilhelmus dicitur Imperij
designatus dices minutissimas brach. prolem
et volmenstam expugnauit / fundauit urbem
cum collegio Canonicoz in Middelburgo
sub honore sancti petri anno dñi ecc. p. duxerat
autem luduicus Imperator anno dñi ecc.
p. Margaritam filiam Comitis Vuilhelmi
Comitis Hollandie hannonie et Hollandie
in uxorem ex qua genuit Regem Luduicum
Crocum Ottonem Marchionem Brandenburg
reg. Vuilhelmum et Albertum duces Bavarie
Comitesq; hannonie Hollandie reg. ac
Helizabetham Reginam Anglie et
duxerunt intestinum bellum inter luduicum
et fridericum annis octo cum sem. In
bertra tamen alio loco scribit Ottonem
Regem Crocum et Luduicum Branden-
burgensem Marchionem utrumq; consti-
tutum ex deuolutione regnoru ad Imperium
Luduicus autem proscriptus ab ecclesia et
ob facinora sua supraducto Carolo Rege
boheme nepote Henrici Imperatoris
casu equi suffocatus est xx. octobris anno
dñi ecc. p. dñi. Qui fuscus Regali edicto
iussit ut obedirent Vuilhelmo Comiti
Hollandie neglecto iure Cracouie ecclesia.
Ioannes vero dñs omni Vuilhelmo Comite
stans aduersus in suos quos contra
civitatem suam illi fuisse aut confederatos
precepit. Castam ^{condosim} Luporum dicitur de
Vuolmen ^{Volmen seu potius Guldren} ut expugnauit et dicitur
Cretorum opus Saxistlam quod dicitur
poltam inuendit. Illiusq; prefectum
tre plures atq; alium de
ad aduocem compulit. Hinc nos populos
iuxta hunc flumem ripas suos qui ab ecc.
ad Comitem Hollandie deferant nec

annuod sub ditione brabantensi sed hollandie
 se continere patiebantur gladio redempti ad
 obedientiam condigna multate pena Redempti
 omnia loca sub pignore alijs concessa placis
 quibus supra centum milia annuorum regiorum
 Cotuit et municipium cum arce et territorio
 de laghe in transyslamb et contulit
 arcem magis quam stabulum equorum sed
 esse consueverant haud longe a templo
 Dni Marie Militibus ordinis teutonorum
 in urbe brabantis priore sed per Wilhelmu
 Comitem extra mura dextra Opidum
 Venam muro circum Molub et pedicoto
 francy ortas anterioribus gunterlingis
 armis restituit plurimq; turbando alios
 profubendo / fundavit etiam altare in
 basilica maiore sub honore scti Joannis
 Evangeliste ante quod fratrem suum in bello
 leodrensi occisum sepelivit / funebri
 pompa susceptus insignibus illius sed
 ingraty Curas ac pristiny Commemorate
 beneficij / violato postea monumento
 inposuerunt in illo frater et
 plantenbrym spm sublatio rhytis altibus
 Designatis itaq; in locum fratris occisi se
 vris administratoribus rursus secessit
 Curones ut cum minore impensa deget
 Sed reditus invenit proter spem rursus
 male administrata nec fidem penatam
 nec comodo suo in aliquo consulto erat
 se hys quos dno spm deputaverat
 Dominus Zabrarno Verbo postea pro
 sumo maior et hemany a feriat rursus
 hollandiis fortibus suppetat quos
 apertis proho denuit et ad obedientiam
 compulit / paulo post dno Wilhelmu
 Lamanie et hollandie Comes Ludmij
 Imperatoris filius intulit bellu intrans

D. Suederns
 vter loc pphus
 Traiecten.

rum hostij exercitu ditionem transiens in
villoratis tentorio haud longe ab laude
ysulde flumij yselstam dirigit si forsitan
hostes ad pugnam elicit possit quod vero
non secundo exposuit in Comitatum quicquid
per illum inferretur Sed et praefectus
vici bronchorst remanuit presidium
in Chor autoritate tamen dno lumbur
qz Comitis Chinch atqz harmonie
quod et tunc per firmas munitas dno
filianis et penduntibus iudicis quod
vindicatam summis de iurria per sefertur
de bronchorst illata virum borchelooatqz
adventia quoqz flamme consumens
eodem tempore subit anno elbri tualdo
Dux Sclie cum fratre suo Eduardo qui
Wilhelmo dno adhaerent munit
bellum. quod vero cum pecunia que belli
utinis est non supeditaret per singulare
tamen prudentiam se parat ad defensionem
fructuro de Dzen Bahorum Cu
et ditione de diepenhem / preside designato
praefectis de West et Wyne Episcopo
adhaerentibus sequenti tamen anno omni
differentia sopita est. Competitum tamen
est ex ea qz sustinuisse praedia La
milium fructorum veterum. Wilhelmo
Comite tutor Hollandie in Germaniam
superiorum processit ut tutelle removeret
pensu annuo xij scutorum veterum quod
hactenus solvatur Imperatoris dnegans
provincia per absentiam eius in dnter
parte fluctuante paulo post Magna
nobilitas manus simul conspiciens intem
tavit qd bellum sed hoc consilio suo
drenpta est. Anno glis ordinum
veteris aqz ab qd et omnibus trans
fensibus expugnatus et in famillam

redigitur Victoria tamen non fuit iurata
 presentibus pluribus nobilibus et civibus oppug
 nantibus. Tunc autem hollandum ad
 vindictam se pararent. Et tempore quo
 conatus totum interduceret in potestatem
 exercitu tendit ad bellum portum Droon
 hanciam ducunt. Et opidum illud sibi
 vendit arce. Cui hollandum no impug
 narent et post longum et crudeli certamine
 vincuntur plurimum totum captis quos
 magno pondere auri librarum. Et paulo post
 facte inter Episcopatum et Comitatum
 iudicio trimestre. Dehausto itaque raris
 per tam crebra bella exercantibus adhuc
 debitis per Joannem duxem Contractis
 ruitur locis munitis tam vis quod rura
 Usulam fluminis pro servitio militaribus
 in pignus transferant que Benedictus dicitur
 loco cum Frederico de Bzen ac prefectis
 de castrolari sine miliborch vocant
 Castro salmose Abondemborch. Andarne
 sine stouenborch ac Castro splendide lichten
 burch detinebant non contenti illis mite
 bantur quicquid residui vel ecclesiasticis
 vel secularibus iurisdictionibus supererat
 sibi usurpare. Unde dicitur in annuo
 plurimum consternatus nec quid dmedij
 afflictio affere possit aut exprobrare
 velent fieri et fugi et sapientibus alias
 habetur et iam fidemissores sui rone
 mrentur undique. Ita ut nulla spes
 recuperandi ea loca dmaneret que per
 suasas iudicio magis atque magis redde
 bantur obnoxia. Sic dolore et verecundia
 porritus designato dvario atque illis
 feneratoribus a prefecturis et rone
 administrationibus solum in eo fuit dstitutio

102 p.
nec fidem obligatoriam quibus admittitur iuribus
recompensatis equum cum sit et remittitur solum
resistendum Romanam petiit cum Interim
stram ludovic fructuatur Inter Castro
et Arnoldum Herum Ysolstam qui tunc
per presidem sed longa obsidione crebris
insultibus atque partu ignis in additionem
compulsus fidem partum cum subdito
populo Italia transtretur Invenit quam male
struamit / Atque Wilhelmus Comes contra
Margaretam Matrem et Augustam solli-
citant a factione eorum qui Cabelliani a
a parte eius nunc vocantur ut dominum
apprehenderet contra illos quos hereticos
ab hanc cognominant / Cum quidem omni
seculo damnande factiones tunc primis
parte pullulare Anno M CCC L. Commissus
Philippus Hereticus / Henricus Augustam mansit
victoria / Gerardo autem natus prelio
remississime ad Mosam induto atque habito
filio vitor tuasit / horret mens dicitur
aquam humano sanguine per triduum
purpuratam / multos per multos multos sponte
in profundum scriptantes ut flammis
evaderent / alios ipso in nauibus datus
Interventionem cum missis fuga patret
Anglia Regina Soror Auguste magna
anglia attulerat / et franci abrogantes
que tunc omnes delere / Actum est hoc
prelium Anno dñi M CCC L. mense
Julio die translationis beati Martini
tandem civitas Augusta pax formatur
ut matris harmonia / filio Hollandia /
Zelandia et Frisia redirent / Cum
Wilhelmus Viresimus restituitur Comes
prescriptis omnibus qui matrem factionis
fuerant / Invenit arcibus eorum / Invenit

in uxorem Joannem Lancastrie Ducis
 filiam ex qua nullam suscepit prolem
 Jam quod per sortiam instigantibus
 tyrannibus qui omne ditionem occupabant
 duocatur qui eodem anno tunc septembri
 diebus nullam penitus invenit consolationem
 equa a subditis exierunt amicos atque proprio
 fratre Richardus que omnia idem tyrannus
 fabricaverant. ipse igitur Viti Integre
 sceleris furus et exili animi respiciens
 se medium omni humano auxilio sed et
 proprio sanguine destitutum ex necessitate
 throno virtutem spiritum firmam fastidit
 in dno se consilio dimittebat ut creditur
 inspirato serenae Brudenstani que a
 frontate nomen habet sibi delegit quo
 tyrannos illos duos suos a potestate
 dimoveret sequitur quass anno ab Etone
Storto de yselstani arce nesulve castore p. BeuerWerdt
 sibi aperitur qua firmo fidei communita
 utriusque jurisdictione episcopalem nullo
 tamen suorum sed ex tunc atque precario
 adventu militum dimiserant omni aucto-
 ritate Tyrannus ipso hoc modo subtracta
 quod cum penitus aut humiliare aut
 de hoc deremisset siquidem eo magis exas-
 tuabat Jam conceptum odium quo illos
 antea fomentibus amarat Intervenit
 tunc atque Civitatis effectum est ut
 memorata atque mutua pecunia restitue-
 retur absque usura et loca quolibet libera
 ex redirent quod humilde facile est
 approbatum. Solo suedero bristoleo retinere
 artem atque portum cum ponte ad heman
 fluminem adhuc asseruante Et eodem anno
 huiusmodi propriam ad victoria fortuna
 contulit Chasberti presertim dicitur a prande

quo illius filij magis deumaret municipi
 siluosi aut saltuosi montis Wendenburz
 dirunt post longam obsidionem cepit p[ro]p[ri]o
 adequant Artem quoq[ue] de Kurbuel per ^{Waltero ab acmstoll}
 presidem obtinuit quam idem Mag[ist]er Mijndy ^{magister militum}
 vendidit, Interea nihilominus Christus
 presertim in Wanoy Wionem ep[iscopu]m inuasit
 et per predas et Incendia ex municipiis
Coj et Meremburzh multa damna intulit,
 Anno itaq[ue] Lij^{to} Spus Suedum offertum
Wanoy fauzrat, ad leditionem compulsi, et
 perpetua fide sibi atq[ue] ecc[lesi]e maneret obno-
 xio inremuand affirmaret, Artes denud
Meremburzh holestain atq[ue] Coj qua tamen
restaurare permissum est, ex quibus latrones
mediam agebant decurit atq[ue] decurit fidem
poum atq[ue] Artem ad hemiam sibi subdidit
 et in ea Comit Eractusis perferretur
perpetuo, Provinciam quoq[ue] transysetana
recepit, Drontiatio sibi presertim de
Worst atq[ue] Esby, ex mutuato perfoluto
Artem vero paris sine Wredelant Artem
ab Augusta sorore Wilhelmy Comitis,
subegit et alios qui se fusijs refederant,
et Inuasores exteros comprossit, tandem
quod clarus bello et rotano victor, annus
spus ad parum struans restituta omni
sitione sua in statum et libertate pristinam
etq[ue] aleno val per ipsum contracto debito
vndiq[ue] perfoluto, Dirutas ecc[lesi]as instau-
rare, Et bibliotheca (erat enim doctus
admodum, et qui volumenta Argentia refo-
sunt que modo exant) ornamentisq[ue]
in recessujs, etiam monasteria cepit adornare
presertim basilicam maiores, Et familiares
liberals at magnificus promotor bonoru

Vulturhorst et Golumsteyn
 castra ad h[anc] terram.

In paucis quibus fustis cultor et sanctus
 vltor puerorum / et tanq[ua]m monis h[uius] post
 tribulationes virtut[is] ac sanctitat[is] intendit
 sed non d[omi]n[us] hoc sancta s[an]c[t]a p[ro]p[ri]a p[er] quos
 continuare voluit. Instigante q[ui] malorum
 patratore diabolo Nam Wolhelmus Comes
 hollandie illy bellum indixit in fere om[n]es
 nobiles q[ui] fide astuti cum p[ro]p[ri]is plebes
 subditis suis adhesionem validamq[ue] exercere
 dicens apud vicum Cotay tentoria fixit
 aliquot dies ad quem deferre et rurs[us] in
 hemiam q[ui]bus autem animo impetritus
 cupiens manus constiterit tumultuarius
 aut hostes propellere unumq[ue] cum trans
 truste et quotq[ue] alij in fide mansere
 obstinatos suasa p[ro]p[ri]o emulorum q[ui] defere
 rant q[ui] nec minus nec blandis addu[n]t
 poterant ut vel cum sequi vellet vel tunc
 p[ro]mitterent fuisse q[ui] p[ro]p[ri]o Symonde
 cum manibus accessit vicum Buschoten
 Cui illy valde occurrentes constabantur
 occisio vixit octingenta q[ui] p[ro]p[ri]o
 agebantur autem her vira annu[m] 20. At
 Comes redyt ad sua paulo post Curo
 tunc tunc occupavit autem mureha apud
 yselstain sed intent[us] p[ro]de repelluntur et
 tunc in vico Chano turris fortissima
 omnibus ad p[ro]p[ri]um necessaryo p[ro]p[ri]o
 iuxta suopentem quam p[er] deditonem
 custodit Chybertus de yselstain occupavit
 et funditus deluit Anno vero 147. q[ui]bus
 opida Mudam et Vessam obsidendo cepit
 atq[ue] in famillam redyit p[ro]p[ri]o naudo
 p[er] fossam fugam querentibus At
 Arnoldus de yselstain reconciliavit nepote
 suum Fortun[us] Mortyfortis tunc adhuc
 p[ro]p[ri]o q[ui]bus cum nec lationem admittit
 fratrem fecisset Comiti Wil[elmo] q[ui] et

Cas Frim Vigenelt.

indulget antea in obsequio Episcopi captos eo
inconsulto restituit / passi sunt et Cuncti
fori hincam Antisfordiam ducunt cladem
aliquam a prefato opidi Nardem / Et
Wilhelmus Comes mutatus a defectoribus
Episcopo iterato arma sumit. Merito noni campu
Vigenelt ducunt obsidet oppugnat aruit
et tandem per deditonem capit illius a sub
to modo nescio inuensam atq; demudiam
atq; ex hoc subpenta est pax inter Episc
et Comitem. sub conditione ut proscrip
atq; etiam quibus aliis rediret ad sua
M. Margareta Augusta tam humana mo
funta Valentiane sepulta. harmonia
atq; dno opidi Guesdes ressit Wilhelmus
Comit / qui ab Edwardo Rege Anglie ad
plenum spectacula Ludis mutatus
anno hinc reditus amicus factus / tunc
ut ab Alberto fratre tuorato ad punitiam
administratione in presidio harmonie
quezimo dno. sim et siluarum densitate
amicus. Includitur supereminens amicus
ex vbi et obit anno 1100. Ludis Vn
rudis / qui matrem hereditate primam
Cedeff. Inmortum et alia flagitia pepe
frant. Dumna vltione factus / Alberto
erat vxor Margareta filia dno de
Zuidens sine briga in confinis polonice
polonice ex qua genuit hincam
vxorem dno Gelie / Wilhelmus Comes
ostromanie successorem suum Margareta
romgen dno Burgundie / Joannam
Reginam bohemie / Albertum dno
hanarie / Joannem designat ludis
Joan Joannem vxorem dno austrie
Mansit etiam Episcopo pax et tranqui
litat tot post breuino / qui dno opidi
montis dno quod herdemberch dno

Deleto monte fossis et propugnaculis munitis
ubi antiquitus munitissimus et validissimus et
amplius fuisse commemorant forte a
Romanis conditum quo tempore hagesium
atq; gaspar oppida primis munitibus atq;
fossis cincta per Ottonem principem in
verbo

Anno 1098 Episcopus
punitia salorum in vasis ceteris inter
Lurgestapel et batina fundavit presidium
pro securitate vicinorum et promovenda
salorum presidia quod vocant Arkelstein
ita trasa est et arx Saterstoe propterea
subigit et graui perho vany gentium que
sedet in locis Stellingez Warf et Secundbylde
et Went ac terruoyde totum que tribus
die solueris ducant regens et annuo
pendent deinceps Rebellantibus vero
post eius recessum strenue compressis
viris munitis et magna abasta preda
ita ut hostibus viduis inciperet esse
formidabilis Nam prefectum de Voerst
ex arce Keppel infestantem transylauos
arce ante Voerst per longam obsidionem
spoliavit atq; funditus deleuit erat
minutissima habens turres altitudinis
pedum 1000 latitudinis 80 ad antemur
rali ex lapide quadrato quod pugnando
rapiebat in fine Julij anno 1098
cum principio mense Ianuario die
Marcelli pape tanta suborruit tempestas
atq; maris inundatio ut postea sit
et vir credendum nec antea audierunt
Quo templa turres edes atq; aggeres
subvertunt et infinitam mortalem
multitudinem oppresserunt Episcopus vero
utilitatem republice semper prospicientis
mortuo Wodero de Voerst filios in
gratiam accepit Paludum Durtam
Mastbrouck in transylauos aggeribus

Arkelstein
Saterstoe

Keppel
Voerst

Inclusit etiam supra triginta terrarum iugera
que volens sui ac successoribus diuina modicam
partem vti de iudicio contulit eodem diebus
hic cum anno 1514 a Clemente sexto propositus
esset eodem die Joannem de diebus omni fieri
dignis ex parte Considerata eius probitate
postquam annis 1514 per varios fortune cursus
recessisset curis ad pristinum vigorem reductis
tandem per urbem papam quinta anno
hinc die 20 Aprilis ad eandem locum
transfretus Augustinus de Comitibus de
Marcha ab illa amoto atque eodem die
prefecto Joanne de nobili familia Venetorum
burgensium Crantius eodem die monitus
de facto in eius locum suffragatur
floruitque et utroque honore de iudicio
Coloniensis Joannes aut subiectis aliquot
latronum presidys in primo ingressu suo
administravit eodem Crantius in tranquilla
tate per annos 16 sub quo primarius
optimus Collegium Canonorum in episcopo
Leyden instituit et ipse in episcopo Gorren
vna cum Ottone de Ardo Collegium
Canonorum tandem anno 1530 Leyden
migravit ad diuina transfretum radam
et voluntate Crantius cum magna
pompa sepultum a meridionali parte
chori obiit autem die 20 Julij hoc tempore
puellus apud Crantium natus est
1514 die natiuitatis die perfecte loquens
superstes aliquot annis tumens longior
stilo vitam hinc sed prospera sua
condicione ecclesie Crantius partem
non tenuerunt qui per tot versatus
prominens urbes moresque populorum
edoctus Nam in Gallis bonis literis
artibusque quibus follebat operam dedit
Italiam peragravit maiorem insultus

in quibus suis et exteriorum incursionibus
 populis subditis defensionibus apertis bella
 persequens quibus quibus predecessorum que
 hinc rursus ultimo discrimine modo
 ruerent modo succurrere vnde
 semper tamen Victor gloriose repulit
 atque extirpavit. Aduersa quoque experientia
 nunquam animo conseruatis omnibus virtute
 prodium qualem longa desiderabit posteritas
 hinc obtinuit a Carolo quarto Augusto
 certa privilegia tenoris subsequenti

Karolus Dei gratia Romanorum rex semper
 Augustus et boemie rex. Ad perpetuam
 rei memoriam et per Regalis mansuetu-
 dinis prudentia subditorum curam gerens
 ad ea que rei publice statum respiciunt
 diligentis sollicitudine teneatur attendere
 atque voluntarios affectare labores et
 subiectis sibi populis in optata quiete
 tranquillitate quiescat. Illam inprimis
 obtinere quodam favore amplexatur
 que sanctarum ecclesiarum et ministrorum
 omnipotentis dei Romanorum sapientia et
 honorum. Hanc singularis favoris affectu
 suo venerabilium Romanorum ipsius tractatus
 principum dilectum nostrum et ipsius
 certam specialis prerogativa et multiplicatis
 favoribus prosequimur ad ampliandum
 ipsius statum propensius nos induxit.
 Ea propter vniuersa et singula privilegia
 iura litteras possessiones gratias
 libertates immunitates fundas rastro
 munitiones opida et terras dominia
 honores consuetudines et consuetas

laudabilem observantiam predicto Ep[iscop]o et ecclesie
sue ac successoribus ipsius a reverenda memo-
ria d[omi]ni Imperatoribus et Romanorum Regibus
predecessoribus vestris indulta vel indulg[entia]
concessa vel concessas de iuncta nobis
clementia et de recta vestra sententia ac
plenitudine Regie potestatis omnibus gubernaculis
felicitate presidemus / mature procerum et
nobilium vestrorum ardentem consilio in o[mn]i-
bus sub clausulis et sententiis de verbo ad verbum
ac si predictorum privilegiorum / litterarum / libertatum /
concessionum / iurium / et consuetudinum / tenore /
partibus forent inserti et totaliter interclusi. Imo
nomine / approbamus / ratificamus . laudamus
et presentibus scriptis patronis confirmamus
Decretis ac volentibus predicta perpetuis
temporibus obtinere immolabilis roboris
firmitatem. Nulli ergo hominum liceat hanc
nostre innovationis approbationis et confir-
mationis gratiam infringere vel ei contra-
ria presumptione aliquatenus contraire.
Et quibus antea contrarium attentari sump-
serat graviter indignationis ^{no[n] arbitrium} et p[er]nam
gravissimam promota proprio iustitiam
ac prope Centum librarum auri puri. omnibus
mediocritatem fisco nostro / et aliam medietatem
antedicto Ep[iscop]o / et ecclesie sue / ac successoribus
suis / p[er] nos vel auctoritate volumus se n[on] t[er]re
irremissibilitate incursumus. In quibus et
testimonium / presentibus habet sig[ill]um et sig[ill]um
no[n] minus in summo communi. Datum
Coloni[ensi] anno d[omi]ni millesimo trecentesimo
quadragesimo nono indictione secunda
tertio Idus Augusti Regnorum d[omi]ni
Romani anno quarto / boem[ie] vero tertio /
per D. Regem. Henr[ic]um

Carolus de gra Romanorum Rex semp Augustus
 et beatorum ^{Patrum} ad perpetuam Regis memoriam Et
 reverende memorie dñi Romani Impera-
 toris sine Regis predecessores dñi pro conse-
 cratione primis in salutem christifidelium
 et propter fidelitatis augmentum predia
 possessiones et agros alias multa donata
 sacrosanctis ecclesiis et eorum prelatibus sine
 rectoribus et ecclesiasticis personis liberaliter
 concesserunt non tamen iniquis presentibus
 temporibus rursus effuisse confidimus
 si ecclesiarum iura libertates immunitates
 et gratias sub integritate continua Regis
 protectionis presidio custodimus quod si
 adversas eorumdem predecessorum usque
 ecclesiarum nova stipendia largiremur de
 propter ne sollicitudinis damnata fiducia
 que de timore possessio non solum falsa
 dicitur Verumptamen turpitudinis sine
 ignominiam primis multis ac alijs
 infringere fallacis nullatenus erubescit
 venerabilis trajectensis Episcopi principis et
 devoto nostro dilecto ac suo successoribus
 et ecclesie memorate prelatibus et
 ecclesiasticis personis quibuscumque aduersus
 iura privilegia statuta et consuetudines
 quibus ubi vis fuerint iustare valeat
 normantur Decernimus et edicto
 perpetuo diximus statuendum Et quoties
 cumque inter Episcopi trajectensis quicquid
 tempore fuerit et ceteros ecclesiarum
 prelatos et ecclesiasticos personis Ibidem ex
 una et homines struitur obnoxios
 colonos aut quoslibet alios eorum debitoribus
 sine solutione census seu pecunie
 vestium equorum pecorum et furtum
 vulgariter Cormede aut aliarum rerum
 quarumcumque que in vita vel post morte
 cuiuslibet hominis conditio huiusmodi Episcopi
 et prelatos ac ecclesiasticos personis hactenus

20. p.
Dum consentiant surreptit mactua questione
subditorum talium iuramentis stare no debent
nec solutionem etiam predictorum iuramento
proprio possit evadere. In supradictorum episcopi
et prelatorum ac ecclesiasticarum personarum
hunc preiudicium et facturam immo volumus
et de iure Regis sancimus expresse qd
supradicti episcopi et prelati ac ecclesiastice persone
per septem homines predictis hominibus
conditione pariter qui si consanguineis
ipsorum non sint similes tamen status
equalitate conformiter existant de iure
suo possint et debeant edoceri non
obstante pacto aditum iuramento nisi
forte ipsi episcopi et prelati in preiudicium
desiderent. In quo casu et tunc deinde
ac non alias sub suis et suorum parium
iuramentis ad evadendum solutionem eiusdem
sine stantibus huiusmodi subditi admittantur
presertim sub nostre maiestatis sigillo
testimonio litterarum. Datum Colonię
anno Domini millesimo quadringentesimo ^{turdeseio}
nono Indictione secunda decimo septimo
kalendas septembris Regnorum nostrorum
Romani anno quarto. Notum vero
est. Cetero

Carolus de gra Romanorum Rex semper
Augustus et Boemie Rex ad perpetuam
rei memoriam et si Regie dignitatis
et respectu benignitas universarum
salutem teneatur intendere. Illorum tamen
indemnitati specialiter quodam favore dignatus
occurrit qui dum in minimis laudibus
deputati pro salute Christiani populi
creatorum omnium continentibus partibus
deprecantur sane attendentes solare

201
aut favorem seu collusionem sine ex alyo
causis famolis requisitis occisi iuriam
prosequi pretermittunt pro consuetudine
etiam abuterentur. Ut nullus occisi etiam
iuriam prosequatur nisi coram Ep[iscop]o
fratres. Corpus occisi presentatur
quod corpus quandoque rapitur vel occultatur
et sic plerumque maleficia tam enormia
remaneant impunita atque per consequens
frequenter occasio nascitur similia
perpetrandi. Quapropter consuetudinem
huiusmodi minus iustam immo corrup-
telam potius iuri contraria et iniqua
de Regalis auctoritate nostre excellentia
penitus abolentes ipsi Ep[iscop]o et suis success[or]i-
bus sub dicta iurisdictione offensa
precepimus et mandavimus. Quatenus
non obstant consuetudine seu corruptela
predicta de hominibus quibuslibet in eorundem
mensis territorij preteritis habitantibus aut
quantum perpetrando iustitiam faciant
apprehendam. Etiam si parentes aut
consanguinei occisorum causa vel vicem
quarumque occisi iuriam sequi negligat
vel postponant aut si occisi parentes
vel consanguinei corpus ipsius occisi
coram Ep[iscop]o fratres non presentaverint
aut fortasse noluerint presentare
presentimus sub nostre maiestatis sigillo
testimonio hanc. Datum Colonię
anno d[omi]ni millesimo trecentesimo
quadregesimo nono indictione secunda
decima septima kalendas septembris
Regnorum nostrorum Romanorum anno
quarto. Lodovico V[er]o tertio.

Anno regni Henrici 2° Joannes episcopus Brunenburgh
surreogatus a Romano pontifice: XLIII^m
constitutus fuit vir mansuetus et
paci amator. Invenitur iuxta eum
suis animis opatum in opibus et
artibus libentem ac dicitur. Passus est
tamen sequenti anno magna iniuria
a quibusdam Westsaxonibus et familia de
Wiche et de Bronchmystre qui in transi-
tu per multos viros ingens pecunia
abegunt. de quibus tamen presente
rege sumpsit vindictam non spernendo
comitatus equitatu omnia hostium mu-
nitiona ferro ignisq; vastans et
pelo adequans quos etiam ad fodignam
compulit satisfactione. Anno LXXVI°
obedit Amersfordiam et quod omnes illius
loci viderunt libertate. Coacti
parere et pendere quidquid tenebant
Anno vero LXXVII° die kalendas novembri-
um diebus hybernaret in opido (Fort)
per insidias hostium (Wigorn) in curia
locum nocte occupatum captus tunc
datis aliquot diebus et magno viro
redemptus a nonnullis quibus punitur
Cusylane cum arre volentibus et hoc
rursus impignoratur in magna
verba facturam. Albertus quoque dux
bavarie impugatus per quendam historem
ginter gentem Erantensium et de hac
illi exhibitas vel per ipsam gentem in
odium suorum vel per alium quibus
dux Bredehandt pudentem Comitem hollandie
per Joannem Drestes impignorata
fuerat. Cumque bona regis atq; districti
puniti fuerit tamen questio intercepta

Nam Terrarum brabantensium incendio et rapinis
 datum nullum sensu commodum Anno vero
 m ccc lxxij Crantiam supra altam
 fossam a viciniorum ad preteritum et
 locarunt ad ripam hinc flumini ratarantob
 sine repagula bina lignea quo aquas
 facillime aut excluderent aut intrmittere
 rent Vbi et arcem preminutam reddidit
 quam Gildemburch nominant. a collegio
 artificum sic dictam in viro bruesimur
 ne ille per hostes aliquando destrueretur
 Courstantibus ex hoc ipso aduersum se
 Ghibertum ex viano atq; Dordrecht qui
 in odium et stramentum ipsorum id factum
 suspirabant atq; Albertum Duxem hanc
 Comitem hollandie remouerunt aduersum
 brabantensium cum quibus orta discordia sup
 redemptione armis pario sunt vtedant
 quia Comes plus exigebat q; reuerentium
 fuit atq; corone quam Gronemburch dicit
 a brabantensibus rapitur et destruitur
 Oppidum Gussula sine Wortey a Crantibus
 frustra appetitur adusq; suburbo oppida
 Mudey Wesop. et multu vni roarta tubus
 ingens pluvie loco proxime a brabantibus
 per Comitem ex parte a quibus tunc succidit
 prefectus in Gaebock ad Comite deficiunt
 contra inferendum bellum indiget atq;
 quoq; Gildemburch a Comite obsessa
 tandem deditur rursusq; a brabantensibus
 demperatur sicut audacissimo oppugnata
 et rursus ab presidariis valde defensa
 atq; per brabantensium multe provisiones
 in hollandiam multaq; hinc inde pred
 tandem omnis dissensio composita ea
 redditione ut bruesimur ad assentione
 Gensop et septem solarum redderit Gensop
 patij Anno vero m ccc lxxij facta est
 Augustus

mense octavo. Item Molen atq; laghe
 edmand vendit qui agerent latronum
 hunc in hunc adversariis nam orto
 suscitatis propter urbem Rome et
 clementem dominum electum sui solus
 francorum rex adheret. Venaldus fr
 prefert in viancy ab hoc Clemente
 datum impetravit sui et fratridam
 adhesit possidens dicitur hoc hunc vero
 deterta fraude quibus grandibus obsessa
 arce coegit utrumq; in fidem suam inrore
 atq; etiam urbem pape fecit et hunc
 ossa rursus hunc Matthei bellat
 atq; ante atrium pontificale rombur
 emersit in fossas urbis dispersit
 Ghibertum principem abraude nemo apraude
 henricum prefertum montissortio supre
 may jurisdictionem vendentes quas
 inq; habuit. Armasq; etiam ar
 rum possessione usurpantes. Althum
 sententia Andree hunc longa obsidione
 atq; instructu Arnoldi Epd Rodry coegit
 hunc arce abdicare. Ita ut hunc
 restatur supremis diebus omnium prefert
 turarum ac dominorum promissis
 Cravertis preter ea que sunt sub ditione
 tituli sancti Joannis. Splinterusq; quos
 et locumstoot pro remissis gram etc
 plibus. facta restitutione eorum que
 dirupuerat in gratiam receptus est
 Ita ut omnium horum presidia Epd
 sine manerent ac aperta essent et
 pro utroque iudicio quidam Joannes bonil
 annus qui quendam arnoldum Ghibertum
 occiderat a preferto Epd captus in monte
 forti Cravertum ducitur ibiq; decollatur
 Circa hoc tempora Anno 1319 etc etc

arruatum ut desunt Indefessi ad ea poller
ter nuntij que nostris et eiusdem Imperij
concedunt prosequunt et honore Anno
deliberato non per errorem aut Imperio
sed ex certa scientia suo principum
uorum et factum accidenti consilio ipso
gratias facimus infra scriptas Primo
Dni Venerabilis Decanus et Capitulum
qui pro tempore fuerint possint ante
Regia Romana ordinare facere creare
sua Instituire Inducto. palamos. officialis
sua Instituire secularis barones Milites
sua clericos unum vel plures ipsos
destituere et alios vel alium de nouo
Instituere creare et ordinare sicut ipsi
Decano et Capitulo contentus visum
fuerit vel oportum qui aduersus fines
perturbatores oppressores et molestatores
iurum predictorum rerum mobilium et
immobilium ecclesie transiens predicti
et Capituli ac singularium personarum et
beneficiorum eiusdem Monachorum
aduersus occupatores et fideles de
toros reddituum fructuum proventus den
marum et census suorum ubique
consistentium prebendam dignitatum officiorum
prebendam et beneficiorum suorum
in dicta ecclesia consistentium quorum
cursantur nomine ad eos de iure seu
de consuetudine quomodolibet p^{er}ten
tium per modum retentionis expenda
tionis arrestationis et alias per visum
fuerit faciant reddant et exhibent
sua faciat reddat et exhibeat plenissima
iustitiam iuxta et secundum regna
et ordinaria seu extraordinaria fori
secularis anglicani quibus ceteris secularibus
in similibus casibus pro suis respectibus
iuribus potuerunt. ipsi Inductibus
balliuis officialibus seu iusticiariis

y

secularibus ut premissis instituentur
 premissa facerentur damnis presentibus
 de plenitudine Romane regie potestatis
 plenam et liberam facultatem et auctoritatem
se in superius et deinceps Capitulum
 Canonum et Beneficium sedente ecclesia
 iuxta ecclesiasticas libertates quoad tempo-
 ralia iudicia illi et emanant iudicium
 statimur concedimus et ordinamus
 et super quibusvis querelis questionibus
 et causis etiam secularibus motis seu
 movendis per quosvis seu quorumvis
 contra ecclesiam Capitulum et singulares
 personas predictas totiusque Beneficia
 fructus redditus libertates et iura quorundam
 maneriarum tractarum agrarum decimarum finium
 et terrarum debeant veram totiusque ecclesie
 Capitulum et personarum spiritualium iudice
 competente et super hoc in foro
 temporalium seu iudicio aut seculari nulla
 tenore molestari immo per presentes
 quibusvis nostris et imperii sacri fidelibus
 et aliis quorundam secularibus et
 temporalibus iusticiariis et iudicibus
 specialiter inhibemus ne de summa rursus
 questionibus et querelis se quomodolibet
 impediant seu contra premissa quicquam
 attentare presumant. Deinceps auditis
 in modis expressis et laboribus gravibus
 sunt quibus ecclesia capta et ipse fidei
 fluctuare noscitur pro se suisque beneficiis
 ac iuribus ac omnibus beneficiis fructibus
 bonis iuribus et libertatibus pacifice
 conservandis eadem auctoritate statimur et
 ordinamus ut Dominus iudex et
 procurator ecclesie Capitulum et singulorum
 personarum predictarum veram quorundam iudice
 et in quocumque iudicio seculari seu temporalis
 copari expensis petere dampnum et obtinere

117

complementum iustitiae ac si p[ro]p[ri]e forent
Capit[ul]i et ip[s]e p[ro]p[ri]e p[ri]ncipalis et ut n[on]
manifestis singularibus affectio que ad
ecclesiam Capit[ul]i et p[ro]p[ri]as p[ro]p[ri]as regali
favore protenditur agnosq[ue] valiat p[er]ha-
bunde volumus et auct[orit]ate p[ro]p[ri]a r[ati]o[n]is
de p[re]rogativa singulari ut ecclesia
etiam Capit[ul]i et omnia membra
ecclesie et Capit[ul]i p[re]dictorum gaudeant et
gaudere debeant deinceps in p[er]petuum
omnibus et singularibus libertatibus
et p[re]rogativis p[er] quoscu[m]q[ue] duces Romanorum
Imperatores et Reges p[re]decessores n[ost]ros
canonice concessis et concedendis r[ati]o[n]ibus
et iuribus civitatis Trariv[er]si n[ost]ris et
Imperii sac[ri] fidelibus dilectis quibus
ipsi Comes et iuror[um] gaudeant et p[ro]p[ri]as
h[ab]uerunt tamen civium et iuror[um]
p[re]rogativis gratis et libertatibus semp[er]
salvis Mandantes oribus et singularibus
Ducibus p[ri]ncipibus Comitibus Baro-
nibus Militibus Civitatibus
Communitatibus popularibus et alijs
quibuscu[m]q[ue] n[ost]ris et eiusdem sac[ri]
Imperii fidelibus dilectis sub obtentu
gracie n[ost]re regie maiestatis ut
Ducem ecclesiam Capit[ul]i et singulares
personas in p[re]rogativis gratis concessis
statutis et ordinationibus p[er] maiestate
n[ost]ram regiam largitis tueantur defendat
et foveant nec p[er]mittant ipsa p[re]rogativa
gratias statuta concessis et ordinationes
n[ost]re regie maiestatis infringi seu
quomodolibet violari seu ip[s]os Duce[m]
Capit[ul]i et singulas personas contra
eandem p[re]rogativa gratis statuta concessis
et ordinationes molestari impediri seu
quomodolibet derogari Contrarium vero
facientes p[re]missorum indignatione

Gravissimam nostre regis maiestatis se
 non debet incursum futum sub tenore
 nostre regis maiestatis sigillo testimo
 moq; literarum Datum prage Anno
 domini millesimo trecentesimo octuagesimo
 secundo die Caly May Regnorum
 nostrorum Bohemie Anno vicesimo
 Romanorum Anno sexto

Summe itaq; florentis epd solempni pompa
 delato transtunq; atq; humato domi die
 sequente Alberto Dux brabantie
 panarie Comes hollandie Item Wilhelms
 Dux gelrie accessit transtunq; utiq; ad hoc
 tendens ut pro voto eligeretur epus ad q;
 ille Rogerium quemdam ^{de Fromburgh} Capellae et hie
 fredericum de blanchenburgum episcopum
 argentinen Comitatib; disparq; sententia
 commendarent quibus Wilhelms Dux
 filiam alberti duxisset uxore Capitulum
 de hoc auxilium frustra rogavit utrumq;
 ut in vno contententur sic passim ad
 suffragia utiq; commendatus sub roboru
 tione eligitur Verum fredericus longe
 maioribus votis quem federico bonifacio
 pontifice vo accepto gemine electionis
 decreto reuocato Rogerio solo presentatq;
 asthorum Confirmatus itaq; fredericus
 illis concepit in animo accedere transtunq;
 quo venit ipso die ducato martino patrone
 Comitatib; Wilhelms dux Juliarum plu
 rimisq; alijs Illustribus et nobilibus cum
 magno plausu clery ac populi receptus
 copiosq; de securitate reipublice seruis
 cogitare et demeritare loca seque adhuc
 essent alienata Intelligens itaq; damna
 et iniurias per quemdam pittorium de
 campo furiosos (zarsucht vorant) ac
 suos locis citra isulam illatas tam sub
 predecessore suo q; etiam post illius obitum

et impune videtur magis ac magis grassa
retur Coadunato equitatu ac pedatu non
spatendo anno M CCC XXXI mēse Augusto
potente Intiat quinque dny Westfaliae
sive Verino occidentalium florum Unde
Longobardos produsse voluit quorum Regis
sese flamcos idcirco nominantur modo
Ipsa montium subiectam in parte ubi illi
de campo furioso residebant quorum ditioribus
predationibus et incendijs stram ritralypia
fluminis penitus reddidit depolatas Ita ut
longo tempore vestigia extarent paucis
arribus minutis Augustis reuertens ad
sua spolijs opinio extritu vestro omisso
Archiepiscopus praetera cum munusculo cotuotidia
Carentanorum presidium pro matro etc
Sudum impignorat et per plerisque
effores repetitum perstrutatis archibus et
lunento partu cyrographo cum praefectus
illius oblatu aqz mutuatū accipere dussert
collatis viribus post longam obsidionem
XVI anno ad deditionem compulsi Duce
gelric ab alijs potentibus et amicis festis
in subsidium sollicitate frustra rognante
quem traierant atqz Drucfordiam
feruerunt ne pedem moueret quo
modis promissa Carentanorum ecclesie
restituta est Anno eodem Wilhelmo
comiti hollandie assidentis mense Regis
francie ferialis quem heraldum vocant
Lartzant mantile sibi anteposito obitus
Indignum fore qd aliquis interisset mense
regis francie insignis armorum inuenit
insigna ipsius Wilhelmi apud frusios
orientales amissa Comes itaqz erubescens
exiret et recessit in hadromiam dirigit
Comitem mutuos interueniens ad
Albertum ducem patrem regentem in hollandia
alioquin sibi offensum instigatione francoze
et ob factione que tunc effluant
deudraute opprobria sibi illata Dux itaqz
ad franciam remotus acciuit Wilhelmu
filium ignoscens illi quicquid in patrem

Comissis potuerat Et anno sequenti p[ro]p[ri]o
 adunant Augustinensium exercitum mobilium
 equitum atq[ue] peditum inter quos erat nam
 senior Willhelmus Comes fuisse orien-
 talis atq[ue] Junior albertus Dux bavarie
 cum Comitibus de salub[er] seu honsbrich
 et domino de p[ar]d[is] ex suis Et francie
 autem Comes sancti pauli / manuzoty
 prefectus de mensis / et primogenitus Regis
 Carolus de la boze Et anglie item
 Comes de stalgrois et prefectus cornuallie
 cum multis alijs quos omnes cum classe
 mille quadringentorum velorum tradidit
 ad portum Cume. Vbi fusiis qui stallung
 dicuntur / intrepide occurrentes stantur /
 ex quibus interire supra mille ducentos
 post biduum misit partem exercitus versus
 lamrauos qui potentes diuites impedi-
 uerunt nec exercitus alberti in terram
 descendere auderet sed captis fusiis nauibus
 retrocessit et paulo post Albertus Dux
 rediit in Galliam / Dissolutis cum
 gratiore actione omnes auxiliorum
 comitatum Eodem anno Joannes
 prefectus archiepi[scopi] Rhemans Vinduciam
 vocant readunata manu valida ex braba-
 tia Leodre atq[ue] Gelria intrat arrem suam
 prefatam sitam in terrarum oppid[is] v[er]o
 vranen / Inducens p[ro]fecto illius bellum
 quo Inualberto Craventan misit
 subsidia in vranen / que in timore passa
 fuerit insultum / ab ipso Joanne / qui tunc
 facta hinc inde strage coactus se dedit
 in suam arrem / quam trarentan illius
 obsiderunt et multis machinis atq[ue] torachis
 oppugnarunt Quibus Episcopus de
 transsilanis aduocans tulit supplicat
 et se obsidentibus adiungit cum p[ro]fectis
 de optanda nouitiam / m[er]uit et
 montifortis / vranen et vranen qui
 hanc sequitur effugit et tunc facta
 arce additione et saluo corporibus d[omi]no

qui intus erant alias in potestatem ipsi qui
tunc facere subdunt inq[ui]s vbi inquit tot
egregios longos muros una decipula raptos
erant vniq[ue] terrar[um] qui p[er]eam esse redimebant
P[re]sertim autem prudens Concordie accepta
deditione ar[chie]ps s[an]cti V[er]nani et clade suoz
mirabat rebus suis ad extremitatem inter
quos amrozum interuentu paciscebatur
q[uo]d ipse quondam p[re]sertim resignaret s[an]cti
cyrographa et titulos impugnationis op[er]is
atq[ue] ar[chie]ps Concordie sui s[an]cti p[er]p[et]uitet
terrenta scita antiqua possessionis ante
quos p[re]sertim in terris habuerat sibi
salue manerent quo pacto discordes animi
repositi sunt

Eodem anno p[er]m[an]s Albertus dux intimoz
sedis p[er]m[an]s^{rum} Wilhelmi milite ut illam
vindicaret conuocauit non speranda
manu armatarum apud Eutlusiam oppidu
quam cum Wilhelmo d[omi]no maior natu
quon p[re]sertim de brede Arhel Agmoda
et nobilib[us] anglie conuocabatur p[er]m[an]s
in fusiam qui affirmans fuit tentoria in
promontoria d[omi]ni de lommis quibus
pauzeusq[ue] occurrentes occisio aliquot de
suis sese subdidit v[er]o pauze v[er]o
excepit quos in fidem patris iurare cepit
et iudicet et p[re]sertim dedit et tunc idem
Wilhelmus insignia et arma p[ro]p[ri]a occisio
d[omi]ni paulo post rebellantibus fusis inq[ui]s
et stauria et derum occupare Wilhelmus
tunc Albertus h[er]ed[em] imp[er]ator ducitur
in fusiam apud stauria vbi rursum eos
ad fidem cepit derum apud h[er]st Werde
aliquos fusos obstantes in fuga tenuit
derum obsidione liberavit inde progressi
ad lingue aliquos in gratiam recepit
Et Groningensib[us] non patris iuravit
idem fidem derum non multo postq[ue]
revertens in hollandiam reuersus esset
magna pars rursum rebellavit

Fredericus autem Episcopus sollicitus circa
 rem eandem accepto quod Groningenses parentibus
 cartis et sigillis recognovissent se subiectos
 ecclesie Deventerensis admonuit eos quod erga sanctum
 Martinum atque ipsum eam fidem exhiberet
 qualem tenerentur et verissime eos clementer
 exciperet cumque desuper haberentur conventus
 absque aliquo effectu posuit iuxta oppidum
 duo valla in accessibus vallis eis patebat ad
 hollandiam aut Gelbiam / eoque nec hoc
 modo desisterent / obsedit cum valida manu
 oppidum a latere levantano anno 14
 cccc / ubi rebus committobantur humiliter
 confortibus cum magna pavorum et timore
 qui interdum erumpentes comminabantur
 finire solent / Sed Episcopus nihilominus
 impetitoribus persistit aliquid postea
 impositis magnis presidio ipse vallis
 obsidionem solvit et questio paulo post
 composita est

Eodem anno Johannes prefectus in
 archiepiscopatu Alberto Duce bellum et
 insus est occupare oppidum quod vocant
 antiquas aquas sed cum resistere / Anno
 grassatus per territorium ad fluvium Albia
 situm vindiis predas atque incendia exegit
 iudicium etiam Wilhelmus filio Alberti
 agens in harmonia cum fratris in presentia
 philippi Ducis burgundie per epistolam
 dimittant quem iussit humaniter exire
 et postea accumulatum muneribus dimisit
 Letum inquit attulisti indignum / nam dum
 sumus deindrasse hostem nobis / tam per
 nos stabit quando vniuersis vobis reddamus
 annis / Captivitasque consilio cum philippo duc

Wilhelmus subito accessit patri in hollan-
diam / proterius Albertus collecto exercitu
adunatoque sibi adulesce Duce Alinco Vastat
Ditionem prefeti de arcbell tempore missis
et redit qui promoratus ab ipso prefeto
ad q. solutum / illum terga vitare coegit
amissis signis / sollicitatis etiam circum
trauentibus in amplius sub partibus p. p.
impete q. Dux nullas conditiones paris
iniret absq. consensu et scitu traentanoz
Item cum prefetus de archbo spoliasset
ecclesiam traentis dominus de hagestram
et haestrecht quorundam epus cum septem
solis affirmaret duxem de hagestram cum
sa parte lere fl. Vbi territorio traentis
allint ad ecclesiam spectare sibi redit et
quorundam are atq. opidum de leerdam occupa-
retur / cum prefetus illa ab ecclesia in
fundum tenuit q. territorium similiter
redit episcopo / et sub hys conditionibus
que etiam archibus remissa retinentur
Initium est sociale bellum / Anno itaq.
a. cccc. ij. obsidentur opidum gozrd atq.
atq. are in qua prefetus erat et sic aris
oppugnatio cum tormentis et machinis
et are vndiq. quassata que tamen habebat
munitiones totius provincie / qui intus erat
fortiter discebant et crebras exptiones
facientes ceperunt Walramus de
budemad / florentinus / borfalic et Joanne
Electum / Leodis filium Alberti / quod ille
tulit exortum / Joannes aut mitebatur
respondere patri que subsecuta est pro
mita et voluntate prefeti de arcbell
quia omnia sua retinuit et raptivos pro
hibito tre amulstavit / Wilhelmo Duce
in moleste ferente qui tamen patrie ordina-
tionem non contradixit / prefetus vero
de Arcbell qui Jany filius esse potuit

factus ex prospero successu elatior illius
 stupor transierat quod se declararent an
 loco hostium vellet sub pace comprehendi
 alioquin haberet eos loco hostium et hoc
 medio renovatur bellum. Craciam
 vindicant et per territorium rotiniam
 faciunt Inquisitiones omnia desolando
 profecto ex adverso ubi poterat Invidiosus
 rursus vastando et reformatur bellum
 inter Craciam et Vianam. Senos ac
 profectum brevis ac stum paulo post
 intendit profectus portum dictum de
 vati de patrimonio episcopi quod
 ille indignanter tulit quia nihil hostile
 gesserat contra profectum

Anno 1444 m. die 24^a Decembris decessit
 Albertus Dux Saxonie hollandie zelandie
 atq; hannonie Comes qui regnavit 24^{is}
 annis. Cui successit Guibelinus maior
 natus Comes fuisse orientalis Anno
 sequenti durante adhuc bello inter profectum
 de archel et Vianam Ghibertus de Hendorum
 rumpens ex gorum occupavit et
 depredatus est oppidum Woodruberum
 existens diocesis Wilhelmi duntaxat
 fides factum qui Idcirco promovatus
 medratur ipse profecto de archelo
 deponere dicit et romulianis sibi trans
 tans sub prioribus partibus cum patre
 iuris cum quibus intervenit etiam
 Ghibertus propter infra damna sibi per
 profectum de archelo illata qui omnes
 munitus viribus oppidum Hagestam atq;
 arrem Hen et aliam arrem Gueystam
 ad mille passus vix a se distans quibus
 totum locum et Insuper profectus de
 Archelo sibi vendidit fossa intermedia

Separantes et valla opponentes ratis aptarunt
ad transitum / tunc Episcopus Sutzstam et
dux Hagestam presertim obsidione prout
Dm in animo conceperat nam pro infirmitate
vnam plurimam nobilibus factoribus gestare
reseruit septem rollo in repagulo
nominis presertim quid id sibi vellet
quod tunc declaravit nam expertis et
collectis undique salubribus artem in oppido
fortissima circum sepe ita ut nullo
patere expertis aut ingressus fructibus
quos Episcopus hanc impiger in suo
proposito reseruit quinque rotaribus quos
cum manu fossorum produxit usque valla
aribus quo visio potentibus rolloquia quos
intus erant et frustra animo Episcopi
tentantibus fuit desponsum / pat est vobis
sere voluntatem ^{dm} / tunc aliud non fuit
tunc sese deduce bonis et corporibus tunc
salvus data fide quos arma fecerint nec
consilium vel favorum prestare aditus
Episcopi aut ecclesiam suam aut ducem
tunc dicitur via gererantur sed qui intus
erant sportantia profecto que eorum
fuzamentis designare debebant redirent
cum arce Episcopi / cum illis iussit artem
intendi ac funditus demoliri videntes
autem obsessi in Hagestam consternati
animis obtulerunt similiter dedit tunc
corporibus et bonis salvis quod obtinere non
erant / sed solum salvis corporibus et sub
potestate ducis et illis opidum expoliatum
cum arce traditur usque et humotenus
deletur / tunc presertim condignas
presertim expulsi penas / fortunata erat
deditio nam paulo post restituti sunt
que documenta proprietatis Episcopi
Willelmo duci ostendit et sic utique
contentus discessit ad sua

Circa eadem tempora Joannes minor natus de
 nobili familia de bitonode nupsit filia
 principis apud quam satis iunior
 induxit ut apud virum doctissimum
 assumeret velamen ubi et votum fecit ipse
 vero professus est vitam chartusianam
 desperatione quadam ut creditur ductus
 quia patre successu adhuc ad possessionem
 pro ambizioso statu ducendo pertingere
 nequibat. Mortuo itaque principe apud
 patre dominia iam filia iuncta sibi et
 sic iuncta ad successionem devolvebantur
 ad familiam de gaesburch. Verum Joannes
 penitentia ductus quibus habitum cum
 parva manu virum doctissimum clam intrat
 uxorem iam deo devotam contra facta
 sit sperans se cum illa potiturum abunde
 utrum tunc illud deinde dicitur episcopum
 rursus qui suspectus tulit Joannem
 cepit et aliquot ex compluribus rapite
 pluri et in loco proprio hinc fecit
 adveniens autem prefectus de gaesburch
 iam recuperavit hinc virum doctissimum
 et in partem nostram redegit et se
 libertavit a Joanne hinc tuo deinde
 rursus oppidum et isto anno amicus et
 non fugatus, cum ille perpetuum fidei iure
 iurando promisit et auxilium quod male
 adimplevit ut videbitur suo loco. Et quod
 facta donatione cum iustitiam etiam illam
 in artem agranda

Jam rediens ad prefectum de Arkelo, hinc
 de filia principis Juliane habuit filium
 ferum ore discordantem propter turbulenti
 bellum quod volens assumpsit et semper
 detestatus est timens sinistra eventum
 postquam sepe ad patrem quam filius desiderabat
 fluctare volebat, quod et sanioribus viris

de Gorod similiter disphat, qui filio cum
de linea materna magnas habuit clientelas
ad sollicitantem sese contra patrem confederavit
Edictis patris de hoc conceptu consistens
equum tendit Gorod, ubi denegatur ingressus
et omni colloquium tunc animus applicavit
ad conciliandum filii filium quod et fecit
Cuius utro Gorodines hoc audientes et
timentes capitibus suis dimittere periculum
quare omnium aditus prohibebant et
vigilias et custodias multiplicabant, quomodo
serbant patrem cum filio meditaturus
ingressum. Mittentesque amicos ad amicum
filii principem Zuharem pro defensione et
supplicis et ille forte duxisset assensum se
nolle intrinsece, accesserunt Wilhelmus
Duxem baronie et Comitem Hollandie cum quo
pariter sunt resignare oppidi de Gorod et
Lecdam in partem ipsius et reversum ipse
protegit contra patrem et filium et alios
illi adhaerentes volentes eos opprimere et
sic assertus est dominus. In re tam
desperata profectus cum filio omni opere
atque consilio desitit, meritis sustentos
voluntatem adhuc firmantibus animis molie-
bantur duxtrare deperdita confidens
Gorodum duxto se sustinere amicos, et
sic asseruissimum tentatis aliquibus rebus
cum. Die septembri anno MCCC VII
fuit filius clauis membra consistens et oppido
potitur in quo iuvenit Vualramus de Brede
modo antea patris captivus, Wilhelmus vero
Comes Hollandie cum arcepto iudicio cum
ceteris apparatu accessit arrem et adunat
presidia consistens Guttum Equitatum
atque pedatum, aduocans etiam transtianos
et Brabantem in auxilium qui hanc sequiter
assensu et illis fugit tentoria circa arce

obsidendo oppidum. Intellegens Sigualdus
 Dux Gelrie Dux Gelrie oppidum rursus
 esse in potestate nepotis sui et per
 manum suam obsidens adimant Ingentium
 et Indigit Wilhelmo bellum
 iam agens in castris et adductis seruis
 magnos romulos et tormenta misit ut
 ferre supplicat nepoti sui timor obmutes
 off. flumen lincam adductis romulos
 At Wilhelmo montibus castra castris Dux
 Gelrie off. facillimam suam in aggere ibi
 quartam imperitibus no detestans
 prelium utrum Dux Gelrie eadem morte
 detestans Wilhelmo rursus ad ad
 presidia et munita arce ducitur in
 Hollandiam filius profertur contradidit
 oppidum in statum Dux Gelrie et sic
 inter eos et illos ex arce assidue comit
 tiantur ad eos et similiter rapine inter
 hollandicos et gelrios instabat etiam
 asperima hyems ut fanhor ingressus
 esset in ipsam hollandiam sic gelrie simul
 ferre inuersiones et in territorium huius
 rum tan magna in dorum rade met
 dmodum reversi sunt At Wilhelmo
 Comite posuit presidium in Galen iuxta
 aram lincam suam quatenus dux gelrie
 qui hoc semper meditabatur signum
 remondam profertur ubi acriter pugnat
 et tunc die tunc dux gelrie in fugam
 reversus et hollandicos inuictis opibus
 proficientibus paulo post facte sunt iudicia
 tumulatos ut etiam fieret romerionum
 communitate deumptis vauibus qui propt
 Wilhelmo Dux ex Corro profertur
 vrant quos tamen sequentibus bene

Federicus dux

Anno xiiii^o viii^o in die georgij anno regni Thome Princes Cantuarie
et Joannis traictus cum Lepidem fundametalium hospitalis S.
Basilij extra portam albam duarum (q^o modo S. Cantuarie) dicitur

Corra haec tempora petenti Johanni clerico Leodunensi
Wilhelmus comes frater eius retulit nomen
oppidum Vuorden cum territorio et illius
jurisdictione excepto antiqua aqua amment
et mansionem cum seruis rubiculis sicut
constat litteris qui tunc edificavit illam
munitissimam artem que adhuc superest
quod considerans Wilhelmus dixit fratri
utiq^{ue} istud est seruum rubile sed oio
peramendum est ne nobis aut posteris
reddatur permissus

Eodem ferme tpe defecerunt Leodunenses a Joanne
designato eorum Ep^o quia recusabat in iuram
facere duci prefato de partibus instigante
et occasione hanc rapiente sub spe
intrudendi filium suum in sedem traictus
tamen ad mosanum fl^u mansit in fine
lochi qui in eodem obsidebatur Unde
Johannes burgundus et dux Henricus brabantie
duces fratres cum comite namurco
cum multis proceribus ad arma per
Wilhelmum Comitem hollandie albertum
augustinum obsesso forte properabant Leodunenses
utro intelligentes Wilhelmum ad spectatum
adeo obsidionem soluit occurrentibus usq^{ue}
tongras ubi prelium inter auxilios
et pugnatum dum dux inde fortiter
tandem ex latere per industriam
Comitis namurcoi irrupit ordo
Leodunensium qui miserabiliter perierunt
occiso etiam prefato de partibus eorum
ductore fecerunt intrusse supra portam
hanc pugna reliquit circa medium
mensis septembris. hac autem victoria
clat^o et non contentus Johannes dux
inter alios cum Joanne clerico de quibusdam
radamira a se cum detortis equis per

tumultus faceret in respectu tanta multitudo
 dixisse fortiter ad clerum / Prestasset me
 rarissime nepos te fuisse mutato sacro
 q̄ tot hominum milia propter te viderunt
 Cum Ludovicus suppliciter precatus venio
 haud obtinere nisi prius viginti quatuor
 et tibi pro arbitrio principum traditis
 qui auctores motum credebantur
 Chrus tunc spectaculum ad alium
 Urbis de rollatis. et sic in gratia
 residui regis deoq̄ triumphante exire

Anno a me x.º fuitis Indurys / Inter
 Duce Wilhelmo et Renaldo Wilhelmo
 conciliavit sibi amersfordes et obtinuit
 suos habere introitus atq̄ egressus in
 oppidum et pro promissa gebae magna
 curamada stipulis / Interurbatur
 per annos pro pace sed Wilhelmus nullas
 admisit conditiones sicut obaudiens
 oblatis nisi ante omnia retento dominio
 de archlo / perpendens itaq̄ equid fore
 si in uno vellet sui voluntate sua
 saltem in alio vixisset roudespondere
 et profertur de archlo et parte ropen
 sicut sic ranebant forma sequente
 Renaldus Dux gebae atq̄ tubertaderet
 oppidum Gortu cum tota ditione domini
 de archlo cum Wilhelmo et Induriet
 filium ad reddendum sui suo et actionis
 etiam domini de luda et omni suc
 cessionis devolutive in posterum a patre
 suo proferto / Interea pro hmod
 ditione persolveret Wilhelmus Dux
 Reynaldo cum statio terminis cetera
 milia scutoz et isto medio est facta
 amicitia inter duces et filium profert
 eo scilicet paz ista conclusa fuit
 opido dorepato anno 77º At Dux

Remoldus reuersus in patria reuertit cum
 prefato de durbel tradens illi arrem eadem
 cum illius districtu et quibus milia
 quingentos aureos se colonis libere
 ad eius vitam / filio aut resignavit
 prefaturam huius cum territorio adiuncte
 et loco istoz manerent. Quia illa reuera
 milia fructoz

Hoc anno pullulavit in trajecto seditio
 non modica instructa illorum de durbel
 qui inuicem interfecerunt armis Euerstam
 adherentes idcirco nobilibus de bredemode
 contra illos de gaesbeerb longe contra aliquam
 amicitiam qua familia de bredemode
 trajectans semper iungebantur et
 similiter seminantes discordias inter
 illos de bredemode et monfort / eo
 deduxerunt ut se scintilla modica
 exurgeret magnam incendium. Nam
 anno dñi. m. ccc. lxx. apud magistratus
 senior atq; nouus ex causa durbel
 congregati. Conspiratione nocte
 precedente subornarunt alios sue factionis
 ut in mane adessent ante fores domus
 consilij persuadentes periculo quoscumq;
 sibi credebant infestos Civitatem Wilhelmo
 eius adduxisse et velle tradere magratu
 itaq; congregato fit clamor publicus
 volumus civitatem in pristina manere
 libertate. Inuitis etiam civibus rem
 tentibus in rotarum / et dñorum
 instantum effectibus ut magistratus
 rogaretur honorare civis singulos et
 prescribere. quotquot illi nocebant et
 Hermannus de hoochort de ranno
 maior tunc proximam vitam sibi
 vendidit inter auctores / proscripti
 sunt autem Johannes de lichtenberch

De Lausaco et Joannes de Clarenborch
 qui tunc dicebantur magistri civium
 Walterus grandior senior Bernardus
 prior fructuosus et eorum amicos omnes
 atque fautores amovebantur nequid
 nemini audente contradicere. Ut nullus
 esset patronus aut intercessor proscrip-
 torum confugientes. Amersfordra urbem
 hinc pulsarunt magistratum. Ut in iusticia
 auderentur offerentes in loco quolibet
 non suspecto sese sponte esse custodiri
 publice exhibituros donec se rite
 purgassent. Sed iudicium laborarunt
 longum opposuerunt. Episcopus qui idcirco
 ardens Crantium iudicio receptulo
 duorum statum ecclesie sollicitus et
 nobilium questuum et exhibita querela
 ad legendum in presentia ducum mariorum
 Johannis Sprugel et aliorum vniuersitatis
 qui assurgentes clamauerunt non esse oportum
 de similibus facere statum. Videntes
 autem proscripsi se ante episcopi etiam nil
 profuturos confugerunt ad ducem Wilhelmum
 qui eos in protectionem suam suscepit et
 consolatus est blande. Crantius aut
 cum suis propter videntes se magnanimo
 presule propentate lupine locutos nec aliud
 subsequi audaciores esset. In ducis iudicio
 magis ac magis prostrabant se
 suspectos. Ita ut ciuitas et ciuibus vide-
 retur suauari et raris negotijs quia per
 hollandiam remota nulla exercere poterat
 Ita ut magnus cretetur murmur. Quod
 autem tempore dum magistratus consilium
 iuret et Johannis Sprugel ad fraudand
 uret, accidit potentio inter eius famulum
 et ministrum magistratus qui ab illo vulue-
 ratus renouit amicos in vltimum qui

amendentes Johanne obiterunt sibi temeraria
et insolitam violentiam et acerbitate
populo eodem Johanne ad domum salutis
causa confugit. Deinde autem hoc
Intelligentis riuus foribus per unum
effractis ille exiit per fenestram
Deinde autem hoc Intelligentis suos ad
arma conuocans ita instigatur ab omnibus
ut propositi compos fieri nequirit
sed in loco religiosi cum fratre se saluaret
eodem tamen die Deinde cum Joanne
Spiegel prostrati sunt et extra civitatem
educti cum Esbrando fratre Frederico
de Aa Johanne masch et alijs confesso
anno 1260. Reliquos vero qui adhuc
in urbe huius factionis insidiebantur
pro multitudine non sunt prostrati
sed adiurati in fide et concordia riuus
permanere quorum perfidia non cessant
ita ut aliqui rapite plerentur. Et
tunc legati missi sunt ad Durum
Wilhelmum pro renouanda amicitia
que iusta est pro omnibus qui Deinde
et Joannem Spiegel urbe expulserunt
Et paulo post Wilhelmus dux Venetiarum
fratrum mutuo letore habende
causa accepit prefatum de Archilo
per amicos suos captum et deductum
ad oppidum septem montium sic ualedico
amicis rediit in hollandiam ubi illum
sibi fecit presentari ex quo plurima
secreta secretatus plene intellegit
qui fuissent auctores ad tradendum
eum et seruans prudenter recordatum
ignorantia simulant differens in
tempus oportunit. Siquidem Dromiat
Duribus Wilhelmus et Reynaldus et sup.
scribitur Wilhelmus cum nobilibus
aliquot uenit apud Durum Reynaldum
Reynaldum

pariter in velud ubi magnifice exspectus per
 sex dies epulis et venationibus recreabatur
 ubi inter loquendum casu dixit Rernaldus
 Wilhelmo causam respondit Nequos potes
 tue dignitati bene congratulari quod simul tam
 summo cocordis interroganti Wilhelmo causa
 respondit nisi forte nos esset pax et
 amicitia tam forte in potestate nostra
 captivus Deliranti autem Wilhelmo
 placide illud fore difficile admodum factu
 iterato dixit dux Geldrie Nequos ut dictis
 nostris fidem prebeas potentiores tui ditionis
 adhuc prestantur consilium et favorem
 Wilhelmo vero dux subridens fuit
 nimis curare tamen rotinno sermone
 volutabat in animo qui nam esse possent
 erat enim prudentissimus et tenebat
 hanc desperationem sine captivitate
 secretissime bene suspirans de aliquibus
 qui secreta colloquia cum hostibus suis
 serarunt sed simulabat se miserum
 donec tam una per prefectum de
 archel detegentur Et utique dux se
 mutuo valedixitque discessit Wilhelmo
 redeunte in hollandiam Animi vero
 torum qui auctores scelus futurum erant
 Inrelligentes huius rumores accesserunt
 Duxem dixerunt causam hanc magnam
 esse conditum Et auctores vero inter
 bantur se purgare et stare Turq
 in quolibet loco non suspecto et animi
 ita prosperi sunt eorum causam ut
 dux prefectus de Symonda et gylstram
 adiret salum ac tutum accessu et duxum
 ad comparandum statuto die quod non
 fecerunt et sic fuisse causam eorum

Tudino dicitur quod romerij et capite dicitur
sunt bonis totum fisco admiratio. Cum
paulo est missa a caducatoe feriali ad mites
opidi yselstam moxunt eos deduxerunt
cumque id respicerent obsidione ^{pressit} anno 1010.
Prefecti utro vranij et Culenburgij
Anno prefert de yselstam habentes pro
comptito dunt pmanam q obsidione
non solueret nisi oppido in pstatem suam
redacto pvenitudo petierunt a dno
admitti ad colloquium quod eis obtinuerunt
et eo deduxerunt ut uterque prefertus
egnomde atq yselstam oppidum exeret
cum facultatibus suis intro exiitibus
sepe absentarent ex dominis dno no
fuitatur vlllo tempore absq suis respisu
et prefertus egnomde rediet puz ad
oppidum et dno de yselstam sibi restet
in dno qui vranij illi et heredibus
suis perpetuis futuris temporibus pcedet
anno duomilia scilicet vltimo et
Wilhelmo fratre suo Anno septenta
scilicet similia et totum matz vltimatas
coronas fidem ageret in humanis. Et
sub hys conditionibus consignatur oppidu
cum arre in pstatem dno cum mites
prestarunt illis fidem. Circa eadem
tempora mense novembri anno pcedit
factum est plicium ingens inter franco
et anglor quod ppter paucitatem
timidos sentirent franco sub nulla
conditione nisi dno amptet nolent
ex desperatione reddere audaces ac
victoribus p fide milibus militis franco
ob eoz solam superbiam cum se de victoria
factarent puros. Interist magna
nobilitas de parte francoz inter quos
dux brabantie et comes vntinij et
Johannes de bradenode ex parte anglor

p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] C[on]s[ul]t[us] C[on]s[ul]t[us] oblat[us] obsequi[um] tam[en]
 apostate Rex francorum r[ati]o[n]at Med[er]and[us]
 Haec d[omi]n[us] Volthelmus p[er] conf[ess]i[on]e[m] s[er]uo et
 v[er]am s[er]u[us] habere filiam non Tardam
 quam d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 francie r[ati]o[n]at[us] itaq[ue] p[ro]vid[er]at s[er]u[us]
 nobilibus et p[ri]matibus d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 filiam v[er]am heredit[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 p[er]t[er]is in v[er]ba sua Turaz et anglus
 adesse quando res d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 et facta s[er]u[us] d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 menta tunc Volthelmus rediit in
 hannomiam quor[um] applicasset accepit
 m[er]itum d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 et s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 r[ati]o[n]at[us] a patre Rex Volthelmus
 r[ati]o[n]at[us] est d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 legatis Interim quidam r[ati]o[n]at[us] ipsi
 s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 artificiose fabricata quam illis oblectat[us]
 pulchritudine illis induit et probatam
 d[omi]n[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 quia ferebant intimitat[us] v[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 fuerunt sepultus h[er]u[us] p[er]u[us] apud
 parisi[os] Volthelmus vero r[ati]o[n]at[us] in
 hannomiam s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 qua dolore r[ati]o[n]at[us] et facta m[er]it[us]
 p[er] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 subs[er]u[us] r[ati]o[n]at[us] r[ati]o[n]at[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 que audita p[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 leticia affert p[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 applicavit Ingenium r[ati]o[n]at[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 Volstam quod obtinuerunt p[er]u[us] s[er]u[us]
 s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 nante suberunt suspectas illis qui in
 ore s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]
 tractant p[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us] s[er]u[us]

Druptrare possent illud cum arce se demolituros
Crantani vero affuerit impigri et Joannes
electus leodius similiter aduolant se
illis fungens cum oppido hollandie
hic agebantur anno domini in estate
Crantani et Amersfordenses habentes
opidum ipsum eo quod esset deus suoz
deceptatulum multum laborabant ad
illud occupationem. Illi vero qui futus
erant male minus ad sustinendam
obsidionem petuerunt colloquia media
torum Wilhelmo rege et monacho de ~~crantani~~
impromisso quod cum sefellit conditio
Aditionis erat prefectus opidi yselstani
predaret opidum cum suis comitibus et
facultatibus quas asportauerat serui
et exhiberetur sibi saluum conditio
usque nonum agerem. Cuius vero saluum
corporibus parent arbitrio Comitibus
farobe que ascendens Aedz magistratus
cum Johanne electo populum redente
se in verba illius furaturum ceperunt
longe preter eorum opinionem quia
parte ignorarunt. Crantani vero et
Amersfordenses sollicitante oportuno
obtinerunt pstatem opidi quod seruo
fuerunt arce et fortas et munita
cum turribus dixerunt funditus

Defuncto Wilhelmo Comite descendit
Faroba eius filia ex harmonia in hollandia
et suscipitur ab omnibus oppidis in dominam
excepto dordrac. Vbi Johannes electus
leodius tanquam administrator paulo post
clam admittitur quodum Faroba ex consilio
ipsius et philippi duci burgundie matris
sua promouente imperat dispensante
Romano pontifice quia se attinebant

Johanny Dux brabantie tamq factio illor
 qui Cabellanus dicebantur rursus resusci
 tatur ductoribus prefectis de archilo et
 Symonda a quibus mense septembri
 insequetur oppidum Gorod rursus occupat
 cum auxilio necessariorum suorum et qui
 in fide Tarobe erant refugerunt ad arrem
 et illi subsidium per hoc petierunt ab
 amicis prefectis a transtantibus et amers
 fordianis qui se tempore aduolarunt Et
 Taroba roadumata se impromiso manu
 factis valida nauigio sepe in arce rotulu
 quo intellecto transtantibus et amersfordianis
 cupientes sepe fugere exierunt Tarobe
 effringentes per industriam murum et
 apertentes portam opidi respicientem ad
 arrem non absq stupore hostium q magno
 milite gaudebant et inuitis illis extens
 signis per vicum sepe transierunt alijs
 exultantibus de arce cumq prefectus de
 archilo viribus suis confusus offerret pro
 sequenti die occasione pugne Taroba
 cum suis respondentibus sepe pugnandi
 causa venisse et velle pugnare quando
 sibi placeret confestim hinc inde accelerat
 ad arma erat fossa ingens disiungens
 transtantes et amersfordianos ab aduersarijs
 et ne viderentur signa rancie scriptis cum
 quibus certis venere p fossam rursus
 animose transtantes in hostes trupte mitis
 illis qui cum Taroba aduenerant et postq
 die hinc inde acriter pugnaretur tandem
 mansit penes Tarobam victoria quam
 oppidorum hollandie subsidia nondum
 aduentassent et filius prefecti de archilo
 cuncta per ordinem disposuisset occupant
 nihilominus cum prefecto de pectersom
 Ottone de putrey alijsq nobilibus et
 equestis ordinis Capto Comite de Warren
 borgh dlarde prefecto de putrey cum alijs

88
Prefectus vero regimonde, Johanne de
marlar, Theodericus de leyden, Nicofus
ordinghen et plerique alij ad numerum
quadringentorum raptim transtaronum
effecti transtari ducti sunt. Et parte
Jacobi desiderans prefectus de bredewode,
et adversarius nullen vel vansi vel
summersi, arca est hoc stragto p[ro]
bat decembris anno q[ui]nto q[ui]nto quo die
prefectus de Gae gruteswoyde dudum et
ministerio d[omi]ni congregatis equestribus
ropis sumasit Comitatum Lucentam
abducens magnam predam in arcto
suas. Ep[iscopu]s vero montate ley p[ro]mptus
rogabat d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m a p[ro]mo illata,
et sollicitantibus animis in emendam
partem fuit ut arx cum opido dederetur
d[omi]no et in p[ro]prietate sua permaneret
quinquennio, tunc enim illo transacto
litteris redimere pro ostensis milibus et
trecentis floribus, alioquin perpetuo
in incorporata p[ro]mandet episcopatus, et
sic reserta fuit questio.

Paulo post celebratis nuptijs inter Joannem
Ducem Brabantie et Jacobum in Haga
comitis Johanne Electum Leodun[si] sumtis
v[er]o se continent Dordraci et multa
damna comitatus Tutuli et paulo post
oppidum rotterdamens[is] ob presidij sumis
occupant. Duorum fluminum hoc modo
sibi vendicant imperium in magnam
prejudicium Jacobi. At transtans
Tuturum subvertunt reliquias opp[idi]
yselstram si que adfuit supererant ne
vestigia remanerent.

Anno 1577 descendit philippus eademb
 dicit burgundie filius in hollandiam ut
 discordes aob principum componeret
 attinebat enim utrisq; et iudicio veniente
 apud Gorcum esset ut in patrem atq; ipm
 fieret compromissio quorum auctoritate facta
 facta est tractatum atq; ipso Amersfor-
 diam introclusit que res male servata
 est quia Egmondam secludebantur et
 quo tractatum servans sibi consulere
 timentes prorsum movat cum dux
 Johanne redderent et cum negotia
 ventur libere pendentes idcirco magna
 vim petunt ad summam ubi creditur
 dux et octo milium armorum et confir-
 matio omnibus amaditur statim nam
 onerata motum applicans ex flandria et
 pale transfigitur in aquam raris qui
 intro erat idipm contigit strande nam
 auctoribus egmondam Johanne electo
 adhuc agente dordraci a quo ad frustra
 petretur restituo demandatur quirela
 oppido transsulant qui consulunt
 armis instandam atq; sollicitandam
 dux revertitur ad Johanne Turcy
 brabantie atq; farcham qui post patrem
 promeritiam hollandia exersitans quique
 naly administratione Johanne dux brabantie
 electo permissa favebat Jacoba brabantie
 sed eis illi erat interdita potestas et
 Johannes dux venationibus et auribus
 intentus nihil duxerat que erant
 republice cum alias potuisset equorum
 regibus potentia nedum obaudiret
 brabantios Anno cum morasset alij
 cum eorum per septem suab qui etiam
 omisi fuerant tulit quinimodo

postquam autem viderunt Tustimam ipse Amogay
seque seque accesserunt ipse qui Amogay
in animo voluitabat ad reparandum damna
suorum Et fuito federe cum nobilibus suis
et oppido Wydy in omni erat amicitia et
prefecto illius ac Wilhelmo de bredemod
Joanne de haemstede et pleussz alijs quibus
Eymondam et Gerardus de hemstede
infestabantur protinus indictum bellum
prefecto de hemstede atqz omnibus qui sue
factionis erant fouebat enim magnas
regias proscriptore. et exus inuisit
heridans quingentos milites subdarios
qui magnam predam Wydyqz rogebant
Utinam esse cum suis ac heridans accesserunt
oppidum gaudam in quo Johannes tunc
dux fuit erat et suburbia ac domos
usqz ad portas consumpsit flammis et tunc
nullus sumptus auderet omni spolio
et raptis redit Nam Johannes dux
banarie florumpendens puora federa cum
duce brabantie Garoba et tranertans muta
nouas amicitias inijt cum Henrico duce
Gobrie et fuit multa propter solam audi
tam pepigerunt Et si prefectus
montis fortis ipse fugerit prolio et
oppidum ipse deperiretur cederet Joanni
duci banarie. et incorporaretur hollandie
Amersfordia aut cederet duci Gobrie
et Amertoretur duratij Et decedente dno
reuerentent simul de aliquo successore bono
qui tunc egeretur inreuerand affirmare
contra neutrum eorum ne provincas sese
aliquid attentatum et ad hoc mutuis viribus
contenderent Sed quia prius facta est per
eos divisio patrimonij duci Martini et
tradita esset possessio per utroqz defert

in vane consilio quibus Epus et transtano
 multis tunc affertur ad arma pronocant
 videtur. Johannes itaqz tam offensus regis
 gratia suis obediit Ludm et dno dicta
 potest esse cessit primo transiit Ludm
 vero magnas strages intulerunt sub spe
 rari totum. Interea Reynaldus dux
 iuxta federa inter eos iura fa hostes
 Epus atqz transtanoz attrahens Episcopos
 Coloniens. moriens. Duram montem. Comitum
 morfatione cum prefatis de gascobis atqz
 Culenburh in suam partem de quibus tamen
 Epus male meritis tunc in etiam fide
 obstringebantur. At remaldus tot viribus
 suffultus dux in amersfordianos qui adueni
 entibus parerunt occultas insidias sed
 aduersitatem passi sunt aliquot captis aut
 timoratis aduertunt hosti audaciam. Epus
 illis pro consolatione misit sub quingentos
 armatos. Dux in hylominibus procedens
 usqz suam fluminem tendens ad obsidionem
 exercitum usqz adeo numerosum adduxit. At
 ab ortu usqz occasum solis occuparentur
 lustratione. In quos amersfordiam ingente
 torserunt machinam bombardam vorant
 et illis factis rudibus quoniam horarum dux
 cum suis montibus castra tendens est in
 suam provinciam. Tunc tot angustias Epus
 atqz transtano in magna constantia pene
 rantes ut omnino inmodis obsisterent et
 serps. Ludm parabant ferre supplicia
 et remedia quo laborabant. Et eo magis
 dux Joannes urgebat ut pso dederent
 quod et fct rotigit propter novos motus
 aliquorum Amersfordianoz psuadentium
 duxem remaldum in epidam duxendum
 qui hoc pacto remittit dorum captos
 relaparet. quo composito Epus novum
 militum dimittit. et auctores replet captivos

at demum retinuerunt / amersfordiam demum
in velud / sic delate suppete leidanoy et pro
missis qui interim ppe dederunt et Joannes
dux inde movens ex tunc obsedit monasterium
sede Gortundis et medio tempore exprobat
quod quicquid administratio rerum sibi remissa
et obtinuit prorogationem ad septennium /
dux brabantie magnam sibi eam acquisivit
indignationem quia ignaviter rem publicam
administrabat / Interim epus sollicitus transp
sulana opera ad ponalis bellum / cum consess
fess in quiete retinuerunt et obtinuit ut
red nomine prefecto de duhell et ceteris
fuerunt epus induratur ut brabantiam anno

posuerunt insidias iuxta aggred
fluminis Amstelre (ad oppidum amstelredam
veram) / emittentes aliquot predatores ad
perora / cum oppidum cum magnis viribus
aliqui cum preda simulant fugam quod illi
pursuuntur / utrum detrahit ante tempus
insidias expedit / res partim ac captis
ducentis quinquaginta eorum viribus /
qua clode instantium reliquorum virum animi
restinay et remertura fuerit brabantios
sequenti / ad huc die potituros oppido progressi
fuerunt / singulis in navibus salutem locan
tibus et suas facultates tam profugis sed
abducentibus persuaserunt sibi principes
hostis urbem brabantiam pressuros fame
cum longa contra eorum opinionem evenerat
Cum et amone et aliare verum longe
solito maiore gauderent abundantia
prietora brabantiam rogebant quot habitabat
vsq; harlemum ab eis et a sifocunia vsq;
dordracum etiam quos quotidianum pendere
tabulam et erat huiusmodi mira recordia
etiam cum epus quo pteumibus rursus
agabant et viribus horroz esse ceperat
demum vero

Anno vero pp[ri]o ortum ingens apud Amstelredam
 interdum quod marorum partem opp[er]at absorpsit
 at traiecit locavit Vallum ingens ad ostia
 huius fl[uminis] ut excluderet naves vagantes
 per sinus fusiarii Verum quoniam meridianam
 vorant magno ex illo affertur hollanda
 damno tunc transysulam nacti ferendum
 ventum ferre intrabat hinc et inde
 hostibus adducebant traiecit quidquid vellet
 Eodem anno nocte que precessit duodecimo
 huius Decembris terrerunt illud amplius
 sinus quod vorant insulam Dordracenam
 sine duobus oceanis inundatum rupit
 aggerebus muris principum ut affertur
 et infinitis mortalibus summissis horum
 adhuc maris fatus q[uod] sinus prebet ferta
 rulum ut per tot annos vatus oceanus
 istum furoribus p[er]tinet et aliquid sperare
 licet quoniam potius maris eius tunc
 sentia ut crebra alius fluat illis in
 finibus q[uod] sunt annis habitantium in
 confinis Casus omni seculo dolendus
 et quibus mortales ob celestem iram merito
 ab arce desisterent et supra munda plerac
 uenisset non tamen potuerunt tot montes
 in durata corda emollire Sic traiecit ipse
 principio anni sequentis in Velnam vindex
 exponit viros Noubrerum, Bermevelt
 p[er]tinet et Voorthusen expellentes atq[ue] flammis
 exaruit rursus vagabantur circa hora quilibet
 sita iuxta oram sinus fusiarii sup[er] memorati
 qui ab oriente Velnam alluit a partibus hollanda
 ab septentrione fusiarii ab occidente septentrionalis
 oram occupans dicitur de drabe et h[ic]
 dicitur sunt Vryvalde dicitur apud aram
 videntur agere cum quiddam rubeis equis
 tibus ut audire se mouere

Anno dñi peracta missa raptametatub est
Epus in Hedern ubi et tentoria fixit inter
suos curiam ducatum oppidum quorundam
occasionem fugere duros defendat atq;
vehem et loca vicina resumens igni
cumq; utroq; adversarij sese offerret
adusto Hedern ubi fuisse classica
caute dicitur hoc modo superba ambitio
utruq; duros duros electa qui primum iuris
se partij futiant ditionem traheret
et egre iam sua tuterentur cum utruq;
magna rade affectus fuerit, Gelij vero
et videtur referri duros, transiunt
in provinciam transsilvaniam vastabant
domos aliquot que salutem et civitatem
parte fuerant a prefato de archiepiscopo
eorum roaduntore non absq; nota duros
belli interrupti Greij redemptos ad sua
erat annus iste infelix et adversus trans
tam q; foris bello inter fame ac peste
urgebantur, nam modus tritici appende
batur quibus auribus et pestilentia con
sumpsit preter feminas et impuberes
supra nullis quingentis Cincis Nilis
minis in vigilia dñi Martini Cum
promissione Germanij et galli remissato
ribus et bartholomaeis indulgere solent
mensis Novembri noctu oppidum Wage
virgini porta confecta per ducem
transire cupentes raptos qui illis
de suis detinebantur et adductos
ortuaginta de hostibus depredate et
interis oppido transiunt reversi sunt
et circa eadem tempora gelus fuit
dentibus ditionem transiit occurrat
Ludovicus prefatus montis fortis et
pari munitio confectis manibus reperit
septuaginta de hostibus Et rapit dñi

Adriam martiris de monio insula beate marie
 adductum fructibus magnis prebuit obtentum
 Et post eodem anno inter principes duonatus
 et francos ut utriusq; dux pro damnis
 illatis aliquam pecuniam exsoluerunt quam
 dux Johannes suscepit. Rynaldus vero dux
 ante solutionem interit in agro dux vultu
 honorat improuse. Et Johannes dux postquam
 anno 1271 in vigilia epiphanie diei simul
 clausit extremum. Eodem anno obiit frater
 eius septimo Idus ortibus sanguine
 et mentis preclarus cum presens annis
 triginta Imperatoris omnibus fore locis
 antea a patrimonio alienatis arribusq;
 vndiq; restauratis. Sepultus frater in
 basilica dux Martini. Obtinuit a sigis-
 mundo Imp. privilegia que infra
 annuntantur

Confirmatio Sigismundi Imp.
 sub Frederico Ep.

In nomine sancte et individue trinitatis
 feliciter amen. Sigismundus de i gra
 Romanorum Rex sempiternus Augustus ac
 Hungarie Gallicie Croatiae Slavonie
 Germanie Bohemie Sallicie Lodomerie
 Comanie Valgerieq; Rex ac Marchio
 Brandenburgensis necno regis bohemie
 et huzburgens heredi ad perpetua re-
 membranciam. Et si Imperialis pre-
 eminentie generosa sublimitas erga fideles
 et deuotos sacri Romani Imperij et
 presertim iustos principes qui ad offi-
 cium deus et gloriay aduocantur
 iugiter nos moueat esse sollertes

Ad honorem tamen omnipotentis dei cuius proci-
dentia nos ^{et} immensas sue bonitatis digni-
tate in apertis dignitatibus Cesaris collo-
cavit / Erga principes ecclesiarum et ipsas
ecclesias ad loca diuino cultui mancipata /
cordis nostri et mentis intentio fructibus
inflammetur / At illis submoneamus
quomodolibet profectus procuramus et comoda
partis ac quietis expendia ministramus /
Iustis et rationabilibus eorundem preces
et soliditatem personarum petitionibus
annuamus et votis / Sane venerabilis
et Illustris frater noster de blanchicenis Episcopus
francicus / princeps et Consiliarius noster
et sacri Imperii ductus fidelis dilectus
ad nostram ardeat personarum prestantiam
personaliter nostre maiestati cum deuota
modestia supplicavit / Et ipsum et ecclesiam
suam francicensem de omnibus et singulis
regalibus feudis bonis mobilibus et
immobilibus ac omnibus fribus tempo-
ralibus quorumque nomine constantur /
a nobis et sacro Romano Imperio depe-
dentibus / ad ipsum et suam ecclesiam
predictam spectantibus / Insuper / Illique
sibi de nouo infundere et concedere / Et
omnia et singula privilegia / Indulta
Litteras / Libertatis / gratias / obsequia / bona
profructibus et possessiones / emunitates
iura / statuta / consuetudines / Iurisdi-
ctiones et concessiones sibi et ecclesie sue
predicte itam a diuino Imperatoribus /
sive Regibus Romanis nostris predecessibus
et precipue beate memoracionis Carolo
quarto Romanorum Imperatore duce et
remitore nostro charissimo data sive datis /
concessa sive concessas / Annuare / et
approbare / ratificare / et in recta nostra
sua / et solite Imperialis consuetudinis
clenitudo conformare gratiose dignemur

Nob igitur ad gloriam et venerationem dei
 omnipotentis et sublimis qui nos ad monarchiam
 sue sacrosante monarchie militantibus sola
 sua misericordia dignatus est presere /
 ecclesiarum christi et ecclesiarum personarum
 singularum favore desideramus prosequi /
 Quapropter prefatus Fredericus Episcopus et
 princeps nostrum virtuosam industriam /
 etiam fidei et sincere affectionis puritate /
 quibus ipsius virtutum mentis /
 operibus et exemplo clare limpidius
 appaerunt / quoniam etiam preceps fame celebris
 patrono de ipso fuerit vox testata /
 pure ipsius sinceritatis affectum quoad
 imperatoris maiestatis honorem /
 et temporibus oportuno omni benivolentia
 studio promptum se reddidit /
 solertem / plandum et amatum /
 ipsius inuenta pro nobis et sacri imperii
 beneplacitis fortibus ammentibus /
 suis iustis et rationabilibus supplicationibus ammentibus /
 ipsius episcopum et eius ecclesiam transiens /
 de omnibus et singulis regalibus feudis /
 bonis mobilibus et immobilibus /
 ac omnibus
 iuribus temporalibus quorumque nomine
 consistunt / a nobis et sacro Romano
 imperio dependentibus /
 ad ipsius episcopi
 principem nostrum /
 et eius ecclesiam transiens /
 ab antiquo de iure /
 imperii titulis
 sportantibus /
 omniumque per presentes /
 illorumque sibi de novo infundamus et
 concedimus gratiose /
 Necnon universa
 et singula privilegia /
 Indulta /
 libertates /
 gratias /
 concessiones /
 amunitates
 Fura /
 statuta /
 consuetudines /
 iurisdictiones
 et observationes /
 bona /
 proprietates et
 possessiones de quibus ad nos in
 omnibus eorum sententis /
 quibus /
 clausulis /

arsu ipsorum privilegiorum / Annu / Jurisdictione
et liberam indulgentiam / libertatem / gratiarum /
immunitatum / statutorum / consuetudinum /
et observantiarum / honorum / proprietatum /
et possessionum tenores / presentibus essent
inserti et totaliter expressati / sibi et eorum
sue predictae et promittitur concessio et
concessa / sine dictis federibus Episcopis
suis predecessores et hactenus violenta
prejudicia vel fuerint / sine non / Anno
deliberato / non per errorem aut imperium /
sed sacro principum Comitum et procerum
nostrorum ac de consilio et carta nostra
scientia ac de nostre ac Imperialis
potestate plenitudine / Concedimus / Immo /
namus / approbamus / laudamus / Ratifica-
mus / et presentibus scriptis patrociniis firmi-
tate professimus / et perinde reformamus
et confirmamus / nostris et sacri Imperii ac
aliorum iuribus in alijs semper salvis
Nulli ergo hoc omnino hominum liceat hanc
paginam nostre Investiture / Infundationis /
concessionis / Inventionis / approbationis /
Laudationis / ratificationis / reformationis
et confirmationis paginam infringere / aut
ei quomodo auctore temerario contraire / Si quis
autem hoc attentare presumpserit nostram
et sacri Imperii indignationem ac poenam
Centum librarum puri auri / Quorum
medietatem Imperialis nostri sacri sine
fisci / residuam vero partem / Minus
passorum usibus decernimus applicari
Se non tunc irremissibiliter incursurum /
Presentium sub nostre maiestatis sigilli
appensione testimonio tradimus Datum
Nonnagii Coloniensis diocesis Anno
domini Millesimo / quadringentesimo
Sexagesimo / die decima septima mensis
novembris Regnorum nostrorum Hungarie

Anno rē tricesimo Romanorum electionis
 septimo Coronationis vero Ricardi
 Ad mandatum dñi Regis Johannis de Britania
 Episcopi et Vicecomes Cantuarum

De Suedero ex domo Culenburgi
 Lij et Rudolpho ex domo Diepholdi
 Lij Episcopi

Defuncto Frederico Episcopo post iudicia Comitum
 plerique principes conveniunt suos
 et ad suffragio obtinerent Archiepiscopus
 Coloniensis Willelmuus frater suus et
 domo Mersariorum Episcopus Leodice
 propositum Aquensis ex domo burgh festina
 in Culenburgi interemptum Episcopus
 monachus Albertum nepotem et Comitem
 sicut hoxi Dux montis Gerardum
 Clunac Dux Clunac Rudolphus diephol
 dui Canonici Coloniensis et propositum
 Osuaburgis Collegii vero Collegia vero
 Canonici tot aduersis petitionibus
 statim delibendum usque in vigilia Martini
 patroni usque ad hoc in consistorio mane
 tibus esse unum et perfectum unum et
 familia illorum qui dicitur prope per
 impetum iulianus forte nominatus est
 alta voce deano sancti patris nepotem
 suo inquitens quod nisi eligeret Rudolphus
 diepholdus foret mortem sibi intentanda
 qua impressione motum collegium
 maiorem ecclesie exiret et eligere desinunt
 tunc quatuor capitula aliarum ecclesiarum
 processerunt ad electionem et per retentionem
 tunc suffragia supra tres Rudolphum
 diepholdum propositum Aquensem et
 Suederum Culenburgi propositum

transitibus hinc sententia per verba longe inferiorum
transfudit sua in Rudolphum affirmans se
consentire se illo astrictum aut magis
idcirco non fore. Unde transfusulam qui
multum faucebant Rudolpho bene contentabantur
tam agebatur annis ~~quibus~~ ~~transfusa~~ martini
Romano pontifice transfusa electione ~~quibus~~
epo ~~transfusa~~ de ~~transfusa~~ cui parum ad illam
anhelabat intelligens ~~transfusa~~ illam plurimum
substantiam factionibus. Cuius reposito ~~transfusa~~
transitibus Suedici ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
remittat ~~transfusa~~ pro ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
martinus approbavit ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
orta est apud ~~transfusa~~ non modica discordia
quibusdam adherentibus Rudolfo alio obedi-
tibus ~~transfusa~~ Romano pontifici. Ita agebantur
anno ~~transfusa~~. Cum ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
laurentij martyris ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
quibus de amore ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
funerarium illum ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
motus ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
turbandantur ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
assumpsit ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
ne quicquam et ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
quia Rudolphum ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
illum ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
tumata ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
non ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
formidantes ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
Suedicus accessit ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
seditiones ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
alios ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
plures ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
ante ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
attrahens ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
non absque ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~
annum ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~ ~~transfusa~~

ab eo cogitantes quomodo ab eo absoluerentur, Et
 Rudolfus latitabat in arce lupina. Wulney ditta
 et uicini in deo credenti animi persuaserunt
 Suedis. Et tunc apud Amstfordiam
 atque oppidum Uthenam et horisum arce mora
 reuer / pro reconciliandis aliorum animis, quot sibi
 hanc discesserunt / et punitur absque magno
 sumptu decesserunt. Hanc fiducia egressus transtretum
 in fine vrbis anni 1471. tendit Amstfordiam
 Et medio tempore Johannes Vontz in vigilia
 pentecostes transtretum ingreditur cum turba
 admodum manu / quem amicum tam prestola
 bantur / et se illi iungunt in foro / et uicibus
 collegium Marcellarorum illis occurrit / pug
 natum acriter / sed victoria mansit punitur
 Johannem tunc expellebantur omnes
 fautores Suedi / et Rudolfus diepholdus
 sequenti die introducitur / et postulat / et collegium
 marcellarum tunc cepit inter se dissidere.
 Suedibus vero apud / confestim impetus sunt
 forte opem / transtretum non admittitur / et tunc
Amstfordiam primo expellitur / tunc tandem
 tunc missus / ubi per inter uicibus reconciliant
 sibi prefatum Gymondy patrem Arnoldi
Juris Coloniensis / transtretum atque Amstfor
diam infensum / a quo sibi acquisiuit equitatu
 ac pedatum / et Coloniensis ad numerum quingentorum
 militum / quos ipse Amstfordiam expulserunt
 Illi vero fugientes se retrahere collatis iussu
 et cunctis admirantibus / quoniam tam subito
 disparuissent / sequenti die apud Asensum equo
 fugit sese solam causa tunc cum puellis
 vinctibus ad militem suum mansit et in
 porta per morabatur paulisper / tu milites
 exierunt / et cunctis relictis subintravit et
 hoc medio punitur opido / fabricari iussit bina
Walla Nominis Angla portam et Amstfor
Imaginis Dne Virginis Mariæ celebrem

aliud intra oppidum per omne imperium sibi ven-
diant in amersfordianis tunc plurimum
inter eos et transtianos arte rapine
paucopost efferte sunt ludum inter tran-
stianos et geluos / inclusis illis de amersfordia /
et locatis presidet in vallibus gelui expressit
amersfordia / non longe post eorum vestigia
habito longi et stricto pium inter riuos
susurro / illi de amens noctu appropinquarunt
oppido ex una parte / fit reversus riuum
ad mema / et qui vallo ad portam preceant
similiter accurrunt / et tunc ex alia parte
supermontes transtians transcendunt valla
et mema opidi / tunc gelui confugerunt
ad vallum intra oppidum tanquam in macula
reclusi / rari sunt sepe de die / quo parte
amersfordiam rursus in pristina libertate
restituti sunt

Anno 1470. Dux philippus burgundie sese
confederat suadero Epō / et duculo Duci
Gelue / et fit hostis transtianorum atque amers-
fordianorum / et hi tres principes se asserunt
quod vni ab aliis non admittent aliquas
conditiones paco / Et tunc Dux philippus
duxit exercitum in amersfordianos / quibus
transtianis nocte premiserant suggestias
tentulorum sagittariorum / sequentibus die
oppugnatur oppidum per quinque horas / cum
ipse dux nimium audax fossis insiliret pug-
natum hincinde ardet / et res pendebat in
auspicio / amersfordians tunc vire a
mombus retrahentibus / et per desperationem
omnia perisse proclamantibus / botamie
non obstante transtianis riuum ferrum amers-
fordians restituit / voluit plurimos
strenuos aqua ar valge bulliente Ita ut

tandem exierunt dum abducent quos petunt
 fauores ab oppugnatione desisterent propter
 nimiam fragorem passam / cum ortibus integro
 rodantia & fossis et propugnaculis exstratis
 rursus et terre commendarentur

Anno 1207 Inuenerunt Inuentio natus in
 flumine Germani ob impedendum Inuentio
 transtanoze quam ratham uocabant cui traner
 tam Vallum opposuit Arnoldus quoque
 dux usque adeo exarsit in bella transtanoze
 ut quannus tam Maria primo Venale
 duxo postea uxore filij duxo montes
 vsusfortunata Comitatus Inuentio dedit
 et tam dem Comitatus deditur ad
 ducatum Ceteris negligenter arripere
 dominium et fidem a principibus exegit
 et non Imperatoris potentiam duxo philippi
 in Arnoldus adhereret tamque antelambis
 ad Imperatoris manus haberet vel sollicitam
 sustentam Inuentio duxo montes in
 Comitatus Inuentio quam ante possidebat rodig
 natus usque Arnoldus fenore sui luit penes
 etiam postea sui usque in presentem duxo
 duxo sunt illo comitatus

Eodem Anno quidam Rudolphus de Altherten
 rousendis Vertam fluminem usque duxo
 procehell cum quinq; milibus puerorum
 quibus restitit manus Rustiana donec
 supponerent tranertam / fit pugna et
 vertuntur puerorum in fugam amissis
 octo mille de suis / captis quadringentis
 treptis octo de bellis et in templo duxo
 Martini suspensio

Eodem tempore invadunt transtam partem illam
gelue / que tam bacia dicitur. Quibus occurrunt
Monachi / et confecto prelio amisso eorum primo //
palarum cum pluribus nobilibus / captis etiam
multis / in fugam conuersi sunt. Transtam
vero cum captis et preda inter ientendū
vndiq; collecta accesserunt Monasterium in silva
beate marie // et illud occupantes cum personis
non admittentur / et postea in famillam redi-
gentes / quia Abbas in transtanos de aucte
vo pontificis / quia suadem delectant
et // exodrationem promulgantia / et tunc
fouebat causam / fuerit multij de clero ducti
reuerentia / et metu reuerentia auferentibus
urbem tanq; parentem vo pontifici sperantes
transtanos debere dissipari furoribus deponere
Sed quia illi insolita preterito obstinaria / et
furor protraheretur in longum / quia
nouerunt perdurant penitentia et exspecto
ducti / egre in urbem recepti sunt / et toto illo
tempore Rudolphus vi et parte sua transtanoz
aditorio / administrationem eorum occupant
cum sumptu inestimabili / et fuerit iustitiam
derisio ortus conuicti reuersione / que
rarum effectu // tamen propter suspicionem
multij rapite fluxi sunt

Anno xxix ingressi transtam nauem illam in
huma flu demersam cum machinis et
tormentis confecerunt hostium / et delectante
aere / nauis per impetum glariaz fluminis
irrueratur / ignorantibus transtans qui
credebant in industria eorum fieri qui
lucro erant / cum illi sedne perulitaretur
sic transtam apposuere aliud vallum
apparentes hoc medio vianu conuictum

Eodem anno celebratur pax inter philippum
 et Arnoldum Duce[m] ac Rodulpho Ep[iscopu]m et
 transtianos / postposito Suedero / cuius sub et
 actio sua solum reservabantur integra
 quod illi periculosum fuit / Et videns sese
 huana ope fraudari atq[ue] desitit / concessit
 Basiliam / ubi concilio celebrabatur / requirit
 de fide utriusq[ue] Duce non servata / et post
 longam et inanis prostratione[m] quia
 tam fautores desinebant / et pro Rodulfo
 agebantur / ut populus furiosus ab armis
 retraheretur / qui nec confusus / nec interdicta
 metuebat / nec absq[ue] vice sue tedio illis diu
 obijt / cum profuisset annis octo / sed novum
 solum mensibus fuerit auctoritate sua
 per magnam iniuriam suam

Hos quoq[ue] hollandum et gelum ut fit
 Tartarus magnalia multas affirmabant
 sibi ex bello arrexisse divitias / transtianos
 contra omni penuria adfectos et thesauros
 exutos / quod illi indignis ferentibus indige-
 runt ludos ac spectacula publica concessa
 severitate cunctis advenis / exposuerunt
 publice ostentationi rotundo triduo quodq[ue]
 argenteorum vasorum et preciosa fere suppel-
 lectilib[us] superat in turribus subvallis
 prominentibus / a ponte pistorio usq[ue]
 ad unum fontem castri Rubi dictum / ubi
 cum omni admiratione tanta copia aurum
 argentiq[ue] visa fuit / ut crederetur hollan-
 dia atq[ue] gelum thesauros rollatis
 transtianis

Anno 1001 suboritur ingens incendium
 in suburbis transtianis quod ex transijt

in Verben / et Regionem armenie resumpsit / cum
monio Gensalem romano Insula et detione
laurentij sine pellyganz

Quaresimo tertio anno Faroba Comes Hollandie
necessitate ac metu potius q̄ sua sponte
vly feebatur declaravit philippum Durum
burgundie / tutorem dummorum suoz / quibz
etiam tutorem Andree designavit / et in
verba illius Turare fecit / struato sily aliquoz
horozum vsufuctu / et hoc pacto libertatē
franco / princeps borghie / ob nimiam poten
tiam philippo suspectus / in Faroba clam
miserat

Anno ¹⁵⁰⁰ 1500. Accessit Suedicus Episcopus
basilicē / et alius elector elegit Quadrimum
ex Comitibus Morfarioz fr̄m theodricum
archiep̄m Colonię / confirmatum in romo
basilicē / per februm tunc pontificem
designatum / Et Inuentus Vodulfum
Futensium / processit contra eum ad reusurab
sedem locans in Dordraro et Arnhem

Anno 1501. Defuncta Faroba devoluitur
totus principatus ad philippum / qui filium
potenter et pacifice in gubernavit

Sequenti anno in kalis Aprilis
Wilhelmus ex familia de Dorschen
p̄cipuus inter prescriptos r̄nes
transit r̄p̄te plestitur / fanchat enim
partē Suedie q̄d̄ q̄ a prefecto Culenburg
directus in Hollandiam cum via terrestri

progreſſu ſtatim ſuaſus et munitus ab illo
 ut per flumen deſcenderet / poſito inſidyo
 et preſoluto / raptus a tranſtamb / cum
 tam nunciis impoſueretur / quibus autem
 adeo audax fuit / quod verum nobilitatem et
 preſertim / preſumſſit allucine ad
 me famulum ſuum tradendum / cum
 nemo reſponderet / ſubjungit / Certe nimis
 audax eſt / propterea cum bene conſiderato
 que dignum eſt / De Rodulpho electo
 ubi Walarant morſibus parum aduſſaret
 medio tempore plane compulſam admi-
 niſtrat / Ita ut ſeruo hinc vudry hinc
 merythay / dempta colonia ubi feater Walarant
 preſidebat / et perduravit hec pars ab anno
 888 uſque pluriſet / tunc vudolphus con-
 ſtatit aulam in arce horreſta / dicitur quoque
 legem fundit / deditque epiſcopalis tranſi
 multum iulentus romum utilitay / Sed
 cum anno 889to impoſueretur tranſi
 pro contrariis et bello debito redemptio
 tributum prediale / quod mitzengelt vocant /
 et iam penditur viginti vob pecunie
 cepit vudolphus perſecutay / ubi et quomodo
 applicaretur / hinc ceptum inter vudolphum
 ac vultu famulum diſcordiay / et contentio
 fieri inter eum et deraud maioribus
 commanſem epo / et ſi ea via proſpectu vellet
 conſultet ſibi et maneret epus / iſſe aut
 bene pmaneret deraud / et ſic vudolphus
 diſceſſum iratis animis / vudolphus reſtendit
 equum / indignabundus contulit se dicitur
 deraud atque horreſtam / reuolutus ſemper in
 mente vob deraud / et perimorabatur illi
 preſentibus quorſum res tenderet / Jam
 hinc vudolphus preſertim epus montiſſortis diſſen-
 ſerat cum vudolpho ac tranſtamb / quoniam
 vudolphus in gratiam capere / et quo de
 deraud atque aduſſare poſe vob ſeruitur

undem sibi reconciliat indulgent sibi commissis/
quo p[ro]p[ri]o [et] ad mortem in custodia detinuisse
dicebatur multatus usque tunc non modico
quod multum displicuit traverant / medi-
tantibus si quem admodum imper[ator] Sueder[us]
expulerant / et hunc excludere Walram[us]
tam ante ap[er]ta confirmationem suscipere
possent / Superuenit medant Cusanus
Cardinalis legatione fungens / qui primo
statum eccl[esi]asticum et religio[sa] loca in
meliorum vitam reformare tentavit
stimulans vulgarum (erat enim Mosellanus
vno rursu oriturus) ad populum sancti
Iuliani septa sancti Iohannis sed parum
profert / Inde animam convertit ad
reuerendissimum Rudolphum cum Walramo
cum grato et amabili modo / Monaste-
riis suis sunt Munimungarthe (Anst-
flanzum quod Vuestfatos vocant) rapuit
et / recusabat accipere Episcopatu Mosan[um]
casu quo isti ad obedientiam armis redire
possent / tunc Walramus redire electionem
et Episcopatu[m] ad utilitatem Comar[um]
Dierholdi nepotis Rudolphi et fratris
Osuarthi atq[ue] Danentis preposuit /
statu[er]unt ipsi Walramo reditu annuo de
Episcopatu / et decimo denario omnium
obventionum diocesis traverant / de
quo et Rudolphus participaret et fama
erat / q[uo]d illa p[ar]te p[er]annua induta
haurire presertim montisfortis similiter
rediret Walramo / et h[uius] p[ar]tis facta
est pax et renovata amicitia inter duos
contendent[es] / et Walramus cessit
omni iuri in Rudolphum sibi restituit
super Episcopatu traverant / et
interueniente Cardinalis / promissum fuit
Rudolpho / qui undiq[ue] sibi reconciliabat

annos prater transtianos quibus id pmo loco
 fuit et anno pmo celebratis romitibus
 et tam magistratu de more designato et
 tam transtianis indulgentiis romessationibus
 et pombis subintrat Rudolfus clam per
 foramen murum et illuc respicit portam
 urbis introsum tendens cum suis ut sub
 forum quod vulgo de plattz vocant / de eo
 forte quia ibidem palatium antiquitus
 fuerat sicut aliqua vestigia vidimus / vel
 quia placitatur ibi ut iurisdictionis acunt
 sicut adhuc curia servatur / cumqz tam
 vulgum quoniam scultetj dicitur intrasset
 fit obviam turba nimis / pugnatur acriter
 Rudolfus atqz henrico preserto moti fortis
 deurbis equis / victoria tamen cessit epo
 ubi desiderat aliquot nobiles cum de
 hiltensburgh proreps atqz alij / Arnoldus
 vero de amtrongen / et henricus tavelj fil
 raph / et rapite resi / presertus quoqz
 gaesberck se redemit cum opido iurestato
 et dicit apsonda / saluo usufructu / et
 duodenis milibus florenoz / presertus
 quoqz septemmontium / dimissus sub fide
 raphi preterea multi cum et magno etc
 multatij atqz darrnatij exilio / Johanne
 quoqz protyp de ranno / et bernardus
 protyp scolasticus maioris ecclesie
 profertij / hoc itaqz pacto reposuit Rudolfus
 ranno verba pcedem probata ab eo

Anno li Captus fuit a transtiansibus in
 fundo hollandie tunc missus a proposito
 supra terram fl quidam theodericus

hagenon tunc missus a proposito maioribus solus
resus capite ipso festo martini et hinc
sequente instructa ipso proposito virissim
capiebantur presbiter aggerum cum suis
collegis in porta dicta de vatic qui sepe
magno re redemptum / sed de hoc ipse
hollandum ipse non intrinsece utrum
extreme fulcrum / ipsum theodericum in
fundo eorum captum / Ita ut revertens
propterea iudicaretur apud consilia dicta
futurum Nihil indulfus ipse comparant
et ex adverso virarum sine presbiter hollandie
et nobili familia de Salam cumque presbiter
atque hollandum presbiter solitum negotium
ponderaret multa remanendo / quod
audient episcopus / illi respondit / si de
vno homine fonte animaduersi fuerimus
in fundo vestro deprehensio Capite et vos
sub nostra ditione hinc aut plures scilicet
quod facile toltrabimus / Similiter idem
vobis placuit / prospice intendia vestra / et
nos intendimus nostros quo audito / permisit
illi facultate rem componi et sapere

Anno Lij exortur ingens bellum apud
Monasterium sub sedem primum vago varante /
cum eius cum populo ditionis eorum / et
parte Canonorum contendissent pro
Othone filio Comitis hoyerum / qui fauebant
Duce Clunienis Johannes Comes hoyerum
atque ^{alii} indubios / et contrario maior et sanior
pars Canonorum / elegerunt Waltraud
filium Comitis Morfariorum / cui adhaerebat
Archiepiscopus Coloniensis Duobus Duce
Gelricum cum alijs / et Waltraud obtinuit

reformationem a vo pont que tempore mrolas
 legatus vj paf psumit recordasset
 differentias inter vudulfum et vualzannu/
 unde vudulfus cum eo ferale bellum assup
 sit et nepotem suum effertit & pscipud/
 in quod vuy thesauru atqz corporib' vuy
 limitatem effudit effectus itaqz indiget
 vudignu clero transtib' subsidia atqz tubud/
 quod illi constanti remittunt quod ille
 iustidito remuabatur. Clero vtro
 sibi timentis ne iura asserentur rosti
 fuerunt nocturnas exrubias et pullulabat
 hoc modo dissentio per annum vudub
 huius se frustra conari nec ingratum
 illi posse amplum fore vehementer
 vudoluit quodno magistratus publico edicto
 inhibuisset ne aliquis pro clero exrubias
 funderet. Ita ut vudus se ministru clery
 vudprehenderet non non vudertum
 quodobrem clero reserunt a ducibus
 et cum magistratus dixerisset illum
 rapite plectendum confestim aduocato
 amicus occurrit in basilica sancti
 Martini et magistratus conuocat in
 foro palatii per somnum campane quodqz
 poterat et duxit formenta retro basilica
 clero vtro cum suis amicis egredientes
 antebant eos insultare in foro. Cum
 vudthelmu de prefetio montyfortis
 interessit occurrens clero quos retinuit
 in ponte dny martini et arreduo
 forum ita persuasit magistratus qd
 raptum clero restituerent et regerentur
 per somnum campane ducere et qd
 mare quidquid clero flaret hinc

Inimicus tumultus popularis anno

Anno vero LV dnm sicutis rampant indi-
citur / fit concursus populi venerabilis
voluntis confingit sigillum / et destituta
magistratu eligitur novus / et ordinata
consiliabula collegiorum mechanicorum
in civitate dnm Johannis / per pulsum
pulum / hoc facto et in placuit rebus
pro eorum metu ordinatis / armamentis
propositum maioris solis / quod
Vudulfo dno apud Arden horostum
agitur in modum displicuit
et videtur amicos suos vudus affligit
fit dicitur ad philippum burgundie
dum / pro dno dmittendo / eius
auro ad oblata arripens / statim suos ad
a pueris ad epum dicitur pro resolutione
rapenda / medio autem tempore epus
invidet in languorem vnde dicitur
in quadragesima anno LV cum pisset
anno xxv partem in magna turba-
tione partem in quiete administrans
reputando ab obitu frederici / non aut
sueder.

Transacto pascha et iudicio consilio pro
novo pastore eligendo / Affutur dno
Dne Colne / commendans Stephanus
de Turibus bavarie promittens
fructibus libertatem theolonie per
duratum suum / que eis olim a dno
imperatoribus et regibus concessa
fuerat / et postea in allata / Et Comes
Nassouie & legatus philippi dno pro-
nobat dandem / epus Morimond filium eius

extra matrimonium suscipitur Verum tamē
 dicitur tunc Struendum Verum suffragio rōrorū
 eligatur Ghibertus & presertim de Gride
 modo propositus maioris qui Roma misit
 pro reformatione electionis sue At
 philippus irritatus per Rudolphum de
 tam animo suo impresserat ut aliquem
 arripere esset et eum suggerentibus
 nonnullis Hollandiam posse periretary
 Ghibertus promovetur propter magnas
 divitias quas habebat misit cum civitate
 eum Atrebatens Romanis et quibus tam
 electio videtur admissa et pecunia quod
 annuatim vocant Tributum a christianis
 principibus admissum pro tuitione fidei
 et tam in longe deterioribus sub rōtorum
 soluta Pontifex Romanus credens sibi
 magna a Duce philippo posse polliceri
 Sequens ut arma in turas amissa
 tam Constantino poli ignavia et discordia
 Imperatoris assumeret trepidantē Pontifex
 et labantē Christiane republice suspectas
 allaturus quod nonnulli voluit adortum
 fuisse nam postea misit pro huiusmodi
 expeditione Antonium filium Naturalium
 Sub hac spe (reverta electione) videtur
 Janus de Jolia transthy multo id indignis
 foribus etiam illis qui Romae erant ab ipso
 et per pecunia Ghiberto restituitur omnes
 procuratores Pontifex spe fouebat suam
 Nam cum deinde daretur unumquemque in urbe
 versari quod aliter esset promissum et satis
 non esse veritatem idcirco pecuniam depo-
 sitam nihil aliud fecit sibi respondisse
 Pontifex nisi sibi crede nobis et non
 aliis Verba enim nostra facit fides

297
Vbi postea Nicolaus Episcopus Atrabatenus id seipsum
referente laudumimus et ipsi sumus a
posteroribus frustra sollicitam Institutionem
sic promissor mansit delusus. Rebus
sic in auxilium pendens elertus magna
angustate premebatur hinc propter similitudinem
ita ut presertim Chamaerum cum militari
manu arripit et transmittit. Populus
administrante reipublicam petulantissime
et fieri assidet et omnia licite sibi
vendicant. Ut scilicet tributa ordinaria
abrogarentur sicut redditus pastorum
publicorum unde contra militum supportu
tabantur. Eligebant nominis bonos
magistratus in hebdomada postea diodem
viros tanquam summos qui in actis referret
quidquid in comitiis collegiorum interha
morum in dies singulos proponeretur
et ex his quod vultus expedirentur vide
retur. Religebant et si quod aliquid placuit
aut seligebant quod plerisque minus placuit
illud dominabantur mortem. Deinde
etiam tributum preponendum. Clero
confingentes monasteriorum adita. Ut
titulos et donationes possessionum huius
videntur perquirentes etiam a diuitibus
et nobilibus civibus unde res fundi
et possessiones prout missant. Ita ut ipse
dux Marci evangeliste prepositus cum
militari manu et sub incessante se
oppidum monteforti atque viana prodiret
in forum palatii. Populus e diversis
de munda dicitur. Quos prepositus
intrepide aggredire torquens multos
saxos globos per bombardas (Vbi armis)
in turbam cogens auctores primo et
denique ceteros in fugam prostratos.

plerisque per crebras vitas in terram et strabus
 aquarum et hoc modo parata omnia
 unde superius longe maior afflictio pro
 ducem philippum in cuius potestate
 erat dispositio electus qui et readunantur
 exercitum et dux clunensis descendit
 in Hollandiam ut questionibus interpretet
 et componeret multum pro hoc suscipit
 cum intra quindennam hoc venisset transivit
 cum ducem Amersfordiam ab electo
 defecisset propter culpam illius quia
 destitisset sustentum (ut dicitur) aduo
 rantes adrianum de borsalia prefertur
 quoque arce horasti pariebatur cum
 eodem adriano ut sibi pecunia qua
 arce ipsam impignoraverat restitue
 retur videns autem electus paulatim
 eos in quibus sperem horandis a se
 defecere Utile duxit recordandum
 cum dux philippo agente ad hoc leidis
 quibus arreptis prefertur vane et motis
 foris. De raris maior et verbis
prooxyo preparantibus media Ita ut
 philippus dux de aduniret ystham
 ubi conditum est sub conditionibus
 Cameracensis ducem cum daude et
 civitate suo exprobrant cum summa
 armata qui cum magno plausu populi
 accederet prepositura sibi de puto
 missus electo ad preposituram maiorem
 accederet prepositura sancti donatiani
 bruxellis Nam preposituram sancti
 salvatoris francie abdicavit pro
 nobili wilhelmo de montfort habere

preterea bonny in consilio hollandie sub
suspendio p[er]use dipl[omi] et pro impensis
quingenta duo milia numm[orum] quos
bonny vorant / volentes per quodam
territory tractat[ur] / p[er]ustus quidem
quolibet ingre[ssu] taxato / tunc annis
quatuor milia ducatu[rum] auz[ur] de p[ro]ven-
tibus Ep[iscop]atus / Unde magnum sibi
accidit incommodum / Denique quicquid
privatis sub consulebat rebus p[ro]mo-
antem prosperebat / aut aliquid petebat
pro utilitate Republice aut Civitatis
que permagna potuisset consueque
privilegia / si petita fuisset / Utamur
omnibus Interventoribus / brevis post
male successit / ut videbitur in subsequen-
tibus / Cumque omnia ista sic essent
secrete conclusa / insensibiliter tractantibus /
qui tunc se mutuo murmurabant
timebant se posse reverentem / prout
contigit / nam electus volens se
falso purgare / renovat senatum per
suum fontem rampantem / cum populo accedens
p[er]alarum / Audis inquit amice tunc
vos murmurare / estote securi animo
non prodii de interventoribus aut
traditoribus / siquidem me omnes
maiores ingenii sunt et illustres /
neque de vobis super matrem / habuerat
vini ut testantur mutuo / rostrato
nomen et honorem meum usque ad
mortem / qua consolatione audita /
querebat populus / refertus gaudio /
Sequenti die / per suum rapant p[er]missa
dux Clementi servitibus / cum ducibus
equis / qui putant bene cum duobus
milibus virorum / Post hanc die

Invenimus Ducem philippum potentissimum
foratus Comitis Carolus / Sampson
Numeros / Adulfo et Clivio / Antonomo
 filio principis de Croz / de dalem cum plur
 rimo alijs herodibus / scriptis / hospitio in
monasterio Duce katrine / Ultimo
die Introductus Damus Episcopus Mormore
 cum Ingenij apparatu sublimatus in sedem
cathedraticam / intra morum antiquum
quinquagesimum quintus spus sanctus
designatur / Vir utiq; omni honore
dignus et gentilis et publice bonis lib
at gracissimus moribus preeditus / magne
munusq; at liberalis / Religionis at Iusticie
cultor precipuus / nam ecclisie hura
defendit arissime / et ut sam restitueret
in pristinam libertatem / et securitate
liberaret tributaria / qua a cunctis feriebatur
cum vis sue periculo / certare no dubitavit
fons et dorta Ingenia / bonasq; bras
excoluit / oblectatus etiam musica / intantu
ut publice et tantorum virtutum / pro
oratorio suo alict / Corruptelas et
barbaras corruptiones consuetudines
in Civitate et diocesi sua / partim per
plures ita / partim per partes cum impres
sionibus introductas / penitus abrogavit
Nam durus et indomitus populus
frustrans suetos et legibus / per omne
nefas / Indivium corruptebat / testes
in causis numeribus allucens / Ob
peruicacium modera vel nulla diad
missio / partes autem per miras restitu
tionem agebant / indivium modo et partem
intandis ferendisq; sententijs inveni
rata vota accumulabantur / ut qui
in actionis aut ventilationis causa

affuerunt. Rogati a partibus / prout quelibet
ad horam pronunciande sententia / plures curias
uamibusq; adductis / eo favebat causam
suam iustiorum meliorumq; proclamabant
se illius (omni favebant) esse uox / nullis
mentibus exanimis habendi attentis / et
qui tunc numero precebat / reuebatur
iustiorum fandi causam / aduersario futurid
capite / aut uita / interdum bono / et demerito.
Et huiusmodi sententia / presente presule
rogabantur / qui assidens dicitur / et
iniquitatem aperte cognoscens / remedium
conferat / iniuriam patientibus affere
nequibat / quod ipse indignis ferebatur / deformare
tentant / presens enim certum numerum
eorum / qui iudicis preessent / ubi etiam
contra singulos exquirere licuit / et
tunc alius susceptione / immo surrogat
quod populus indignis ferebatur / immoderato furor
instigatus / alijs orationibus / per factos in
hoc exarsit / ubi postea uidebitur / quia in
hoc notatus / qd plus equo indulget amor /
et feracundie intemperans esset / de
prelatis et nobilibus qui auctoritate aut
potentia prestant / susceptionem continue
exerens sollicitudinem / malens tunc qd
amarum / gallura lenitate non oio rarens
Infimosq; aliquos ad consilia sua pua
admittebat / quibus fidem magnamq; attri
buit licentiam agendi / forsam de eo / quia
eos in extremis periculis fideles exoptis
fuerat / quod tamen magno illi fuit
uocamento / Nam reuertamur ad
repta / Mirabantur omnes Cuius
uirtus mirabilem philippi prudentiam
ac militum disciplinam / quos per dies
quibus degunt trahere ita continebat /
etiam cuiusmodi essent conditione / ut

a nullo homine perire poterat. Dammus tunc
 vobis deus fuisse inlatum quodvis quidvis
 in vobis pertransisset. Ingressus tunc fuerat
 inter mens Augusti/anno 1570. At rebus
 tam compositis/Philippus Dringit iter
 versus Darentiam/ut illuc filium introduceret
 quam repulsus pressit obsidione per octo
 hebdomadas/sub rotinis hinc tribus deside
 ratis percussit ex suis tandem pace compositione
 die differentia septa/sub suis conditionibus
 Danti manet eadem in Darentianis potestas/
 quam habere sui predecessores Darentianis
 privilegia prorsus salua sunt et post se misit
 inter eam et Darentianos perpetua
 amicitia. Dum ista agerentur/Primoogenus
 Regis francorum/pater fugiens indigna
 fionem/quem tunc prouocaret/in ditibus
 philippus se accepit accepit quo intellecto
 et soluta tam obsidione/philippus in
 flandriam properat/ut illum magnifice
 reciperet/quod et fecit retinens quin
 quennio/pro dignitate regia alimenta et
 quae necessaria illi subministrans. Quod
 Carolus Rex pater intellegens/romonisse
 dicitur philippum/de filio cauendam
 Quibus inquit lupum/qui outo tuas
 aliquando deuorabit. Utro utroque
 predictus suam sublato patre/postquam pater
 cum potestatem inuenit et magno apparatu
 in regnum d'itisset/ille nihil unquam
 manu in animo voluitabat/Quod quod Carolus
 filium illum d'pinneret/esseraus ad illius
 dominia/omnis auctor curio fuit/consilio
 et pecunia/et postea per mentissima
 bella elaborauit/ut strigem eius/quae
 ex ea filia unica pendebat penitus
 deleret

Anno ^{die xij february} hiecessit ^{burgund} Karolus princeps de gaesbeke
presertim ^{philippus et frater} dux et abbas Campiductor
hannonie hereditarius ^{in illa parte liberta relicta}
^{sepultus apud rathisny prope brantia}

Anno hie paratur expeditio in turcas per
pium pontificem Romanum cui misit
augelis philippus dux duthomus ex burgundia
filium suum naturalem utrum
pontifex progressus Anconam ibique diem
claudens ^{cepta morte sua turbavit} infestus
reddidit expeditorem

Anno hie fuit validissimus ventus ipse
dux Mathie apud quo infante natus puer
et solito maior ^{rum} habundantia et
vitis pectus Ita ut in scriptis relictum sit
Modum fertur ^{ar totidem ordij} siliginis
aene ^{mensuram unij} capone ^{ar muliere}
vino emptos auro ^{quem sicutum appellans}
vltus

Anno hie intravit Carolus philippi ducis
filius gallias cuius ingenij expertu cui
potentiores francigenarum sese confederavit
utrum ludovicus rex anteq dux omni
admirantur statuit prius oppugnare
Carolus qui apud montem henrici inter
parisiis et dorcham dux regem
profligavit qui sese recepit parisiis
acceptans conditionem pacis et hie
medio obiit helizabeth ex borbonia Caroli
dux Maria prole vltra relicta
Leodunsi quoq desertant ab totum
episcopo ^{memiam} ducant in opprobrium
Caroli ex pinnaculis ^{memiam} quendam
hominum suspendentes ^{si} expugnatus
per philippum et Carolum et extenu

traduntur Imperatorum / delecto oppido fudunt /
et hederis et post adentes recipiuntur
in gratiam

Anno xiii^{mo} huius^{mo} ipso die viii et modesti
morum philippus dux burgie / cum
hollandiam partem administrasset / partem
repperit anno xl / sepultus in monachio
in sequantibus in suburbio in monachio monacho
carthusiensium / Burgundiam vocant
quoniam isabella coniunx sequitur solus
debitum carum anno 1399

Carolus dux filius et heres philippi
succedit in amplissima dominia
postquam dux philippus rebus trancartanorum
ut punitur pro hoc ordinatis in sua redisset
non resabat propositis maior / ad sui sibi
studium regnum urbis / presertim
magistratum pro nullo / quod dandi dno
displeuit et concedit antistordiam /
horostunus / acito duthonio fratre in
auxilium / hinc cepit agere preda / inque
vires egere trancartan / et pullulabat ser
modo discordia / ad annum cum trancartan
intenderunt ad suburbia antistordie
Molam / et tunc hanc impugni / gressum
bilitatem / et sic sopita discordia / recepto
hoc cum fratre a trancartanis honorifice /
et paulo post trancartan / egressi ad locum
dictum vossin / autem vulpam / cepere
aliquot mites antistordianos / perimite
perisopo /

Anno huius Adulfus dux belue captivatus

Arnoldum patrem / qui duxerat sororem uxorem
Carolus in coniugem / quia negligentem rem
publicam neglecta iustitia administrabat
et Johannes prope Dramis maior / cum

Jacobo fratre atque alijs quibusdam fratre pellunt

dux Jo. Arnoldus / Bernardus prope filius Jacobi / Bernardus prope
filius archiepiscopi / Bernardus prope filius Joh. frat. Jo. Strickel / Henricus
de Aprunde / Gysbertus tassel / Jobodanus de Zimble / et S. Voderghel
prope filius Jacobi frat. Jacobi

Anno hoc Cosimus suffraganeus ordinis
Carmelitarum ex Theodorico dno agathe
fratre instituit conventum sui ordinis

Anno hoc mense Junio capiuntur prepositus
maior / cum prefato de Bredemode / ac
Walramo fratre naturali ab episcopo / Quod
Walramus ruptis carceribus postea evasit
et familia prepositi / prostrabantur / et
qui exulabant sequenti die recipiuntur
Prefatus vero de Bredemode per scripta
Carolus dno evocatus / liberatur / et brevi
post obijt / suspicionem ut aliqui volunt
extinctus dicitur / Prefatus vero
detinebatur captivus ferme quadringentis
postea relapsum abdicata prepositura
maiori / cum remuneratione pensionis que
de episcopo percipiebat / et conventus
Bredam oppidum / ibidem firmis dicitur
fretus / et sinistra fama de causa
moris / Verum ipse datus amplius hono-
ribus / solo protonotariatus aplici titulo
contentus / in fine permansit redignas
exolvens penas / ut plerumque aiebant
qui ecclesiam suam / in consilio collegio /
iustis optimatibus ac civibus dicitur
querat / sibi consulens / nec aliquo habito
respectu promittit / tam episcopo
tota accesserat auctoritas / Ita ut omnia

ageret pro arbitrio / Scribuntur plurima
 que verisimiliter pro assertivum scripta
 credi licet. Ut fit in verbis predictis
 iuxta poetam / fungere placere mihi scilicet
esse videbitur illi / Nam Johannem pro eis
 expulit cuius primavit Dramate maiore /
 conferens illum ex voluntate / inter aliquos
 eius obistere / forum et primasse canonicos
 prebendos / et scintillas eorum loca surro-
 gasse / filias quoque rimum despondit sub
 ministro / et rogebat de dote earum ad
 dictamen suum respondere / Ordinavit
 coronam sine mensam iudicium / absque
 expeditione / Nam quidquid illi dicitur
 potest reclamari / et licet aduocatio
 assere tot perperam promississe / pro
 causa reclamatiois cum pluribus alijs
 ordinationibus / contradicente nemine
 que tamen cadente carolo / etiam cessavit
 declinabat etiam Episcopi auctoritas / Ita
 quod eius in populum et populi erga ipsum
 affectus demerito clauit / et tempore
 quo adhuc dominabatur / permisit
 oppidum yselstan de iure cuius membris
 restituit eis suas privilegiorum et iustitiam
 libertatem eorum / et tollebat / Designabat
 enim francos / quos volebat pro migratu
 annuat quos / Ut hagysten traditur
 prefecto edmonde / preter consensum
 collegiorum urbanorum / dicitur etiam
 etiam tempore suo / a parte dicto de
varis / usque marsum purgatus atque
 effusus ad altitudinem duorum cubitorum /
 contulit postea totum manerij pallia
 iuauata sumptuosissima / cum casula
 et dalmatis / presertim etiam ind / quod
bethlesem nominat / pro puro et solido

anno Sed cum in fine sine semper tedio affectus
sine illorum culpa / qui a consilio stabant
minimo placide regeret / beneficia priora facile
cessere in oblivionem

Anno 1099 in principio apparuit cometa
+ ingens / quam prout sunt / famet / pestis et
bella totum ad plures annos

Circa eadem tempora tunc status videlicet
Clerus / Nobilitas / et oppida transierunt / rede-
merunt usum fructuum / quem prefectus de
garesburch habebat / super decem et octo
et decem / pro decem et quatuor milibus
florinarum / quos tunc tempore remiserunt episcopo
patru / Defuncto autem eodem prefecto /
allegavit Antonius frater episcopi / se
fandendum ab illo remisse hunc usum fructuum
et sic ab eodem redemerunt pro tredecim
milibus florinarum / quos prefectus cum
Cuthenburgh qui duxerat filiam Antonij in
uocem / tenuit / forebatur vulgo episcopi
ad exogitasse / et simul parturisse

Anno 1099 Conventum tunc fredricus
dux / et Karolus dux / quem comitatus
fuit David episcopus cum decem familia /
et spes erat ferventissima / et tanta
siccitas / ut in plerisque locis terra pinguis
atque ubiliginosa arderet / usque fundum
arere / antequam ab aliquo extinguere possit
Eodem anno Arnaldo dux Galesie defuncto /
Karolus dux subegit ducatum Galesie /
asserens se illum remisse et habere
reformationem imperatoris / Clarius

Itaque effectus Carolus de prosperis vndique
 successibus / inhibuit transtam / ne
 obliquum sine vna vbi annis effodit
 de retro / asserens illa esse terra allumale
 nec aliquis ausus fuit se opponere quibus
 illi nullum esset Imperium aut Jurisdic-
 tio in territorio sancti Martini / sed occu-
 rabat Clades Civitatis Leodicy / hinc et
 fecerat occasione subterfere / atque Dionanti
 oppidi versabantur / Itaque transtam in
 magna angustia tandem vbi summa pro-
 prudentia / et consilio obtinere per
 multas rationes / vbi per annum ab effossione
 cessasset / ut denuo hinc et ibi effodit
 et potissime per paginam quam proprietatis
 ecclesie sancti Johannis admodum
 vetustam continet donationem illorum
 locorum / de quibus veritabatur questio
 factam ab Ep'o Conradio / sancti prin-
 cipe patrie / in presidia Comitibus
 hollandie / aliorumque nobilium non
 contradicentium / quod apud Carolum
Durum valuit plurimum / nam licet
 esset appetens belli / et glorie cupidus
 sumus / iusticie tamen et equitatis pre-
 cabatur author precipuus / hoc vitio
 principibus romani / in parte notatus / et
 auctoritate Cesaris / si sub vvalandum
 regnandi causa sit /

Anno h'g'ly deficiente lotharingia / quam
 sibi bello semel subiugarat / expulso
 illius Duce / et amisso vno prelio apud
 heluethos in vno morbo / et grausuan

107
cum tam nantium oppidum obsideret Carolus
occiditur quinta Januarii ^{anno a nato xpo m cccc lxxvij} omni fere exercitu
deleto aut capto auctor fuit Rex Francorum
qui profugum ducem adiuuit pecunia et
argentoratos heluetosq; in eius auxilium
conuertentat. Vixit autem Carolus annis
LXXV. Vir utiq; dignus Imperio et
cunctis formidabilis. Voluit retinere
fortunam illi arripisse sed repperit aduersari.
Cum tributum imponeret ecclesie que
magnam patiebatur exactionem quod
non ex eius voluntate (erat enim
magnanimus) sed ex quorundam iustitia
et sinistra informatione suspitio erat
de Johanne Leone et Anthimo Ametron
a consilio processisse auctant. Iustitiam
eius erat et mandatum qd extorsissent
a ppe locis. Et quidam Johannes Bossus
supra dictus non minore vigore vsus
fuisse dicitur in exigendo. Is enim erat
spolians quoddam monasterium synobium
Canonicoz Regularium arripendo
vasa argentea atq; diuina ornamenta
hoc facio ex auctoritate Domini mei
et digno ostendens imaginem Christi
rursusq; infirmitate parietis. Et inquit
Vester Dominus hic vos adiuet
Vnde creditum est qd paulo post Carolus
hic sinistre pugnavit et in tertio
prelio cecidit. Ductoresq; ipse
successu male Interiisse.

Quod Maria filia Caroli in
amplissima domina que statim
obligationes et cyrographa residua
tributa etiam nondum levata remittens

magis ac magis ad bellum Et sequentibus
 quosq; annis principibus expugnauerunt traictum
 dices ham / Meroz / et Ena et flammis
 consumpsit. Dices vero herimoldis
 atq; haec per ditionem Venetie in corpore
 fidei / Et cum iam bellum inter
 hollandicos ac traictanos videlicet
 suscitatum / Tunc presertim de lalam
 ac preses hollandie / cum vicinioribus
 aut vicinis / iussit oppugnare vallam
 traictanorum / apud portum durtum de
 vaert / cuius quod se commiserunt / tanquam
 obsessum illud / Superius mentis autem
 traictum profligauerunt eorum dimissio
 signis et tentoriis et instrumentis ac
 machinis bellis plurimis / resque plenas
 atq; captis / quorum pars sub fide dimissa
 illud postea fuerit immemoribus / postea
 occupatur oppidum nederum atq; expo-
 liatur a traictanis / qui acceptis dertum
 et quatuor milibus florenorum / illud dertum
 et per legatos impetrarunt a Duce
 Cluensi sub magna spe multarum
 remissionibus / et filium suum Engelbertum
 adolescentem / octo annorum adducere
 traictum / qui applicuit in vigilia natalis
 dñi dñi 1393 traictum / et dimisit
 eos traictanorum munus sperare successere
 amissio ^{ipso die traictum} post tunc in conflictu quidam
 cumbus / et supra tunc raptis
 quos presidia collectorata in nederum
 strauerunt in locis utiliginosis gelu
 tam rotatis ^{ut veen bydes 1393} ^{ab anno 1393}

Sequenti deinde anno reperi traictum
 vianam / inuenio regnum arrib sine
 Swandburgh presertim vianam / et presertim
 fidei turpiter expulsi / et accepto

nullo re/ postea sequitur / Mense autem
 aprilis / presbiter hollandie expugnat ardem
 vrontustam in duffels et tradit flammis /
 procedens autem ad portum vltim vally
 arripit pecunia corrupto prefeto vally
 iohanne alfero equite hollandie / qui
 tradidit et indulgentiam redimendi
 in Comitatum promeruit antea pro
 homine perfido habitus / qui etiam pre
 tustoria postmodum interit

Eodem anno 1609. presbiter in
 naeldewyck / occupat Coram sine angulo
 oppidum horsey durtum / in extremis
 fuscis occidentalis oris situm / captis
 pluribus / quod presbiter hollandie cum
 prefeto Egmunde paulopost per vny
 expugnando recuperat / et depredationem
 expouit / Interfectis timentis turbis.

Anno 1609. Crantam cum quatuor
 milibus peditum Cluentium aggressi
 sunt yselstam oppidum / sed nihil
 proficere propter necessitudines pristinas
 quas milites cum illis de yselstam habebat
 et lupus lupum non mordet / sicut
 est in proverbijs

Eodem anno Inditur venentibus sine
 Capitulum tractis princeps Cluentium
 absentibus / et cum magistratibus futisset / quidqz vertuere.
 distrahitur fortis extrinsecus / ita ut
 non pariter et quibus et pars militum
 quiescit vrbem ad sperandam ligna
 pro munitionibus / Obprobatur et
 oppidum montisfortis Cum plebe
 omittit

ad Capona et contra
 duntaxat auctore et holland
 et aliorum pibz in

in tractandis de pace dicitur Comitatus ha et oppidum amestoy
 a pibe
 a plebe

morte / et clamant persequamini victoria
 o socij / que est in manibus vestris / nec
 ego sum vobis cura / pro vni furoris accipere
 querentj Sista transfigere Episcopum /
 presertim sese obiciat / Episcopum
 protegens / sui adduxerat securitatem /
 ne timeret de vita / Eius nihil
 rapitur cum multis alijs / et infans
 curru / quo fuit enchiriz / ductur
 antistordiam ad Hollandum vel factio
 sunt dominans eoz / qui vocabantur
 rabbeliam qui iuro sulto principe bellum
 assumpserit magnis pollutionibus
 illum induit / et eorum sumptibus
 obsideret tranestum / et puta Eadem
 milia florenoz singulis mensibus
 qd se restant debito ledendo et
 totidem pro stipendio / Preterea milia
 necessaria cum alijs munitijs / vel qd
 principis militem et necessaria admi-
 nistraret / ipse pro hoc numerarent
 quolibet mense octuaginta milia flore-
 norum / et cum hoc tela Marsinas
 formentis pulueris et retinij id genus /
 sjo allertus Magnificus / morte
^{de quibus}
 presidente festum Urbis Iohannis
 bapt^{te} locat obsidionem ante tranestum /
 retinens hebdomadas vnde cum / tam
 quarta erat obsidio / qua tranestum
 sustinere / impendebatur ingens
 labor pro vrbe potanda / at cum
 valde se protegant / Suburbium
 insula dictum daret oppugnationem

die hinc xij maij hora prima
 a prandio

obsidionem rontu ad d. hinc
 et milia in hospitali
 omnia sicut vultis

9
Johannes et Paulus episcopi die
a grandis civibus trans
episcopi dissidit eorum
Bethleem et Jherusalem

Mo potrentur

multis tumulentis tractu abruptis
marchibus et Ingentibus illud dicit
in urbem quia difficulter defendi poterat
et sic esset arbitrio obsidentium paulo post
in festo Margarete reginae Julij recessus
fuit a duce salustroductus filio ducis
Cluney ipsi prefato montisfortis
Magistro Cuno et ruidam Bernardo
sicut consilio doli ubi stabatur et
cum appropinquarent ad ducem
tam salustroductus exprobravit quod
prefatus montisfortis ex urbe Indryb
ab animis presentibus retrofugit in
urbem et intra quo alij essent ultra
egressus redentibus tranierunt quod de
parte tractaretur illi duxes de Imprio
inso aggreduntur urbem et arde
ram frustra famem oppugnat resis
pluribus inter quos comes Soranus
cum pluribus Interit et paulo post
Indorus ^{salustroductus} holland presbiter multum infestus
franciam Sago formich sarulatus
occubuit Cum septem tractus de
parte ducore desupero Junamich
Salzburga vorant Conditiones fieri
bantur esse quod franciam deditur
signa atque vexilla cum marchibus et
formentis trepta circa portum Jherusalem
quem dicunt de vater redditis
biennales rumbus debita hollandibus
dimitterent Dux atque episcopo
suppliciter veniam precarentur
Quibus sine scriptis propter episcopi

Insuper prestatum Juramentum de
 non offendendo / quod tamquam ista non
 adimplerunt / Tunc proff ruy germanico
 exercitu / tanquam vntor vrbem effranta
 vntro partem vntum intraret / scilicet
 gallis / quod hollandibus inuicem placuit
 ut puta anholantibus ad vrbem excedere
 et quod ad id facilius peruenirentur
 suggerere primum sepe gallis exoluta
 res suspensio / sed perueniam non ab se
 magno discrimine posse esse periculis
 et introuiderentur / quibus ruy princeps
 dimisset introuissio gallis / nulla fuerat
 solutio / a quibus tunc plus solito
 querebatur pro satisfactione / vnde
 indignam et suscitam causam
 dilatorum / responderunt hollandibus
 sepe omni re exhausto / nihilominus
 se ipsis in duobus punctis complacere
 vellet / ut scilicet Johannes prefectus
 Edmunde hollandie prefes / et
 federicus prefectus Saxi vntum vrbis
 caritatis gubernator constitueretur
 solutionem littere diffinitionis vntum
 mittere / quibus Dux ut liberaretur
 a molestis ad se replacuit / attamen
 satisfactio non fuerat / ut eo magis
 timebatur de seditione ad explendum
 vnto / quod degressum sabisset /
 Et tunc atque gallis inter se
 digladiantibus vntum prefes
 hollandie ruy fratre adiunctis sibi
 germanicos ac vntum restiterunt

295
No. 1
quatuor gallos extra urbem / Ita ut Solladum
et mansum Ingottis / et urbes salua
mantret / Nam dux ipse post triduum
redijt in brabantia /

Cum autem praedictis sit iustas et
veras bellorum occasiones ex fama vel
hominum relato colligere propt affectibus
singulorum sua iustificarentur / Cuius
apparentiora fidei admiracula pro
origine huius belli patiant partem
renferre per Christum pont. vo. promul-
gatis sic iustissimum /

Magister Episcopus servus servorum dei
Ad futura et memoriam Egerit
prohibitorum et plerumque ab illis et
hij qui susceptam a se concordiam
violando hinc transgressibus et mandatis
apertis insistere contempserunt / Illis
firmitate propria obviare non expavit
excessum suorum penas sentiant ne
firmitas ipsorum rectius tubuat audacia
delinquendi / sed castigatione debita
eos sequente ad rem tandem redierunt
vix obliquis dicitur per firmitas iuridat
iustine et equitatis / Tandem siquidem
ecclesia Crantoch pastoris solatio
destituta solibus recordatus Calixtus
II tertius predecessor noster de persona
venerabilis fuit nostri David de
burgundia Episcopi Crantoch eundem dicitur
sic tunc Caranij de fratibus suorum

consilio apta auctoritate promissa. Ipsiusque
 illi spectant in Episcopo et pastorem cura
 et administrationem eiusdem ecclesie
 sibi in spiritualibus et temporalibus
 plenarie committit prout plenius
 continetur in eiusdem predecessorum
 desuper confectis litteris quarum vigore
 Petrus David tam officio ecclesie quam
 eius ratione in spiritualibus et tempo-
 ralibus et subvertarum Civitatis
 Jure et potestate Crantibus omnibus
 Juribus et libertatibus Episcopus Crantibus
 possessionem suam quasi pacifice et legitime
 essentibus quam tempore per viginti
 quinque annos sine ulla in parte et
 tranquillitate tenuit gubernavit et
 conservavit. Postmodum vero cum
 orta fuisset differentiarum materia
 inter prefatum Episcopum et Duce et
 Burgundios ac consules et pro-
 curatores necnon officiales dictae Civitatis
 ac quosdam eius adherentes et instantes
 pro parte vicariorum ecclesiarum capitula
 litisconsortibus et super relegationibus
 nonnullarum ecclesiarum personarum
 per dictos Burgundios et litisconsortes
 ac adherentes huiusmodi propria
 temeritate factis ac nonnullis rebus
 contra eos per prefatum Episcopum latis
 et fulminatis rebusque aliis in actis
 causis et causis desuper latis deductis
 et illorum occasione de alia partibus
 vocatis diversis iudiciis tam in Romana
 curia quam extra eam. Nos tunc

attendit hinc differentias grava quare
scandala ac vicia ut nostro contentat
pastoralis officio fuit et radice scanda-
lorum penitus euellere ac quietam
partem unam inter partes ipsas
statuere Venerabilibus fratribus
nostris Albanis et Tusulanis
Epi sancte Romanis sub cardinalibus
vobis vobis oraculo dedimus
in mandatis ut dictarum partium
procuratores et negotio gestores
tunc in dicta curia et vesperis
et propterea ad eandem destinatos
plene audirent ac auditis sine ulla
opposito iuribus partium intellecte
differentias et controversias quibus
inter easdem partes vel discordia vel
indiviso terminarent / qui Cardina-
les partibus predictis eundem ad
plenum audire et relatione nobis
per eos in nostro secreto consistorio
facta tandem de nostro ac aliquorum
fratrum nostrorum sancte Romanae
ecclesiae Cardinalium mandato
quandam honestam et discretam
iudicantem concordiam que per
utramque partem approbata et
suscepta ac pro maiori eius
parte adimpleta esset Successive
autem obtinuit etiam predictas
bona pace fieri et inter se quietam
inter vitam non sine magna
animi perturbatione intelligimus
quod sedulo fidei munus passim

207

Iustitiam prefati burgungru Consules
proconsules etiam scabini vestores
Capitanei et nonnulli alij predicti
fili in dicta civitate et opido de
amersfordia patrie et dno predictare
de gentes ac discordias et bella
potius q̄ pacem et quietem affectas
post destructionem et devastacionem
nonnullorū Castroꝝ que ad prefatū
Episcopum vaticus dicta sue
ecclesie pleno iure pertinent et
pertinent eundem Episcopum etiam
in dominio iurisdictione ac tempoꝝ
realtate sine turbare molestare et
urgere ac illis eum spoliare tunc
vires propria non expandere premissa
demum non contenti in messum op̄
manus fundatas mittentes et
iurisdictionem ac facultate primarij
et eligendi Episcopos sibi usurpare
presumpti dilectum filium Engelbertum
de Clivio adolescentem et nondum
viresum sue etatis annu agtatem
horo prefati Episcopi in dicta civitate
de facto intrinseperunt qui Engelbertum
Engelbertum palatinum domini et
Curiam Episcopi exinde hostiliter
occupavit et quod non parum
destruibile est a prefato burgungru
consulibus proconsulibus vestoribus
Scabinis et alijs officialibus ac
Civibus Cracovis et Amersfordis
in ipa civitate residens fidelitatem

juramentū obedientiam et venerationem
tamq̄ totum vtro dno et Episcopo
sibi prestat et exhibet sicut quondam
dno quemadmodum et similiter de
facto prestat et exhibuerunt
Iuramentū fidelitatis publicum Ep̄
hospitiū Civitatis et opido predictis
contra voluntatem eiusdem Episcopi
offertunt ac impediunt et
impediunt quominus prefatus
Episcopus sua possessione pacifice
ecclesie et Civitatis ac opidi de
amersfordia predictorum pacifice
uti et gaudere illorumq̄ Regimine
et administrationem in spiritualibus
et temporalibus habere et exercere
valeat atq̄ possit periculum reatum
ac in talia graviter sacris canonibus
latis sententias excommunicationis et penas
damnablem incurrit per animam
suam grave periculum nostrumq̄
ac sedis aplice ante contemptum
et vileptendum prefatus Episcopi
preiudicium maximum et dispendium
memor permissivum exemplum et
scandalum plurimum. Nos igitur
cupentes ut equum est tot et tantis
scandalis obviare ac statim et videri
nitamur ipsius Ep̄s prout nostro
iuribus officio quantum cum deo
possimus congruis remedijs provide
Motu proprio non ad eiusdem Ep̄s
vel alium aliter pro eo nobis
sive hoc oblate petitionis instantia.
Sed de nostra mera liberalitate ac

ac de certa scientia equitate et iustitia
 id nobis Summis prefatos Engelbertus
 burgundicus consulis procurator
 etiam superiorum Andree et
 Erabundus consiliarios Capitaneos
 et Vicerarios officiales ac Curios
 Curiales et episcopi predictorum omniumque
 alios et singulos eorum vel aliorum
 ipsorum etiam Pmissa adherentes
 ac Quidam Episcopum ut prefertur
 impedientes resistentes et perturbantes
 detentores quosque et occupatores
 utrumque utrosque et perturbandos ac
 ipsos vel eorum aliorum anglorum
 consilium vel favorum quodlibet
 publice aut occulte directe vel
 indirecte quomodo que sita colore
 presentium omniumque satisfactione vel
 iudicium dignitate excellentie
 status gradus Ordinis nobilitatis
 preeminencie seu conditionis
 fuerint quorumque etiam nomine
 consistantur quorumque eorum nomina
 cognomina et glorie ac si
 singulariter specificantur et
 designantur presentibus pro
 sufficienter expressis habere volumus
 sub virtute sancte obedientie et
 penis infrascriptis que retroferentur
 et eorum quolibet ipso facto
 incurrere volumus. Quibus astra
 tenore presentium appellatione
 quarumque de certa nostra scientia
 remota et sublata ac quibusvis
 alijs sententijs iuribus et penis
 a iure vel predecessoribus nostris

etiam a nobis contra talia facienda
quolibet lay Nichilominus in suo robore
permanens. Monemus et ducimus
ac eorum iudicibus districtis precibus
Mandamus quatenus Engelbertus
et quilibet predictorum iuxta se
dicimus statim post habitam de pre
sentibus notitiam executandorum
quorum duos pro primo ac duos
pro secundo et reliquos duos duos
pro tertio necnon post terminis
ac rationis monitione tibi assign
namus. A singulis impedimentis
molestationibus intrusionibus et
Occupationibus predictis ac alijs
quibuscumque turbationibus penitus
et omnino desistant ac prefato Ep
suo suis procuratoribus de pte Engel
bertum et alios predictos monitos
respective raptis deventis occupatis
subtrahatis atq; ablatis mobilibus et
immobilibus bonis ac rebus necnon
fructibus redditibus proventus
fructibus suspensionibus involuntatis
et obventibus omnibus cuiuscumque
sint speciebus omni executione et
receptione aptoneq; simul Integre
et omni effectu absq; diminutione
et dilatione aliqua satisfarant
illarum et tradant restituant et
assignent ac ab alijs quantum in
eis fuerit tradit dntur et assignari
farian et procurant. Datum
Episcopus seu pro eo procuratoribus
suis Civitatis episcopi palatii domus
Episcopalis ac iurium jurisdictionis

et pertinenti honoribus omni spiritualium et
 temporalium corporalem Realem et actuali
 possessionem retinere illis in pacifice
 et absque impedimento aliquo gaudere
 permittant libere burgenses quos et
 superiorem Andrenam Erabim Consi-
 liary Capitany Rectores Curias et
 viri Civitatis ac eorum predictorum
 vassally itam ac Colony laboratores
 censuary reddituary et alij subditij
 tam ecclesiasticij quam seculares prout ad
 eos et eorum personarum respectum
 pertinet. Nos Episcopo seu eius legit-
 timo paratorij ac Officialibus et
 ministris per eum deputatis et nulli
 alij prout tenentur pareant et
 obediant respondeant et favorabiliter
 intendant. factores vero et consultores
 ipsius Engelberti sibi et alio quolibet
 in premissis vel aliquo eorum adhibito
 a prestatione auxilij consilij et favoris
 omnique adhesionis ac sequela omnia
 resistent ac denique a similibus absti-
 neant alioquin in omni et eorum
 singulos tam ecclesiasticos quam seculares
 per nos in genere vel in specie et
 prefectorum monitos qui infra sex
 dies extant immediate sequenti
 mandamentibus et mandatis nostris
 huiusmodi cum effectu non paruerint
 vel quominus pareretur fecerint
 fuerint seu alio directo vel indirecto
 falam aut occulte quomodo quevis
 colore occasione vel causa
 dedint lass sex diebus eisdem et
 minus prout extant ac diversis

si Archiepiscopi Episcopi aut superiorum dignitate
ecclesiastica predicti fuerint Interdicti ab
ingressu ecclesie si vero alij iustiores
ecclesiasticos vel etiam seculares cuiuscumque
ecclesiasticis vel mundanis dignitatibus gradibus
honoris status gradibus ordinibus vel
conditionibus excommunicati excommunicationibus
et anathematis suis auctoritate motu et
scientia predictis eorumdem factum
tenore ferimus et promulgamus
in his scriptis a quibus sententia ab
alio quam Romano pontifice vel ab eo
speciali ad id auctoritate suffulto preterquam
mortis articulo constituti nequeant absque
licentia beneficium obtinere. Et si quod
absit Engelbertus alijque monachi predicti
sic sunt Interdicti excommunicati et
anathematizati easdem Interdicti
excommunicationis et anathematis suis
per alios tres dies subditis immediate
sequenti die sustineant. Inducatur
similiter et nunc prout legimus
pari iure scientia et auctoritate
Civitatis et episcopatus predicta ac
ecclesiarum monasteria et quicunque alia
loca ad que eisdem monachos sic
Interdictos excommunicatos et anathematizatos
forsan declinare contigerit
etiam ecclesiastico supereminens Interdicto
quod ibidem steterint aut stare
permitti fuerint et per duos dies
post eorum aut alterius ipsorum
eandem recessum strictissime observari
ita ut eo duras nulli diebus
preterquam in festiuitatibus et casibus
a iure permitti et in illis dimittantur

clausulis tamus ac exoritur et interdicit
 exclusis submissa voce ex apto quibus
 privilegio etiam ordinibus locis vel
 personis concessis missis et alia summa
 officia valeant celebrari Eodemque
 interdicit excommunicatos anathematizatos
 interdictos huiusmodi non obstantibus
 si archiepiscopi episcopi vel alia maioris
 ecclesiastica dignitate prefulgeant a
 summo ac suorum ecclesiarum legationibus
 et administrationibus suspendimus
 Engelbertum vero et alios inferiores
 a predictis ecclesiis et etiam secularibus
 quoscumque sic tunc excommunicatos et anathe-
 matizatos canonicatibus et prebendis
 ac dignitatibus personarum admi-
 nistrationibus vel officis nostris
 quosque prioribus preposituris prepo-
 sitibus et percepturis reclusis inferioribus
 ecclesiis secularibus et regularibus
 ac quibuslibet personarum ingre-
 sibus preeminentiis feudis iuribus
 Privilegiis honoribus et mundanis
 reputationibus quibuscumque quos
 obtinere conseruit auctoritate nostra et
 premissis sitibus primamur ac ad
 illa et alia similia impetramus
 obtinenda Necnon ad testandum
 et quoslibet alios legitimos actus
 faciendum inhabilitamus primatosque
 et inhabilitatos esse censuimus et
 declaramus ac ipse si vero interdicit
 suspensus excommunicatus et anathematizatus
 primatus et inhabilitatus notis et scriptis
 iusticie dirigere gressus suos et ad cor

ventis et vnam petre et penitentiam
salutarum agere de remissione sub hinc
interdictis suspensis excommunicationis anathematis
privacionis et inhabilitacionis censuris
et aliis proterea abstinacionis pte
aliis tunc dicitur ex tunc immediate
sequitur penitentiam non expanant
similiter ex tunc prout ex tunc laps
posterioribus diebus predictis eos
aggravacione et reaggravacione censurarum
et penarum predictarum ligamus
et inmodum ligatos et veretores
ac inmodum esse decernimus ipso
fide Mandatis singulis cathedralium
etiam metropolitani vel collegiarum
et aliarum ecclesiarum necnon monach
teriarum prelatibus capitulis conventibus
canonicis vestroribus et personis
aliis ecclesiasticis etiam secularibus in
vniuersa sancte obediencia ut quoscumque
super hoc pro parte dei episcoporum
fuerint requisiti seu quibus eorum
fuerint requisitus in eorum ecclesiis
dominiis et aliis festis diebus
dum vniuersa maior populi multitudo
conuenit ad diuina pulsatis
canticis et ceteris canticis ac
postmodum in terram prostratis et
distinctis tractibus ruris sigillo
cum terra lapidum prostratione
et aliis in similibus de iure obsequii
solus ecclesiasticis ceremoniis inter
dictis suspensis excommunicationis anathematis
privacionis inhabilitacionis
aggravacionis et reaggravacionis publice
denudent ac ut talis iubeant et

mandent ab alijs omnibus armis, militarijs,
 omnijs appellacione et exceptione resstantibus
 iuribus quocumq[ue] alijs episcopalis
 et illos tunc et eis tunc necesse
 facta demerent donec corde rotati
 spiritum assumens sanctorum consilij
 ab huiusmodi perturbacionibus inquietu-
 tationibus molestatijs detractionibus
 ac contumacijs et honorum potestatis
 occupacionibus adhesiombus favoribus
 auxilijs et consilijs se intus et omni
 resstantur. Eademq[ue] q[ui] de per eos
 subtractis et ablatijs ac occupatis
 integre satisfecerunt. Civitatem quoq[ue]
 et opidum predicta cumq[ue] liberam et
 expediam possessionem restituerunt
 nemoy ab interdic[ti]o suspensio excomunicacione
 et anathematizacione ac alijs resuris
 predictis absolutis relaxacionibus
 integramq[ue] reconciliacionem gratia
 nobis et p[ro] predicta satisfacione
 p[ro]pria meruerunt obtinere

Anno h[uius]modi nocte precedente festum
 agnic[ti]o[n]is / fuerunt prefatus rupo
 Wilane adiuvantibus exulibus
 occupat / Duresfordiam / machinis
 et alijs hominibus illam spolians / et
 magno roarto sic / paratus recessit
 Quo tempore Ordo D[omi]ni brigide
 tranerij institutus de viligrosio
 feminibus solute tamen vite / quas
 beghinas vocant / a velo rapitis
 que inobis consueverant sic dicit
 Similiter constructum sequenti anno

anno lxxxv octavo xenodochii pupillorum
atq; orphanorum magno tunc Eutradij
zondenbachi thesaurarii ecclesie mavorum
post recessum vero ducis Maximilianum
postpositis multis partibus reditionibus via
transitibus reperit esse turbida nam
multis hinc inde passim nocte quiete
ac sopore dediti capiebantur et
ducebantur ad Dorostatum artem
ubi ingenti auro sepe adducere cogi-
bantur Episcopo ut fama erat
participante de comode. Cuius
resoluerunt magistratus profertim
magister Wulani quomodo plebs rediret
et redire possit ad obedientiam. Et
concluserunt portam. Civitatis minime
indam fore quod et Hollandibus prius
consulere placuit qui etiam ingentem
pecuniam in hoc opus erogaverunt
tunc ceptum vallum fossis circumductum
et impositum presidium militare quo
et machine et bellia instrumenta
quotquot erant mirabantur et
paucos post indito revertente populo
declarentur Civitatem alieno tunc
ad summam lxxxvi. aurore esse
granatam et pro illorum redemptione
impositum prolem tubum prediale
quolibet iugere ad octavam partem
aurei fagati ad biennium et qui
predios varietate voluerent rente
sumam. Transacto autem biennio cum
tunc a debito redderent liberos
reperit est hoc in centum milibus
obligari quibus tunc per rapinam
pauca comode intendebat absque aliquo
spectu boni publici. Episcopo ista

premittente, prescribat unum licet porta
esset munita. Cuius munitio passuros
ut ab hostibus gubernarentur

Anno hocque unum anno precedente
prescribitur munitio in nocte nocte
Thomartius Stephanus comp. esset
arce vinctam et fuit prescribitur
brevis modo unius esset. Aggerem Volte
fluminis sine oppidum. Volterranum
Episcopus reversus est. Franciscus
vitis de raris et humor popularis
erat. Nam portam unius. Libere
apertam et retinebatur magis et
magis videtur quod nec Episcopus nec
magistratus placuit. Franciscus
singulis collegis artificum hinc vixit
ut mentem eorum prescribitur et
rem portat in dilationem. Illi
recurrunt supra quingentos non
vixit. Ita et Episcopus unum magistratu
unius respiciuntur. Inalibus
portam remanere unum. Episcopus
ad parandum ergo tumultuatum
psuasit Episcopus se petaturam
Dorsatum et intra paucos dies daturam
et munituram et porta deditur per
amuntiam. Libenter unum se obtulisset
sed non recedebatur. Cuius autem
Episcopus hoc considerasset unum
qui postularent a presidio. Tradere porta
quod denegabatur. Prescribitur unum
qui vallum fuebantur. Vixit omnes
bellas. Item et fulures in portam
consistit et machinas in oppidum
custodia. Cuius tamen per industriam

mirabiliter fuit a multis digne/renite
presidio et cum frustra expectarent
suppetias/ propter obscuram et impeditam
viam/ tandem salubriter
perfecto rupis foris sub marmis/ post
deducere/ tam vallo presidio vario
illud fosse obscuris et munimenta
cum vallo drenta/ tam idem fossis
validam traduntur ad manum ad
ferenda subsidia/ sed quia drentis
rotariabatur et contra terrestria
erant India/ prepediebatur in rebus
quasi superis affamentibus/ Cum
orto et primoribus sub fide drentate
vindicte educti extra civitatem et
ports/ turres ac munita drenta
instaurata/ Paulos Episcopus
re/ post drentatum/ et rotum medita
batur in animo quomodo prosperos
posset reducere.

Anno Xc Epus Remptant a
Cumbus aggeris fl. Amstille drenti/
bedana vocant drentis drentem
et terram parva drentem drentem
quas ab initio belli occupatas tenebat/
alij tamen volunt sub parte drentis
ne oppido montifort per drentem
drentem atq; holandicos multosq;
nobiles paulos per drentem
vincto mitterentur suppetias/ sicut
apparuit/ licet Epus manum militarem
penes se haberet tamen/ partim
seruicium consulens drentis/ ne aliquid
attentaretur/ Cumbus autem se
valide defendentibus plurimissq; ab
utraq; parte in oppugnationibus

resio / tandem pax per conditiones
deditur oppidum cum arce / et postea
restituitur prefecto / sed deo atq;
oppidum Wotzda redijt in potestatem
hollandicorum et sic distressum
ab armis

Eodem anno prefectus de Wisth
adunatis sibi pluribus et numero
nobilium praedicti iudicij subdito
patrimonij dny Martini prespice
transsylvaniae bellum in causa erat
q[uod] Rudolphus Ep[iscopu]s ab suis genitoribus
magnam pecuniam accepisset mutuo
de quo nullum habebatur recordatum
affligit tamen promissos plurimum
Danturiam autem multum indignam
q[uod] illi nullis rationibus flertibus
petierant p[ro]cederent deoq; firmam
Wildenburgh Danturiam / et magna illi
intulerunt damna memoribus silis
surrexerit et tandem reperitur quicquid
contra mentem tamen assensu prefectoris

Anno xij decessit sanctus Thomas
bazinus & archiep[iscopu]s cesariensis
sepultus in foro temp[or]e dny
Johannes vir nobilis ex gallico
p[ro]vincia demorata omnibus magne
prudencie et in sacris literis apprime
eruditus / tam offert sese occasio
aliquid de eo differend[um]. hoc tractat
primo dny Ep[iscopu]s et dny
Lugonensis Cunitatis demoratus

Ad armorum quasi ante mare, deo sum
ante, Muzny marum teste Entropio
Duch Karolo pro d. eius nob gallorum
Regi preparatus et Petro Ludovico
eius filio qui omnia quae genitor
obsternerat sicut videtur, infusus
suis prudentie sue sine potentie
gentilium suorum bagno mundebat
falso suspirans illum, Anglis ac
burgundionibus fauore primis aula
tunc deinde regno expulit, et
tyrannico animo ubi erat facultatibus et
vicia spoliant atque in eius viciis
successive tres pseudos Episcopos
intulit persequens iam pulsum
no abstractus servatus videret quo
cumque se diceret Ita ut
primo apud bonam postea
deinde Cranstun ad viciis regnum
sibi deligeret, et quod longe crudelius
est non solummodo hunc furor
partim minus partim falso pollin-
tationibus illum rogat ut ecclesie
dum daret servato modo reus
arbitrio pro alimentacione hoc
famem non rogit nisi postquam diuina
votio fuisse subscrita, Nam ubi
affirmant etiam testes hunc regis
superstitibus et talibus pseudopiscopis,
omnes sibi mortem conserunt deprecos
se in partem, aliter similitudo
dedecore frumit vitam, Certum
item subitaneis fuerit, hoc fens
regis servatus et aliquo regis in
titulo ecclesie acquireret et rogant

froy condonationem quo apparetur
 Janina et Inuere reparare paganos
 Itaque dum sollicitudo tandem Inquit
 redendum furoz et importunitat
 condonatio illi a Xisto Ro. pont
 translatus ad Cesarum Archiepiscopum
 dstruato duno rursu ex lugoniam
 Residuum Inuere apud Cracoviam
 in pace finibus Et quamo postea
 a Carolo Rege ludouico patre rege
 defuncto potestas redendum illi offerretur
 post persistit in pace condonacione non
 contentus in fluctibus fortune perse
 dmodo se subiecit

Comites burgy
 Circa eadem tempora quem superius
 prefertur cupio yulano nondum
 Comites burgy cum prefertis de
 hamort bronchorst barenburgh
 benthemo W. sch et Wely sine eorum
 cluenclo aduocant validam manum
 apud Wageringey filius quoque ipsius
 Comitis contraxit aliam manum apud
 yelstam sine cupio yulanam Et
 cum gemino exercitu in vigilia
 paschalis cumibus nihil tale suspicatis
 retulerunt ad Civitatem Cracoviam patet
 ad portam que dicitur albana In die
 filius ad aliam que dicitur Via
 Theoloniaris quam et sui occupavit
 et exercitibus suis cum tubis et vasis
 bellis progressi sunt tamquam iam
 urbs potestatem dicitur et vasis sunt

Horatius non

fortune euentibus a p[er]sequuta turba
runt r[ati]onab[il]iter profligat[ur] t[er]ra v[er]it[er]
v[er]it[er] sunt fuga in portam et alib[us]
querentib[us] salutem et quibus aliqui
ocis[us] aliqui v[er]estigio m[er]it[er] d[omi]ni
et supra anima susp[en]si. p[er]vener[un]t aut[em]
intelligens adversum filij successum non
enim quadam de tempore m[er]it[er]
et processit

Eodem tempore anno creatur Crant[ur]
perpetuus magistrus duodecim pref[er]ti
consulibus quos fratres vocabat xxiii
consules et xl viri plebei tal[is] ordine
et decedente aliquo pref[er]to in eius
locum unus ex consulibus et in huius
locum alius ex plebeis surrogaretur
et rursus alios ex popularib[us]
mag[ist]ros fratres fratrum filios
eisdem sedere sub illis quibus
illis presideret ad vitam cum alijs
utilibus r[ati]onibus utrum parum
satis h[ec] ordinatio pler[um]q[ue] san[ct]am
infirmis ita ut intra b[re]vissimum
rursus fieret abrogatio et auctoritate
ep[iscop]i presunt modus d[omi]ni eligend[us]

Anno xxi exerat pref[er]tus in
Culmburgh furram et auctoritate
ep[iscop]i presunt modus d[omi]ni eligend[us]
eligend[us] in viro Sanson[is] p[er]sumit
ad se pertinet sub glady utrum
ep[iscop]us cum Crant[ur] et
v[er]it[er] oppid[us] Man[us] d[omi]ni
Quod pref[er]tus q[ui] egre tulit et

post multas questiones causa submissa
 fuit arbitrio prefati motus fortis
 et philippi burgundie fratris Ep[iscopu]m
 quem et ipsum postea Ep[iscopu]m
 vidimus Craven[si]m. h[ic] reportat q[uo]d
 Ep[iscopu]s transiens v[er]o dominum
 non aut sub gladij illi concessisset
 impositio silentio et ita p[er]fectus
 dolens se intente d[omi]ni a re[gi]o
 quod solus et v[er]o regium
 famulo affirmant. Ep[iscopu]s h[ic]o temp[or]e
 regnum suu[m] reliquisse memorat

Anno xxiij Compositio belu[m] in
 flandria Comes burgy gregarium
 militum manum qui illic militaverat
 adductus seruis in geluam. Itum
 et omnes prospera gesta cum Carolo
 Dux gelue qui progre[m]o a[n]olib[er]at[is]
 et captivitate d[omi]ni p[er]petrat illi omnia
 delinamit signa in transtano animo
 deceptamq[ue] portam d[omi]ni r[ati]one p[er]m[an]e[n]t
 amissam cum r[ati]o[n]e modico t[em]p[or]e post
 ante diffidit[ur] int[er]p[er] et rom[an]o p[er]miss[is]
 nam in Ep[iscopu]m erat r[ati]o[n]em p[er]m[an]e[n]t
 famulo p[er]cipiend[is] r[ati]o[n]ib[us] suspirabantur
 amorem. Verum culpa imp[er]gebatur
 negligentie prefatorum consularium
 causam non prosequendum iustitiam
 fass[is] comit[is] p[ro]vincie magna r[ati]o[n]em
 intendit et sapient[er] occupans suburbu[m]
 quod v[er]ulam d[omi]ni timentes comit[is]
 maiora in remoda quia multos habebat

in Verbo factore meo Valido esset ad
assistendum soli Verbo saluti intendit
ut pericula huiusmodi antezentur
fit concordia ea lege qd Comitatus
utentur viginti quibus milia
et radantia suspensa supra curiam
deponitur et sic retrocessit. In
non modica suborta questione super
promisso sic radando tandem iugum
tributum singulis aratibus imponitur
de quo Epus nemo alij principes ex
nobilibus et ingratu et restituerunt
a alteri participasse divulgabantur

Jan^{us} presertim de Gredemode sub interdicta
querelas priorem factura per illud
de S^{an}cti Wanchurch in occupatione et
spoliatione opus diuini illatum. Deo
confidens nimis pro voto presertim
rulerunt negatim successisse et qd
sibi non tantus favor esset apud Epum
et aliquos nicos tractantes protinus
cessant a dominationibus questionibus
stentibus iudicium submisit

Stantibus hys turbationibus, sancte
memoratis ut se periculis subtraherent
Abinquentes boni thesauri remigrarunt
ex suburbio in Comitatum in hospitium
murode dicitur

Anno xchj mense februario suboritur
Iugum gelu tudio solum perdurans
quo thesauri spatio per horarum
solidatus se inuicem reddidit quarto
die rursus resoluitur et subsequitur

Inaudita aquarum inundatio, que a
 Colonia usq[ue] mare omnes Rheno adiacentes
 provincias perfudit que effectibus aggre-
 vatis. Et sequenti anno intus inundatio
 maior aque inflatio etiam altissimos
 transgredens aggre[ss]os fessam provinciam
 Rhenam et flandriam vastans immen-
 surabilemq[ue] hominum ac pecorum multu-
 tudinem absorbens abstulit tamen a
 trecentis civitatibus. Et anno predicto
 fuit regis annone habundantia.

Anno eodem die 10to aprilis Episcopus
 David cum profuisset annis xxxv
 mensibus et decessit parum laudatus et
 plerumq[ue] minus utilis fuisse et
 minus sine reusartibus more p[ro]p[ri]o
 se regi p[ro]mitteret a d[omi]nibus h[ab]ere
 tantam instabilitatis et quod uno die
 agenda d[omi]norum sequenti die mutata
 et provincialibus utro p[ro]fuit transsylvaniam
 magnis sumptibus et laboribus sepius
 frustraretur. Voluntas d[omi]ni pedagea
 d[omi]ni tamen ad filij laudis attribuit et
 opida artes et omne d[omi]nium sancto
 martino liberta et absq[ue] v[er]ge et d[omi]nium
 post se d[omi]niq[ue] meliorem. Utud parum
 romodj afferentem cum fratre eius d[omi]ni
 d[omi]natus in quo decessit in potestate
 suam habere regis illam nisi sub
 gravi pacto dimitteret. contulit etiam
 ecclesijs sumptuosa ornamenta et
 maioris p[ro]fite et solido auro magno
 pondus d[omi]ni et monetam d[omi]ni
 legale[m] que adhuc in p[ro]p[ri]o habetur.
 Cetera p[re]missa sunt Sepultus in ecclesia

Voxiz juxta
opid/ Dorstap/ sine q/ statutum erat cum
tempore solemnij pompa illius de ferre
transertum que subito parari nequunt prout
legato solidum missis pro radantia rursus
fuit/ Sine qua in migrato solo quiesce
renfaret quoniam inter rpsum et
transertanos fugida est amicitia utiq/
inertum est

Mense maio sequente iudicibus Comitibus
philippus frater Duce Clm/ Chorupus
transertus ab Ep/ mo morizp/ Duce
Juliano memor Comite de beutfe/
Ex adu/so frederico de marchombus
bade/ thesaurarius Colom/ p/ r/
Comitem Nassome et alios nobiles
nomine Maximilian/ August/ et
philipp/ sub filij commendantur
Ut cum frederico preualuit merito
philippo/ nec unq/ tot remordia
suffragia visa in electione aliorum
Ep/ scop/ transertus que ultra numerum
ortuagenarium ascendebat. Anclamatur
Itaq/ om/ voto Ep/ no/ h/ j/ die festo
Stratij et festo lambert/ Dreptus
cum magno applausu/ Comitabantur
cum Archiep/ no/ h/ romizop/ patrum
martho bade/ frater et mult/ comites
et nobiles cum magno equitatu cum
elaboratum ut arx Dorstap/ dumpta
retur in manibus philipp/ fratris
defuncti Ep/ / Cum iugente accepta
pecunia ressit/ hec fuit quinta
demptio huius aris que quoniam
multo plus dispendij q/ comodij attulit
Nam presertim de gaesbroke sub
Ludolfo Ep/ scopo illam vendidit

Renato usquequaque quibus paulo post dicitur
 riant pro xij^o aureo. Cetero soluta
 fuisse antonio burgenso in libertate
 profertur. Culenburgen^o xij^o aureo
 et nato redempta fuit a Comite
 burgen^o qui illam tempore bell^o Crant^o
 obtinuerat. ex quo remanet potest^o q^o
 magno consistit. sic arx provincie
 federum. Itaque Ep^o patrum gen^o
 ex domo baden^o mattem^o vero
 ex austria hoc est federum impera
 toris sorore ducis. Vir^o om^o virtute
 praeditus. nisi q^o sacris se raro dimisit
 affabile benignus et Comis magnificus
 in armis ac splendida mensa prom
 nam tutandam in a^o statuit et illis
 gregarios milites qui circa Crant^o
 vagabantur terrent atq^o abire coegerit
 discordiam inter Comitem burgen^o et
 Ecclesiam atq^o Crant^o composuit
 non parum odij sibi ex hoc retulit
 quia favorabilis pro Comite q^o alijs
 agere suspirabatur. Unde postea
 magni mali reperit fomentum.

Anno eodem praefatus de Wisib^o atque
 cladio sui non summo gregariam
 militum manum duxit in provinciam
 transsilvaniam. Cui Ep^o adiutorio
 ducis bel^o statuit occurrendum
 tam^o egregio artum facinus per
 quendam magistrum equitum ducum
 bell^o gelid^o qui assumptis lx duntaxat Comibus
 fatis in hostes prorumpens reperit
 centum quinquaginta pedes paulo
 post Ep^o ac dux^o appropinquavit

in hostem ut oppugnaret. Ut cum periculis
se redderet involuntarium consensit subire
pugnam nisi raptim deleretur non
absq[ue] eorum dederet. Dux vero amicus
via hortatur Ep[iscopu]m ut cum equitate
incederet hostem quod et factum est
Dux ^{ipso} ~~vero~~ inter principes constituto
unde nisi sparsim et fugati hostes et
usq[ue] ad m[en]ta Chincensia perissent
Ep[iscopu]s transiret et sub hoc
equis paucis tantis viris desiderate
quos ceperat misit tanq[ua]m latrones
gladio adu[er]sus exercitum suum
soluto scripturis dissolutis. Ut cum
suspectis et gregariis et Chinty p[ro]
salutem p[ro]p[ri]a usum ducerent
et g[ra]tias dux p[ro] Ep[iscopu]m iunctat hab[ere]
addiderit v[er]o sunt qui et Ep[iscopu]m
notant aliorum ingratitude in
duxem bene pro beneficio am[er]ito
nam dux Chincem d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m
militib[us] duxit in g[ra]tias et paulo post
g[ra]tias reddere sibi reconciliatos duxit
in Chinty mutuo iurandis ac
capitis sese affirmatis

Quid anno ~~xxx~~ ~~xxx~~ dux Chinty
paratis rebus cum dux g[ra]tias reddere
militib[us] duxit duxit in transtam[en]s
ob propra debita retracta dum frater
ip[s]us postulasset Ep[iscopu]s ut
p[ro]p[ri]etate misit ad duxem et amicum
illius p[ro]tulerunt qui respondit sibi se
p[ro]p[ri]etate singularium amicitiam nihil
fabre tot cum eo vel sub duxem
transtam[en]s et amersfordianos querebat
magno et atq[ue] iurata sibi obnoxios

Orta postea discordia inter philippum
archiducem austrie et karolum ducem
belgie principis super arre vya in limitibus
quam utriusque sibi vendidit tandem
conventum fuit illam requirendam
in manibus ipsius Episcopi qui nam
refusant assumere in consilio eorum
nobilibus et populo tandem sub magnis
obligationibus dno sollicitudine qd utroque
parte rotabatur portionem iustam
pro presidio constituendo neqz vj neqz solo
instant ad illam occupandam et si seruis
retingeret qd nihil imputare qd sed
tunc transatum satis debet satis iuris
illius custodiam assumpsit nunqz multo tpe
curam illius servasset sine ut mentio illius
iuxta promissum licet seruis ad hoc dolo
raro aliquid soluturo et fidem addictam
frustra non servari requiritur cupiens
ab hinc omnia abpluqz Cornelius pfectus
septennotum Henricus verum qmisse
vix reditur philippi archiducis sine insti-
gatione Cuius filii dno busitandis
dicuntur die iniusta esse plebei per
industriam illam occupat que illis demo-
litur unde inter ducem belgie et epum
magna discordia fomenta orta sunt
que ad vnam sed perduravit nec desistit
epum vni conatu ptestari licet in culpa
non esset nam arre Cuius a flumine
sine spacio sic ducem hinc occasione
occupavit quam ducem ducem
quadro tentant impeditur per Cuius
rampantibus qui auctores dphensos cum
arum rapit multarunt Nam antiqua
aulam sine epidem aldensalam cum die
pnhima vj expugnant quas dno

pollinationibus
indemnitate

Valida equitum ac pedum manu adiutorio
 transfugulanoz contracta obsidendo et
 expugnando duxerunt, armazq; in ipis
 duratum ronebant nra Stephana
 atq; duxerunt ipso dno inspectante
 munda ac sapienter extraxerunt duxerunt
 munitissimam Vuoldam sine saltam
 occupant vastat Tandem interuentum
 transtusum qm solito more hinc bello
 abstinerunt questio dno interdicta
 per Induras et ronecia subseruta
 ronecia etiam q; hor ipis dnoz inter
 Curo punitissim et dno passus fuit
 idem dno et aliud grane in comodum
 propt punitissimam groeningensium sine
 grunore qm dnoz affluentes ronecia
 in loco dnoz dilatare impium multos
 viros et agros punitissim fuisse tota omni
 equitatem sibi usurpantes subditos
 sub duro iugo et barbaris barbaris legibus
 seruire regentes quos longum esset enarrare
 Unde sese multis reddere exosus dnoz
 Interim q; Albertus Dux Saxoniae dnoz
 Imp; Maximilianus fuisse inter se dnoz
 dnoz per aliam factionem sollicitatq;
 atq; adiutus modico prelio illa subingaret
 et quo tam nra queat possidere libertate
 affluencia punitissim cum philippo austro
 magno dno in tuendos dnoz illo
 punitissim per ipis tamq; tutore effuso et
 dnoz sibi obligat pepigit actionem
 ratione ronecia Hollandie illi ronecia
 in dnoz debita ronecia atq; dnoz
 ronecia opida et loca in punitissim tradita
 in se transfere factus hoc medio
 punitissim apl animo ad dnoz atq;
 alienata a fuisse dnoz punitissim

teritorum per quos violentur occupati / nam
oppidum ad ecclesiam transtentem ab aliquo sancti
satis et precedentibus constat fusis etque
sancti romani reprobata verum quibus
pertinenter Alberto duci ducibus et
magnis in modis usque ad obsidionem
affectis cum res totae in angusto tolleraretur
implorentibus ab episcopo (cum quatuordecim
obediunt) supplicat / nam presertim iustitiam
ante episcopum et ecclesiam sub modico pensu per
modum derogationis sibi restituisse prout
illas iuris proprii / duci remota idcirco aqua
hactenus oppidum iuxta Episcopum et illos iudicium
fuisse esse oblatum subsidium modo retentum
fortiter hinc et ratione ecclesiae tunc possent
et se illis abdicarent que iuris essent
fusi atque in egerunt fuerunt / Wilhelmo
quodam sacerdote primo parochiae vero
magnanimo atque in magno honore apud
eos habito offendentis sepe dicit mille
tetantur colla submittere ferro et possessio
dudum / sic dimissi atque cum indigna
tione retrocedentes ab episcopo desertunt
multo astu ab oppressione alberti ducis se
liberantes nam eorum iustitiam viderat
henricus filius alberti graviter per fusos
obstantes obsidibus ad eorum liberationem
pater descendens tandem in expeditione
magno animi tedio decessit / filius
nihilominus armis factus potentia et
promissa in ditionem suam darta
aribus quibus vixit cepit / qui Comitum
sub dno fl. qui fusis orientalis titulum
sibi retinebat presertim militem illum vix
fretatur tunc agentem / magna spe
dominandi atque summo sollicitate in defensorum
primo dno gelum armamentis oppidum
atque dantes et valla pro refectione

maiorisq; firmitate restant patientes de quo
 gelium suam ac gummis ransum fareret
 meliorum publici per hanc ad statum transtulit
 testatus est se necessario adductum ut se
 fareret quo se atq; illos a maiore periculo
 liberaret qm inuisant nam documenta
 publica haberet per que satis restatut
 qm nisi eadem gummis periculo ab
 urbe transtulit abinere atq; in pto hinc
 maioris principis tradidit. Super quo
 qm palam testatus fuit ut se minime
 rogasse sed coquestu. Cesar magnifico
 de defectione gummis ab urbe
 ut partitabant qm ante ut liberti dicitur
 essent quod sibi promissum esset
 tolerare et nisi ob dntentia manifestis
 sue sub se dntentioib; omittit cum
 permittet eos multos sed rogat ad
 deditionem hinc et similia de exemplis
 idus hinc nobis ostensio constare
 poterant sic antiquis vancos inter
 dntem atq; gelium vobis dpullulavit
 Atq; preterea Concordia nunc opido per
 defectionem presertim illud n. gummis
 ut reddebatur antozibus amissa rursus
 vrbus qd dntentata fuit cum tot
 cladibus affertus iam vrbus dntentus
 et ex sibia laborant cum gummis
 vrbus sic et vrbus vrbus dntentus
 multo opprimis vrbus nunc pottent
 vrbus obsis vrbus omni vrbus
 dntentum dntentus pntent dntentus
 dntentus officio dntentus dntentus
 de eo potissimum ut se de transtulit atq;
 gummis vrbus vrbus sibi vrbus
 dntentus vrbus vrbus vrbus vrbus

1553 Inconsultis agebat ex tunc solus in
consilio et administratione rerum admittens
raro aut nunquam se sacris divinis accessibus
militibus sanguine sibi iunctos ^{quos} propter
potentiam et factionem contraria suspectos
habebant unde cum esset magnanimus
transitum rogatus venire contempsit insidias
intendit. Augit hanc suspicionem et
legationem de statibus transmarinis
ad vicum dorostatum respiciat in qua
erat presertim monasterio ad principem
gastibechi atque prelatos et nobiles et
quorum iunctio transiit delicti et cum
propter alios invidiam eodem die
instante vestigiis statutum fuisset in
sequendum diem differe iter. Ut in
aurora muros ascendere cum nocte
intermedia sustingunt viginti milia
vires missa florenti presertim duci Usulani
ubi forebatur in opinato ut urbem
occuparent oportunitatem magnam
nanti quod viginti milia quo cum trans
pina et versibile erat urbem potuisse
rapi cum sile quod minime suspicaretur
nisi gelii equites vob fuissent impedimento
proprebant tunc per velud qui illos a
tergo aggredientes curru maribus tormentis
at stalis onustos ruptis funibus duadum
mora forte egressus transitanos iterum
celeri iudicio promouentes illis roturitur
ad arma sine tumultu et non vinctur
laticibus ac luminaribus ante singulas
edes suspensis nemo sequitur nemo
impiger ducitur sed acibus quisque
irritabatur quod roturitur inopinatos
tandem pulsu radam significatur hostes
appropinquare qui sentientes insidias
desertas iudicia per territorium ac pedes

nota

agunt in suburbis Ep[iscop]i. Deinde facinus stantibus
 iuxta urbem cumque animis tentantibus Et nobis
 carthufius Inuadunt suburbia iuxta Ventorum
 rursum flammis aduerso quo ille facibus in
 urbem proclarent sed superis famintibus et
 constrictis et intromissis equitibus aliquot
 oblati quibus multis animi confortabantur
 et multo omnino deponeretur tandem illi ad
 undique grassati essent omni spe frustrati moentes
 castra fecerunt pedem in portu vltimo d[omi]no
 de vatis quibus in d[omi]no ignis etiam resolu-
 runt magnam crudelitatem in captivos t[em]p[or]e
 rantes hoc facinus intorquebatur in caput
 Ep[iscop]i tanquam reus / nec admittit populus
 ex usationem eius licet eius suburbii non
 paucis d[omi]nis fuissent affecti / quin legatio
 ipsa de auctoritate debisset intrari / unde
 aduersus omni animis / paucis d[omi]nis fuisset
 affecti / quin legatio ipsa Nam transitam ad
 pro tanta iniuria depellenda statuerunt
 oppidum sacri isulani p[er] obsidione
 quibus per prouincias / d[omi]nis burgundis
 ad oppidum h[ab]it de tanta violentia repositis
 monetam inconsulto Ep[iscop]o sub imagine
 d[omi]ni martini cum insignibus d[omi]ni helue
 cuius fecerunt ipsiusque precibus et supplicis
 in adiutorium allicuerunt voto tamen frustrati
 post arctam et durturam obsidione superis
 pro ipso florentio radunatis iam diuinitibus
 dissoluentis reuocasse / margarita magni
 hanc augusti filia cui administratio
 promissa fuit questionem interpretis
 et dissidentes concordante / dum hoc
 agitur pulcrum accidit pretagema
 oppidum vno pastoris ab herodibus

ad suum iudicium fusi in vltima sua
comparatur presides burgundorum quod a
prefectis istorum militum quos ad portum Thon
delinasse narramus per hat sollicitabatur
ut ex parte se illis iungeret egebant enim
equitate. Interruptis sunt iudicium et tractat
tam atq; geluy qui illis auxilio venturam
de hoc edocet sermone iudicio hat per alia
miseri spondentem nihil dimittit periculi
et iam omnes asensos equos expeditos in
geluoy per insidias latitantium conuenire
manus. Illi & vestigio explorati statum
opis q; vacaret milite illo confluentibus
hinc inde amissum paulo post trula opida
quod in manu eius erat burgundorum
reddebatur enim comitibus burgundis
inibus hoc expedire rogata, sic tractantem
sub noue geluoy hat addidit vult per
iudicium, hoc modo burgundis plus
idem et geluy luy amissit q; ipsis
tractantem et quo comodum fuerit se
admiraret ipse consilio cuiusq; hermanus
hag cui minimum fidei tribuerat vsus
et enim Gudum in gallys sub philippo fr
Duce Cluny Epi heduoy atq; N principe
Saxi rosmis suo vancustano stipendia
militibus permisit sibi suadet q; medio
Regis galloze tractatem tunc mediocritate
sue metty vltis episcopatu commutare
posset quem mirum in modum tamq;
tranquillorum in administrando affectabat
quia in eadem vrbe aliquando emittit
insuper et annuo stipendio a Rege ipse
donaretur, nec displicuit fideliter
proposita conditio, quin hermanus vltim
seruicissimus suis negotiis peragendum

remitteret / ille hanc sequitur intentionem quod et
 seipsum consultaret erat tunc usque ad publicam
 notam auarum simulat se priuatis de causis
 in Gallias pulserunt suffultus equis
 praeparat apud regem longinqua exponit
 remissa / Episcopus inter se consuetudine
 in Germania superstitum astrictus se voto
 dicit amant astrictum et vinctum fratrem
 quo remissio stricte et remissio in abstracto
 fit et / At hoc facile factum prebuisse
 aures quo magis auctorem suam in instructione
 germaniam dilataret / nam hoc medio
 reddebatur filius ducis Lothariorum imperatoris
 sorore gelii ad tractatus pro terra Marchi
 quam tenebat posse puerum / utrum magis
 milium per amicos reseruit conatus episcopi
 et quod in Gallias tractabatur / unde per
 archiepiscopum terram a reprobis desiste
 nit dicit ipsum sanguinem sui ad exilio
 principis in premeditand Romanam in partem
 similia concipere non contentus quo hinc
 periculo obuiaret videtur partem suasionibus
 partem minus ut episcopi ad tunc et Caroli
 negotio noationem sub anno pensio dicit
 raret / quod cum a statibus (Vh dicitur)
 quod hoc celantur intelligeret / obtulit
 illi ex bonis episcopalibus suffunditur alimtu
 rationem ad tunc vitam subministrare / et
 de successore suffragane et voto collegio
 deligendo respondebat / non sponsam suam
 ecclesiam desolatam dimittet aut prode
 exponeret / tantumque esset ut episcopus
 licet simularet inira penitentia dicitur
 se potuisset propositum mutasset / Sed
 de fide data per legatos sepius impulsus
 atque motus non nisi et conclusa et perfecta

statu advenit de summis quos tunc
namque suscipere dimitteret, et erat philippus
pater burgundus frater dauidis et de
patre quod plerisque deditur stupidos, alij
vehementer indignari alij favore vixi
iuxta primatum singulorum affectionem
id non minus dicitur ferre philippus
cum a patre inchoat institutus ad professionem
ecclesiasticam plus se armis quam sub dote
curat, dicitur in bello terra ac mari
agere in prefectus classis, quibus
admiralibus dicitur cum moribus atque
antiqua vita multis cognita, et plerisque
deditur admirabiliorum, verum cum illi
per potissime vixi sunt indignari potest
fuerunt iactantiam et magnitudinem
atque carolum primum essent ad replendum
future publice utilitati quo philippus
quintus in sede collocaretur, atque utrum
legatio destinaretur burgellat cum rebus
conditionibus pariterque cum et nos
interramus benigni auditu atque Josephi
interim quo super bono publico tracta
retur omnia causa publica retulerunt
se ad philippum in zelantia sine mari
tina provincia constitutus cum rebus
primatis suis rebus consulentes, et sic
effectum fuit quod publice commodis postpo
sitis ubi primum de bello formidabatur
ipse in artem dorostati admittitur
atque a transtamibus magna pompa exire
retur multis proceribus comitibus
applaudentibus transsulanis retradente
minime Ceterum populus magna expe
ctationem in primo ingressu de illo
cum se comitibus exhiberet civibus quod
de pontis magno est quod favebat favore

223

totum magnamque etq; Carthage propriam
 te quidem necessaria redderetur circa sub
 promotionem per se huiusmodi Creditus est
 utrumque tempore huiusmodi nam factus per ipsum
 curant mirari assumit persona dignos
 magna pondere visus / Sed longe factus
 Q' strabatur tunc sine malo fato sine
 invidia ac pravo consilio ep' / nam primo
 ingressu arces Regis atq; in transy
 sulam per prefatos illarum hostibus tradite
 et de bello cum gelibus ingens terror
 Arce tandem presentia sunt disrupta
 et discordia cum gelibus seque / Nam
 fuerunt nudatus ep'atu / nudans thesauris
 arcei donata acceptaque ubi strabatur
 ingente pecunia abridens huiusmodi oppidum
 brabantur sine ac retinua valitudine
 laborans paulo post dnum dnm clausit
 extrinse Cum presideret annos
 absq; merore publico obit
 interse duo

Corpus eius a nepotibus translatus in
 territorium autem quod badis dicitur
 primum theonab Antoninastab non
 presentibus q' in urbe migrata transibit
 designatibus spectatur fuit hanc
 digne princeps reddens sperum aliq
 sanguinis unde erat per se factus / nam
 pronovatus etiam impare fortuna
 Integritas arma non detestant ossum
 in rebelles ac arte clementis in virtut
 suapte natura humanis atq; affabilis
 aulicos ac familiarum etiam infirmis denuq
 vestitu ac germanico more abunde
 opulentis emittent Ita ut plures
 parasitibus omisso cibo extra arce ad

Uxor et concubinaeque multorum deserviantur
iudice quod sub philippo successore prepararet
in arte pro omnibus, licet illi non studium
strenuam mensam, cumque ab amicis fructum
psuaderetur quia res angusta vexabat ut
hunc mutaret impense minueretur
respondere maiorem suam consensisse
Uxor ministros atque eorum digne uteretur
non loculos, a quorum obstructione degenere
volebat, Preterea simul modis omnibus
etiam auri atque sub pretiosioribus ultra
quod condidit principum cum quod alias
turpe confiteretur confiteretur oblectabatur
tristare et dignosce nomen prestigiosum
et qui aliqua adhibebant nati oportunitate
solus sub presentis ac pecunia manu
facile non modo, sed etiam faciebant reseris in
sulis et quod ignorantibus illis qui adhe-
rebant lateri a consilio et in hoc gaudebat
quando etiam illis aliquid sub possit dromide
Legationibus atque prelatos magnifice
comprobabat, Utinam abatur etiam et
quotiens aliquis de causa ad dromidum
confluebat illum comprobabat mensa vel
refectantate precipitibus cibo ac vino
honorabat in hospitibus ordinatis nobilibus
qui vides suas in integritate impleret
Amabat pariter et antisantem etiam
ecclesiam tantumque suis non spernenda
ornamenta pro sacris ministeriis obviandis
donasset et maiora nisi suorum suasse
fuisse dromidum, Reliquit tamen quod
ecclesiam pro eterna memoria legatum,
De multis parentela ita scribit pater pont-
vo, magnus in sua Europa, in marthio,
nate badensi paterque iacobus iustitiam

et prudentis fama inter germanos clarissimum
 cum sibi ad hucnam felicitatem se lam littera
 tunc peritiam deesse videret quos de romae
 legitima libertas sustulit ediscit hinc
 copulit inter quos duntaxat patrimonio cum
 raro primogenito singularis industria
 unius sortem imperatoris matrimonio
 collerasset plerumque annis hant unius et
 vita decessit

Sub eo contigit aliqua prodigia na plerumque
 in locis etiam tantum visis sunt et rebo
 plures Comites presaga mortis philippi
 regis castelle magnificam augusti filij
 reddere grandibus insolite proditiunt
 et ante non visis annulis in illis prom
 ris disparis coloris in capite et corpore
 tanquam curullate sine rapitate vix fuerunt
 quando erigebant plumas, que tanto ardore
 in aere inter se interdum retinebant et
 obtrite furere simul detulentes per
 magnos greges manibus vulgi appropos
 detentur vincti fure et insolite aquarum
 inundatione inflato rhenus thysse fluminis
 nibus plerumque locis iuxta oceanum submersio
 ac gelu insolitum et continuo multos
 mortales detingentes qui fluge sanguinis
 per naribus rotam fugere per publica itinera
 deferre in vallesia opidi purpuram nocte
 nativitate christi orta fulgurum atque
 fontibus tempestate annuli aliquot
 supvolantes alio sub detingente luminaria
 cum magno terrore ac clamore populij
 et indignum retinebatur rito cursu in
 alijs locis vinctis Quomodo et mare
 ingratia rite duntaxat in locis quorum

aliqua Vasa longitudinis videntur et quinque
cubitorum etiam vna in ora vltima que
mare influit vasis pistris instar rotundis
sunt domus magnitudinis natibus longe
tpe horum inuentis qui nunq alio qm
adductus et profundam voraginem natus
retrocedentibus aquis illic mansit retusus
domus pte magnam inundationem libratibus
desperat / fuit interidum parata classe
cum machinis ad ducendos gentes tormentis
impetibus sed hoc reperto rante se
venit abscondere in profundum / alias
se ostendit visibilibus / erat vlt pmissa
est inuans brachia tamen corporis non
oblongo sed vasto et pte eminenti dorso
modico rostro latibus rotundis ac vtriusq
distans limbo / ventre subalbido / terga
lanuginosa capite vix prominente / sed
foramine magno in fronte per quod postea
evaporantis fumus ac flammis
nonnunq sursum emittebat vapores liquore
fetidissimum / Ita ut aliqui piscatores sine vita
vase monstri sine fetore inferi interis
feruntur / Venti etiam preter solitum impe-
tiosissimi flarunt / que ora sicut et
issa reperta fuit profundis malis omnes
portendebant que rotundis bellis / redibus
flammis et vapinibus quassabantur interis /
suis pistris / Sub hoc etiam federe
revelate multorum sanctorum in ecclesia
sancti Johannis dicitur vti ipse fuit
affirmat scriptis que videri sic inferimus
pro memoria posteritatis / Ecclesiam aut
issam in honorem impetrans dei
eiusq matris virginis / Johannis bapt.
rogno monis suis euangeliste / Andree
laurentij ac thaltrine martyris accepimus
reservatam

Fredericus archiepiscopus baden, dei et apostolice sedis
 gratia servus servorum dei universis et singulis
 utriusque sexus christifidelibus, ad quos preces nostre
 se pervenerint salutem et firmitatem in domino
 charitatem. Magno pre devotione affectu
 accepimus quod delectabile memorie venerabilis
 discessit in christo pater, dominus baroldus venerabilis
 eiusdem civitatis professor noster (prout in
 hystoriae annalibus legitur) ad exortationem
 dei eiusque prece genitrix sancte virginis
 marie omnesque sanctorum laudem et gloriam
 feliciter sue recordationis memoriam inter
 alia sua laudabilia pietatis et virtutis opera
 et in civitate nostra civitatis magnifice
 impensis fundavit ecclesiam unam in domo
 petri apostoli precipue honoris, aliamque
 beati johannis baptiste presbiteri sui tituli
 insignivit. Civitatem vero conventualem in
 sancti patris apostoli doctoris genitrix memoriam
 sempiternam regit. Singulas vero domos
 privilegio et libertatibus exornavit, quibus in
 dicta ecclesia sancti johannis corpora sanctorum
 cypriani et iustine devoti devotissime
 hodieque spe ineffabili veneratione honore post
 modum vero dilecti nobis in christo decessit et
 capitulum dicti tituli nostre sancti johannis
 divina inspiratione moti, chorum iam dicti
 ecclesie (ipsis ad reparandum et sustentendum
 desolatis que iam a sue genitrix fundationis
 origine et feliciter transiit ad dominum deum deum
 baroldi episcopi et fundatoris ultra quadringenta
 annos et quinquaginta annos tertia
 parte) ob nimiam vetustatem et ruitu
 prope minantem, non absque magnis impensis
 dei et sanctissimi presbiteri confisus admi-
 nistrato ampliare et de novo tertiae magnitudinis
 (cum nos fundamentum primum lapidem per

purpurei fere coloris sub quibus panno et redulis
 lacuuntur certe aliqui utrum propt superius
 inter ornamentum dicitur venerabilis pater dicitur
 Episcopus prefatum capitulum plurimum cum
 dicta cassula lignea rursus ad sacrum
 et locum congruentem rursus fecerunt
 eandem visitationem ad tempus magis
 oportuna differunt hodie vero videlicet
 octava octava mensis Junii die dominica
 in octava sancti et individue Trinitatis
 hora quarta post vesperas vel quasi
 pontificali sanctissimi in xpo patris ac
 dicitur nostri dicitur Leonis divina providentia
 papa dicitur anno secundo in venerabilibus
 et celeberrimis venerabilibus et prestantis-
 simis duobus dicitur dicitur Hermannus de
 Lorchest dicitur dicitur nostrum dicitur
 de Cravento propositi sancti salvatoris
 Craventi et religiosorum patrum Conventus
 de sancto vitarum generalis congregationis
 hollan et Jacobi Calthar prioris conventus
 Craventi ordinis predicatorum sacre Theo-
 logie professorum Theodorum houbagen
 et marie dicitur dicitur ecclesiarum
 canonum franciscum de hult Consiliarium
 in alta curia principis castelli ac dicitur
 de Coddewort Jurisconsultum in Curia
 Craventi causas advocati et aliorum
 vicariorum ecclesiarum festum fide dignorum
 vicariorum dicitur Notarium publicum dicta cassula
 capitulum plurimum in mensa ad hoc
 deputata venerunt in sacristia dicitur dicitur
 dicitur dicitur dicitur per dicitur venerabilis
 patrem dominum Episcopum dicitur dicitur
 et dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
 publice ibidem lectas hinc sub tenore q
 dicitur primo reduli reliquis sancti marie
 matris dicitur de sepulchris et de fundone

domini / de petra super quam dominus sedet
Reliquie sancti petri apostoli / sancti iacobi
fratris domini / sancti philippi apostoli / sanctorum
martirum stephani prothomartiris / sancti
laurentii / bonifacii martiris / Anastasii martiris
et sanctorum confessorum / martini episcopi
hilarii / heriberti confessorum / et sanctorum
virginum / margarete virginis / D. ffie
martiris . xii. ¶ Quorundam scilicet adule et
sanctorum confessorum / martini episcopi / benedicti
abbatis / sancti hilarii episcopi / sancti nicolai
liborii / de cruce domini / D. de vestimento
sancti avari / sancti amandi / de
spongia / de sepulchro / sancti ioseph
alazarum / D. ffie martiris / S. xi. ¶
¶ Quorundam scilicet adule Reliquie sancte
avarie matris domini / de sepulchro domini /
de sindone domini / de petra super quam dominus
sedet et sancti petri apostoli / sancti iacobi
apostoli fratris domini / sancti philippi apostoli
sancti bartholomei apostoli et sanctorum
martirum stephani prothomartiris / sancti
laurentii martiris / S. georgii martiris / S.
pauzati martiris / sancti bonifacii martiris
S. alexandri martiris / S. stephani pape et
martiris / yplii martiris / S. blasii martiris /
S. tiburii martiris / S. sicuti martiris / S.
urbani martiris / S. gorgonii martiris / S.
quirii martiris / S. venantii martiris / S.
Anastasii martiris / S. Equatii martiris / S.
Eustachii martiris / S. amandi martiris ¶ Quorundam
quarta adule de cruce domini / de vestimento domini
de vestimento sancte marie / bartholomei apoli
de columna domini et sanctorum martiris
pauzati / Georgii / alexandri / et sancti
stephani pape et martiris / et sanctorum confessorum
nicolai episcopi / liborii . et . S. virginum / D. gate
margarete virginis / Juliane virginis ¶
¶ Quibus adulis debent perhiberi et reliquis

in dicta cassula episcopi missis idem venerabilis
 pater dno sps Ebroy dntaz reliquarum
 visitator de droz nosty dntaz et in theologia
 ac in iure doctorum consilio eisdem reliquis
 extra loca in quibus a senioribus et venerabilibus
 patribus reverentibus olim rectorate fuerat segregato
 abstinerit sed easdem moralium aliquarum
 ventray et eolij reusit de nostre auctoritatis
 ordinario hinc inde specialiter tunc ora et singula
 universitatibus vobis insinuamus notificamus et
 intimamus dignum arbitramur ut dicta
 nostra ecclesia sancti iohannis que tam
 honorifice a dicto dno barnoldo Episcopo
 predecessoris nro longis tam retroactis tempo-
 ribus constructa et dotata dimostretur ac
 ipse dntus qui in sanctis suis gloriosus est
 honoretur de corpora sanctorum Cyriaci
 et iustine et aliorum nro ut permittitur
 in dicto altari admittit iuxta prefatarum
 cedularum tenorem debite frequententur
 obsequiis omnibus vobis permittentibus
 concessis et contentis qui ad usum fabricae
 dictae non eorum sed ad ornamenta dntaz
 aliquarum quoquomodo manus porreperit
 adiutores quomuscumque et quomodocumque hoc
 fecerint de omnipotentis dei misericordia
 ac beatorum petri et pauli apostolorum
 vno ac beati martini patroni vniuersorum
 meritis et intercessionibus refusi suffragiis
 quadraginta diebus indulgentiarum de
 vniuersis vobis permittentibus misericorditer
 in domino relaxentur Datum nostro sub
 sigillo ad causas predictas apertis Anno
 a Natiuitate dno millesimo quingentesimo
 quarto decimo die vero decima octava
 Mensis Junij 4 Joannes de vbael
 Notarius de mandato subscriptus

Jam philippus quinquagesimus septimus in ordine
hunc verum suum punitur administrationem
fungebatur, fundamentum primum factans
in cupiditate, prelatos eorum aut doctos
parvo in pretio habuit, sed illos qui adulari
aut stulti questus propositis sine ictu per
fas et nefas mouerant magno prosequeretur
favore quibus et magnam fidem attribuit
nimis credulis, in audiendo alios perdifficilis
parebatur tametsi se omni ratione, sed
nihil quod par erat deum ab auricularibus,
quorum ecclesiarum libertates, ac iurisdictiones
archidiaconorum infringere ac usurpare tentant
pro argumento capiunt, quod de iure tot omnia
debetentur deo non contentus hijs que
predecessores eius possidere sumpsit primum rosily
cum ipse similia non vultet quibus intantum
detulit ut licet vellent omnia sicut videtur et
egre ferret quod aliquis latine causam verbo
aut scriptis defendent illam vulgari aut
nota illi lingua quo ^{capere} ~~comprehenderet~~ ~~capere~~
impromptus respondere ad obiecta dicebat
se cum suis apud transtremi communicatum
hoc anedio absoluit plurimum, sed multa
de romano pontifice sibi promitteret egret
suis legatum romae sub iure in prestanda
obediencia non Caroli principis medium
abolitionem aliquorum quo in studio dignitatis
sed adaptationem ad dignitatem episcopalem quod
recte iudicis diu debet, licet omnino
speciem non appetere plerumque persuaderet
cum potestate videntis exempta monasteria
impetrant, imponunt nova officia contra
pro maiore questu, subsidia in adventu
non presulis solus soluta non dimittunt
sed adaugit, pauperum atque aliorum quibus
de grandamine obauditis, non sine dissidia
proborum qui familiaritate illius fruebant
instigatio et improborum quorum principia

erat auctoritas Qualiter intantum ut licet
 admodum fuisse a prefato montisfortis
 atq; alijs in publica mensa anteq̃ rērum
 potestur / q̃ illis non videret sed ab eis
 tamq̃ infidib; intercessionib; p̃ absolueret
 prout dicebat in animo statuisse / mutato
 tamen consilio sine q̃ illi in sententiam
 eius nonzant condiscendere / sine q̃ sententia
 p̃ se obstantur / tantum attribuit p̃dy
 q̃ orta inter Cives tamq̃stis atq; p̃col
 lūsto vada tunc opulenta tunc ampla ex
 petulantia potuit q̃ iusta occasione
 discordia super teolonto quodam ac namq̃
 gatione pale fluminis sine aque nigre
 et status transtari prospicientib; futura
 serorum pericula vna cum dno legato
 mittendum ad interpretandum sententias
 bellorum / illis p̃curassent causam oib;
 retinens se submittebant dno et statibus
 pro equitate discutendam et utro ad
 tempus cessandum ab hostilitate / suggestio
 mercatoris huiusmodi (q̃ animi) persuasum fuit
 Episcopo p̃mitteret utrosq; inter se
 digladiaz q̃ minime sibi obedirent / vtriusq;
 illorum hoc modo collidendo / ex hoc sibi
 nedum obedientia sub magne multib; atq;
 opum affluentiam certo expectandam non
 vtriusq; proponere seruzam p̃m̃ vtriusq;
 milium aurore / et sic impediatur
 quominus quicela hoc p̃r statub; discute
 retur / vtriusq; populo nihilominus finem
 ambulantibus et ad amicitia p̃m̃ / cumq;
 p̃sentirent sub ludibrio quodam rē sustineret
 atq; p̃colay / rursus conuersum ad arma
 lapsum videt incendia et dum Ep̃us
 iam edictis de maiore discrimine et rē
 p̃ter votum suadere p̃cedere discordias
 respingere nititur / vtriusq; / nec p̃r

arma etiam socialia burgundorum / nec tunc nec
ante furor sedare potuit quia omnia hinc inde
ad extrema dissidia tenderent / territorio
transysulano mutuis verbis hostilitate expresso /
rapto atque spoliatis opibus mobilibus per
dolus abductis atque delictis nec ulla ex
parte temperatum a sanguine aut crudeli-
tate / Ita ut brevis ex florantissima patria
quod dolendum est de statum videri prossi-
tus sollicitatis expressis dunt in defensibus
quo maiores strages commissa sunt / quibus
vixit quod ipse postea coram nobis
in dardanis atque hagaromitis existentibus
illorum iustitiam retigisse palam confessus
est / dum expressis mitteretur hanc obellione
et ad gelum defectionem quam retigisse
subscribat / quia improptere ac negligenter
magnum alunde contractum circa
tutionem provincie dissiparet commis-
sionibus magis indulgens quam armis /
Ita ut status provincie tenderet ad destitua-
tionem et magna ex parte usque ad obitum
vires in struitibus exteriorum principum
permaneret nondum ex omni parte liberata
Intantum ut omni domino atque comodo
transysulano spoliatus territorio transitano
retentus esse cogitur / modo in zelandia
modo in flandriam confugiens quo
longis abisset inremodis et cladi suorum /
hinc tam prae consilij auctores partium
ante partem post obitum vires hinc inde
expressis / Transitanus nihilominus in
tranquillitate sibi pariterunt / quorum
plurimum de casu transysulanoz et natura
est factiosorum letarum / alij commistrem nota-
bantur / At quod auctorum permittebat
et scire de remedio cogitans auxiliis desti-
tutus coram virebus et exhausto trans

et debitis plurimis retractis involutus in magna
 versabatur angustia nec unde afflictis rebus
 opularetur modum habuit nam burgundis
 ob rem male gestam duxerit manu ducum
 qui magnas opes in suis beneficiis resump-
 sere audiverantur multo involuntarium ob
 tardata stipendia promissa mirabatur
 defectionem que philippus assiduo genuit
 alio terrendis pectore spem vultu ducit
 simulandam si forsam mitior fortuna cura
 quod afflaret per romum ludos et popula
 tempus ducibus quo tantorum malorum obli-
 visceretur Sed quibus desisset instrumentis
 facti ad ducem meum ad exsecrati-
 et optimatibus tractantibus aliqui salutem
 forsam causa reflexissent duxerunt et
 vocari ab episcopo intercesserunt exulibus illis
 post aliqua supplicia dolores intemserunt
 aptum est exculpando culpam que per
 aliquos non sine magna sua iniuria in
 ipsum duxeretur tandem sepositis odibus
 vultu ut animus exhalaret repleto vultu
 magnos exhalare rictus ita ut rictus
 esset letitia rictus ut ita ducum ebrietas
 et aliorum ex altis omnibus gestibus
 vorundaretur Sequenti mane Episcopus in
 hortum deambulans apertis ut solebat pectus
 sub aura frigida sentit dolorem pectoris
 qui de hora in horam adaugebatur ita ut
 mirum esset de sustinere plures dies
 febrius perstiterit et sera quiescit dimidia
 reuerato et tracto medico nec quicquam
 strante die tertia subsequente quiescit
 post aliqua ex voluntate
 ordinata animam primo deo duxerunt
 atque remissam exhalant non sine stupore
 atque tristitia multorum reddebatur tunc
 si superuisset non tempore incommoda
 ora superaturus nam magno duxeretur

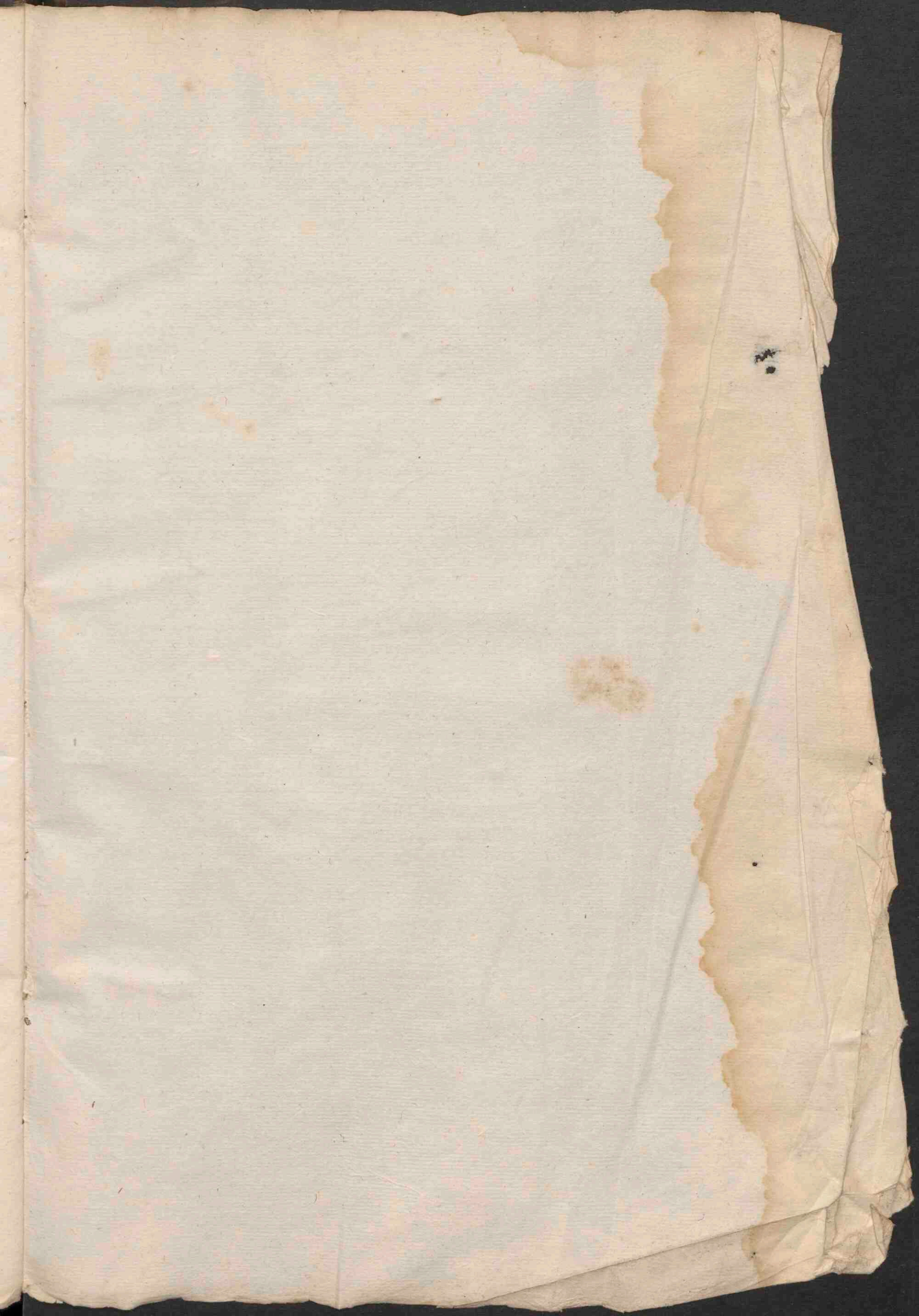
dentibus que tamen in ardore distrahantur
et in fine ipsius non deliquissent corpus
sunt licet a collegio transtano per muros
expositur in ecclesia drestah inpositum
Exultare dandis sub, tertius per ordine
episcopi qui extra transtunum sunt tumulati
Statuerat quidam Norland laudum pro
suis lordibus ac Canonibus ecclesie transt
tane quibus dandis a puero chorales emittu
nerat Videns philippum frater id mirum
curare et consulto finis ob devotionem
transtunum suo sic solemnem pompam deferre
inhibuit ab illo ne tentaret tamquam ipse
bene sciret quod oportunitatem illius esset trans
latum, et iam utroque quiescit raris
honore funerals de hoc tamen requiritur
philippum tandem in animo recepisse
Episcopi causam evertitibus ipsius
Norland inter tristia libet iustitiam
Cum dandis preisset Episcopus ecclesie
mormore, ille puerum choralem agebat
quibus Episcopus die sacro quibus rursus
dixit de eade retro aram vidit
edentem tibiam pulchram, acciuit puerum
stentatur quare quid dandis ille
constanter fatetur subreptis non
quod carum ederet innocenter, sed quod
venerum violaret, At Episcopus interrogat,
quare die precedenti non resumpsisset
respondet ille intrepidus hoc inquit
videns remissabatur et deuotissimum
raris ad saturitatem, at cum similia
gaudia nobis rare contingant quibus et
plurimum quotidiana quibus fame
sic satur dseruans michi partem et
hanc dandis in fame temptare, Episcopus
hoc facere et industrius dandis puerum
oblectat illiusque simpliciter innocenter
reperit cum in rursus suam misit bonis

moribusque institutis omnibus periculorum suorum
 dum esset ipse transtane ecclesie
 spectatus comitum non ingratum, qui
 mortuum in sepulchro honorare deside-
 rabat. Erat philippus statura medio-
 re vultu persimilis philippo dum
 genitorum rapillis ac alijs inguis latius
 habitus, lato pectore, rursus ad dextra
 gracilibus corpore bene complexo, stant
 Anno lxx. qui dum sanguine potuisset
 rursu naturalis nisi adversa forsdydus
 sub abrenuissent pulvere in armis
 oblectant pulvere equis nec minus
 permittente etate consortio puellarum tanta
 ac fidibus pectus ac limamibus per omni
 optam dant utudq; vallibus, et de sculpturis
 optime iudicabat prout ad nam atq;
 vindictam malibus timoribus amary iusta
 instrumulosus parum dedit religionem et
 minus obstruant stey desiderabat tamen
 iustitiam si barbarum ritus remississent,
 prestabat industria naturalis et magna
 experimentia rerum, Cui philippo rege
 hispanias ac gallos, et filia illius
 desponsata christino regi dante istius
 regna iustratit domus et in britania
 fuerunt legationibus in bellis peram
 fortunatus, statuerat magna in animo
 nisi inopia morte intercessisset, heronem
 duntaxat verum et clarissima facta
 plurimumq; obscuro fine terminentur, Sicut
 retinere leo papa. x. recessit quinque
 transtane indulgentiam ne ad prima ratione
 suerarentur de ayagimiliano atq; carolo
 Augg, multa pollente potuisset, nisi per
 ignam transtanoz omnia fuisset
 profectus sub eo potentissimus fuit

ardor in vobis anno Ita ut equites
in armis sed passim per viros vix multum
atque putat, item perora intendant sed
et retinebatur multis mensibus nau-
dium antea, Cetera etiam pullularum
infandissima perfidia lutheranorum,
que fere totum orbem brevi tempore
retinuerunt, omni huius perniciosa
dissolvens sacra euangelica, sacra scriptura
Sacerdos leges sustulit dignitatem atque
omnem obedientiam cum tamquam sua
Phlegma iudiciorum tutari voluit
perora et gothi, turci aut tartari in romanam
imperii extinctionem et regnum submissionem
exoptarent in christianam non odium
marchantibus tanto furo, ac doli veneno
ut etiam restantia perora multum
magnos asperitudo amarantho de tanta
suo seque facilitate, qui iustas rursus
que alberta valigulis que ex arboribus
restant hinc indurere, idcirco effin-
gendo ut fuerit recitata dicitur sic
etiam postpositis patrum ritibus qui
felicitate obire videntur et beatitudinem
obtinere tam facilitate non fraudis
sese obsecratos inueniunt, Primum in
religiosos ac sacras virginibus deinde in
ecclesiasticos et universum clerum
fundentes etiam dum ipsum retinebant
et immaritate cum gentium detrahe,
Sacerdos imaginibus eludere studuerunt,
Principibus sicuti tolerantibus et magna
ex parte applaudentibus donec in stupor
dentis exasperare hinc minus tarde
resurgissent, qui ut salutem propriam
responderent non zelo dei non dignitatem
aut pretio motu arma sumpsere sed

Ut sua reseruantur impulsu magis reflato
 exortu per summa distinnua vertere
 metu de stultis supra ventus ^{grit} ~~grit~~
 horum milia virtutes turidant ~~grit~~
 nihilominus detestabilis reusuratio, et
 instar huius huius multiplicatur ~~grit~~
 licet demota et prostrata ante more
 dsumit nec terretur exemplo nec durat
 rationibus et sub amplexu pudent regibus
 nisi diuina obediencia cooperetur in causa
 suam, et fusi sub signis dunt gelum
 militantes primogeni dunt philippi in manu
 valida oratoria dunt quodam dunt
 transgressi sunt, opidum in dunt dunt
 soland cum illo in dunt dunt
 occupant aliquid et in dunt
 in gelum repugnans aspera opidum nulli
 et nulli signi parantur, nisi a sacerdotibus
 absumunt, et loca sacra usque ad summa
 altaria hoc huius sanguine defecant
 Relatum fuit multos corpora inter illos fuisse
 videt sane crudelitatem exortibus cum
 christianis militibus hoc inuit huius
 virginibus ampliat infelas quibus partibus
 indunt incharistiam in manu tentus et
 ferret animos ad misericordiam exhortabatur
 tur ob dunt nam ante fides illis restat
 occisat et carum sanguine sacra vestit
 remaculatas horret mentis humana tur
 una firmora narrare que illis restat
 nec tamen impune, cum paulo post ab aliis
 principibus remotis ob tantam tyrandem
 magna ex parte turidat auctoribus atque
 dunt sunt. Presunt autem ecclesie
 philippus annis ¹⁵⁸⁴ ~~1584~~ dunt
 quatuordecim, ¹⁵⁸⁴ ~~1584~~ Anno dunt
 D. xxiii. septima aprilis, etatis ¹⁵⁸⁴ ~~1584~~

De mortuo iudice ronalys ad Regem dny
mensis May. ut rebus afflictis solent orare
revertur fuisse magne pntis dny pntis
tatun quib vrbis vobusqz vnderit
multorum iudicio insidet de germania
superiore que pntibus et nobilitate
poller aliquem querendum et minime
ditione pntis burgundie cum illi
moribus germanis se minime reformaret
qui gaudent libertate gallorum servitutem
vrbis vobusqz fortiter sine fide sine
fide oppressione vrbis vobusqz
et de in odium philippi contra alij in
odium fidei dntis germanos tamqz
superiores sola ostentatione et vrbis
potentiam habent indiget sub vrbis
belli et vrbis avaros ac onerosos pntibus
indiget satrabiles de pntibus vrbis vobusqz
vrbis vobusqz pntibus tamqz iudicibus ad
vrbis vobusqz bene administranda satis
in ore populi vrbis vobusqz qd a
superiore germano illo de fide vrbis vobusqz
vrbis vobusqz sub philippo rebus vrbis vobusqz
de burgundionibus / rogandum de vrbis vobusqz
vrbis vobusqz non esset sufferta nec
vrbis vobusqz et vrbis vobusqz sub quo
sine timore aut sollicitudine sub pace et
tranquillitate vrbis vobusqz dny ista
agraruntur a burgundis Car. l. vrbis vobusqz
ab Archiep. vrbis vobusqz dntis vrbis vobusqz
Comite palatino / hunc frater hunc
vrbis vobusqz vrbis vobusqz vrbis vobusqz
vrbis vobusqz / pntibus Aquit. A Comite
vrbis vobusqz hanc vrbis vobusqz dntis
vrbis vobusqz vrbis vobusqz ab alij dntis
vrbis vobusqz frater vrbis vobusqz dntis
vrbis vobusqz pntibus vrbis vobusqz

Huston

As S

